PHÆDRI

AUGUSTI CÆSARIS

LIBERTI,

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBRI QUINQUE:

Interpretatione & Notis

ILLUSTRAVIT

PETRUS DANET,

ACADEMICUS,

Jussu Christianissimi REGIS,

In Usum Serenissimi DELPHINI.

ADJICITUR

Fabularum APPENDIX, nuperrimè ex MS. veteri descriptarum à Marquardo Gudio.

LONDINI:

Apud J. Nicholson, J. & B. Sprint, & S. Burrows in Vico *Little-Britain* dictis; B. Tooke, ad Medii Templi Portam; & A. Bell, in vico *Cornhil*. MDCCXVII.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

SERENISSIMO

DELPHINO.

SI quis hoc opus ſolo ex nomine, vel autorem operis ex una fortuna æſtimabit, SERENISSIME PRINCEPS, *putabit fortaſſe me vel ſapientiæ tuæ non meminiſſe, vel dignitatis; qui Fabulas offeram Tibi, & velim Te in ſummâ altitudine gloriæ collocatum cum Liberto fabulari. Si tamen vel de his Fabellis, vel de Scriptore Fabellarum judicabis, non ex illorum ſenſu, parum ſano & integro, ſed ex illo guſtu acutiſſimo, qui tibi eſt innatus ac ingenitus, ſic opus ipſum ſuſcipies, ſic autorem ipſum complecteris, ut putes nec operis tenuitatem, tuæ ſapientiæ, nec autoris humilitatem dignitati tuæ poſſe quidquam officere.*

Non dubitabis profecto, SERENISSIME PRINCEPS, *cum eo liberto confabulari, cui ad Auguſtum Imperatorem erat aditus perfacilis, cuique ſua virtus, non libertatem modo, ſed opes, honores & ſummorum Principum amicitiam conciliavit; qui non minùs habuit fiduciæ ut mores diſſolutos carperet Optimatum, quàm artis ne exulceraret animos; quia ita fuit accommodatus ad erudiendam plebem propter ſimplicem & quaſi nudam Apologorum venuſtatem, ut digniſſimus fuerit Imperatorum amicitiâ & conſuetudine propter excelſam quandam & politiorem, tum vitæ, tum ſententiarum elegantiam.*

Sic age cum Phædro, ut Athenienſes & Romani terrarum domini ſolebant agere cum ſervis, quibus inter Sa-

dabant aliquam ludendi ſecum, epulandi, colloquendi, imperandi poteſtatem. Neque verò, quanquam ille eſt Fabularum artifex, habebis comitem indignum Tui. Quot enim edidit Fabulas, tot Satyræ ſunt, in quibus vel abſtruſioris Philoſophiæ utiliſſima capita jucundiſſimè tractavit, vel callidè adumbravit ætatis ſuæ corruptiſſima tempora, & conatus eſt, ſermone belluis attributo, homines emendare. Provocavit eos ad ipſum naturæ tribunal, ut quod in ſe mali aut boni nolebant agnoſcere, id in feris contemplati fugerent aut optarent. Nam quis in cane, fidem; in agno, lenitatem; in formicâ laboris aſſiduitatem commendari audiat; nec in homine damnet continuò perfidiam, crudelitatem, ignaviam? Aut quis accuſet in lupo, rapacitatem; dolos, in vulpe; in leone ſævitiam; nec iſta omnia in unum ſæpe hominem confluxiſſe indignetur?

Quod ſi referre volueris animum, SERENISSIME PRINCEPS, ad illas rerum imagines, cognoſces totam de moribus diſciplinam, totam civilem ſcientiam iis contineri, quarum alter vitam debet omnium informare; utraque tuam. Cogita enim, & ipſe tecum reputa, quot & quantis virtutibus inſtructum eſſe Te oporteat, ut teneas Regni Chriſtianiſſimi clavum, & Parentis tui ſedem tantâ æquitate ſtabilitam, tot victoriis conſpicuam, tot auctam Provinciis. Debes Te Gallis, quorum ut ſummus eſt in ſuos Reges amor, ſumma veneratio, ita ſummam neceſſe eſt eſſe Regum in regendis illis pietatem, integritatem, æquitatem. Sedebis in luce Europæ, in oculis clariſſimi Imperii, atque in auribus univerſarum latè gentium ac nationum poſitus; Intuebitur in Te incredibilis civium & populorum, cum ſociorum, tum etiam hoſtium multitudo. Convertent ſe tuos ad nutus infinitæ urbes, innumerabiles Provinciæ, ac virtutes omnes tuas tanquam ex edito quodam Theatro ſuſpicient.

Accedit

Accedit ad hanc difficultatem, SERENISSIME DELPHINE, *ſuſtinenda Tibi Ludovici, bello & pace Maximi, fama, tantarum & tot virtutum ſplendore collecta. Vides quàm ſit ejus longè lateque diffuſum nomen; vides quo vultu, quo ſupercilio Gentes omnes, Civitates, Principes, Imperatores, Europam denique totam ſolus convertit & commovet; Quantâ armorum ſuorum felicitate modò ſuos tegit, modò laceſſit improbos, modò ſe & Regnum laceſſitus ulciſcitur! Quàm facile inconſtantiam fortunæ conſiliorum prudentia moderatur, & victoriæ jura per ſua caſtra, quorum numero terras & maria occupat, ſic dividit & partitur, ut uni Ludovico victoria videatur ubique laborare. Aſpicis quâ fortitudine contra exteros, quâ fide pro ſociis, quâ humanitate cum ſuis omnia gerere conſuevit.*

Hanc Tibi viam, SERENISSIME PRINCEPS, *Ludovicus aperuit, Te ad has laudes, quaſi quadrigis volantem admiramur. Tuum eſt illud curriculum, in quo inſiſtere, ut ſummopere glorioſum eſt, ita arduum atque difficile. In hac autem dignitate quos alios autores agendi & regnandi ſapientius conſulas, quos ſequare tutiùs, quàm qui licet mortui, Principes tamen etiamnum admonent, neque poſſunt adulando decipere? Sunt enimverò in aula Regum verſuti innumeri homines, diurnâ conſuetudine ad ſervilem aſſentationem exercitati, qui Principi, non ex animo, ſed ſui commodi gratiâ, famulantur. Norunt illi ſolas fortunæ vias, nihilque ejus cauſâ prætermittunt; & quoniam eorum cupiditati veritas adverſatur, ſolent illam ab acceſſu Principum procul mandare.*

Ne committe, SERENISSIME PRINCEPS, *huic hominum generi partem ullam exiſtimationis tuæ, Monitores adhibe potiùs, quos olim Socrates Regibus offerebat. Antiquos intelligo ſcriptores, qui Principibus præferunt facem; qui dubitantes confirmant, errantes revocant; & adeo non*

ludiantur, ut egregiâ fidelitate & acerbitate salutari impune derunque saviant. Jam verò cùm multi sunt ejusmodi scriptores, tum nullus fere est utilior Tibi quam Phædrus. Fabellas habet cum philosophiæ præceptis miro quodam artificio conjunctas, in quibus nativus rerum depictarum lepos ad excellentem morum disciplinam sic accessit, ut nec præceptorum severitas, elegantiæ fabularum, nec fabularum exilitas, præceptorum majestati detrahat quidquam.

Has ergo fabulas, SERENISSIME PRINCEPS, *diurnâ manu, has nocturnâ versabis: eóque diliges vehementiùs, quòd non tam mea, quàm Illustrissimi Ducis* MONTAUSERII *manus offerat. Ille vires mihi, ille suppeditavit animos, ille impulit ut auderem hâc in parte studiorum tuorum tibi prodesse quodammodo. Tu fave novo huic labori, quem & eo jubente suscepi, & te annuente confeci. Erit hæc meorum votorum summa, si videbor obsequio te non inani coluisse, sed contulisse aliquid ad excolendum tanti Principis ingenium, in quo fortunam Imperii Christianissimi, spem Maximi Regis, Gallorum vota, totius Orbis expectationem Deus Optimus Maximus felicissimè dep suit.*

Tibi Devotissimus

PETRUS DANET.

PRÆ-

PRÆFATIO.

PArum cordati ſapienteſque videntur ii, qui Fabularum vel audito nomine, faſtidio delicatiſſimo ſtatim afficiuntur, & ab illis, ut à puerilibus oblectamentis, toti abhorrent. Etenim faciunt intelligendo, nihil ut intelligant, cùm tam auſterâ & inſolenti fronte utiliſſimum vitæ humanæ commentum audent improbare. Enimverò naturam humanæ mentis ſi velis penitùs introſpicere, vim quandam in ea deprehendes cum infirmitate conjunctam, unde omne Fabularum genus, ſeu humani ingenii commenta habent originem: & vis quidem efficit ut veritatis lucem contempletur; infirmitas contrà, ut ipſius ſplendorem ſuſtinere vix poſſit. Hinc eſt quod Ægyptii veritatem Hieroglyphicis; Philoſophi numeris; Poëtæ fabulis; Oratores figuris: ipſi etiam vates Divino afflati Spiritu allegoriis; imo & ipſe Chriſtus, hoc eſt, ipſa Sapientia involutam parabolis quaſi velis quibuſdam poſteris tranſmiſerunt. Nimirum imbecilliores ſunt hominum oculi propter naturæ pravitatem, quàm ut totam veritatis lucem ferre valeant; & neſcio quo fato ipſa veritas minùs, quam veritatis umbra blandiatur. An quia plus nobis arridet, cum noſtro labore detegitur & eruitur ex Ænigmatum involucris? An quia tanta eſt in hominibus perverſitas, tanta mentis depravatio, ut qui amant lucentem veritatem, oderint idem ipſi redarguentem; neque veritati

pateat ullus ad eorum mentes, niſi per quoſdam quaſi cuniculos, acceſſus.

Origo Fabularum.

His rebus permoti viri, quos habuit Antiquitas clariſſimos, fabulas commenti ſunt, quò univerſa Philoſophiæ præcepta traderent, & quò mentes hominum à pictura imaginibuſque virtutum, ad rem, veritatemque traducerent. Potuêre quidem viri in omni diſciplinarum genere verſati, Philoſophiæ præcepta ſtilo aſperiore, & anguſtis conciſiſque diſputationibus explicare, qui mos fuit omnium Philoſophorum: At ingenioſiſſimi humani animi exploratores, cum viderent nihil quicquam perfeciſſe Philoſophos niſi ut demum & vituperarentur à plebe, cujus ab intelligentia veritatem longiſſimè disjunxerant; & contemnerentur à principibus, quorum ad guſtum eandem non ſatis accommodaverant: Cogitârunt hanc eſſe fabularum integumentis involvendam, ut ab ejus acceſſu, nec rerum excelſitas plebeculam, nec præceptorum acerbitas principes removeret.

Utilitas fabularum.

Nemini enim non debet eſſe perſuaſum plus profuiſſe humano generi hoc ſcriptorum genus, quàm Chryſippos & Crantoras; atque homines meliùs fuiſſe fabulis & exemplis, quàm præceptis Philoſophiæ, commonitos. Nuda quippe illa docendi præcipiendique ratio, quæ Philoſophis nimium familiaris eſt, teneriores aut vitioſos animos ferè offendit; fabularum verò Ludus tum jucundiora monita virtutis effecit, tum humanas mentes à vitiis avocat ſecuriùs.

Et veluti pueris abſynthia tetra medentes
Lucr. lib. 1. & 4. *Cum dare conantur, prius oras pocula circum*
Contingunt mellis dulci flavoque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur

Labrorum

Labrorum tenus: interea perpotet amarum
Abſynthî laticem, deceptaque non capiatur,
Sed potiùs tali facto recreata valeſcat.

Et verò Græci fabulatores hanc ſcribendi formam poſt Ægyptios ſequuti ſunt, quâ poſſent in ſui ſæculi mores corruptos impunè quaſi per ludum invehi, & quâ manſuefacti homines & exculti à rudibus, tetriſque factis, ad elegantiora honeſtioraque defluerent. Si enim ſumma ſummorum virorum exempla propoſuiſſent hominibus ad imitandum, infirmitatis excuſatione ſe defenderent; quam ſanè habent nullam, quoties animadvertunt ea præſtari ab apibus & formicis, quæ ipſi ſe poſſe negant; ea quoque vitari quæ ipſi admittere non erubeſcunt. Id ſanè ſentiebat divinus Plato, qui fabulas commendavit maximè, cùm hortatus eſt nutriculas, ut pueris fabulas narrarent, animoſque illorum diligentiùs fabulis quàm corpora ipſa manibus informarent. Τὰς ὖν ἐκκειδέντας πείσομεν τὰς τροφὰς τε & μητέρας λέγειν τοῖς παισὶ, & πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσί. Facilè enim intelligi poteſt, ſatius eſſe teneras mentes effingere prius ad verum & ad bonum, quàm in partem alterutram deteriorem inclinarint, unde poſteà niſi labore multo deduci ac deflecti nequeant; quod præſertim fit apologis, qui primâ ſpecie pro vilibus nugis habentur, at reverâ prudentibus conſiliis vitam inſtituunt. In iis enim cum animalium dotes aut vitia explicantur; diverſa continuò hominum ingenia deteguntur. Cùm commendatur in agno ſimplicitas; in formica laboris conſtantia; fides in cane, commendantur in primis hæ virtutes in homine: Cùm verò redarguitur in lupo furor, & rapacitas; adulatio, fraudes, & alia hujuſcemodi vitia in vulpe; monetur quiſque noſtrum ut ab

Plato lib. 2. de Repub.

his

his quam maximè abhorreat. Poteſt igitur unuſquiſque ſuam in his apologis imaginem propriis ac nativis expreſſam coloribus contemplari, ſuam quodammodo indolem recognoſcere; & ad illos ut ad ſpeculum minimè fallax vitam conformare.

Autores Fabularum. Neque mirum adeo tot numerari ſcriptores fabularum inter præſtantiſſimos viros qui olim floruere. In hoc ſcribendi genere Græci Ægyptios habuêre duces, qui per hieroglyphicas imagines, animi ſenſa & res ipſas tanquam literis exprimebant. Fuit Æſopus ex inſulâ Samo admodum ingeniosus fingendorum apologorum artifex, à quo omnes poſtea apologi dicti ſunt Æſopii. Taceo Heſiodum qui fabuloſos deorum ortus carmine cecinit; omitto Porphyrium qui, teſte Euſebio, libros compoſuit in quibus fictitias deorum genealogias inſtituerat: prætereo innumeros alios fabulatores, ut Orpheum, Muſæum, quorum opera cum illorum nominibus penè interierunt: è quibus tamen Ovidius ſua in varias mutatorum corporum formas deprompſit argumenta. Nullus fere fuit inter antiquos Poëtas, aut hiſtoriæ ſcriptores, tum Græcos, tum Latinos, qui non aliquid fabularum ſuis operibus inſeruerit. Teſtes ſunt locupletiſſimi Homerus, Heſiodus, Ennius, Horatius: Verùm nullus hoc ſcribendi genus uſurpavit ex inſtituto, præter Æſopum, in his jocis fingendis facile principem; & ab illo deinde Phædrum, qui diu latuit ignobilis, culpâ & incuriâ temporum; quique noſtrâ ætate rediit ad maximum ſplendorem curâ & vigiliis Fratrum Pithœorum. Ingens ſanè beneficium toti rei literariæ contulerunt ſummi illi viri, cum Phædri apologos publici fecêre juris. Nemo enim non ſentit florente adhuc linguâ Latinâ ſcripſiſſe Phædrum, ſuaſque fabulas conſperſiſſe

ſperſiſſe optimis & ad vitam utiliſſimis ſententiis. Non eſt verò quod reprehendant nonnulli Phædrum, ut minùs religioſum in obſervandis numeris, & legibus carminis iambici: nam uſus eſt fortaſſe ille comicorum licentiâ, neque tantâ putavit religione retinendos eſſe numeros, dum purè & emendatè loqueretur. Quo in ſtudio adeò nemini cedit, ut apud veteres fuerit nemo, qui haberet ingenium ad illam Terentii lenitatem magis factum quàm Phædrus. Et verò neceſſe fuit eum hoc uti genere ſcribendi tenero & ſuavi, magis quàm gravi; cùm ea ſit Apologorum natura, ut ſermone non debeant, niſi facili, niſi molli, niſi ſimplici tractari. Quamobrem adhibere maluit Iambos in ſcribendis fabulis, quod hoc metri genus à quotidiano & naturali ſermone recedat minùs; atque adeò ab ipſa quaſi natura, ſi creditur Ariſtoteli, appoſitum & comparatum ſit.

Jam ſi quis erit qui quærat hujus novæ editionis occaſionem, quæ me cauſa impulerit, ut ad Phædrum de novo excudendum, hoc tempore accederem; is ſi me ſatis audiet, fatebitur nullam potuiſſe contingere, tum magis honorificam mihi, tum literis perdiſcendis utiliorem. Ubi primùm perilluſtris DUX MONTAUSERIUS inſtituendo Sereniſſimo DELPHINO fuit à Sapientiſſimo Rege præpoſitus, eo ſtudia cogitationeſque contulit, ut in erudiendâ mente, & informandis moribus teneri Principis, Rempublicam literarum erudiret, ornaret, amplificaret. Nimirum vir ille præſtantiſſimus ut erat in omni varietate diſciplinarum excellens, & quicquid otii, vel defendenda patriæ ſalus, vel propaganda Principis gloria reliquerat, id omne collocârat in celebrandis & recolendis artibus iis, quas alii ſine ſummo & quaſi ſempiterno otio non facilè perveſtigant, intelligebat in autoribus Latinæ

linguæ

ſinguæ contineri multa quæ ad vitam rectè componendam maximè conferrent; verùm ut ad illos autores pervolvendos, facilior, & mollior aditus haberetur, vidit multa in eis ineſſe, quæ, quanquam ab interprétibus penè innumeris fuêre tractata, ſunt tamen aut obſcuriora, aut minùs cohærentia, aut non ſatis explicata; quæque adeo illuſtrari verbis, explicari notis oporteret, ne pueriliorum animorum impetus, occurrentibus difficultatibus quàm plurimis in horum librorum lectione, retardaretur. Cogitavit primus eâ vi ac ingenii luce quâ præſtat, id certiùs effici non poſſe, quam continuâ quadam interpretatione Autorum, maxime vero Poëtarum; & adjectis quibuſdam notis, iiſque brevibus, ad ſingula loca, in quibus petita vel è Grammatica, vel ex Hiſtoria, vel aliundè difficultas invenitur. Facit enim interpretatio ut præpoſtera & inter ſe implicata verba, in nativum ordinem digerantur. Faciunt autem notæ, ut obſcura illuſtrentur, & abſtruſa pateant; facit demum notarum brevitas, ut eorum reſcindatur importuna luxuries. Atque hæc fuit conſilii mei ratio, cùm jubente Illuſtri Duce Montauſerio, ut antea Dictionarium condendum, ſic hodie ſuſcepi Phædrum explanandum. In quo Montauſerii mentem utrum fuerim aſſecutus, aliorum erit, non meum judicare.

Nec mediocri fuit adjumento atque incitamento Clariſſimi BOSSUETII autoritas & conſilium, quem ad ſumma omnia mente & animo videtur natura genuiſſe, ars effinxiſſe, ſtudium & exercitatio perfeciſſe: cujus fuit laus quædam ſingularis & penè propria, ut in infinitâ literarum, tum ſacrarum, tum prophanarum multitudine perinde excelluerit, ac ſi in una ſolummodo diſciplina ſtudium omne ſuum poſuiſſet; quem ut inter doctiſſimos eloquentia, ſic

doctrina

doctrinâ inter eloquentiſſimos tanta felicitate ſemper extulit, ut eum nec in aula regia ſine incredibili voluptate, nec in ſubſelliis Theologicis ſine maxima admiratione quiſquam audiverit: quem denique poſtquam LUDOVICUS MAGNUS LUDOVICO FILIO PRÆCEPTOREM perhonorificè acciverit, quotidie videmus negotia cum otio, otium cum negotiis tantâ induſtriâ conjungentem, ut apud eum nihil tumultus aulæ tranquillitati ſtudiorum, nihil ſtudendi aſſiduitas obſequiis & muneri præſtando detrahat quicquam. Ille ſimul ac cognovit conſilium Ducis Montauſerii utile Delphino, dignum Rege Ludovico, literarum gloriæ, & Galliarum ſplendori peropportunum, non ceſſavit hortando impellere, ut quæ tanti operis pars mihi obtigiſſet, quâ poſſem diligentiâ perficerem. Atque hoc etiam opus noſtrum mirè promovit Nobiliſſimus HUETIUS. Qui in omni doctrinæ genere, tum laboris contentione, tum felicitate ingenii, eò progreſſus eſt, ut quærenti defuerit orbis ſcientiarum; ſic univerſas eruditionis opes exhauſit, ut non ipſi quemadmodum aliis tempus ad diſcendum, ſed materia & res ipſæ defuiſſe videantur. Profecto non tam eſt unus è doctis Huetius, quam viva quædam & ut ita dicam ambulans Bibliotheca. Adeo ſumma, infima, recondita, obvia, in numerato habet, & quaſi ad manum. Tot tamque eximiis diſciplinis conciliatricibus regum maximo ſapientiſſimoque Ludovico regi Chriſtianiſſimo innotuit, & ab eo vocatus in partem gloriſiſſimi ſanctiſſimique muneris, quo per optimam, & accuratiſſimam Sereniſſimi Delphini inſtitutionem gentium propè infinitarum ſaluti & felicitati conſulitur.

PHÆ-

PHÆDRI VITA.

AT quoniam videtur intereſſe, Lector, vel maximè ſcire quis fuerit Phædrus, eam rem brevi proloquar. Si quæ olim à Suetonio de Poëtis, Philologis & Grammaticis Latinis conſcripta fuerant, ea ad nos integra perveniſſent, Phædrum certè noſſemus meliùs: neque enim mihi credibile eſt, eum fuiſſe prætermiſſum à Suetonio, qui tantâ diligentiâ veterum illorum perquiſierat vitam, & ad poſteros, niſi invidiſſent fata, tranſmiſerat. Phædri meminêre Martialis & Avienus, quorum hic Theodoſio imperante floruit. Sed nihil præter memoriam tanti viri nobis reliquerunt. Quare ſibi ipſi facem præferat Phædrus, ſuæ ſibi vitæ ſcriptor ſit ac teſtis. Thrax fuit, quod hominum genus primis temporibus, & diſciplinarum artiumque cognitione, & ſeverâ morum diſciplinâ fuit excultum. At, ut miſera eſt humanarum conditio rerum, tanta illos temporum decurſu barbaries fœdavit, ut ſi Thucydidi credimus, nihil Thracibus crudelius fuerit, efferacius nihil: hæc tamen feritas & barbaries nihil obfuit Phædro ad præclaram artium cognitionem contendenti. Conditione ſervus fuit, quod ipſi vitio dari non debet, cùm Servitus fuerit ipſi communis cum Æſopo, Terentio, & aliis præſtantibus ingeniis. Quâ autem occaſione Romæ in domo Auguſtâ ſervierit, non omnino patet. Conſtat ſolummodo, eum ob elegantiam ingenii, morumque ſuavitatem fuiſſe manumiſſum, unde illius opus inſcribitur PHÆDRI AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI. Vixit ætate Octaviani Cæſaris ac Tiberii, quanquam & potuerit

ad

ad Caii uſque tempora perveniſſe, cum multùm ſenex vixerit, ut ipſe docet fabula libri quinti de venatore & cane ſenio debili. Fuere ipſi inimici non pauci, quorum contumeliis perſæpe jactatus eſt, ut probant frequentes illius querelæ. Hos inter fuit ipſi infenſiſſimus Sejanus, penes quem tum temporis erat autoritas ſumma, teſte Suetonio. De illo ſic Phædrus conqueſtus eſt.

Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique.
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.

Libros Fabularum ſcripſit quinque, quorum tres conſecrat Particuloni, Phileto & Eutycho, quos omnes arbitror pileata capita fuiſſe. Jam nihil eſt quò te ampliùs morer, (Amice Lector) quod te moneam habeo jam nihil, niſi ut te hoc ſæculo felicem, felices literas, feliciſſimos literatos viros prædices, qui Delphini ſtudia ſic poſſunt adjuvare, ut publica omnium ſtudia promoveant; ſic in hodierni temporis famam & utilitatem adlaborant; ut in ſempiternam gloriam adlaborent. Fruere his bonis quæ tibi largitur verùs ætatis noſtræ Mæcenas MONTAUSERIUS, qui jamdudum ivit in literarum plauſum & cujus nomen vivet,

Latinis dum manebit pretium literis.

TESTIMONIA DE PHÆDRO.

PHÆDRUS ipſe de ſe, lib. 5. ad Particulonem:

Chartis nomen victurum meis
Latinis dum manebit pretium literis.

Et lib. quarto Particulonem & alios alloquens:

Veſtras in chartas verba tranſfertis mea.

MARTIALIS 3. Epigram. 30. de Canio:

An æmulatur improbi jocos Phædri.

AVIENUS in Præfatione Fabularum quas edidit.

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit.

LIPSIUS ad Senec. Conſol. Polyb. cap. 27.

Phædrus Tiberii Libertus, jam condiderat logos Æſopi;
Et *Pulcherrimis verſibus latinos fecerat, qui extant.*

LAUR. PIGNORIUS. Epiſt. 13.

Etiam ego venire poſſim in literarum plauſum, velut loquitur elegantiſſimus Fabulator Phædrus.

DEMSTERIUS ad Roſinum Antiquitatum Romanarum ſcriptorem.

Phædrus Thrax, Tiberii Libertus, Fabularum luculentus ſcriptor.

ÆTAS PHÆDRI,

Ex Ger. Joan. Voſſii de Poëtis Latinis.

Sub Tiberio vixit Phædrus Thrax Auguſti Cæſaris Libertus, & qui ſe Auguſtum dicat vidiſſe jus dicentem, & Bathyllum Cilnii Mæcenatis libertum ſaltantem.

PHÆDRI

PHÆDRI FABULARUM INDEX.

Prior numerus Librum, alter Fabulam denotat.

A.

Æsopus ad Garrulum, 3. 19
Æsopus interpres testamenti, 4. 4
Æsopus ludens, 3. 14
Æsopus & Petulans, 3. 5
Æsopus & Rusticus, 3. 3
Agnus à Capella nutritus, 3. 15
Anus ad Amphoram, 3. 1
Apes & fuci, vespa judice, 3. 13
Aquila, cornix & testudo, 2. 6
Aquila, felis & aper, 2. 4
Arbores in deorum tutela, 3. 17
Asinus egregie cordatus 1. 15
Asinus & galli, 3. 20
Asinus & leo venantes, 1 11
Asinus irridens aprum, 1. 29

C.

Cæsar ad Atriensem, 2 5
Calvus & musca, 5. 3
Canes famelici, 1. 20
Canis & crocodilus, 1. 15
Canis & lupus, 3. 7
Canis fidelis, 1. 23
Canis natans, 1. 4
Canis parturiens, 1. 19
Canis, thesaurus & vulturius, 1. 27
Canum legati ad Jovem, 4. 17
Capellæ & hirci, 4. 15
Cervus cornibus impeditus, 1. 12
Cervus & boves, 2. 8
Cicada & noctua 3. 16

D

Demetrius & Menander, 5. 1
Duo calvi 5. 6

E.

EPilogus ad Eutychum, 4. 25
Equus & aper, 4. 3
Eunuchus ad improbum, 3. 11
Ex sutore medicus, 1. 14

F.

FOrmica & musca, 4. 23
Frater & soror 3. 8
Fur aram compilans, 4. 10

G.

GRaculus superbus, 1. 3
Gubernator & nautæ, 4. 16

H.

HErcules & Pluto, 4 11
Homo & asinus, 5. 4
Homo & canis, 2. 3
Homo & colubra, 4. 18

I.

INvidia virtutum comes, 2. 9

L.

LEO regnans, 4. 12
Leo sapiens, 2. 1
Leo senio confectus, 1. 21
Lupus & agnus, 1. 1
Lupus & grus, 1. 8
Lupus & vulpes, judice simio, 1, 10

M.

MArgarita in sterquilinio, 3. 12
Milvius & columbæ, 1. 31
Mons parturiens, 1. 18
Muli & latrones, 2. 7
Mulier parturiens, 1. 18
Musca & mula, 3. 6
Mustela & homo, 1. 22
Mustela & mures, 4. 1

N.

NAufragium Simonidis, 4. 21

O.

OCcasio depicta, 5. 8
Ovis, canis & lupus, 1. 17
Ovis & cervus, 1. 16

P.

PAnthera & pastores, 3. 2
Passer & lepus, 1. 9
Pavo ad Junonem, 3. 18
Pera, 4. 9
Phædrus de Fabulis suis, 4. 20
Phædrus in Fabularum Æsopiarum censores, 4. 6
Princeps Tibicen, 5. 7

Prolo-

Prologus ad Particulonem, 5. 88
Prologus, Æsopus, 1. 1
Prologus, exemplis, 2.
Prologus, joculare, 4.
Prologus, Phædri, 3.
Pugna murium & mustelarum, 4. 5

R.

Rana rupta, 1. 24
Ranæ ad solem, 1. 6
Ranæ metuentes taurorum prælia, 1. 30
Ranæ Regem postulantes, 1. 2
Repente calvus, 2. 2
Res gesta sub Augusto, 3. 10

S

Scurra & rusticus, 5. 5
Simii caput, 3. 4
Simonides à Diis servatus, 4. 24
Socratis dictum, 3. 9

T.

Taurus & vitulus 5. 9

V.

Vacca, capella, ovis & leo, 1. 5
Venator & canis, 5. 10
Viatores & latro, 5. 2
Vipera & lima, 4. 7
Vulpes & aquila, 1. 28
Vulpes & ciconia, 1. 26
Vulpes & corvus, 1. 13
Vulpes & draco 4. 19
Vulpes & hircus, 4. 8
Vulpes & uva, 4. 2
Vulpes ad Personam tragicam, 1. 7

INDEX
SENTENTIARUM ad FABULAS
PHÆDRI.

LIBER PRIMUS.

Facile est opprimere innocentem, I. 1
Minima de malis, I. 2
In propria pelle quiesce, I. 3
Avidum sua sæpe deludit aviditas, I. 4
Potentioris societatem fuge, I. 5
Improborum improba soboles, I. 6
Stultorum honor inglorius, I. 7
Multos tueri haud tutum, I. 8
Ne insultes miseris, I. 9
Mendaci ne verum quidem dicenti creditur, I. 10
Ridicula in imbelle virtutis ostentatio, I. 11
Utilissimum sæpe quod contemnitur, I. 12
Laudatore nihil insidiosius, I. 13
Fallax vulgi judicium, I. 14
Pauper dominum, non sortem mutat, I. 15
Fidejussorem infidum cave, I. 16
Calumniatorem sua pœna manet, I. 17
Horret quisque adire locum ubi læsus est, I. 18
Omnem aditum malis præcludito, I. 19
Stultitia plerumque exitio est, I. 20
Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est, I. 21
Qui alteram suam ob causam commodat, injuriâ postulat id gratiæ apponi sibi I. 22
Suspecta malorum beneficia, I. 23
Potentes ne tentes æmulari, I. 24
Rete ne tendas accipitri & milvio, I. 25
Par pari refertur, I. 26

Avarus suus sibi carnifex est, I. 27
Ne magnus tenuem despicito, I. 28
Est cui magno constitit dicterium, I. 29
Mala publica in plebem recidunt, I. 30
Cui fidas, vide, I. 31

LIBER SECUNDUS.

SUnt etiam sua præmia laudi, 2. 1
Simile simili gaudet, 2. 2
Impunitas peccandi illecebra, 2. 3
Vir dolosus seges est mali, 2. 4
Ne quid nimis, 2. 5
Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat, 2. 6
Plura timenda divitibus, 2. 7
Plus videas tuis oculis quàm alienis, 2. 8
Epilogus, 2. 9

LIBER TERTIUS.

REi bonæ vel vestigia delectant, 3. 1
Benefico bene erit, 3. 2
Experientia præstantior arte, 3. 3
Mentem hominis spectato, non frontem, 3. 4
Erit ubi pœnas det procax audacia, 3. 5
Ridenda imbecillorum superbiloquentia, 3. 6
Liber inops servo divite felicior, 3. 7
Sat pulcher, qui sat bonus, 3. 8
Fidelem ubi invenias virum, 3. 9
Ne sis crednlus maximè criminatori, 3. 10
Deformitas dolenda quæ ex merito venit, 3. 11
Optima sæpe despecta, 3. 12
Opus artificem probat, 3. 13
Otiare, quo labores, 3. 14
Qui educat, pater magis, quàm qui genuit, 3. 15
Humanitas, & gratior, & tutior, 3. 16
Fructu non foliis arborem æstima, 3. 17
Tuis contentus ne concupiscas aliena, 3. 18
Multi homines nomine, non re, 3. 19
Miserrimus qui in vitâ miser, post mortem miserior, 3. 20

INDEX.

LIBER QUARTUS.

Astutus æstu non capitur, 4. 1
Aspernit superbus quæ nequit assequi, 4. 2
Vindictæ cupidus sibi malum accersit, 4. 3
Homines non numerandi, sed ponderandi, 4. 4
Feriunt summos fulmina montes, 4. 5
Stultus nisi quod ipse facit, nil rectum putat, 4. 6
Maledico maledicens pejus audiet, 4. 7
Improbi ne pereant, perdunt, 4. 8
Suus cuique attributus est error, sed non videmus id manticæ quod in tergo est, 4. 9
Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo, 4. 10
Opes irritamenta malorum, 4. 11
Sinceritas laudanda, 4. 12
Obscœnæ, 4. 13, 14
Pares non habitus, sed virtus facit, 4. 15
In secundis time, in adversis spera, 4. 16
Nimia verecundia inverecundum facit, 4. 17
Malo qui benefacit, pejorem facit, 4. 18
Avarus auri custos, non Dominus, 4. 19
Inventa perficere non inglorium, 4. 20
Veras divitias eripit nemo, 4. 21
Magna ne jactes sed præstes, 4. 22
Vera gloria fictam obscurat, 4. 23
Deum colenti stat sua merces, 4. 24
Multum auxiliatur qui cito, 4. 25

LIBER QUINTUS.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius, 5. 1
Ventosa lingua: pedes fugaces, 5. 2
Sponte peccanti nullus est veniæ locus, 5. 3
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit, 5. 4
Præjudicata opinio judicium obruit, 5. 5
Non omnia omnibus congruunt, 5. 6
Stulta superbia videtur ab omnibus, 5. 7
Fugit irreparabile tempus, 5. 8
Ne sus Minervam, 5. 9
Omnia fert ætas, 5. 10

PHÆ-

PHÆDRI
AUGUSTI CÆSARIS
LIBERTI,
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE.

LIB. I.

PROLOGUS.

ÆSOPUS auctor, quam materiam repperit
Hanc ego polivi versibus senariis.

INTERPRETATIO.
Ego reddidi versibus Iambis *sex pedum illam materiam quam autor Æsopus excogitavit.*

ANNOTATIONES.

1. *Æsopus auctor* | Multi ante Æsopum finxere fabulas, ut Homerus, Hesiodus & Archilochus, sed alias longe à fabulis Æsopicis. Æsopus enim è Phrygia fabulator cæteris materiam præbuit, vel quod imprimis id tractavit, vel quod creditur ἄριστα πάντων συνθεῖναι τὸν μῦθον, optime omnium scripsisse fabulas. Unde ait Quintilianus, *Illa quoque fabula, quæ etiamsi originem non ab Æsopo acceperunt (nam videtur earum primus autor Hesiodus) nomine tamen Æsopi maximè celebrantur.*

2. *Polivi.* | Dedi novam faciem his fabulis quas Græcè conscripras verti in Latinas. Reverà enim versus ornat quod incultum est per se in oratione pedestri, & quod scabrum & hiulcum in sermone, lævigat.

Versibus senariis | Iambicis senariis. Sunt enim Iambici dimetri, id est, quatuor pedum, & Iambici tetrametri, id est, octo pedum, & Iambici trimetri, id est, sex pedum, quales sunt versus fabularum Phædri, iique maximè usitati. Nam tetrametri sunt comicorum.

Est gemina utilitas hujusce libri, quia concitat risum, & quia instruit vitam sapientibus monitis. Si quis vero reprehendat maligne quoniam arbores loquantur, non solùm bellua, recordetur nos ludere fictionibus poeticis.

Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quòd prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantùm feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

ANNOTATIONES.

3. *Libelli dos.* | Metaphora: Nam *dos* pro priè dicitur quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo quod alicui datum est, vel à natura, vel ab hominibus; unde dotes animi dicuntur, & etiam librorum, & aliarum rerum quæ utilitatem afferunt.

7. *Fictis fabulis.* | Nec ineptè vox illa *fictis* additur. Maluit propriè loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero est, quæ verum & falsum significat. Unde infra legitur *vera Fabella* Lib. 2. Fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro Fabula falsa, & vera usurpatur. Et apud Homerum pro sermone vero sumitur.

FABULÆ.

Facile est opprimere innocentem.

LUPUS & AGNUS.

Lupus & Agnus pressi siti accesserunt ad eundem rivulum. Lupus erat superius, & Agnus multò inferius. Tunc Lupus praedo compulsus gulâ crudeli, movit materiam rixæ. Quare, ait, sed dedisti aquam turbidam mihi potanti? Agnus metuens ex adverso respondit: Quomodo, obsecro, Lupe, valeo efficere quod expostulas? Aqua defluit à te ad meos potus. Ille confutatus vi veritatis, dixit: Sed convitiatus es mihi sex abhinc mensibus. Agnus respondit: Certe ego non eram procreatus. Per Herculem, tuus parens, ait, me incessit maledictis. Et sic invasit & discerpsit morte immeritâ. Hæc fabula excogitata est propter illos qui obruunt insontes falsis rationibus.

AD rivum eundem Lupus & Agnus venerant
Siti compulsi: superior stabat Lupus,
Longéque inferior Agnus. Tunc fauce improbâ
Latro incitatus jurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Quî possum, quæso, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses, ait, maledixisti mihi.
Respondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater herculè tuus, inquit, maledixit mihi:
Atque ita correptum lacerat injustâ nece.
Hæc propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

ANNOTATIONES.

1. *Lupus & Agnus.* | Unde Horatius Epod 4.

Lupis & Agnis quanta sortito obtigit,
Mihi tecum discordia est.

12. *Herculè.* | Adverbium est jurantis per Herculem. Dum autem per Herculem jurare hominibus minimè esset consuetum, primus id instituit Nestor, iisque qui ad Trojam erant tradidit, ut Vinitor apud Philostratum in Heroicis ait.

15. *Fictis causis.* | Subauditur *De*, & est ellipsis.

FABULA II.

Minima de Malis.

RANÆ REGEM POSTULANTES.

ATHENÆ quùm florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miscuit,
Frænumque solvit pristinum licentia.
Hinc conspiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Quum tristem servitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omnino insuetis onus, & cœpissent queri,
Æsopus talem tum fabellam retulit.
¶ Ranæ vagantes liberis paludibus,
Clamore magno Regem petiêre à Jove.
Qui dissolutos mores vi compesceret.
Pater Deorum risit, atque illis dedit
Parvum tigillum, missum quod subitò vadis
Motu sonóque terruit pavidum genus.
Hoc mersum limo cum jaceret diutiùs.

Cum Athenæ clarescerent justis institutis, libertas petulans divisit civium multitudinem, & licentia abrupit vinculum antiquum. Inde partibus inter se divisis per factiones, Tyrannus Pisistratus invasit arcem urbis. Cum Athenienses deplorarent molestum servitium, & cœpissent expostulare, non quod Pisistratus esset sævus, verum quod servitus est omnino pondus durum iis qui non consueverunt ferre, Æsopus proposuit hunc Apologum. Ranæ subsultantes in paludibus apertis, postulârunt magnâ voce Regem à Jove, qui coerceret suâ autoritate mores depravatos. Pater Deorum risit, & eis præsecit parvum tigillum, quod delapsum repente in aquam territavit motu, & strepitu animalia timida. Cum hoc mersum cœno hæreret per longius tempus,

ANNOTATIONES.

Describit ibi ferum Caligulæ ingenium, de quo olim affirmavit Nero, ut refert Suetonius: *Exitio suo omniumque, Cajum Caligulam vivere, & se Natricem (serpentis genus) populo Romano, Phaëtontem orbi terrarum educare.*

1. *Athenæ.* | Urbs erat Græciæ spectatissima & magni nominis, utpote quæ erat sedes potentissimæ Reipublicæ, ac præstantissimarum quarumque artium parens.

Æquis legibus. | A Solone sapiente latis, quibus cives erant æquales, & æquali jure continebantur, ut in Democratia solet.

5 *Arcem occupat Pisistratus.* | Hujus historiam ita paucis refert Justinus: *Pisistratus quasi sibi, non patriæ vicisset, tyrannidem per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi affectus, laceratoque corpore, in publicum progreditur. Advocatâ concione, vulnera populo ostendit: de crudelitate principum à quibus se hæc passum simulabat, queritur: addunctur vocibus lacrymæ. Obtinet ad custodiam corporis sui satellitum auxilium, per quos occupatâ tyrannide, per annos triginta tres regnavit.*

Tyrannus. | In bonam partem quandoque vox illa usurpata est, pro Rege qui figebat leges & populis justè præerat. Nunc vero ad illos principes refertur, qui libidine dominandi, duro imperio subditos tenent, ut in hoc loco Phædri.

7. *Non quia crudelis ille.* | Licet Pisistratum tyrannum vocet, tamen non sæviebat in illos, nec crudeliter imperabat. Ita enim Solon de Pisistrato loquitur, Καὶ οἱ φαίνεται πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον. *Illum esse omnium tyrannorum optimum.* Legas præterea testimonium Val. Maximi lib 5. cap. 1. & etiam Senecæ, lib. 3. *De ira.*

10 *Liberis paludibus.* | Ellipsis præpositionis *In.*

14 *Parvum tigillum.* | Ut rem minimam minorem faceret, addidit *parvum*. Ita Terentius *minutos* dicit *pisciculos.*

Fortè

una fortè an effert caput tacitè è stagno, & observato rege excivit socias, qua abjecto metu enatavi certatim, & insiliunt petulanter supra lignum. Cum hoc conspurcassent sordibus omnibus, delegârunt ad Jovem postulantes alium regem, quia ille erat prorsus inutilis qui fuerat præpositus. Tunc Jupiter dedit illis hydrum, qui cœpit discerpere quasq; dente impiti. Nequicquam imbelles fugiunt mortem, timor impedit vocem. Ergo submittunt clanculum Mercurium ad Jovem, ut subveniat miseris; Tum contrà Jupiter edixit: sustinete hic malum, quia recusâstis frui vestro bono. Sic queq, ô Cives, perferte istud malum: ne vobis accidat pejus.

Fortè una tacitè pr[illegible]è stagno caput,
Et explorato rege, cunctas evocat.
Illæ timore posito certatim adnatant,
Lignumque supra turba petulans insilit:
Quod quum inquinâssent omni contumeliâ,
Alium rogantes regem misêre ad Jovem,
Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.
Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
Corripere cœpit singulas: frustra necem
Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Adflictis ut succurrat. Tunc contra Deus,
Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte. Vos quoq; ô cives, ait,
Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

ANNOTATIONES.

27 *Mercurio.*] Is Jovis & Majæ filius fuit deorum legatus. Rectè ergo Ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

30 *Malum perferte.*] Rigaltius non existimavit dici posse Latinè ferre bonum suum & ferre malum; idcirco per malum intelligit δυσκολον, principem truculentum. Sed locus Pluti non venit ipsi in mentem.

Hem! ista virtus est, quando usu'est qui malum sert fortiter.

31 *Majus ne veniat malum.*] Hanc mentem habuit & Horatius,

Ætas parentum, pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

FABULA III.

In propria pelle quiesce.

GRACULUS SUPERBUS.

Ne quis velit supervire bonis alienis, & agere potius vitam in sua veste, Æsopus reliquit nobis illud exemplum. Graculus inflatus vanâ tumore, collegit plumas, quæ exciderant Pavoni, iisque se vestivit. Deinspernens suos, aggregavit se formosa turba Pavonum. Qui eximunt plumas huic veluti invericundo.

NE gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potiùs habitu vitam degere,
Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.
¶ Tumens inani Graculus superbiâ,
Pennas Pavoni quæ deciderant, sustulit,
Séque exornavit: deinde contemnens suos,
Immiscuit se pavonum formoso gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,

ANNOTATIONES.

2. *Sua habitu.*] In ea nempe conditione in qua nati sumus. Est autem habitus quidquid vel à natura, vel à fortuna cultus ornamentique possidemus.

4. *Tumens graculus inani superbiâ.*] Describit hoc Corniculæ infortunium his versibus Hor.

Moveat Cornicula risum,
Furtivis nudata coloribus.

7. *Immiscuit se Pavonum formoso gregi.*] Vox illa immiscuit hoc loco est περισυλλαβη. Ita Virgilius:

Miscuerunt q; herbas, & non innoxia verba.

Fugantq;

Fugantq; roſtris. Malè multatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus,
A quo repulſus triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis quos prius deſpexerat:
Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus,
Et quod natura dederat voluiſſes pati;
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

& abigunt voſtris. Graculus exceptus peſſimè cœpit reverti mœſtus ad ſuum genus, à quo rejectus pertulit moleſtum convicium. Quidam ex iis quos ante contemſerat, dixit: ſi fuiſſes contentus noſtro loco, & voluiſſes ferre quod natura largita fuerat, neque paſſus eſſes illud probrum, neque tuum infortunium ſubiret hanc repulſam.

FABULA IV.

Avidum ſua ſæpe deludit aviditas.

CANIS NATANS.

AMittit meritò proprium qui alienum appetit.
¶ Canis per flumen carnem dum ferret (natans,
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum,
Aliámque prædam ab alio perferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et quem tenebat ore dimiſit cibum;
Nec quem petebat adeò potuit attingere.

Qui concupiſcit alienum, deperdit jure ſuum. Interea dum canis nando per amnem geſtaret Carnem, vidit in ſpeculo aquarum ſuam imaginem, & ratus ferri aliam pradam ab alio cane, voluit ipſi auferre: ſed voracitas fuit fruſtrata. Nam ſivit cadere eſcam quam portabat gulâ, neque potuit adeò aſſequi cibum cui inhiabat.

ANNOTATIONES.

4. *Aliámq; pradam ab alio.* | Litera *M* non eliditur hoc loco, more veterum. Ità Lucretius:
Semina ſeque ſimul cum eo commiſcuit ignis.

7. *Nec adeo.* | Freinſhemius commiſeratione neſcio quâ ductus emendat *adeo*, & reponit *eo*, referendo ad vocem ſupra, *ore*. Tanaquillus Faber vult retineri vocula *adeo*, ut concinnè & eleganter uſurpatam à Phædro genuinæ latinitatis ſcientiſſimo. Quam lectionem ſequutus ſum quoque utpote meliorem. *Neque adeò potuit* veteres, Gallicè, *Avec tout cela il ne peut.* Anglice, with his utmoſt.

FABULA V.

Potentioris ſocietatem fuge.

VACCA, CAPELLA, OVIS, & LEO.

NUnquam eſt fidelis cum potente ſocietas.
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum,
¶ Vacca & Capella, & patiens Ovis injuriæ,
Socii fuêre cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent Cervum vaſti corporis,

Conſociatio cum potente nunquam eſt fida. Hac fabula confirmat meam ſententiam. Vacca & Capella, & Ovis tolerans injuriarum, extitêre ſocii Leonis in ſylvis. Cum hi cepiſſent Cervum immani corpore,

ANNOTATIONES.

Ad hanc fabulam pertinet & alia de Olla ænea & fictili, ex qua ſic concluſit Faernus *Potentiorum ſemper eſt vicinitas Vitanda tenuioribus.*

Sic

Leo sic dixit, factis partibus: Ego primam mihi primam partem, quia vocor Leo: Concedetis mihi & alteram quia sum animosus, Quin mihi & tertia obtinget, quia præsto rebora. Si quis verò abstulerit quartam, malè habitur infortunio. Ita solâ iniquitate potitus est omni prædâ.

Sic est locutus, partibus factis, Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo:
Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi:
Tum quia plus valeo, me sequetur tertia:
Malo adficietur si quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

FABULA VI.

Improborum improba soboles,

RANÆ ad SOLEM.

Æsopus conspiciens nuptias famosas latronis finitimi, cœpit statim referre. Cum Sol vellet olim accipere conjugem, Ranæ emiserunt suas querimonias ad cœlum. Jupiter commotus hâc vociferatione, rogat causam questus. Tum quædam inquilina lacus dixit, Unus cum (sc. Sol) exsiccat nunc nostra stagna & adigit ad mortem inopes, arefactis paludibus: Quid verò tum veniet si susceperit filios?

Vicini furis celebres vidit nuptias
Æsopus, & continuò narrare incipit.
¶ Uxorem quondã Sol quum vellet ducere,
Clamorem Ranæ sustulêre ad sidera.
Convicio permotus quærit Jupiter
Causam querelæ: quædam tum stagni incola;
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras aridâ sede emori:
Quidnam futurum est, si creârit liberos?

ANNOTATIONES.

5. *Convicio.*] Convicium, quasi *Convertium* dictum, ideo secundam habet longã. Hæc vox non à vitiis dicitur, sed à conlatione vocum. Nec significat hoc loco maledictum aut contumeliam.

FABULA VII.

Stultorum honor inglorius.

VULPES ad PERSONAM TRAGICAM.

Vulpes videns fortuito Larvam scenicam, exclamat: O quanta forma non habet cerebrum? Hæc verba spectant illos quibus fortuna dedit decus & claritatem, negavit autem sensum communem.

Personam tragicam fortè vulpes viderat:
O quanta species, inquit, cerebrũ non habet!
¶ Hoc illis dictum est quib[9] honorem & gloriã
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

ANNOTATIONES.

1. *Personam tragicam.*] Erat larva, quâ personæ in scena vultum & caput obtegebant ut sic melius personam quamlibet sustinerent.

4. *Sensum communem.*] Ita Horatius, Sat. 1. *Communi sensu plane caret.* Et Juvenalis, Sat. 8. *Raruit enim fermè sensus communis in illa fortuna.* Fortasse ex Phædro, quem scimus illâ tempestate lectitari solitum Martialis testimonio.

FABULA

FABULA VIII.

Malos tueri haud tutum.

LUPUS & GRUS.

QUI pretium meriti ab improbis desiderat
Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat:
Impunè abire deinde quia jam non potest.
¶ Os devoratum fauce quum hæreret Lupi,
Magno dolore victus cæpit singulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est jure jurando Gruis;
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo quum facto flagitaret præmium:
Ingrata es, inquit, ore quæ nostro caput
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

Qui expetit meritum beneficii à malis, incidit in duplicem culpam: primò quia auxiliatur improbis, deinde quia non potest se expedire ab illis *citra periculum. Cum os devoratum adhæreret gutturi Lupi, superatus summo dolore cæpit inducere præmio cuncta* animalia, *ut auferrent hoc incommodum. Tandem Grus adducta juramento, aggressa est curationem Lupi planam alea, committens longam cervicem ipsius faucibus. Expescenti vero pretium pro tali merito, Lupus respondit: Immemor es qua eduxeris tuum collum salvum è mea gula, & petis præmium.*

ANNOTATIONES.

Hanc Fabulam integram finxit etiam Æsopus. *Lupus gutturi esse infixo mercedem Grui se præbiturum dixit, si capite injecto, os è gutture sibi extraheret, &c.*

7. *Gruis.* | Antique pro *Grus*; sic apud Ennium *mentis* pro *mens*.

8. *Colli longitudinem.* | Longum collum. Hellenismus, cujus apud Poetas Latinos sunt exempla non pauca. Ut infra *Corvi stupor* pro *Corvo stupido*. Fab. 13. *Doctorum corda virorum*, pro doctis viris, *Olli respondit suavis sonus Egerini*, apud Ennium: Id est, *Suave loquens Egeria respondit.*

9. *Periculosam fecit medicinam lupo.* | Ambiguitas in hac voce *periculosam*, nec enim periculosa erat Lupo talis medicina, sed potius ipsi Grui, cui erat periculum ne devoraretur à Lupo. Addit enim Lupus, *ingrato es, ore qua nostro caput incolume abstuleris.*

FABULA IX.

Ne insultes miseris.

PASSER & LEPUS.

SIbi non cavere & aliis consilium dare
Stultum esse paucis ostendamus versibus.
¶ Oppressum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Passer. Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa est? quid cessârunt ita pedes?

Demonstramus paucis versiculis esse ineptum consulere aliis, & sibi non providere. Passerculus increpabat Leporem captum ab aquila dantem acerbos gemitus. Ubi inquit est ista velocitas cognita? Quid pedes sic pigri fuere?

ANNOTATIONES.

3. *Quid ita.* | Locutio elliptica, pro, ob quid ita, vel, quam ob causam?

Dum

Dum dicerat hæc, Accipiter ipsum arripit incautum, & occidit edentem querimonias inutiles. Lepus semivivus in consolationem mortis ait, Tu passercule, qui jamjam sine cura deridebas meum infortunium, deflet pari casu tuam sortem.

Dum loquitur, ipsum accipiter nec opinũ rapit,
Questúque vano clamitantem interficit.
Lepus semianimus mortis in solatium:
Qui modò securus nostra irridebas mala,
Simili querelâ fata deploras tua.

ANNOTATIONES.

2. *Mortis in solatium.* | Ita reponunt Meurs. & Faber: in *solatio* mendum arbitrantes, nec injuriâ: vult præterea Faber Phædrum scripsisse, *mortis in solatium*, more veterum, cujus hodieque apud Plautum, Terentium, Lucretium & Catullum vestigia supersunt, sed sciolum aliquem exscriptorem *solatio* scripsisse, omittendo *m*.

FABULA X.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.

LUPUS & VULPES, JUDICE SIMIO.

Quisquis manifestus fuit semel mendacii inhonesti, ei denegatur fides, etiam dicenti vera. Brevis fabula Æsopi probat illud. Lupus insimulabat furti Vulpem, hac contendebat se non esse ejusdem hujus criminis. Tunc Simius consedit arbiter inter hos. Et cum uterque dixissent pro se, ferunt Simium protulisse tale judicium: Tu non videris, ô Lupe, amisisse quod postulas, & arbitror, & Vulpes, te juratum esse, quod bene pernegas.

QUicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem.
Hoc attestatur brevis Æsopi fabula.
¶ Lupus arguebat Vulpem furti crimine,
Negabat illa se culpæ proximam.
Tunc judex inter illos sedit Simius.
Uterque causam cùm perorâssent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam:
Tu non videris perdidisse quod petis:
Te credo subripuisse quod pulchrè negas.

ANNOTATIONES.

2. *Etiam si verum dicit, amittit fidem.* | Id quid per juramentum, ubi turpi fraude semel innotuit. quàm cautum est, nequis possit probare ali-

FABULA XI.

Ridicula in imbelle Virtutis ostentatio.

ASINUS & LEO VENANTES.

Leporis fortitudinis se extollens verbis decipit ignotos, & se præbet deridendum notis. Cum Leo vellet venari socio Asino,

VIrtutis expers verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.
¶ Venari Asello comite quum vellet Leo,

ANNOTATIONES.

Æsopus & hanc Fabulam arrigit, licet non eodem modo, ubi dicit Asinum pelle Leonis indutum perterruisse feras omnes præter Vulpem quæ auditâ voce Asini, ait ad ipsum: *Ego te pariter timuissem, nisi rudentem audivissem.*

1. *Virtutis expers.* | Vox æquivoca, quæ ad virtutem animi, & ad fortitudinem significandam assumitur. Ibi verò usurpatur pro robore & fortitudine.

2. *Ignotos.* | Hic activè vox ista accipitur de iis, qui non noscunt aliquid.

Con-

Contexit illum frutice; & admonuit simul
Ut insuetâ voce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hic auriculas
Clamore subito tollit totis viribus,
Novóque turbat bestias miraculo;
Quæ dum paventes exitus notos petunt,
Leonis afficiuntur horrendo impetu.
Qui postquam cæde fessus est, asinum evocat,
Jubétque vocem premere: tunc ille insólens:
Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ?
Insignis, inquit, sic ut nisi nôssem tuum
Animum, genusque, simili fuissem in metu.

illum occultavit in vepribus, & praterea monuit, ut territaret animalia cantu insolito, dum ipse illa caperet in fuga. Asinus erectis statim auriculis cæpit rudere quàm maximè, & terrere feras hâc arte insolitâ. Quæ exterritæ dum quærunt effugia sibi nota, opprimuntur impressione horrendi Leonis. Qui postquam defatigatus est tantâ strage, vocat ad se Asinum & præcipit, contineat vocem: Tunc Asinus insolescens: Quale tibi videtur beneficium mea vocis! Insigne ait, & ita ut ipse fugissem timore pari, nisi miki fuisset perspectus *tuus animus, & tua progenies.*

ANNOTATIONES.

6. *Hic auriculas clamore subito tollit.* | Hanc lectionem retinuimus, non displicebit tamen si quis ope veterum exemplarium scribere malit.

Hic auriculas
Clamorem subitum tollit totis viribus.

10. *Leonis afficiuntur horrendo impetu.* | Legitur in quodam exemplari, affligunntur, quæ lectio verior videtur, quamquam primam retinuerim, quia locum Phædri non obscurat.

15. *Simili fuissem in metu.* | Exemplar Danielis habet *simili fugissem metu*, & sensui Phædri meo judicio accommodatius. Videtur Fabro ratio carminis postulare *fuvissem similiter*, cùm legitur apud Plautum in Pœnulo, *Quo genere gnata, qui parentes fuverint*, pro *fuerint*. Idque à verbo *fuo*, quod nec Virgilius ipse in Æneid. refugit.

Tros Rutulusve fuit.

Format autem ex se, fuvi, ad eundem fermè modum quo dicebatur, *plue, pluvi.*

FABULA XII.

Utilissimum sæpè quod contemnitur.

CERVUS CORNIBUS IMPEDITUS.

Laudatis utiliora quæ contempseris
Sæpè inveniri, hæc exerit narratio.
¶ Ad fontem Cervus quum bibisset restitit,
Et in liquore vidit effigiem suam.
Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,
Crurúmque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantûm subitò vocibus conterritus
Per campum fugere cœpit, & cursu levi
Canes elusit: silva tum excepit ferum,

Hæc fabula ostendit illa quæ sprevimus esse utiliora quàm quæ laudavimus. Cum Cervus potâsset, ad vivum subsitit, & inuisus est sibi simulacrum in aquis: Ibi stupens dum laudat cornua arborea, & damnat nimiam gracilitatem tibiarum, turbatus repente clamoribus venantûm cæpit aufugere per agros, & fefellit canes celeri cursu. Tum subiit saltus.

ANNOTATIONES.

1. *Exerit.* | Prodit & notum facit.

7. *Venantûm.* | Ut Virgilius sæpe *natantûm* pro *natantium*.

9. *Elusit.* | Elegantissime dictũ de illis flexibus, circuitibusq; implicitis, & in se redeũtibus quibus feræ insequentes canes eludunt. Vulgo *Les mettons en defaut.* Put 'em to a fault.

Ferum. | Ferus pro fera usurpatur, ut apud Virgilium:

In latus inque feri.

Atque etiam apud Phædrum:

Tum gaudens ferus bobus quietis cæpit agere gratias.

In quibus retentis cornibus vitiosis capit discerpi dirisdentibus canum. Tunc fertur moriens misisse hanc vocem: O me miserum, qui nunc tandem video quàm ea me juverint quæ contemseram, & quàm ea quæ laudaveram, mihi fuerint perniciosa!

In quâ retentis impeditus cornibus
Lacerari cœpit morsibus sævis canum.
Tunc moriens, vocem hanc edidisse dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo
Ut illa mihi profuerint quæ despexeram,
Et quæ laudaram, quantũ luctus habuerint!

FABULA XIII.

Laudatore nihil insidiosius.

VULPES & CORVUS.

Qui lætatur se laudari sermonibus fraudulentis, solvit sermone semper pœnas pœnitudine indecorâ. Cum Corvus sedens in arbore alta vellet comedere caseum raptum de fenestra, vulpes hunc videns incipit loqui ita: O Corve, quanta est elegantia tuarum pennarum! Quantus te ore & corpore refers? Si tibi vox esset, fores prima ex alitibus! Verum hic malè sanus volens ostendere vocem, demisit rostro caseum, quem Vulpes versipellis statim arripuit dente avido. Tunc stupidus Corvus delusus dedit gemitum. Hac fabula probat quid possit ingenium, & sapientiam semper præstare virtuti.

QUI se laudari gaudet verbis subdolis
Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.
¶ Quum de fenestra Corvus raptum caseum
Comesse vellet celsâ residens arbore,
Hunc vidit Vulpes, dehinc sic occœpit loqui:
O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore & vultu geris?
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
Emisit ore caseum, quem celeriter
Dolosa Vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.
Hâc re probatur quantum ingenium valet;
Virtute semper prævalet sapientia.

ANNOTATIONES.

Ad hanc Fabulam Horatius:

Plerumque recoctus
Scriba ex quinq; viro Corvum deludet hiantem.

2. *Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.* | Non ubs re quibusdam rectius videtur, quod exemplar Danielis suggerit:

Serâ dant pœnas turpeis pœnitentiâ.

3. *Quum de fenestra Corvus.* | Huc pertinet Horatianum illud lib. 1 Epistol.

Sed tacitus pasci si posset Corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multò minus invidiæque.

8. *Nulla ales.* | Usitatior est ales apud Poetas masculino genere, aliquando tamen & fœminino legitur, ut in hoc loco.

12. *Tunc Corvi deceptus stupor.* | Tunc Corvus stupidus deceptus ingemuit. Sic Catullus,

Talis iste meus stupor, nihil videt, nihil audit.

Hic loquendi modus usitatissimus est apud antiquos, ut diximus ad Fabulam 11.

13 *Quantum ingenium valet.* | Hic non m necat more antiquo.

14 *Virtute.* | Id est, vi & fortitudine.

FABULA

FABULA XIV.

Fallax vulgi judicium.

EX SUTORE MEDICUS.

MAlus quum Sutor inopiâ deperditus,
Medicinam ignoto facere cœpisset loco,
Et venditaret falsò antidotum nomine,
Verbosis adquisivit sibi famam strophis.
Hic quum jaceret morbo confectus gravi,
Rex urbis, ejus experiendi gratiâ,
Scyphum poposcit; fusâ dein simulans aquâ
Antidoto miscere illius se toxicum,
Hoc bibere jussit ipsum, posito præmio.
Timore mortis ille tum confessus est,
Non artis ullâ medicum se prudentiâ,
Verum stupore vulgi factum nobilem.
Rex advocatâ concione hæc addidit:
Quantæ putatis esse vos dementiæ,
Qui capita vestra non dubitatis credere
Cui calceandos nemo commisit pedes?
¶ Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
Quorum stultitiâ quæstus impudentiæ est.

Cum Cerdo imperitus, oppressus paupertate, incepisset exercere medicinam in loco ubi non erat notus, atq; venderet medicamentum pro vero antidoto, comparavit sibi nomen præstigiis verborum. Cùm hic decumberet affectus morbo gravi, Rex civitatis exploraturus illius scientiam, petit calicem, in quem infundens aquam finxit se miscere venenum cum antidoto, deinde jussit exhaurire propositâ mercede. Tum sutor fassus est metu mortis, se non evasisse medicum ullâ arte & exercitatione, sed sibi adquisivisse hanc famam inscientiâ vulgi. Rex vocatis civibus sic arguebat: Quanta existimatis vos esse stultitia qui non timetis committere illi vitam vestram, cui nullus credidit pedes calceis induendos? Affirmaverim vere hoc spectare ad illos quorum audacia facit rem ex fatuitate multitudinis.

ANNOTATIONES.

2. *Ignoto loco.* | Peregrino in loco, ubi eum nemo noverat.

4. *Verbosis strophis.* | Id est, laqueis verborũ. Metaphora. Strophæ enim propriè laquei sunt, decipiendis & captandis feris aptæ, à στρέφω, verto.

6. *Rex urbis.* | Qui summam tenet & regit in Urbe. Atque sic antiquitùs vocabantur singularum urbium Rectores.

15. *Capitâ vestra.* | Cum caput sit præcipua corporis pars, usitatissimum est apud Ciceronem ut vox illa usurpetur pro vita. Elegantissimè autem hoc loco usurpatur propter sequentem vocem, *pedes*, augetq; dicti acrimoniam, ex oppositione. Capiti enim opponit pedes.

18 *Quorum stultitiâ quæstus impudentiæ est.* | Id est, qui ita fatui sunt ut quæstus ad impudentes devolet, vel, ut iis fit quæstus, qui gnaviter impudentes sunt. Ita Georgius Grævius.

FABULA XV.

Pauper dominum non sortem mutat.

ASINUS EGREGIE CORDATUS.

In mutatione imperii, inopes mutant sæpius nihil aliud, nisi nomen sui domini. Hæc parva fabula exerit illud esse certum. Senex pavidus pascebat Asinum in prato. Ille conterritus adventu repentino hostium hortabatur Asinum ad fugam, ne caperentur. Verum hic gradiens lentè: Die amabò, num credis victorem mihi daturum binas clitellas? Senex negavit id facturum? Quid meâ igitur interest cujus sim, cum debeam semper ferre meas clitellas?

IN principatu commutando, sæpius
Nil præter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum parva hæc fabella indicat.
¶ Asellum in prato timidus pascebat senex;
Is hostium clamore subito territus
Suadebat Asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus: Quæso num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit: Ergo, quid refert meâ
Cui serviam, clitellas dum portem meas?

ANNOTATIONES.

1. *In principatu commutando.* | Elegans in hanc fabulam exemplum politicum legere est apud Tacitum, ubi dicit Augustum, licet mutato imperio, eadem magistratuum vocabula retinuisse, *Ne dimissis, inquit, quidem finem esse militiæ, sed apud vexillum retentos, alio vocabulo, eosdem labores perferre.*

8. *Clitellas.* | Clitellæ sunt instrumenta lignea in quibus colligatæ sarcinæ imponuntur Asinis.

FABULA XVI.

Fide jussorem infidum cave.

OVIS & CERVUS.

Cum fraudator se obstringit male prædæ cupit facere malum, non absolvere negotium. Cervus petebat ab Ove modium frumenti sponsu lupi: sed hæc prætimens fraudi, dixit, Lupus solus semper subripere & fucedere. Tu vero, ô Cerve, soles abire exoculis summâ velocitate: ubi vos quærā cū dies aderit præstituta solutioni?

FRaudator nomen quum locat sponsu improbo,
Non rem expedire, sed mala videre experit.
¶ Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo sponsore, at illa præmetuens dolum;
Rapere atque abire semper adsuevit Lupus:
Tu de conspectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram quum dies advenerit?

ANNOTATIONES.

1. *Fraudator.* | Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum causâ quid fecit, gessitve, fraudator dicitur.

Sponsore improbo. | Non locupleti, qui non esset solvendo.

2. *Non rem expedire, sed mala videre experit.* | Sensus istius versus est subobscurus, aliud enim significat quàm verba sonant. Talis enim est. *Non sincere agere, sed aliquod archimalum vultu*

FABULA

FABULA XVII.

Calumniatorem ſua pœna manet.

OVIS, CANIS, & LUPUS.

SOlent mendaces luere pœnas maleficî.
¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis
Quem commodâſſe panem ſe contenderet,
Lupus citatus teſtis, non unum modò,
Deberi dixit, verùm affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Ovis jacentem in fovea conſpexit Lupum:
Hæc (inquit) merces fraudis à ſuperis datur.

Fraudulenti ſolent dare pœnas mendacii. Cum Canis ſycophanta repeteret ab Ove panem quem affirmabat ſe illi dediſſe ſervandum, Lupus vocatus in teſtem aſſeveravit non deberi ſolũ unũ panẽ, verum decem. Ovis condemnata hac affirmatione mendacii, repræſentavit quod non debebat. Aliquot interjectis diebus ovis vidit lupũ proſtratum in fovea. Dii, inquit, rependunt hoc præmium maleficiis.

FABULA XVIII.

Horret quiſque adire locum ubi læſus eſt.

MULIER PARTURIENS.

NEmo libenter recolit, qui læſit, locum.
¶ Inſtante partu mulier, peractis menſibus,
Humo jacebat flebiles gemitus ciens.
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ melius quò deponeret.
Minime, inquit, illo poſſe confido loco
Malum finiri, quo conceptum eſt initio,

Nullus reviſit lubens locum qui nocuit. Mulier parturiens exacto ſuo tempore recumbebat humi edens graves gemitus. Maritus ipſã monuit ut reponeret corpus cubili, quò abjiceret commodius pondus naturæ. Nullatenus, inquit, exiſtimo malum poſſe auferri ibi ubi primò contractum eſt.

ANNOTATIONES.

2. *Peractis menſibus.* | Novem ſcilicet, ad ſolutionem partus requiſitis in muliere.

2. *Humo.* | Pro *humi*. Ita Ovidius: *Sedit humo nudã,*

FABULA XIX.

Omnem aditum malis præcludito.

CANIS PARTURIENS.

HAbent inſidias hominis blanditiæ mali.
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
¶ Canis parturiens, quum rogâſſet alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret;
Facilè impetravit; dein repoſcenti locum,

Blanditiæ improbi hominis ſunt plenæ inſidiarum. Verſus conſequentes nos docent illas fugere. Cum canis inſtante partu petiiſſet ab alia, ut ederet catulos in ipſius ædes, exoravit facile: Deinde cum alia repoſceret ſedem,

Adhibuit preces, rogans breve tempus dum posset abigere catulos robustiores. Hoc etiam finito, cœpit postulare vehementius tugurium: Cedam, inquit, tibi illud, si potueris esse par resistendo mihi & meis catulis.

Preces admovit: tempus exorans breve
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumpto, flagitare validiùs
Cubile cœpit: Si mihi & turbæ meæ
Par (inquit) esse potueris, cedam loco.

FABULA XX.

Stultitia plerumque exitio est.

CANES FAMELICI.

Susceptum ridiculum non modò est irritum, verum etiam ducit homines in ruinam. Canes usi exerunt in imo fluenti corium delnersum, & cœperunt haurire aquam, ut illud eductum possent comedere facilius: sed disrupti perierunt, priusquam perficerent quod conati erant.

STultum consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
¶ Corium depressum in fluvio vidêrunt Canes:
Id ut comesse extractum possent faciliùs,
Aquam cœpêre bibere, sed rupti priùs
Perière, quam quod petierant, contingerent.

ANNOTATIONES.

6. *Contingerent.* | Id est, *Attingerent.* Ut Virgilius: | *Funemque manu contingere gaudent;*

FABULA XXI.

Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est.

LEO SENIO CONFECTUS.

Qui dejectus est de veteri honore, est derisui in tanta calamitate, etiam inertibus. Cum Leo confectus ætate, & destitutus robore jaceret expirans, Aper fulvis dentibus accurrit ad illum & ultus est vetiquas injurias plagis, Quin & statim taurus infensus transverberat illum suis cornibus. Ut Asinus conspexit vulnerari sine periculo Leonem, comminuit ipsi caput pedibus.

QUicunque amisit dignitatem pristinam
Ignavis etiam jocus est in casu gravi.
¶ Defectus annis & desertus viribus
Leo quum jaceret spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam,
Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus ut vidit ferum
Impunè lædi, calcibus frontem exterit.

ANNOTATIONES.

3. *Defectus annis.* | Qui deficiebat propter annos.

Desertus viribus | Id est à viribus. Ellipsis præpositionis *à.*

5. *Fulmineis dentibus,* | Qui instar Fulminis sternunt & proterunt obvia quæque. Unde Ovidius:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Et:

Fulmineo celeres dissipat ore Canes.

At

At ille expirans: Fortes indignè tuli
Mihi insultare; te naturæ dedecus
Qnòd ferre cogor, certè bis videor mori.

At leo traheri extremum spiritum Indignatus sum, ait, feras generosas mihi intulisse contumeliam: Quòd autem cogor te sustinere opprobrium naturæ, sanè videor bis perire.

ANNOTATIONES.

12. *Bis videor mori.* | Semel apri dentibus, & iterum per infamiam, cùm bona fama sit veluti altera vita, infame quid est vinci ab ignavo, glorioſum verò à forti, unde Virgilius:

——— *Æneæ magni dextrâ cadis.*

Et Ovidius:

Quisquis es, ô Juvenis, dixit, solamen habeto
Mortis, ab Æmonio quòd sis jugulatus Achille.

FABULA XXII.

Qui alteri suam ob causam commodat, injuriâ postulat id gratiæ apponi sibi.

MUSTELA & HOMO.

MUstela ab homine prensa quũ instantẽ necem
Effugere vellet: Quæso (inquit) parcas mihi,
Quæ tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: Faceres si causâ meâ,
Gratum esset, & dedissem veniam supplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quæ sunt rosuri, simul & ipsos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam letho dedit.
Hoc, in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane jactant imprudentibus.

Cum Mustela capta ab homine vellet vitare mortem imminentem: te oro, ait, ignoscas mihi quæ libero tuas ades muribus tibi incommodis. Ille retulit: si præstares id meâ causâ, hoc gratia apponerem tibi, & exorares quod à me petis suppliciter: Verum quia insequeris mures, quò rodas quæ sunt rosuri, & quò simul eos devores, noli mihi expensum ferre falsum officium. Et sic fatus dedit neci hanc malignam. Hi debent fateri illam fabulam sibi scriptã qui dum student propriæ utilitati, imputant vanum beneficium incautis & minimè advertentibus.

ANNOTATIONES.

3. *Molestis muribus purgo domum.* | Ita Palladius de Mustela.

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Invisum & domibus perdere gente genus.

6. *Reliquiis quæ sunt rosuri.* | *Reliquium*, & in plurali *Reliquia*, etiam neutro genere à Latinis dicuntur; ut *Alimonium*, *Deliquium*. Plautus *Reliquia* in neutro usurpavit in Milite glorioso

At paditet tibi reliquia erant si viverent.

8. *Imputare beneficium.* | Non est hoc loco, acceptum referre beneficium, sed collatum alicui. Phrasis Senecæ & Plinio, potiùs quàm Ciceroni, usitata.

12. *Et meritum inane jactant imprudentibus.* | Istud ipsum est quod dicit Terentius: *Ego, Charine, neutiquam officium liberi esse hominis puto, Cũ is nil promereat, postulare id gratiæ apponi sibi.*

Id suprà rotundissimè dixit Phædrus, *Vanum beneficium cuipiam imputare.*

FABULA XXIII.

Suspecta malorum beneficia.

CANIS FIDELIS.

Beneficus subito placet imprudentibus, sed struit insidias prudentibus. Cum fur nocturnus porrexisset panem Cani, volens experiri num posset capi oblatâ offâ. Heus ait Canis, *vis mihi detinere linguam ne latrem pro bonis heri mei? Erras plurimum, namque tua liberalitas repentina me monet ut vigilem, ne faciat tuam rem meâ negligentiâ.*

REpente liberalis stultis gratus est,
Verum peritis irritos tendit dolos.
¶ Nocturnus quum fur panem misisset Cani,
Objecto tentans an cibo posset capi:
Heus (inquit) linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini? multum falleris.
Namq; ista subita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

ANNOTATIONES.

6. *Pro re domini.* | Rei appellatio generalis est, & extenditur ad omnia bona quæ quis possidet. Sic Terentius, *Ad rem nostram sumus attentiores.*

FABULA XXIV.

Potentes ne tentes æmulari.

RANA RUPTA.

Dum pauper studit imitari divitem, perit. Rana vidit aliquando Bovem in aliquo prato, & mota invidiâ ob tantam ipsius magnitudinem, distendit cutem rugosam. Tum petiit à natis suis, num esset major bove? Hi negarunt. Inflavit iterum pellem conatu validiori, & similiter interrogavit quisnam esset amplior? Responderunt, bovem. Tandem succensens, dum conatur se magis ac magis intendere, disrupta periit.

INops potentem dum vult imitari, perit.
¶ In prato quodam Rana conspexit Bovem:
Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
Interrogavit, an Bove esset latior?
Illi negârunt. Rursus intendit cutem
Majore nisu, & simili quæsivit modo,
Quis major esset? illi dixerunt, Bovem.
Novissimè indignata, dum vult validiùs
Inflare sese, rupto jacuit corpore.

ANNOTATIONES.

Hanc attigit fabulam Horatius, Satyr. 3.

——— *Illa rogare:*
Quantane? num tandem, se inflans, sic magna fuisset?
Major dimidio: num tanto? cum magis atq;
Se magis inflarat: Non si te rumperis, inquit,
Par eris, ———

FABULA

FABULA XXV.

Rete ne tendas Accipitri & Milvio.

CANIS & CROCODILUS.

COnsilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
¶ Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodilis ne rapiantur, traditum est.
Igitur quum currens bibere cœpisset canis,
Sic Crocodilus: Quamlibet lambe otio,
Noli vereri; at ille; Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

Qui dant perversa consilia viris prudentibus, & abutuntur operam, & se præbent ridiculos. Ferunt Canes in fluvio Nilo bibere currendo, ne devorentur à Crocodilis. Cùm ergo Canis quidam cœpisset lambere currens, ità Crocodilus ad eum: bibe quantumvis otiosè, nihil time: At Canis, facerem equidem, nisi nôssem te esse avidum meæ carnis.

ANNOTATIONES.

3. *Canes currentes bibere in Nilo.* | Sic Plinius lib. 8. *Certum est, inquit, juxta Nilum amnem Canes currentes lambere, ne Crocodilorum aviditati occasionem præbeant.* Unde natum Proverbium, *Tanquam Canis è Nilo.*

Nilo. | Nilus fluvius Africæ maximus & notissimus. Credidêre antiqui Nilum fuisse unum è Brachiis Gehonis, ut legere est apud varios Autores, præsertim apud Lucanum lib. decimo, in quo Sacerdotes Ægyptii inducuntur id ipsum referentes inter epulas, precibus ipsius Cæsaris. Verùm hodie compertum est, ut patet ex Historia Africæ de *Marmol*, & dissertatione Isaaci Vossii de Nili origine, hunc oriri ex duobus fontibus in Æthiopia superiori, & in regno Abyssenorum, in terra Sachala, inter montes excelsos, qui siti sunt ultra Tropicum Cancri, duodecim circiter gradibus citra Æquatorem. Augetur verò Nilus solutis nivibus, & imbribus assiduis qui multi sunt in Æthiopia mense Maio: non exundat tamen nisi decimo quinto Junii, propter longum iter, quod excurrere debent illæ aquæ antequam ad Ægyptum usque perveniant, testimonio Abyssenorum.

4. *Crocodilis.* | Crocodilus Ægypti animal quadrupes. Nascitur ex ovo magnitudine ovi anserini. Cætera quæ de ipso narrantur, sunt passim obvia.

FABULA XXVI.

Par pari refertur.

VULPES & CICONIA.

NUlli nocendum: si quis verò læserit,
Multandum simili jure fabella admonet.
¶ Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitâsse, & illi in patina liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit Ciconia:

Nemo lædendus: si quis verò nocuerit alicui, fabula docet puniendum pari modo. Ferunt Vulpem prius vocâsse Ciconiam ad prandium, & ipsi apposuisse sorbitiunculam fluidam in vase, quam Ciconia famelica nequiverit gustare ullatenus:

ANNOTATIONES.

2. *Multandum simili jure.* | Id est, pœnâ talionis. Unde Cicero: *Quis aspernabitur idem jus dici sibi, quod ipse aliis dixit, vel dici effecit.*

Hæc cum invitâsset vicissim Vulpem ad Cœnam, ipsi antepossuit lagenam refertam cibo comminuto, in quem immittens collum, replatur ipsa, & cruciat convivam fame: Qua cum lingeret incassum eras amphora, cognovimus advenam avem sic locutam. Quilibet debet repræsentare libenter in se exemplum quod dedit.

Quæ Vulpem quum revocâsset, intrito cibo
Plenam lagenam posuit: huic rostrum inserens
Satiatur ipsa, & torquet convivam fame:
Quæ quum lagenæ frustra collum lamberet,
Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
Sua quisque exempla debet æquo animo pati.

ANNOTATIONES.

8. *Plenam lagenam posuit.* | Lagena usitatè dicitur. Tamen in vetere marmore legitur Laguna. *M. Ulpio Aug. lib. Phadimo. Divi Trajani Aug. à potione & Laguna.* Rigaltius vult legi in veteribus libris, *Lagona.* Sed id factum est, ut in aliis nominibus Græcis, in quibus υ vertitur in ο. Ita ex νύξ, nox.

11. *Peregrina volucris.* | Sic vocat Ciconiam, quæ, teste Petronio, est hospita avis, exul hyemis, titulus tepidi temporis.

FABULA XXVII.

CANIS, THESAURUS, & VULTURIUS.

Avarus suus sibi carnifex est.

Hoc argumentum potest esse congruens avaris, & illis qui editi licet humili fortunâ; ambiunt tamen nominari divites. Canis effodiendo cadaver humanum, reperit thesaurum. Et quia offendit deos Manes, immissa est ipsi fames auri, ut lueret pœnas sanctæ religioni violatæ. Dum ergo incubat auro, immemor ciborum, enectus est fame. Super quem vultur sedens dicitur præsulisse hæc verba: Justè periisti, ô Canis, qui natus in compitis, & nutritus sordibus, appetivisti derepentè divitias regum.

HÆC res avaris esse conveniens potest,
Et qui, humiles nati, dici locupletes student.
¶ Humana effodiens ossa, thesaurum Canis
Invenit: & violavit quia Manes Deos,
Injecta est illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut sanctæ religioni penderet.
Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi
Fame est consumptus: quem stans Vulturi super
Fertur locutus: O Canis meritò jaces,
Qui concupîsti subitò regales opes,
Trivio conceptus, & educatus stercore.

ANNOTATIONES.

4. *Violavit quia Manes deos.* | Dii Manes erant dii inferorum, ut quidam existimant, quibus fiebant sacra ne nocerent. Alii putant hoc nomine appellatas fuisse animas separatas à corpore. Unde videmus vetusta sepulchrorum monumenta *diis manibus* esse inscripta. Sunt etiam qui dicunt eosdem esse quos vetustas Genios appellavit, qui ne ipsa quidem mortua corpora deserant, sepulchrisque inhabirent. Piaculum erat antiquitùs vim inferre manibus mortuorum.

6. *Pœnas ut sanctæ religioni penderet.* | Id est, violatæ religioni sepulchrorum. Antiquitùs enim grande erat piaculum violare religionem sepulchrorum, & sævire in mortuos. Ita Cicero de legibus, *Deorum Manium jura sancta sunto.* Et Virgilius 3. Æneid.

Quid miserum, Æneæ, laceras? jam parce sepulto
Parce pias scelerare manus.

FABULA

FABULA XXVIII.

Ne magnus tenuem despicito.

VULPES & AQUILA.

QUamvis sublimes debent humiles metuere:
Vindicta docili quia patet solertiæ.
¶ Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit:
Nidóque posuit pullis, escam ut carperent:
Hanc persecuta mater, orare incipit,
Ne tantùm miseræ luctum importaret sibi.
Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hosti dolorem damno miscens sanguinis.
Aquila, ut periculo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex Vulpi tradidit.

Quantumvis potentes debent extimescere abjectos, quia ultionis sit copia quibus est solertia docilis. Aquila rapuit quondam natos Vulpis, & abscondit cubili in escam suorum catulorum. Vulpes genitrix hanc insequuta cœpit precari ne inferret sibi infœlici tantum dolorem. Aquila sprevit, secura quippe situ loci. Vulpes abstulit ab altari torrem accensum, & circumcinxit totam arborem ignibus, addens dolori inimica, periculum prolis amittenda. Aquila supplex reddidit Vulpi natos salvos, ut liberaret suos catulos, à periculo mortis.

ANNOTATIONES.

8. *Ardentem facem.* ¶ Non est otiosum epithetum. Fax enim nihil aliud est quàm fustis incisus, & ita comparatus ut flammam, si ita usus postulet, conciperet. Sic Virgilius:

Ferroque faces inspicat acutos.

10. *Damno sanguinis.* Id est, natorum periculo. Ita Venus apud Virgilium vocat Æneam: *Sanguis meus.*

FABULA XXIX.

Est cui magno constitit dicterium.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

PLerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi distringunt alios contumeliâ,
Et sibi nocivum concitant periculum.
¶ Asellus Apro cum fuisset obvius:
Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat
Officium, & quærit, cur sic mentiri velit.
Asinus dimisso pene, si similem negas
Tibi me esse, certè simile est hoc rostro tuo.
Aper cum vellet facere generosum impetum,
Repressit iram: & facilis vindicta est mihi,
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

Dum stolidi quærunt risum inanem, ladunt persæpe alios summâ injuria, sibique parant exitium nocivum. Cum Asellus occurrisset Apro, dixit, Ave Frater: Hic succensens rejicit officium, petitque quare velit mentiri ita? ——— Cum sus nemoris cultor pararet illum afficere horrendo impetu, cohibuit iram, & dixit: mihi facile est ulcisci, verùm nolo contaminari sanguine vili & abjecto.

FABULA

FABULA XXX.

Mala publica in plebem recidunt.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

Parvi sunt in periculo ubi magnates decertant. Rana videns è palude certamen Taurorum. Heu, inquit, quanta nobis ruina parabitur! Alterâ percontante quare loquaretur illud, cum illi contenderent inter se uter pecori imperaret, & boves viverent vita longo alia ab ipsis. Gens est, inquit, sejuncta à nobis, & genus separatum: sed qui anfugerit, ejectus imperio sylvarum, in latebras properabit paludis, & proterens nos opprimet pedibus duris. Sic eorum rabies spectat ad nostram salutem.

HUmiles laborant, ubi potentes dissident.
¶ Rana in palude pugnã Taurorũ intuens;
Heu quanta nobis instat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret.
De principatu quum illi certarent gregis,
Longéque ab illis degerent vitam boves:
Natio, ait, separata, ac diversum est genus,
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

ANNOTATIONES.

1. *Humiles laborant, ubi potentes dissident.* Ad id Horatius appositè: *Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.*

11. *Ita* | Hoc modo, hac ratione.

FABULA XXXI.

Cui fidas, vide.

MILVIUS & COLUMBÆ.

Qui se credit defendendum malo homini, dũ inclamat opem, reperit perniciem. Cum Columbæ sæpe vitâssent Milvium, & se eripuissent à morte pernicitate alarum. Rapax ille recurrit ad dolum, & circumvenit tali fallacia genus imbelle. Cur trahitis potius vitam anxiam, quàm eligatis me in regem inito fœdere, ut vos reddam securas ab omni contumelia. Ne nimium credula sese dedunt Milvio, qui potitus regno cœpit pasci singulis, & exercere principatum diris unguibus. Tunc una superstes ait, punimur justè.

QUI se committit homini tutandum improbo.
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
¶ Columbæ sæpè quum fugissent Milvium,
Et celeritate pennæ vitâssent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam:
Et genus inerme tali decipit dolo:
Quare sollicitum potiùs ævum ducitis,
Quàm regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præstem injuriâ?
Illæ credentes, tradunt sese Milvio,
Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas,
Et exercere imperium sævis unguibus.
De reliquis tunc una: Meritò plectimur.

ANNOTATIONES.

11. *V. sci singulas.* | Pro *singulis.* Ita Virgilius: *Quid puer Ascanius! Superatne & vescitur auras.* Saltẽ ut in antiquissimis libris legitur *singulas*, non omnes collectivè, vox illa sumitur, sed quod Gallicè dicimus, *Les unes après les autres.* Ang. **One after another.** Id est, Liviano more, *Alias post alias.*

EXPLICIT LIBER PRIMUS.

Solebant veteres in fine librorum scribere *explicit*, ut significarent librum absolutum. Unde Hieronymus ad Marcellam, *Solemus convolutis opusculis ad distinctionem rei alterius sequentis medium interponere, explicit, aut, feliciter explicit.*

PHÆDRI FABULARUM LIB. II.

PROLOGUS.

EXemplis continetur Æsopi genus.
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quàm corrigatur error ut mortalium,
Acuátque sese diligens industria.
Quicumque fuerit ergo narrandi locus,
Dum capiat aurem & servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni curâ morem servabo Senis:
Sed si libuerit aliquid interponere
Dictorum, sensûs ut delectet varietas,
Bonas in partes (lector) accipias velim.
Sic ista tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verbosa nè sit commendatio,
Attende cur negare cupidis debeas;
Modestis etiam offerre quod non petierint.

INTERPRETATIO.

Ratio scribendi Æsopi constat exemplis, neque intenditur aliud quicquam per fabulas, nisi ut vitia hominum emendentur, & ut accurata diligentia excitetur. Quacunque igitur occurrerit occasio narrandi, dum teneat aures, & sequatur suum consilium, æstimatur rebus ipsis non nomine autoris. Certè sequar omni industria consuetudinem senis Æsopi: verum si mihi videbitur inserere aliquid jocorum, ut diversitas sensus magis placeat, velim, lector, æqui bonique consulas. Sic brevitas compensabit hanc gratiam, cujus ne sit laus verbosior, vide cur debeas denegare avidis, & dare ultro modestis quod non postulaverint.

ANNOTATIONES.

1 *Æsopi genus.*] Perperam quidam intelligunt Prosapiam Æsopi. Nihil enim aliud intelligit hoc loco Phædrus, nisi eam scribendi rationem qua usus est Æsopus in scribendis fabulis. Ita in Prologo lib. 4. Et etiam alio loco:

Usus vetusto genere, sed rebus novis
Nunc fabularum cur sit inventum genus.

Quemadmodum apud Terentium:

Olim isti fuit generi quondam quæstus apud seculum prius.

Cæterum istud *continetur*, nihil aliud est quam constat. Cicero, *Dii non venis, & nervis, & ossibus contineantur*, id est, constant.

FABULA

FABULA I.

Sunt etiam sua præmia laudi.

LEO SAPIENS.

Leo sedebat super Juvencum jacentem. Prædo supervenit potens partem. Concederem, ait, ni consuevisses rapere, & repulit hunc malum hominem. *Fortuitò verò innocens viator venit eodem, & viso Leone, regressus est. Cui mitis ille dixit: Nihil est quod reformides, sume confidenter partem debitam tuæ modestiæ. Tum separato tergore,* Leo *immisit se in sylvas, ut accessus pateret viatori. Exemplum illustre omnino, & dignum laude, sed aviditas* habendi *dat divitias: pudor vero & modestia, paupertatem.*

SUper Juvencum stabat dejectum Leo:
Prædator intervenit partem postulans:
Darem (inquit) nisi soleres per te sumere:
Et improbum ejicit. Fortè innoxius
Viator est deductus in eundem locum,
Feròque viso retulit retrò pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait:
Et quæ debetur pars tuæ modestiæ
Audacter tolle. Tunc diviso tergore,
Silvas petivit, homini ut accessum daret.
Exemplum egregium prorsus & laudabile,
Verum est aviditas dives, & pauper pudor.

ANNOTATIONES.

6. *Retulit retro.* | Pleonasmus. Poterat enim oratio carere istâ voculâ *retro*, sed ejusmodi Pleonasmi nonnihil habent elegantiæ. | Ita Terentius: *Ante præsciſſe, Ita subtriſtis aliquantulum, &c.*

FABULA II.

Simile simili gaudet.

REPENTE CALVUS.

Docemur exemplis homines quomodocunque expilari a mulieribus, sive illum *ament, sive amentur* ab illo *Quædam fœmina callida dissimulabat annos cuidam homini provectæ ætatis, tegens illos eleganti cultu. Illius etiam animus detinebatur amore pulchræ adolescentulæ. Dum amba mulieres affectant esse similes ipsæ, cœperunt invicem seligere crines homini. Hic cum crederet se ornari studio mulierum evasit calvus subitò: nam puella exemerat omnes capillos albos, anus vero nigros.*

A Fœminis utcunque spoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis discimus,
Ætatis mediæ cuidam, mulier non rudis
Tegebat annos, celans elegantiâ:
Animósque ejusdem pulcra juvenis ceperat.
Ambæ videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpêre invicem.
Quum se putaret pingi curâ mulierum,
Calvus repente factus est, nam funditùs
Canos puella, nigros anus evellerat.

ANNOTATIONES.

6. *Dum videri volunt illi pares.* | Ætate aut annis. Oderat enim juvenis capillos albos, ut pote senescentis & decrepitæ ætatis indicia, anus verò nigros, qui sibi non conveniebant.

FABULA

FABULA III.

Impunitas, peccandi illecebra.

HOMO & CANIS.

LAceratus quidam morsu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem immisit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Æsopus: Noli coràm pluribus
Hoc facere canibus, nè nos vivos devorent,
Quum scierint esse tale culpæ præmium.
¶ Successus improborum plures allicit.

Quidam læsus dente Canis acris, projecit ipsi improbo panem mersum suo sanguine, quia acceperat id cedere pro remedio vulneris. Tum Æsopus locutus est sic: noli facere hoc in conspectu multorum Canum, ne nos discerpant vivos, cum viderint se donari tali præmio ob culpam, Successus malorum attrahit multos.

ANNOTATIONES.

1. *Vehementis.* | Vox dissyllaba in hoc loco, ut apud Horatium, *Vehemens & liquidus puræque similimus amni;* | 6. *Scierint* | pro *scierint.*

FABULA IV.

Vir dolosus seges est mali.

AQUILA, FELIS & APER.

AQuila in sublimi quercu nidum fecerat:
Felis cavernam nacta, in mediâ pepererat:
Sus nemoris cultrix fœtum ad imam posuerat.
Tum fortuitum Felis contubernium
Fraude & scelestâ sic evertit malitiâ.
Ad nidum scandit volucris: Pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan & miseræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum insidiosum; quercum vult evertere,
Ut nostram in plano facilè progeniem opprimat.
Terrore effuso, & perturbatis sensibus,

Aquila posuerat nidum in alta quercu. Felis reperta Cavum, partum ediderat in media quercu. Sus incola sylvarum pepererat ad radices arboris. Tum Felis turbavit hanc sodalitatem fortuitam dolo, & scelerat â malignitate. Repit ad nidum Aquilæ: Tibi, inquit, struitur exitium; quin & forte mihi insœlici; nam Aper dolosus quem cernis quotidie fodere terram, vult eruere quercum ut devoret facile nostros catulos humi dejectos: *ita immisso terrore, & commotis animis,*

ANNOTATIONES.

4. *Contubernium.* | Vocabulum militare, manipulum enim militum significat, teste Vegetio, qui Centurias in Contubernia divisas fuisse scribit: ut decem militibus sub uno papilione degentibus, unus quasi præesset Decanus, qui caput Contubernii nominabatur. Unde Commilitones & Contubernales dicuntur, à communibus tabernaculis.

8. *Quotidie.* | Secunda syllaba in hac voce brevis est, aliquando etiamnum longa, Ita Terent.

Verum ubi videbit tantos sibi sumptus domi
Quotidianos fieri, nec fieri modum.

9. *Insidiosum Aprum.* | Difficultas esse potest cur dicit Aprum insidiosum, & non insidiosam in fœminino, cum sermo sit de Sue fœmina. Certè error inest, nisi velis Aprum esse ex eo genere animalium quod vocant Epicœnum.

10. *In plano.* | Humi strata nostra proles, quercu eversâ.

Direpit

scandit ad sedem suis fetigeræ: Nati tui versantur grandi in discrimine. Nam simul atque ivveris ad pabulum cum turba tenella, Aquila in procinctu est ad sibi rapiendas suculas. Postquam ergo permiscuit terrore hunc locum, insidiosa abdidit sese cavernâ securè. Inde exiens noctu suspenso gradu, ubi se ingurgitavit cibis & suos catulos, fingens timorem, circumspectat toto die. Aquila timens periculum, desidet arbore. Aper fugiens perniciem, non se proripit foras. Quid plura? perierunt fame cum suis, & dederunt magnum convivium natis felis. Credulitas stolida monetur hoc apologo quantùm mali vir fallax inferat.

Direpit ad cubile ferosæ suis;
Magno (inquit) in periculo sunt nati tui.
Nam simul exieris pastum, cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoq; timore postquam complevit locum,
Dolosa tuto condidit se cavo.
Inde vagata noctu suspenso pede,
Ubi escâ se replevit & prolem suam,
Pavorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis desidet;
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inediâ sunt consumti cum suis,
Felisque catulis largam præbuerunt dapem. (li,
¶ Quantùm homo bilinguis sæpè concinnet ma-
Documentum habere stulta credulitas potest.

ANNOTATIONES.

14. *Nam simul exieris.* | Nam simul atque exieris.

25. *Homo bilinguis.* | Qui dolosè & fraudulenter agit. Unde Virgilius vocat *Tyrios bilingues*, haud fidei servantissimos.

FABULA V.

Ne quid nimis.

CÆSAR ad ATRIENSEM.

Est Romæ genus Ardelionum oberrans sollicitè, inquies in quiete, anhelans incassum plura faciendo faciens nihil, sibique importunum, & invisum cæteris. Mens est mihi hoc corrigere, modo tamen valeam, verâ historiâ: operæ pretium est illam auscultare. Cum Tiberius Cæsar præfectus Neapolim, venisset in suam villam Misenensem,

EST Ardelionum quædam Romæ natio,
Trepidè concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, & aliis odiosissima.
Hanc emendare, si tamen possum, volo
Verâ fabellâ: pretium est operæ attendere.
¶ Cæsar Tiberius quum petens Neapolim,
In Misenensem villam venisset suam,

ANNOTATIONES.

1. *Ardelionum.* | Hi vocantur homines qui se negotiis omnibus immiscent, ab ardendo dicti, quòd pro festinando veteres usurparunt. Quamquam meliùs ab Ardea avi dicti Ardeliones, quia avis hujus instar huc & illuc volitant & circumcursant dum omnibus se student negotiis immiscere. Hoc genus hominum describit Martialis tali Epigrammate:

Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle,
Vis dicam qui sis? magnus es Ardelio.

6. *Verâ fabellâ.* | Fabula enim ad verum vel falsum extenditur, ut supra ad prologum libri primi annotavimus.

7. *Neapolim.* | Urbs Campaniæ maritima regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clarissima: prius Parthenope dicta.

8. *Misenensem villam.* | Domus rustica. De hac villa Misenensi ita Tacitus: *Mutatis sæpius locis* (Tiberius) *tandem ad Promontorium Miseni consedit in villa* cujus *Lucullus Dominus fuerat.* Est autem vicinum illud Promontorium monti Miseno dicto, à Miseno socio Æneæ ibi sepulto. De quo Virgilius 6 Æneid.

Monte sub ærio qui nunc Misenus ab illo
Dicitur.

Quæ

Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum & proſpicit Tuſcum mare,
Ex alticinctis unus atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridaria,
Alveolo cœpit ligneo conſpergere
Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur: inde notis flexibus
Præcurrit alium in Xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit hominem Cæſar remque intelligit.
Heus (inquit Dominus) ille enimvero adſilit.
Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Multò majoris, alapæ mecum veneunt.

quæ ædificata à Luculło in vertice montis ſpectat mare Siculum & aſpicit mare Tuſcum, unus ſervorum atrienſium altius cinctorum, cujus veſtis colligabatur ab humeris linteo Peluſio, cirris deſluentibus, dametiente here viridaria amœna, cœpit aſpergere terram areſcentem vaſculo ligneo, oſtentans hoc officium urbanitas, verùm irridetur. Poſtea prævertit Cæſarem in aliud ambulacrum divertiis notis compeſcens pulverem. Tiberius ſentit hominem, & capit rem. Heus tu, ait Cæſar, hic ſtatim accurrit. Tum princeps ſic jocans, alapæ non venduntur apud me tam vili pretio.

ANNOTATIONES.

9. *Luculli manu.* | Quam poſuerat Lucullus Pompeii & Ciceronis æqualis. Summus & fortunatiſſimus Romanorum legatus, qui duobus præliis vicit Mithridatem, & egit de illo Romæ triumphum. Poſtea abjectâ rerum publicarum curâ genio indulſit, & poſuit ſuperba Palatia, ædeſque magnificas, inter quas fuit villa Miſenenſis.

10. *Siculum.* | Subintellige mare, quod à Sicilia Cretam uſque excurrit.

Tuſcum. | Mare, vulgò *Mer de Toſcane*, Ang. **The Gulph of Lions.** Quod non ſolum Hetruriam, ſed & Latium, & regnum Neapolitanum uſque ad Fretum Siculum alluit.

11. *Ex Alticinctis.* | Alticinctos pueros vocat Horatius ſervos Naſidieni, id eſt, ſtrenuos & induſtrios, qui demiſſam veſtem non gerebant, ne inter agendum impedirentur.

Atrienſibus ſervis. | Qui ſtabant in atrio domus, limenque cuſtodiebant. Ab Atriorum tutela, Varrone teſte, nomen habent ſervi Atrienſes. Fulvius Urſinus ſuſpicatur eoſdem eſſe qui in inſcriptionibus dicuntur. *Servi à Supellectili*: quia nempe ſervaverint ſupellectilem convivalem, veteresque cœnitarent in Atrio, hoc eſt prope Culinam, ut videre eſt ex verbis Servii in Æneid. 1. *Vocemque per ampla volutant Atria. Tangit*, inquit, *Romanorum morem: nam, ut ait Cato, in Atrio, & duobus ſarculis epulabantur antiqui. Ibi etiam & pecunias habebant. Unde qui honoratiores ſervi erant, liminum cuſtodes adhibebantur.*

12. *Linteo Peluſio* | Peluſium erat oſtium Nili & Civitas Ægypti feraciſſima lini, ex quo conficiebantur lintea.

18. *Xyſtum.* | Locus erat deambulationi adornatus conſitis utrinque Platanis.

19. *Remque intelligit.* | Mentem & conſilium Ardelionis, qui ambiret libertatem.

22. *Alapa mecum veneunt.* | Id eſt libertas carius emitur. Apud Veteres enim quando aliquem manumittebant, alapa percuſſum circumagebant, & liberum confirmabant apud Prætorem. De modo manumittendi paſſim, neque quicquam protritum magis.

FABULA VI.

Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat.

AQUILA, CORNIX & TESTUDO.

Contra potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si verò acceſſit conſiliator maleficus,
Vis & nequitia quidquid oppugnant ruit.
Aquila in ſublime ſuſtulit Teſtudinem.

Nullus eſt ſat tectus adverſus potentiores. Quidquid violentia & malignitas impugnant, id perit, ſi conſiliarius malignus ſupervenit. Aquila tulit Teſtudinem in altum.

Quæ

quæ cum se abscondisset testâ corneâ, neque posset ullatenus vulnerari abdita, Cornix intervenit per aërem & volitans prope: Sustulisti profectò escam opiparam tuis unguibus, verum ni tibi ostendero quid oporteat te facere, satigabis te frustrâ tanto onere. Promissâ parte monet, ut frangat corneam demum missam ab alto cælo supra rupem, quâ illisâ nutriatur esca absque negotio. Aquila persuasa his verbis, obtemperavit monitori & quoque partita est amplè cibum sua præceptrici. Ita Testudo, quæ munita fuerat beneficio naturæ, inferior duobus perîit fato luctuoso.

Quæ quum abdidisset corneâ corpus domo,
Nec ullo pacto lædi posset condita,
Venit per auras Cornix, & propter volans:
Opimam sanè prædam rapuisti unguibus,
Sed nisi monstrâro quid sit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te lassabis pondere.
Promissâ parte, suadet ut scopulum super
Altis ab astris duram inlidat corticem,
Quâ comminutâ facilè vescatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul & magistræ largè divisit dapem,
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere;
Impar duabus occidit tristi nece.

ANNOTATIONES.

5. *Corneâ domo.* | Abusivè ponitur pro testa cornea, quâ Testudines muniuntur.

7. *Propter volans.* | Id est juxtà, ut apud Terentium, *propter dormire.*

FABULA VII.

Plura timenda divitibus,
MULI & LATRONES.

Duo Muli incedebant onusti oneribus, unus portabat corbes cum nummis. Alter saccos repletos multo hordeo. Primus dives suâ sarcinâ supereminens elato capite & agitans collo tintinnabulum argutum. Alius it comes lentis & tranquillis passibus. Fures assiliunt derepente ex insidiis, & inter stragem vulnerant Mulum ense, rapiunt pecuniam, nec curant hordeum nullius pretii. Cum ergo expilatus doleret suum infortunium: alter dixit: Lætor me neglectum, nihil enim perdidi, neque accepi vulnus. Hoc exemplo egestas hominum secura est, ingentes verò divitiæ patent multis discriminibus.

Muli gravati sarcinis ibant duo;
Unus ferebat fiscos cum pecuniâ,
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille onere dives celsâ cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
Comes quietò sequitur & placido gradu.
Subitò Latrones ex insidiis advolant,
Intérque cædem ferrò mulum trusitant,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus quum fleret suos,
Equidem (inquit alter) me contemtum gaudeo,
Nam nil amisi, nec sum læsus vulnere.
Hoc argumento tuta est hominum tenuitas,
Magno periclo sunt opes obnoxiæ.

ANNOTATIONES

2. *Fiscos.* | Fiscus corbis erat viminеus in quo recondebant Romani pecuniam publicam & imperatoriam. Unde metaphoricè desumitur vox illa pro pecunia.

8. *Ferro trusitant.* | Locus vexatissimus, vulgò legebatur *tonsitant*. Alii *trucidant*, unde *trusitant* posuit Rigaltius. Meursius maluit *tuditant*, ut si à *tundendo*, quasi variis ictibus ferri tunderent cutem Muli, ne cum sarcina aufugerent. Certe *trusitant* nullibi legitur nisi in hoc Phædri loco. *Tudito* verò est vox nota apud Festum, & significationem habet accommodatam ad locum Phædri. *Trusito* posset esse verbum frequentativum à verbo *trudo*, unde *trusito*, sed illius significatio non convenit clarè sensui Phædri. Idcirco rejicio.

13. *Tuta est hominum tenuitas.* | Unde Sallustius, *Egestas habetur facilè sine damno.* Et Horatius: *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

FABULA

FABULA VIII.

Plus videas tuis oculis quàm alienis.

CERVUS & BOVES.

CErvus nemorosis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret instantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno se Bovili condidit.
Hic bos latenti: Quidnam voluisti tibi,
Infelix ultro qui ad necem cucurreris,
Hominúmque tecto spiritum commiseris?
At ille supplex: Vos modò, inquit, parcite,
Occasione rursus erumpam datâ.
Spatium diei noctis excipiunt vices;
Frondem bubulcus affert, nec ideo videt,
Eunt subindè & redeunt omnes rustici,
Nemo animadvertit: transit etiam villicus,
Nec ille quicquam sentit, tum gaudens ferus
Bobus quietis agere cœpit gratias,
Hospitium adverso quòd præstiterint tempore.
Respondit unus: Salvum te cupimus quidem,
Sed ille qui oculos centum habet, si venerit,
Magno in periculo vita versatur tua.
Hæc inter, ipse dominus à cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper Boves,
Accedit ad præsepe; Cur frondis parum est?
Stramenta desunt. Tollere hæc aranea
Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
Cervi quoque alta est conspicatus cornua,
Quem convocatâ jubet occidi familiâ;
Prædámque tollit. ¶ Hæc significat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus suis.

Cervus excitus latebris nemoris fugit in villam vicinam metu imprudenti, ut se subduceret morti sibi imminenti à venatoribus, & se occultavit in stabulo commode. Bos dixit huic delitescenti: Quidnam proposuisti, miser quæ te objeceris ultro morti, & credideris vitam adibus hominum? Cui ille rogans, vos, inquit, ne ladite, me præripiam iterum foras ubi se opportunitas obtulerit. Nox venit die exacto, Bubulcus apportat frondes bobus, neque tamen animadvertit. Deinde omnes rustici eunt redeuntque, nullus videt. Quin & villicus venit, neque hic deprehendit quicquam. Tum cervus exultans cœpit habere gratiam bobus tacitis, quod illum excepe rint hospitio, iniquo tempore. Unus dixit: Equidem te volumus incolumem: sed si ille accesserit, cui sunt centum oculi, tua vita versabitur in summo discrimine. Dum hæc loquerentur, Herus venit à cœna, & quoniam aspexerat non ita pridem boves dejectos, subit bovile: Quare, ait, parum adest frondium est? Palea non sufficiunt. Quantum operis est auferre has telas aranearum? Dum lustrat singula, vidit elata cornua Cervi, quem imperavit interficiendum accitis servis, & abstulit prædam. Ista fabula demonstrat dominum cernere multum in suis rebus.

ANNOTATIONES.

2. *Ut venatorum fugeret necem.* | Scilicet à venatoribus sibi inferendam. Ibi est ambiguitas, quia vox venatorum activè non passivè sumitur hoc loco.

3. *Cæco timore* | Quia facit nos cæcos, & imprudentes in rebus nostris.

5. *Voluisti tibi.* | Malum parare. Imitatio Virgiliana: *Eheu quid misero volui mihi.*

15. *Quietis bobus.* | Qui eum non prodidêrant latitantem in stabulo.

16. *Hospitium adverso.* | Ita Cic. *Amicus certus in re incerta cernitur.* Et Plautus eum amicum pronunciat, qui in re dubia juvat. Unde Ovid.

Si fueris dives, multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

18. *Qui habet centum oculos.* | Nec famam, aut Argum intellige, quibus Poetæ tribuunt centum oculos. Ibi est Periphrasis, ut heri curam & perpicaciam depingat. Dat enim centum oculos, ut indicet Dominum esse oculatissimum. Unde Soc. Ὄμμα γὰρ ἅμων οἴομαι δεσπότου παρεῖναι. *Namque lumen adium puto hari præsentiam.*

21. *Corruptos.* | Macilentos, macie perditos. Imitatio Græci sermonis.

23. *Aranea hæc.* | Adjectivè ibi sumitur, & subauditur texta aranea.

FABULA IX.

Epilogus.

INVIDIA VIRTUTUM COMES.

Athenienſes erexerunt magnam ſtatuam Æſopo, & poſuerunt hunc ſervum in baſi ſempervanſura, ut innoteſceret omnibus pandi iter ad gloriam, neque concedi honores nobilitati ſed virtuti

Æſopo ingentem ſtatuam poſuere Attici,
Servúmque collocârunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.

Quia alius praripuerat ne eſſem primus, curavi ne eſſet unicus ſcriptor Fabularum. *Id non eſt invidere, ſed æmulari. Si vero Roma aſpiraret meo labori, plures ipſi erunt* autores, *quos conferat cum Græcis* autoribus. *Si invidia voluerit carpere diligentiam, non ideo auferet tacitam cognitionem laudis* mihi debitæ. *Si noſter labor devenit ad tuas aures, & ſi tua mens tangitur fabulis fictis induſtriâ, illud bonum præſidit omnem cauſam querimoniæ: Sin verò eruditum ſtudium incidit in manus eorum, qui nati ſunt invitâ Minervâ, neque quicquam valent, niſi obtrectare optimis quibuſlibet, ſuſtinebo firmato animo hoc exitiale infortunium, dummodo fortunam pœniteat ſui criminis.*

Quoniam occupârat alter nè primus forem,
Nè ſolus eſſet ſtudui, quod ſuperfuit:
Nec hæc invidia, verùm eſt æmulatio.
Quòd ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus ſentit fabulas,
Omnem querelam ſubmovet felicitas.
Sin autem doctus illis occurrit labor
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt niſi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

ANNOTATIONES.

1. *Æſopo ingentem ſtatuam poſuêre Attici.* Statuæ hujus autorem fuiſſe nobiliſſimum illum ſtatuarium Lyſippum diſcimus ex Epigrammate Agathiæ Scholaſtici, qui Juſtiniani Imperatoris ævo vixit: ex eodem quoque diſcimus, cùm iidem Athenienſes etiam ſeptem ſapientibus Græciæ ſingulis ſuas collocâſſent ſtatuas, omnium maximum honorem eos habuiſſe Æſopo, ejuſque ſtatuam ordine primam eſſe voluiſſe. Sic igitur Agathias.

Εὖγε ποτὲ Λυσίππε χίεφι, Σικυωνίς πλάστα
Δειχίλο Αἰσώπε ςήσας τᾶ Σαμίᾳ.

Laudo tec, Lyſippe ſenex Sicyonie ſculptor,
Æſopi effigiem quod ſtatuis Samii, &c.

Attici. | Attica, regio Achaiæ ſeu Helladis, quæ & Mopſopia & Cecropia dicta eſt, in qua Athenæ urbs totius Græciæ caput. Hinc Atticus nomen gentis.

8. *Latium.* | Regio Italiæ notiſſima inter Hetruriam & Campaniam, à latendo dicta, quod ibi Saturnus latitârit.

9. *Plures habebit.* | Qui meo exemplo conſcribent fabulas.

Quos opponat Græciæ. | Id eſt, Doctiſſimis viris è Græcia, qui multa opera reliquerunt poſteritati.

14. *Omnem querelam ſubmovet felicitas* | Ita mihi beatus videor, ſi movearis fabulis, nullum ut mihi querendi locum relictum eſſe putem.

15. *Illis doctus occurrit labor.* | Id eſt, ſit adverſus labor: nam occurrere pro adverſari hoc loco ponitur.

PHÆDRI FABULARUM LIB. III.

PHÆDRUS ad EUTYCHUM.

PHædri libellos legere si desideras.
Vaces oportet, Eutyche, à negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verùm, inquis, tanti non est ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortassè dices: Aliquæ venient feriæ
Quæ me soluto pectore ad studium vocent:
Legesne, quæso, potiùs viles nænias,
Impendas curam quàm rei domesticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori;
Ut adsuetam fortiùs præstes vicem?
Mutandum tibi propositum est, & vitæ genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.

Si cupis, Eutyche, evolvere libros Phædri, necesse est sis liber à negotiis, ut mens vacua sapiat elegantiam versus: Sed, ais, non potles tanto ingenio, ut perdam vel punctum horæ mei muneris. Non est igitur ratio cur tractes id tuis manibus quod minime decet aures impeditas. Repones fortè, aliqui dies feriales aderunt, qui me revocabunt ad studia libero animo. Verum, amabò, dedasne te potius lectioni fabularum inutilium, quàm des operam rei familiari, præstes amicis officia, servias uxori, remittas animum, procures quietem membris, ut recurras validius ad officium solitum? Est tibi ineundum aliud consilium, & alia ratio vitæ, si vis subire penetralia Musarum.

ANNOTATIONES.

2. *Eutyche.*] Non satis compertum est quisnam fuerit ille Eutychus, & qualem personam in aula Tiberii sustinuerit. Vetus tamen inscriptio Romæ legitur, EUTYCHUS AUG. LIB. NERONIANUS MEDICUS LUDI MATUTINI. Ludus autem ille matutinus, arena matutina dicitur apud Martial. Epigram. 25 lib 10 Fit & mentio aliorum Eutychorum in inscriptionibus passim.

8. *Aliquæ venient feriæ.*] Dies quibus nihil agere erat licitum. Unde Cicero 2, de Legibus, ait: *Feriarum festorumque dierum ratio in liberis requietem habet litium & jurgiorum: in servis operum & laborum: quia compositio animi conferre debet, & ad perfectionem operum rusticorum, & ad remissionem animorum.* Erant autem feriæ publicæ, & aliæ familiarum propriæ. Publicæ erant stativæ, quæ statis & certis quibusdam diebus observabantur. Aliæ conceptivæ quæ ordinabantur quotannis à Sacerdotibus & Magistratibus. Aliæ demum imperativæ, quas Consules vel Prætores pro arbitrio potestatis indicabant.

Ego qui editus sum à meâ parente in monte Parnassi in quo veneranda Mnemosyne gravida novem vicibus dedit Jovi parentes artium. Quanquam sim natus in ipso ferme loco, & eradicaverim penitus ex animo amorem rei faciendæ, neque adjunxerim ad hoc genus vitæ gloriâ reclamante, tamen admittor cum fastidio in earum numerum. Quid existimas illi eventurum qui studet omni curâ aggerere amplas divitias, præferens quæstum jucundum studiis eruditis. Sed jam quodcunque fuerit (ut Sinon dixit cum traheretur ad Regem Trojæ) conscribam tertium librum more Æsopi, illum consecrans tuæ dignitati, tuisque meritis. Si illum legis, gaudebo. Sin verò minus, erit certe delectationi posteris. Nunc aperiam paucis cur fabulæ excogitatæ sint. Servitus quæ non est sui juris, quia non audebat effutire quæ vellet, velavit fabulis proprias cogitationes, & se subduxit calumniæ jocis effectis. Ego porro feci viam pro semita quam triverat, & adinveni plura quam tradiderat, seligens quædam in meum infortunium.

Ego, quem Pierio mater enixa est jugo.
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fœcunda novies artium peperit chorum.
Quamvis in ipsa natus sim penè schola,
Curámque habendi penitus corde eraserim,
Et laude invitâ in hanc vitam incubuerim,
Fastidiosè tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigiliâ,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æsopi stylo,
Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem si leges, lætabor, sin autem minùs:
Habebunt certè quô se oblectent posteri.
Nunc fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniámque fictis elusit jocis,
Ego porrò illius semitâ feci viam,
Et cogitavi plura quàm reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.

ANNOTATIONES.

18. *Pierio jugo.* | Pierius mons Thessaliæ, in Macedoniæ confinio, Musis Sacer, quæ ex eo Pierides dictæ sunt.

19. *Mnemosyne.* | Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Musas, Vox Græca est μνημοσύνη quæ memoriam significat. Poetæ hanc Musarum matrem finxêre, quia omnium scientiarum Thesaurus beneficio memoriæ acquiritur & conservatur.

20. *Artium chorum.* | Chorus propriè est cantorum cantus & saltatio in Tragœdiis aut Comœdiis. Accipitur vero impropriè, pro quovis personarum numero, & ibi pro novem Musis quæ dicuntor artes adinvenisse. Prima vocabatur Clio Historiæ parens. 2. Melpomene, Tragœdiæ. 3. Thalia, Comœdiæ. 4. Euterpe, Fistularum. 5. Terpsichore, Citharæ. 6. Erato, Lyræ. 7. Calliope Versuum heroicorum. 8. Urania, Astrologiæ. 9. Et Polymnia, Eloquentiæ.

23. *Laude invita.* | Quæ me aliò vocabat. Vult se nullam spectâsse laudem in eligendo hoc scribendi genere. Si enim id spectâsset, debuerat aliud sequi studii genus quod magis laudatur, Gronovius legit, *laude nudâ*, id est, ob solam laudem & non ob aliud præmium.

28. *Sinon.* | Filius Sisyphi, nepoſque Autolyci, Græcus versipellis, & veterator, qui obsessâ Trojâ à Trojanis se capiendum obtulit, & ad Priamum Regem deductus, ipsi persuasit abiisse Græcos, ac equum illum ingentem in urbem deducendum. Notissima historia.

29. *Regem Dardaniæ.* | Priamum Regem Trojanorum, qui vocati sunt Dardanii à Dardano filio Jovis & Electræ qui regnum Trojanum condidit, & ipsa regio Dardania dicta est. Postea urbs Provinciæ caput dicta fuit Troja, & populi Trojani, à Troe atavo Priami regis.

31. *Servitus obnoxia.* | Potestati & arbitrio aliorum subdita. Intelligit Æsopum qui Xantho Philosopho servitutem servisse dicitur. Servile quippe est non loqui quod sentias, Unde Plautus ait. *Servum hominem habere oculos, manus & linguam consentaneum.*

39. *Illius semita feci viam.* | Semita est quia minùs tritum quàm via Primus Æsopus materiam fabularum reperit, hanc ego polivi versibus senariis. Sic effeci ut illius semita quam primus triverit, evaderet via. Semita enim fit via, cùm à pluribus frequentatur, & sic vulgatur magis.

Quod

Quòd si accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, judex alius denique.
Dignum faterer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.
Suspicione si quis errabit suâ,
Et rapiet ad se quod erit commune omnium,
Stultè nudabit animi conscientiam.
Huic excusatum me velim nihilominus.
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verùm ipsam vitam & mores hominũ ostendere.
Rem me professum dicet forsan aliquis gravẽ
Si Phryx Æsopus potuit, Anacharsis Scytha
Æternam famam condere ingenio suo:
Ego literatæ qui sum propior Græciæ,
Cur somno inerti deseram patriæ decus?
Threïssa quum gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
Qui saxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci morâ.
Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas:
Quoniam mihi solemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum: sincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

Quod si alter delator à Sejano surgeret, si alter testis, si alter demum judex, profiterer me meruisse tot mala, neque levarem meam calamitatem his solatiis. Si quis ducatur in errorem suâ suspicione, & imputabit sibi dictum quod dicitur omnibus, prodit imprudenter suam conscientiam, attamen peto ut me habeat excusatum, nec enim est mihi in animo designare singulos sed notare vitam & mores hominum. Fortasse aliquis reponet me suscepisse duram provinciam. Si Æsopus è Phrygia, si Anacharsis è Scythia oriundi, potuerunt transmittere æternitati sua nomina, ingenio, cur ego qui sum vicinior eruditæ Græciæ, negabo addere honorem meæ patriæ otio defidi? Cùm Natio Thracum recenseat suos autores: Apollo genuerit Linum, Musa Orpheum, qui excitavit rupes lyrâ, delinivit feras, & moratus est fluctus Hebri dulci morâ. Ergo (hinc procul invidia) ne doleas incessum: quia dignus sum honore publico. Compuli te ut legeres, postulo ut mihi cognita sinceritatis præbeas verum testimonium.

ANNOTATIONES.

42. *Alius Sejano.* | Id est, *à Sejano*, ut Horatius. *Alius Lysippo.* Sejanus pro arbitrio cuncta gessit sub Tiberio, suamque latissimè exercuit potestatem ut ait Tacitus, lib. 4. Ann. Ipse Phædrus incidit in odium Sejani, à quo variis criminibus accusatus vix evasit incolumis, nam ille erat, & accusator & judex.

53. *Phryx Æsopus.* | In Phrygia natus quæ est regio Asiæ minoris.

Anacharsis Scytha. | Philosophus Scythicus multâ sapientiâ & doctrinâ præditus, qui summâ usus est libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclarè dicta posteritati reliquit. Scythia Provincia Asiæ Borealis gemina intra & extra Imaum montem.

57. *Threïssa cum gens.* | Thracia est regio Europæ ampla: indicat vero Phædrus se gente Thracem esse, ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorem quàm erat vel Æsopus Phryx, vel Anacharsis Scytha.

Numeret auctores suos. | Linus & Orpheus primi litteris excoluerunt Græciam, itaq; autores eos vocat. Porro hos autores dicit nostri Thraces numerare suos, hoc est dicere non esse Græcos, verum Thracicæ gentis homines. Jam cùm Thraces fuerint illi qui Græciam instruxêre litteris, vult dicere: cur ego non studeo servare hoc decus meæ patriæ, cum præsertim Apollo & Musæ dii artium in Thracia mea habitent, ibique eos autores litteratæ Græciæ progenuerim.

58. *Lino* | Linus filius Apollinis & Terpsichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii & Uraniæ. Fuit Musicus & Poëta Thebanus.

Orpheo. | Is fuit genere Thrax, filius Calliopes & Apollinis quem à Mercurio, aut à patre Apolline ferunt accepisse Lyram, quâ tantùm valuit, ut illius cantu sylvas & saxa moverit, reduxeritque uxorem suam Eurydicen ab inferis. Fuit occisus à Mænadibus juxta Hebrum fluvium.

60. *Hebrique tenuit impetus.* | Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, ac in Ægeum mare exiens. Volvit aquas magno impetu.

FABULA I.

Rei bonæ vel veſtigia delectant.

ANUS ad AMPHORAM.

Anus vidit jacere lagenam vacuam quæ diffunderet longè ſuavem animam redolente adhuc teſtâ facem vini falerni. Poſteaquam flagrans illam hauſit totis naribus, O dulcis odor, quantum te dicam fuiſſe bonam olim, cum habeas tales reliquias. Cui notus ſum intelliget quo illud ſpectet.

ANus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falernâ fæce & teſtâ nobili,
Odorem quæ jucundum latè ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuavis anima! qualem te dicam bonam
Antehac fuiſſe, tales cùm ſint reliquiæ;
Hoc quò pertineat dicet qui me noverit.

ANNOTATIONES.

1. *Amphora.* | Vinarium vas octo & quadraginta ſextarios continens.

2. *Falernâ fæce.* | Falernus mons & ager erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini generoſiſſimi ferax.

6. *Tales cum ſint reliquiæ.* | Ita Horatius:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu.

2. *Hoc quo pertineat.* | Senectutem ſuam conſolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ ſenectutis, quæ eſt quaſi fæx vitæ, opuſculo fabularum poſſe colligi qualis fuerit integrâ adhuc ætate.

FABULA II.

Benefico benè erit.

PANTHERA & PASTORES.

Simile beneficium ſolet rependi a contemptis. Panthera imprudens corruit aliquando in foveam. Ruſtici adverterunt. Alii conjiciunt fuſtes, alii obruunt lapidibus. Quidam è contra tacti miſericordiâ dederunt panem, ut ſuſtentaret vitam, quippe moriturâ, etſi nullus ipſi noceret. Nox ſucceſſit, repetunt ſecuri ædes, quaſi reperturi extinctam poſtero die. Sed ut hæc reparavit vires debilitatas, exſilit à fovea magno ſaltu, & feſtinat in ſuum tectum curſu citato. Interjectis diebus aliquot, irrumpit, necat armenta, trucidat paſtores, & diruens omnia, furit ſævo impetu.

SOlet à deſpectis par referri gratia.
¶ Panthera imprudens olim in foveâ decidit,
Vidêre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis: quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Misêre panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu foveâ ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans ſævit irato impetu.

ANNOTATIONES.

10. *Se liberat foveâ.* | Pro *à fovea* Ellipſis.

11. *Cubile.* | Vox communis hominibus & feris, & etiam avibus, ut legere eſt paſſim in Virgilio.

Tum

Tum sibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recusant, tantùm pro vitâ rogant.
Et illa; Memini qui me saxo petierint,
Qui panem dederint: vos timere absistite;
Illis revertor hostis qui me læserant.

Tunc metuentes sibi qui miseriti fuerant feræ, non detrectant stragem, deprecantur solum vitam. Sed illa dixit: *novi qui me lacesserint saxis, & qui miserint panem; vos desinite metuere. Redeo solùm* infensa *his qui me offenderunt.*

FABULA III.

Experientia præstantior arte.

ÆSOPUS & RUSTICUS.

USU peritus hariolo velocior
Vulgò esse fertur: Causa sed non dicitur:
Notescet quæ nunc primum fabellâ meâ.
¶ Habenti cuidam pecora pepererunt Oves
Agnos humano capite: monstro exterritus
Ad consulendos currit mœrens hariolos.
Hic pertinere ad domini respondit caput,
Et avertendum victimâ periculum.
Ille autem affirmat conjugem esse adulteram,
Et insitivos significari liberos;
Sed expiari posse majori hostiâ.
Quid multa? variis dissident sententiis,
Hominisque curam curâ majore aggravant,
Æsopus ibi stans naris emunctæ senex,
Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis ostentum, rustice,
Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

Doctus experientiâ creditur vulgò verior conjectore, sed silatur ratio, quæ jamjam vulgabitur meo Apologo. Oves enixæ sunt Agnos capite hominis cuidam diviti pecoris. Territus prodigio properat tristis consulturus hariolos. Ille dicit hoc spectare ad vitam heri & averruncandum infortunium hostiâ. Hic verò asseverat uxorem esse adulteram, & notari gnatos esse adulterinos, sed procurari posse majori victimâ. Quid plura? distrahuntur diversis opinionibus & adaugent anxietatem hominis majori anxietate. Æsopus hic aderat senex acutæ naris, quem natura non potuit unquam decipere: Si vis, inquit, ò Rusticola, avertere tale portentum, junge conjuges tuis pastoribus.

ANNOTATIONES.

6. *Hariolos.* | Harioli futurorum conjectores dicebantur. Quasi *furioli* à *fari* vel *fando*: ut, *hœdus, fœdus.*

7. *Caput.* | Pro vita sæpissimè usurpatur apud melioris notæ autores.

8. *Avertendum victimâ periculum.* | Solebant enim prodigia hostiis procurari, idque ex consilio & Augurum præscripto; quinde cimque virorum qui libros Sibyllinos super hac re adibant & inspicieoant.

11. *Majori hostiâ.* | Majorem hostiam pro maxima posuit, quod Poetis non insolens. Maxima autem hostia apud veteres de ovibus dicebatur; ita enim Festus: Maximam hostiam ovilis pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore.

16. *Procurare ostentum.* | Solemnis vox Augurum, id est avertere, & à cervicibus nostris depellere.

FABULA IV.

Mentem hominis ſpectato non frontem.

SIMII CAPUT.

Aliquis conſpexit Simium pendentem apud Lanionem inter alias mercimonias & cibaria. Percontatus eſt, quis eſſet ſapor, tum Lanius ludens. Quale, ait, caput eſt, talis eſt ſapor. Puto hoc dici jocoſius quam verius, cum vidi ſæpe pulcros, nequiſſimos, & inveni plures deformes, honeſtiſſimos.

PEndere ad Lanium quidam vidit Simium
Inter reliquas merces atque opſonia:
Quæſivit quidnam ſaperet: tum Lanius jocans,
Quale (inquit) caput eſt, talis præſtatur ſapor.
¶ Ridiculè magis hoc dictum quàm verè æſtimo.
Quando & formoſos ſæpè inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

ANNOTATIONES.

1. *Ad Lanium.* | Id eſt, *Apud Lanium*, Plautum locis ſexcentis adeas, ita *Ad prætorem ſolvere*, pro *Apud prætorem*, &c.

2. *Inter reliquas merces.* | Hoc loco *reliquas* quatuor ſyllabarum eſt.

5. *Ridicule magis.* | In gratiam Æſopi qui licet turpi facie, tamen optimis moribus erat præditus: unde Ovidius:

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio forma damna rependo meo.

FABULA V.

Erit ubi pœnas det procax audacia.

ÆSOPUS & PETULANS.

Eventus fœlix trahit plurimos in ruinam. Quidam proteruus congeſſerat ſaxum in Æſopum. Tanto, ait, melior, dein erogavit illi aſſem. Cum iterum illi impegiſſet lapidem, per herculem nihil mihi eſt amplius, ſed tibi oſtendam unde poſſis habere. En nobilis & dives adeſt, impinge quoque illi lapidem, & referes mercedem debitam. His adductus verbis, paruit monenti: Verum ſpes deluſit temeritatem inſolentem, captus etenim dedit pœnas patibulo.

SUcceſſus ad perniciem multos devocat. (rat.
¶ Æſopo quidam petulans lapidem impege-
Tanto (inquit) melior; aſſem deinde illi dedit.
Sic proſequutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere poſſis monſtrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam,
Comprehenſus namq; pœnas perſolvit cruce.

ANNOTATIONES.

3. *Tanto inquit melior.* | Laudandi atque approbandi apud veteres formula. Improbandi verò: *Tanto nequior*, Ut eſt apud Plautum.

Aſſem. | Non ibi ſumitur vox aſſis pro libra, ſed pro nummo æreo.

10. *Cruce.* | Supplicii genus quod in uſu fuit ad tempora Conſtantini Imperatoris, qui iſtud abrogavit in honorem Crucis J. C.

FABULA

FABULA VI.

Ridenda imbecillorum ſuperbiloquentia,

MUSCA & MULA.

MUſca in temone ſedit, & Mulam increpans,
Quàm tarda es, inquit: non vis citiùs progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſellâ qui primâ ſedens
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frænis continet ſpumantibus,
Quapropter auſer frivolam inſolentiam: (ſcio.
Namque ubi tricandum eſt, & ubi currendum
¶ Hâc derideri fabulâ meritò poteſt,
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

Muſca ſtetit in temone & arguens Mulam: Quam incedis lente, ait! non placet incedere celerius? Cave ne tibi feriam cervicem meo aculeo. Hac repoſuit, verba tua non me tangunt, ſed reformido hunc qui ſedens in ſella anteriori, moderatur meum jugum verbere flexibili, & regit habenas frænis plenis ſpuma. Quare omitte ridiculam audaciam: Novi enim quando oportet morari, & quando properare. Ille poteſt jure irrideri hoc argumento, qui jactat minas inanes ſine animo.

ANNOTATIONES.

3. *Dolone.* | Dolon eſt lignum in quo latet gladiolus. Scitè Phædrus Dolonem vocat Muſcæ aculeum quo pungit irata.

7. *Spumantibus.* | Ira tenet ut ſpument: vult reddere rationem quare non poſſit citiùs progredi. Non tantùm ait, tenet, ſed tenet tam validè, neque cohibet, ut & fræna ſpument, hoc eſt, ſpumâ ex labore oppleantur: Imitatione Virg.

Stat ſonipes, & fræna ferox ſpumantia mandit.

9. *Ubi tricandum.* | Legit Gruterus *ſtrigandum.* Quid ſtriga quid ſtrigandum, quia vulgò notum non eſt, Scaligeri verbis utar. *Strigare dicuntur equi quoties interquieſcunt, dictum à ſtriga, quæ erat ſpatium turmarum in quo equi ſtringebantur.*

FABULA VII.

Liber inops ſervo divite felicior.

CANIS & LUPUS.

QUam dulcis ſit libertas breviter proloquar.
¶ Cani perpaſto, macie confectus Lupus
Forte occurrit: ſalutantes dein invicem
Ut reſtiterunt; unde ſic quæſo nites.

Dicam brevi quantùm libertas ſit grata. Lupus macilentus incidit forte in Canem prapinguem: Tum ſe ſalutantes mutuò ut ſteterunt. Unde, obſecro, ſic nitidus es.

ANNOTATIONES.

LUPUS & CANIS. | Similis ferme Fabula legitur apud Æſopum de Aſino Sylveſtri qui beatum dicebat Aſinum domeſticum, & propter bonam corporis habitudinem, & propter ciborum copiam. Sed cum illum vidiſſet ferentem onera, & Agaſonem ipſum baculis percurientem, abiit & infœlicem exiſtimavit. Mire Horatius lib. 2. Sermon. Satyra 7. depingit quam libertas grata ſit, fabulâ Muris ruſtici, & Muris domeſtici, quam leges. Hos ſequutus eſt tanquam duces in hacce fabula Phædrus noſter.

Aut

& quibus escis factus es ita corpulentus? Ego qui te præsto robore, enecor esuritione. Canis respondit ingenuè. Tibi erit fortuna similis si valeas exhibere simile ministerium meo hero. Quodnam? ait ille: Ut custodias ostium, & serves ades per noctem tutas à latronibus. Ego vero præsto sum. Nunc tolero nives & pluviam, ducens ætatem duram in nemoribus, quantò erit mihi melius morari in ædibus, & me de fide replere multis cibis? Me igitur sequare. Dum eunt comites, Lupus animadvertit collum Canis tritum à vinculis. Dic sodes, unde istud? Nihil est. Dic tamen, amabò. Quoniam videor ferox, me constringunt, ut dormiam per diem, & ut vigilem nocte accedente. Sero liber discurro quà libitum est. Objicitur ultro panis & herus largitur ossa de sua mensa: Servi projiciunt frusta, & obsonium quod quisque respuit. Ita mea alvus satiatur sine labore. Age, si est animus aliquò ire, jam licet: Non est, ait mihi Vivere, ô Canis, ii qui probas. Imperare nolo, eâ lege ut non sim mei juris.

Aut quo cibo feciſti tantum corporis? 5
Ego qui ſum longè fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter: Eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes.
Quod? inquit ille. Cuſtos ut ſis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum. 10
Ego verò ſum paratus: nunc patior nives,
Imbreſque in ſylvis àſperam vitam trahens,
Quantò eſt faciliùs mihi ſub tecto vivere,
Et otioſum largo ſatiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aſpicit 15
Lupus à catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice? Nihil eſt. Dic quæſo tamen,
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quieſcam, & vigilem nox quum venerit:
Crepuſculo ſolutus, quà viſum eſt, vagor. 20
Adfertur ultro panis, de menſa ſua
Dat oſſa dominus, fruſta jactat familia,
Et quod faſtidit quiſque pulmentarium.
Sic ſine labore venter impletur meus.
Age, ſi quò eſt abire animus, eſt licentia? 25
Non planè eſt, inquit. Fruere quæ laudas, Canis:
Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

ANNOTATIONES.

5. *Feciſti tantum corporis.* | Nullus præter Phædrum videtur uſurpaſſe hunc loquendi modum. Significat pingueſcere, & nitidum, beneque curatâ cute fieri, ut ait Horatius. Legitur apud Lucretium verbum ſignificationis oppoſitæ, corpus amittere, id eſt, macrum fieri. Inveni tamen ſimiles, & ferme germanas hujuſce loquendi formulas, ut Cicero in Verrem *Maximam hoc anno pecuniam facere poſſet*, & Quintilianus, *Vires faciamus.*

20. *Crepuſculo.* | Crepuſculum eſt lux dubia, quæ fit ante ſolis ortum & occaſum.

21. *Pulmentarium.* | Proprie dicitur puls vel cibus in modum pultis factus. Quanquam & generaliùs pro quovis obſonio ſumitur.

27. *Regnare nolo ut non ſim liber.* | Ita mus ruſticus apud Horatium loco laudato:

——Tum ruſticus haud mihi vitâ
Eſt opus hac, ait, & valeas, mage ſylva cavuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

FABULA VIII.

Sat pulcher, qui ſat bonus.

FRATER & SOROR.

Intuere te ſæpe admonitus præceptis. Erat cuidam filia maximè deformis, & eidem filius præclaro & eleganti vultu. Hi ludentes more puerorum ſe conſideraverant fortuitò in ſpeculo poſito in ſedili genetricis,

PRæcepto monitus ſæpè te conſidera.
¶ Habebat quidam filiam turpiſſimam,
Idemque inſigni & pulchrâ facie filium.
His ſpeculū in cathedra matris ſuppoſitum fuit,
Pueriliter ludentes, fortè inſpexerant, 5

Hic

Hic ſe formoſum jactat: illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos.
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit læſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus, quod rem fœminarum tetigerit.
Amplexus utrumque ille, & carpens oſcula,
Dulcemque in ambos charitatem partiens:
Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo:
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis:
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

ille ſe jactitat pulchrum, hæc indignatur, neque ferl cavillationes germani ſuperbientis, interpretans etenim omnia in malam partem. Properat igitur ad parentem nocitura invicem, & accuſat fratrem ſummâ invidiâ, quòd vir natus contrectaverit ornamenta mulierum. Parens complexus ambos & oſculatus (ſic dividens gratum amorem in utrumque) impero, inquit, vos contemplari quotidie in ſpeculo. Tu, ô fili! ne dedecores tuam pulchritudinem malis moribus: Tu vero, nata, ut reddimas faciem turpem bonâ indole.

ANNOTATIONES.

11. *Rem fœminarum.* | Omnem ſupellectilem mulierum, ſpeculum ſcilicet, pigmenta, & id genùs alia, cultui & ornatui mulierum ſervientia, intelligit.

14. *Quotidie ſpeculo vos uti volo.* | Sic Plautus Epidico:

Non oris causâ modo homines æquum fuit
Sibi habere ſpeculũ ubi os contemplarent ſuum,
Sed qui perſpicere poſſent cor ſapientia.

15. *Formam ne corrumpas.* | Sic Plautus Muſtell.

Nequicquã exornata eſt bene, ſi morata eſt male.
Pulchrum ornatum turpes mores pejus cæno collinunt,
Nam ſi pulchra eſt, nimis ornata eſt.

FABULA IX.

Fidelem ubi invenias virum?

SOCRATIS DICTUM,

VUlgare amici nomen, ſed rara eſt fides.
¶Quum parvas ædes ſibi fundâſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,
Et cedo invidiæ, dummodò abſolvar cinis)
E populo ſic neſcio quis, ut fieri ſolet:
Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

Nomen amici eſt obviũ, at conſtantia amicorum minime obvia. Socrates (cujus non deprecor mortem, ſi obtineam nomen, & ſubeo invidiam, modò inſons fiam poſt obitum) cum ſibi adificaſſet parvulam domum neſcio quis è plebe, ut mos eſt, dixit, Cur, ô tante vir, fundas adem adeò arctam? Utinam illam repleam amicis ſinceris.

ANNOTATIONES.

2. *Socrates.* | Philoſophus Athenienſis. Nota Hiſtoria de illius morte. Accuſatores fuêre Anytus & Melitus, qui poſtea omnium judiciis condemnati, ipſe verò Socrates abſolutus poſt mortem, & ſtatuâ donatus.

4. *Abſolvar cinis.* | Id eſt, poſt crematũ corpus & in cineres adductum. Reſpicit ad morem antiquum; Rogo enim impoſita cadavera in cineres convertebantur, exceptis infantibus adhuc edentulis.

FABULA X.

Ne ſis credulus, maximè criminatori.

RES GESTA SUB AUGUSTO.

Nocivum eſt credere & non credere. Subjiciam paucis exemplum rei utriuſque. Hippolytus periit, quoniam fides habita eſt noverca. Troja verò everſa quoniam denegata eſt fides Caſſandræ. Inquirenda eſt igitur plurimum veritas antequam mens ferat judicium iniquum ſententiâ temerariâ. Sed ne minuam hanc veritatem antiquitate mendaci referam quod accidit meâ ætate. Cum vir quidam amaret uxorem, & jam deſtinaret nato togam puram, ductus eſt in locum remotum à ſuo liberto, confidente ſe ſubſtitui proximum hæredem. Hic dum commentus foret plurima de filio, & multa de criminibus conjugis pudicæ, addidit id quod intelligebat amanzem aggrinte laturum, venire ſcilicet crebrò mœchum, & deboneſtari nomen familiæ adulterio infami.

PEriculoſum eſt credere & non credere:
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt:
Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda eſt veritas multùm priùs,
Quàm ſtulta pravè judicet ſententia:
Sed fabuloſa ne vetuſtate elevem,
Narrabo tibi memoriâ quod factum eſt meâ.
¶ Maritus quidam quum diligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in ſecretum à liberto ſuo,
Sperante hæredem ſuffici ſe proximum,
Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit id quod ſentiebat maximè
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Struproque turpi pollui famam domûs.

ANNOTATIONES.

3. *Hippolytus.* | Theſei & Hippolytæ Amazonis filius, qui cum conſtanti animo ſperneret mulierum congreſſum, à Phædra noverca, abſente patre, amatus eſt, ſed repulſam ſæpius paſſa impudica mulier, inſimulat ſtupri Hippolytum apud Theſeum. Ille credulus, filio qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emiſſo tauro marino qui equos Hippolyti conſternavit, inde per vepres & ſaxa diſtractus periit. Quod ubi reſcivit male ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum confeſſa apud maritum, gladiò ſe confodit.

4. *Caſſandra.* | Priami regis Trojanorum filia quæ ſæpius exitium Trojæ prædixerat, ſed à Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.

7 *Elevem.* | Hoc in loco ſignificat *minuam*, undervalue. Significatio inſolentior quæ tamen in Cicerone, & in Phædro bis repetitur. Deſumpta videtur metaphora à Trutina ponderis librata, ut enim Lanx una elevatur, pondus in ea impoſitum minuitur, quóque magis minuitur, eò magis Lanx elevatur. Rectè igitur elevare crimen, pro minuere aſſumitur.

10. *Togamque puram.* | Depoſitâ nimirum prætextâ, quam purpurâ diſtinctam geſtabant uſque ad annum ætatis decimum quintum. Erat autem dicta pura quod albi coloris nulla admiſta purpura eſſet. Dicebatur etiam virilis & libera, quia pueris virilem ætatem ingredientibus dabatur. Libera verò, quia pueris toga pura initium quoddam libertatis erat, cum antea eſſent ſub pædagogis.

13. *Proximus hæres.* | Is dicitur qui & ſecundus. Tria hæredum genera à Juriſconſultis traduntur. Aut enim ſunt neceſſarii, aut ſui & neceſſarii, aut extranei. Neceſſarius hæres eſt, ſervus hæres inſtitutus. Ideoque ſic appellatur, quia ſive velit, ſive nolit, omnino poſt mortem teſtatoris liber & neceſſarius hæres ſit. Sui autem & neceſſarii hæredes ſunt veluti filii, ſui hæredes appellantur, quia domeſtici hæredes ſunt, & vivo quoque patre veluti domini habentur: neceſſarii verò dicuntur, quia ſive velint, ſive nolint, tam ab inteſtato quàm ex teſtamento, ex lege duodecim tabularum hæredes fiant. Cæteri qui teſtatoris juri ſubjecti non ſunt, extranei hæredes appellantur.

Incenſus

Incenſus ille falſo uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clámque in oppido
Subſedit, deinde noctu ſubito januam
Intravit, rectà cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum juſſerat,
Ætatem adultam ſervans diligentiùs.
Dum quærunt lumen, dum concurſat familia,
Iræ furentis impetum non ſuſtinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput,
Ut ſentit tonſum, gladio pectus tranſigit,
Nihil reſpiciens, dum dolorem vindicet.
Lucernâ adlatâ, ſimul aſpexit filium,
Sanctámque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil ſomno ſenſerat:
Repræſentavit in ſe pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas ſtrinxerat.
Accuſatores poſtulârunt mulierem,
Romámque pertraxerunt ad Centumviros.
Maligna inſontem deprimit ſuſpicio,
Quòd bona poſſideat. Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis fœminæ.
A Divo Auguſto tunc petiêre judices
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quod ipſos error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam tenebras diſpulit calumniæ,
Certúmque fontem veritatis repperit,
Luat (inquit) pœnas cauſa libertus mali:
Namque orbam nato ſimul & privatam viro,
Miſerandam potiùs quàm damnandam exiſtimo.
Quòd ſi damnanda perſcrutatus crimina
Paterfamilias eſſet, ſi mendacium
Subtiliter limâſſet à radicibus,
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.

¶ Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatim,
Quandoquidē & illi peccant quos minimē putes;

Ille inflammatus flagitio ſuppoſito ſuæ mulieris, finxit ſe iturum ad villam, ſubſtitit tamen clanculum in pago, dein regreſſus eſt noctu domum, & ſubiit recta cubiculum uxoris, in quo genitrix voluerat quieſcere filium, cuſtodiens accuratius ætatem maturam. Dum quæritur lumen, dum ſervi concurſant, hic impatiens furoris accurrit ad lectum, tentat caput in obſcuro: ut attenſum tractat, confodit corpus gladio, nihil curans modò ulciſcatur dolorem. Lampade accenſâ, vidit in cubiculo filium dormientem unà cum uxore caſta, qua ſepulta alto ſomno nihil ſenſerat, exhibuit in ſe ſupplicium ſceleris, ſeque interfecit gladio quem credulitas eduxerat. Delatores accuſarunt fœminam, & duxerunt Romam ad Centumviros. Iniqua ſuſpicio quod potiatur bonis, opprimit innocentem. Advocatî ſant conſtanter defendentes cauſam mulieris inſontis. Judices tunc rogarunt Divum Auguſtum ut ſublevaret fidem juris-jurandi, quia ambiguitas criminis illos intricabat. Qui poſtquam diſcuſſit tenebras malitiæ, & invenit fontem indubitatum veri. Puniatur, ait Libertus origo mali, namque arbitror hanc mulierem dignam potius miſericordiâ, quam condemnatione, quæ perdidit ſimul & maritum & filium. Si vero paterfamilias excuſſiſſet flagitium condemnandum; ſi mendacium rimatus fuiſſet acute à radicibus, non extinxiſſet familiam ſcelere exitiali. Auris contemnat nihil, neque tamen credat ſtatim, quia & hi peccant quos non crederes,

ANNOTATIONES.

27. *Ut ſentit tonſum.*] Viri ſcilicet caput: nam Romani tunc temporis barbam & capillos tondebant.

35. *Ad Centumviros.*] Centumviri, judices erant de quibus ſic ſcribit Feſtus *Centumviralia judicia à Centumviris ſunt dicta. Nam cum eſſent Roma triginta & quinque tribus, qua & Curia dicta ſunt, terni ex ſingulis tribubus ſelecti fuerunt ad judicandum. Licet quinque amplius quam centum extiterint, tamen quò facilius nominarentur Centumviri ſunt appellati. In illorum judiciis verſabantur jura, ut ait Cicero, Uſucapionum, Tutelarum, Gentilitatum, Agnationum, Alluvionum, Circumluvionum, Nexorum, Mancipiorum, Parietum, Luminum, Stillicidiorum, Teſtamentorumque ruptorum, aut ratorum.*

40. *Jurisjurandi fidem.*] Judices enim antequam judicarent, in leges jurare conſueverant, inquit Aſconius.

& qui non peccant, opprimuntur fictis causis. Illud potest etiam docere ignaros, ne quid ponderent trutinâ aliorum. Etenim ambitio diversa hominum aut ducitur favore, aut suo odio. Ille tibi erit cognitus quem noveris per te. Hæc scripsi fusius, quòd incurri in offensionem quorundam nimiâ brevitate.

Et qui non peccant impugnantur fraudibus.
Hoc admonere simplices etiam potest,
Opinione alterius ne quid ponderent:
Ambitio namque dissidens mortalium,
Aut gratiæ subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
¶ Hæc secutus sum propterea pluribus,
Brevitate nimiâ quoniam quosdam offendimus.

FABULA XI.

Deformitas dolenda quæ ex merito venit.

EUNUCHUS ad IMPROBUM.

Spado jurgabat cum aliquo nebulone, qui præter verba inhonesta & jurgium acre, exprobravit ja cturam virilitatis erepta. En, inquit, illud unum est, quod me angit vehementiùs, quoniam caveo testibus corporis integri. Sed quid, insane, carpis flagitium fortuna? Illud quippe infame est homini, quod meritus sit ferre.

EUnuchus ligitabat cum quodam improbo:
Qui super obscœna dicta & petulans jurgiũ,
Damnum insectatus est amissi corporis.
En, ait, hoc unum est, cur laborem validiùs,
Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid fortunæ, stulte, delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

ANNOTATIONES.

7. *Id demum est homini turpe quod meruit pati.* ¶ Sic Plautus:

Pergin' servum me exprobrare
Esse, quod vi hostili obtigit?

Nulla autem calamitas, aut deformitas corporis, cuiquam probro dari debet,

FABULA XII.

Optima sæpe despecta.

MARGARITA in STERQUILINIO.

Dum pullus gallina quaritat cibum in fimo, invenit unionem. Quam inhoneste, ait, tu quanta res es, abjecta sis loco! O si quis captus tuo pretio te reperisset, jamdudum venisses ad summum honorem. Ego qui te inveni, & cui esca est longe optabilior, neque valeo tibi esse alicujus utilitatis, neque tu mihi. Hoc dico illis qui me non norunt.

IN sterquilinio pullus gallinaceus,
Dum quærit escam, margaritam repperit?
Jaces indigno quanta res (inquit) loco:
O si quis pretii cupidus vidisset tui:
Olim redisses ad splendorem maximum.
Ego qui te inveni, potior cui multò est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes,
¶ Hoc illis narro qui me non intelligunt.

ANNOTATIONES.

8. *Hoc illis dico qui non me intelligunt.* ¶ Conqueritur Phædrus de illis qui utilitate suarum fabularum non moverentur, nec sentiebant vim carminis, denegarentque ipsi honorem debitũ.

FABULA

FABULA XIII.

Opus artificem probat.

APES & FUCI, VESPA JUDICE.

APes in alta quercu fecerant favos:
Hos Fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, Vespa Judice:
Quæ genus utrumque nôsset cùm pulcherrimè,
Legem duabus hanc proposuit partibus:
Non inconveniens corpus, & par est color,
In dubium planè res ut meritò venerit:
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite, & ceris opus infundite,
Ut ex sapore mellis, & forma favi,
De queis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recusant, Apibus conditio placet.
Tunc illa talem sustulit sententiam:
Apertum est quis non possit, aut quis fecerit,
Quapropter apibus fructum restituo suum.
¶ Hanc præteriissem fabulam silentio,
Si pactam Fuci non recusâssent fidem.

Apes posuerant favos in sublimi quercu: Fuci pigri contendebant suos esse. Contentio venit in jus, Vespa judice, cui cum esset perspecta probe natura utriusque, obtulit illam conditionem duabus partibus. Corpus tam simile est, & color similis, ut res adducta sit jure in ambiguum. Verùm ne mea religio insciens aberret, capite alvearia, & conficite mel favis, ut ex gustu mellis, & figura favorum, dignoscatur autor illorum de quibus controvertitur nunc. Fuci respuunt legem, Apes accipiunt. Tunc Vespa protulit tale judicium. Non est jam dubium, quis non valet facere favos, aut quis fecerit. Quare reddo Apibus suum opus. Prætermisissem silentio hunc Apologum, si Fuci non violâssent fidem datam,

ANNOTATIONES.

2. *Fuci.* | Sunt autem fuci, inquit Plinius lib. 1. *sine aculeo, velut imperfecta apes, novissimeque à sessis, & jam emeritis incohata, serotinus fœtus, & quasi servitia verarum Apum.*

8. *Religio mea.* | Judicibus Religio tribuitur, propter jusjurandum quo tenebantur.

17. *Si Fuci non recusassent fidem.* | Carpit illos, quos vocat Virgilius:

O imitatores Fucum pecus.

FABULA XIV.

Otiare, quò labores.

ÆSOPUS LUDENS.

PUerorum in turbâ quidam ludentem Atticus Æsopum nucibus quum vidisset, restitit,

Cum quidam Athenienſis Æſopum vidiſſet luſitantem nucibus inter pueros, ſubſtitit,

ANNOTATIONES.

1. *Puerorum in turba ludentem Æsopum.* | Nec enim inhonestum quid est si Æsopus luserit cum pueris. Hoc & summi viri fecêre ante illum & post illum. Referunt Fridericum secundum Daniæ regem remittendi animi causa cum aulicis lusisse familiariter, dicendo, agite ludamus dum Rex abest. Deinde postquam tempus adesse visum, adductiore vultu, desinamus, inquiebat, jam rex rediit.

Atticus | Ex Attica regione, in qua totius regionis caput Athenæ, ut jam dictum est lib. 1. Fab. 2.

illumque habuit pro insano. Senex joculator potius quàm jocandus, ut intellexit illud, protulit in medio itinere arcum detensum: Heus, ait, Sapiens, aperi quid egerim. Accurrit multitudo: Hic se excruciat diu, neque expedit nodum quæstionis propositæ. Tandem cessit victus. Tum Philosophus victor: Franges brevi arcum, si teneas semper tensum; verùm si remiseris, poteris uti cùm erit libitum. Ita ludus est nonnunquam concedendus animo, ut fortior recurrat ad cogitandum.

Et quasi delirum risit: quòd sensit simul
Derisor potiùs quàm deridendus senex,
Arcum retensum posuit in media via:
Heus (inquit) sapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus: ille se torquet diu,
Nec quæstionis positam causam intelligit.
Noviſſimè succumbit: Tum victor sophus:
Citò rumpes arcum, semper si tensum habueris,
At si laxâris; quum voles, erit utilis.
¶ Sic lusus animo debent aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

ANNOTATIONES.

9. *Victor sophus.* | Sic Plinius lib. 36. cap. 12. Æsopum Fabularum Philosophum appellat.

FABULA XV.

Qui educat pater magis, quàm qui genuit.

AGNUS à CAPELLA NUTRITUS.

Canis dixit Agno balanti inter Capellas: insanè, falleris, illa non est tua mater, & monstravit oves longè semotas. Non quæro illam quæ sit gravida cum vult, deindè fert pondus incertum certis mensibus, tandem deponit projectum onus: Sed quæro illam quæ me alit oblatâ mammâ subducitque lac parvulis, ut mihi præbeat. Verùm quæ te genuit charior est? Non ita res est. Unde illa novit, an nascerer albus aut niger? Porro fac noviſſe. Certè mihi præstitit grande officium, quod me conceperit marem, ut expectarem Lanionem quaquaversa hora. Quare illa sit potior cujus nulla potestas fuit in procreando, quam quæ miserita est destituti, & mihi largitur ultro amorem jucundum? Charitas facit parentes, non natura. Auctor voluit ostendere his versibus, homines adversari legibus, detineri beneficiis.

INter capellas Agno balanti Canis,
Stultè (inquit) erras: non est hæc mater tua,
Ovésque segregatas ostendit procul.
Non illam quæro, quæ quum libitum est, concipit,
Dein portat onus ignotum certis mensibus,
Noviſſimè prolapsam effundit farcinam:
Verùm illam quæ me nutrit admoto ubere
Fraudátque natos lacte, ne desit mihi.
Tamen illa est potior quæ te peperit. Non ita est.
Unde illa scivit niger an albus nascerer?
Age porrò sciſſet: quum crearer masculus,
Beneficium magnum sanè natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas singulas.
Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
Cur hâc sit potior, quæ jacentis miserita est,
Dulcemque sponte præstat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non necessitas.
¶ His demonstrare voluit auctor versibus
Obsistere homines legibus, meritis capi.

ANNOTATIONES.

11. *Sciſſet.* | Per syncopen: pro *Sciviſſet.*

12. *Beneficium magnum sane* | Ironicè dictum.

17. *Facit parentes bonitas, non necessitas.* | Illi verè dici possunt patres, qui non necessitate quadam naturæ procreant liberos, sed qui procreatis vitam sustinent alimentis, & consiliis juvant.

19. *Obsistere homines legibus.* | Nam ut ait Poëta,

Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.

FABULA

FABULA XVI.

Humanitas, & gratior, & tutior.

CICADA & NOCTUA.

HUmanitati qui se non accommodat,
Plerumque pœnas appetit superbiæ.
¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere.
Cavóque ramo capere somnum interdiu,
Rogata est ut taceret: multò validiùs
Clamare cœpit. Rursus admotâ prece,
Accensa magis est. Noctua ut vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
Hâc est adgressa garrulam fallaciâ:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare Citharâ quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: si non fastidis, veni;
Unà bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupidè advolavit. Noctua egressa cavo
Trepidantem consectata est, & letho dedit,
Sic viva quod negârat, tribuit mortua.

Qui non se componit ad humanitatem, dat sæpe pœnas superbiæ. Cicada edebat cantum importunum Noctuæ, quæ solet quærere cibos nocte, & dormire per diem ramo cavo arboris. Noctua *gravit ut fleret, verùm cœpit vociferari longè vehementius. Adhibitis rursum precibus, est inflammata magis* Cicada. *Ut noctua animadvertit nullum sibi superesse auxilium, & negligi suas preces, finxit talem fallaciam ad hanc garrulam. Quoniam tuæ voces quas credis sonare plectro Apollinis, non mihi permittunt capere somnum, volo bibere nectar quod Pallas mihi donavit non ita pridem: Propera si tibi jucundum, & potemus simul. Illa quæ æstuabat siti, intelligens quoque laudari cantus suos adsilit ardenter.* Tum *noctua exiens cavo, insequuta est trepidam, & occidit. Ita extincta dedit, quod viva denegarat.*

ANNOTATIONES.

12. *Sonare Citharâ quos putes Apollinis.* | Id est, tu dum cantas tuâ voce, sonas simile quid ac ipse Apollo dum sonat Citharâ. Sensus istius versus mihi visus est perobscurus, idcirco explicui.

13. *Nectar.* | Potus Deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis est ipsi sacra.
Pallas donavit. | Pallas Jovis filia, nata ex ipsius cerebro, ut vulgatum est.

FABULA XVII.

Fructu non foliis arborem æstima.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

OLim quas vellent esse in tutela sua
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,

Dii elegerunt aliquando arbores quas optarent esse in suo patrocinio. Quercus arrisit Jovi:

ANNOTATIONES.

2. *Quercus Jovi.* | Nam cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis vescerentur, Jupiter vetuit, ne quis eo cibo uteretur, & à carnibus ad glandes converti; quæ arbor ab eo primum monstrata, sacra iccirco illi creditur.

myrtus Veneri: Laurus Apollini: Pinus Cybele: alta populus Herculi. Minerva admirans cur legerint arbores infœcundas, quæsivit causam. Jupiter talem protulit. Ne videamur vendere fructum cultu. Sed certè quicquid erit, fumo mihi Olivam propter fructum. Tunc pater deorum & creator hominum: O nata, jure sapiens haberis ab omnibus. Ridicula enim est gloria, nisi prosit, quod facimus. Fabula docet nihil esse agendum, quod non sit utile.

Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybele, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles sumerent,
Interrogavit. Causam dixit Juppiter:
Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor atque hominum sator:
O nata, meritò sapiens dicere omnibus:
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria. (net.
¶ Nihil agere quod non prosit, fabella admo-

ANNOTATIONES.

3. *Myrtus Veneri.* | Quia hæc arbor nascitur in littore maris, ubi Venus nata est. Quidam verò volunt idcirco Myrtum esse sacram Veneri, quòd Venus Myrto fuisset ornata, cum judicio Paridis discessit pulcrior deabus.

Laurus Phœbo. | Qui Daphnem ab Apolline amatam in hanc arborem mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybele.* | Huic deæ Pinus arbor sacrata fuit, quòd Atys quem deperibat, fuerit in hanc arborem mutatus, ut ait Ovidius, lib. 10. Metamorph.

Populus Herculi. | Quia Hercules erat populo ornatus, cum descendit ad inferos educturus Canem Cerberum.

7. *Honore fructum.* | Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, si quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore. Malim ego legere, quod alicubi invenitur. *Honorem fructu ne videamur vendere*, nempe dando hominibus fructum pro honore quo nos afficiunt.

9. *Olivam Palladi.* | Quia plantationem Olivæ invenit.

11. *Sapiens dicere omnibus.* | Unde Martialis lib. 11. Epigr. 77.

Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ.
Hæc sapit; hæc omnes fœnerat una deos.

FABULA XVIII.

Tuis contentus ne concupiscas aliena.

PAVO ad JUNONEM.

Pavo accessit ad Junonem indignans, quod sibi non concesserit melos luscinii: hunc esse admirationi omnibus volucribus, se vero esse derisui, ubi canit. Tunc Diva dixit, ad hunc solandum: Verùm superas figurâ, superas amplitudine, collum tuum nitidius est smaragdo, & extendis caudam gemmantem variis plumis. Ad quid mihi, inquit, forma muta, si superet cantu?

PAvo ad Junonem venit, indignè ferens
Cantus luscinii quod sibi non tribuerit:
Illum esse cunctis avibus admirabilem,
Se derideri simul ac vocem miserit.
Tunc consolandi gratiâ, dixit Dea:
Sed formâ vincis, vincis magnitudine,
Nitor smaragdi collo præfulget tuo,
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quò mî, inquit, mutam speciem si vincor sono?

ANNOTATIONES.

1. *Pavo.* | Erat Avis Junoni sacra, quia propter illam cæsus fuit Argus à Mercurio, & in illam Avem mutatus.

Juno. | Filia Saturni, & soror Jovis, cui postea nupsit. Unde Virgilius:

Ast ego quæ divum incedo Regina, Jovisque
Et soror & conjux [illegible]

Fatorum

Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omneſque propriis ſunt contentæ vocibus.
¶ Noli adſectare quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

Iſta vobis contigerunt nutu fatorum, tibi ſpecies, robur Aquilæ, cantus Luſcinio, augurium Corvo, omina ſiniſtra Cornici, quæ omnes contentæ ſunt propriâ voce. Noli appetere, quod tibi denegatum eſt, ne ſpes fruſtrata delabatur ad querimonias.

ANNOTATIONES.

14. *Noli adſectare.* | Quia ut ait Phædrus in fabula Canis.
Amittit proprium, qui alienum appetit.
Ut etiam Camelus in Fabulis, qui poſcens cornua, auribus quoque privatus eſt.

FABULA XIX.

Multi homines nomine, non re.

ÆSOPUS ad GARRULUM.

ÆSopus domino ſolus cùm eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt maturiùs.
Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domus,
Tandemque invenit ubi lucernam accenderet.
Tum circumeunti fuerat quòd iter longius,
Effecit brevius: namque rectà per forum
Cœpit redire; & quidam è turba garrulus:
Æſope, medio ſole quid cum lumine? (mum.
Hominem quæro (inquit) & abit feſtinans do-
¶ Hoc ſi moleſtus ille ad animum rettulit.
Senſit profectò ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtivè qui occupato alluſerit.

Cum Æſopus eſſet ſolus ſervus ſuo hero, juſſus eſt inſtruere prandium celeriùs ſolito. Pervadit igitur aliquot ædes reperturus ignem, & tandem invenit, quo excitaret facem. Quia autem circumiens protraxerat ſuum iter, contraxit rediens, namque regreſſus eſt rectà per forum. Et quidam Gerro è multitudine dixit: Æſope, quid tu cum lucerna alto die? Quæro, inquit, hominem, & properat celerans domum. Si hic importunus revocavit illud in animum, intellexit ſanè, ſe non viſum eſſe hominem Æſopo, quòd voluerit jocari importunè cum negotioſo.

ANNOTATIONES.

1. *Æſopus domino ſolus cùm eſſet familia.* | Cùm haberet ſolum ſervum Æſopum, neque præterea ullum. Sic Sidonius Apollinaris:
Reſpublica noſtra
Tota Camillus erat.

FABULA XX.

Miſerrimus, qui in vita miſer, poſt mortem miſerior.

ASINUS & GALLI.

QUI natus eſt infelix, non vitam modò
Triſtem decurrit, verùm poſt obitum quoq;
Perſequitur illum dura fati miſeria.

Qui genitus eſt miſer non trahit ſolùm ævum moleſtum, ſed etiam calamitas acerba ſuis illum premit poſt mortem.

Galli Cybeles consueverant circumagere, lucri gratiâ, Asinum ferentem onera. Cum hic periisset labore & vulneribus, avulso corio sibi confecerunt tympana. Statim interroganti cuidam quid fecissent de illo cuem habebant in deliciis? Responderunt ita: Putabat se fore tutum post mortem. Ei nova vulnera dantur extincto.

¶ Galli Cybeles circum quæstûs ducere
Asinum solebant bajulantem sarcinas.
Is quum labore & plagis esset mortuus,
Detractâ pelle sibi fecerunt tympana.
Rogati mox à quodam, delicio suo
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore:
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

ANNOTATIONES.

4. *Galli Cybeles.* | Dicti sunt Galli, à Gallo fluvio Phrygiæ. Fuêre Sacerdotes Cybeles matris, qui hanc deam vicatim circumferebant more suo circulatorio, pectora plangentes ad cantum tibiarum & tympanorum sonitum.

Cybeles. | Cybele filia cœli & terræ, uxor Saturni. Vocatur Cybele, à monte Cybele in Phrygia, ubi primo fuit honoribus divinis donata.

Circum quæstûs ducere. | Scilicet gratia, ut sit Elleipsis Græcissans & Tmesis.

EXPLICIT LIBER TERTIUS.

PHÆDRI

PHÆDRI FABULARUM LIB. IV.

PROLOGUS.

JOculare tibi videtur: & sanè bene.
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
Sed diligenter intuere has nænias.
Quantam sub illis utilitatem reperies?
Non semper ea sunt quæ videntur, decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit
Quod interiore condidit cura angulo,
Hoc ne locutus sine mercede existimer,
Fabellam adjiciam de mustela & muribus.

INTERPRETATIO.

Jocosum tibi videtur, & rectè quidem: nam dum nihil nobis majus est agendum, *ludimus operam scribendis fabulis. Verùm considera attentè hos apologos. Quantum utilitatis deprehendes sub illis? Non semper ea sunt quæ apparent: Prima species fallit plurimos. Pauci admodum capiunt, quod industria abdidit in intimo recessu. Ne hoc videar dixisse frustrà, addam fabulam Mustelæ & Murium.*

ANNOTATIONES.

5. *Decipit frons prima.* | Unde Cicero: *frons, vultus, oculi persæpe mentiuntur.*

7. *Quod interiore condidit cura angulo.* | Quod autoris industria occultavit, & quasi involvit fabularum involucris.

8. *Sine mercede.* | Ne videar frustra dixisse, non intelligi ab omnibus quid fabulis insit eruditionis sapientiæque, proponam exemplum Mustelæ & Murium.

FABULA I.

Astutus astu non capitur.

MUSTELA & MURES.

MUstela quum annis & senectâ debilis,
Mures veloces non valeret adsequi,

Cum Mustela gravis annis, & languida senio non posset attingere cursu mures celeres,

ANNOTATIONES.

Simile quid legere est apud Æsopum Fabulâ Felis & Murium, qui cum non posset assequi mures, pessulum quendam conscendit, de eo se suspendit, & mortuum se simulabat: ad quem sic quidam è muribus dixit. *Heus tu, etsi saccus fieres, non te adibo.*

Involvit

abſcondit ſe farinâ, & ſe proſtravit cum negligentia in angulo cœco. Mus ratus prædam, advolat, ſed captus periit: Alius pariter, dein & alius occubuit neci: aliquot ſubſecutis, adrepſit & rugoſus, qui evaſerat ſæpe ex laqueis, & muſcipulis, intelligens procul dolos inimici verſuti. Sic te habeas, inquit, ut es farina quæ jaces.

Involvit ſe farinâ, & obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus eſcam putans,
Adſiluit, & compreſſus occubuit neci:
Alter ſimiliter; deinde periit tertius.
Aliquot ſecutis, venit & retorridus,
Qui ſæpe laqueos & muſcipulam effugerat,
Procúlque inſidias cernens hoſtis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es quæ jaces.

FABULA II.

Spernit ſuperbus quæ nequit aſſequi.

VULPES & UVA.

Vulpes compulſa fame appetebat uvam in vineâ celsâ, aſſiliens totis viribus. Ut non potuit hanc contingere, abiens ait: nondum maturuit, nolo edere aſperam. Qui attenuant verbis id quod non valent præſtare, debent ſibi aſſumere hoc exemplum.

FAme coacta Vulpes altâ in vineâ
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
¶ Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi. 6

FABULA III.

Vindictæ cupidus ſibi malum arceſſit.

EQUUS & APER.

Dum Aper ſe verſat, fecit vadum turbulentum, in quo Equus ſolebat reſtinguere ſitim. Inde nata contentio. Equus infenſus Apro, imploravit opem hominis, quem portans tergo, reverſus eſt hilaris ad hoſtem. Poſtquam Eques confodit ſuem ſylveſtrem ictu teli, ita fertur locutus: Gaudeo me tibi præſtitiſſe auxilium rogatu tuo: Feci enim prædam, & novi quanta ſis utilitatis. Sicque impulit reluctantem accipere frænos. Tunc ille triſtis, incidi in ſervitutem.

EQuus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum,
Hinc orta lis eſt. Sonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans
Rediit ad hoſtem lætus. Hunc telis eques 5
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur,
Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis;
Nam prædam cepi, & didici quàm ſis utilis,
Atque ita coëgit frœnos invitum pati.
Tum mœſtus ille: Parvæ vindictam rei 10

ANNOTATIONES.

4. *Auxilium petiit hominis.* | Horatius adſcum Ariſtiũ Fabulam narrat de Equo & Cervo.

Imploravit opes hominis, frænumque recepit.

Hâc fabulâ primò uſus eſt Steſichorus apud Himerenſes adverſus Phalarim, ut tradit Ariſtoteles, cap. 20. lib. 11. Rhetoric. Cæterùm hanc Fabulam paulo aliter narrant Steſichorus, Horatiuſque, ſed tamen res eadem eſt.

10. *Vindictam dum quæro.* | Sic Hecuba inducitur loquens ab Euripide:

Τὰς κακὰς δ' τιμωρεμένη,
Αἰῶνα τὸν σύμπαντα
Δουλεύσειν ἔλαχον.
Iſtos malos ulciſci dum licebat mihi
Me ſervituti mancipare haud abnuo,
Omne per ævum.

Dum

Dum quæro demens, ſervitutem repperi.
¶ Hæc iracundos admonebit fabula,
Impunè potiùs lædi, quàm dedi alteri.

dum quæro inſane ultionem levis injuriæ. Ista fabula docebit iracundos in iram, offendi potiùs impunè, quàm tradi alteri.

FABULA IV.

Homines non numerandi, ſed ponderandi.

ÆSOPUS INTERPRES TESTAMENTI.

PLus eſſe in uno ſæpe quàm in turbâ boni
Narratione poſteris tradam brevi.
¶ Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formoſam & oculis venantem viros:
At alteram lanificam & frugi ruſticam:
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit hæredem ſenex
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat, ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur: tum ſimul
Habere res deſierint quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet: mater ſedula
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant quod fuerit datum,
Fructúmve capiant: deinde, quæ tulerint nihil,
Quânam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumpta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens:
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros:

Oſtendam poſteritati brevi narratiunculâ plus eſſe ſæpe ingenii in uno quam in pluribus. Quidam moriens reliquit tres natas, unam pulchram & venantem virос ſuis oculis: Aliam nentem lanam, bonam & ruricolam: Tertiam turpiſſimam, & deditam vino. Senex moriens renunciavit illarum matrem hæredem, ea lege, ut dividat æquè tribus rem familiarem, ſed tali ratione, ut neutra habeat partem conceſſam, nec eâ potiatur: Cum verò ceſſaverint poſſidere bona quæ contigerint, dent ſuæ parenti centena ſeſtertia. Fama ſpargitur Athenis. Mater diligens adit Juriſperitos, nullus explicat, quomodo non retineant quod fuerit attributum, & percipiant fructus: dein quonam pacto largiantur pecuniam dictam cum acceperint nihil. Abſumpto intervallo longi temporis, non potuit intelligi ſenſus teſtamenti. Mater adhibuit fidem, non curans jus. Dat Mœchæ in partem veſtimenta, ornatum mulierum, ſupellectilem argenteam balneorum, ſpadones depiles:

ANNOTATIONES.

1. *Boni.* | Vox communis quæ extenditur & ad bona animi, & corporis. Ibi verò ad ingenii bona refertur.

8. *Fortunam.* | Intellige opes, bona & rem familiarem. Frequentius uſurpatur vox illa in plurali in hoc ſenſu.

10. *Fruantur data.* | Pro *datis*, antiquè dictum

12. *Centena ſeſtertia.* | Nota diſcrimen eſſe inter ſeſtertium maſculini generis, & ſeſtertium neutrius, ſeu inter ſeſtertios & ſeſtertia. Seſtertius apud Romanos moneta erat argentea, valens quartam partem denarii argentei, & ut ad Anglicæ pecuniæ æſtimationem redigamus, valebat one Penny three Farthings and three quarters of a Farthing: teſtertium autem in neutro, valebat mille nummos ſeſtertios. Valent itaq; centena ſeſtertia in moneta Anglica: eight hundred and ſeven Pounds five Shillings and ten Pence.

20. *Fidem advocavit jure neglecto.* | Sic intellige, cum mater videret ſenſum teſtamenti non poſſe colligi à Juriſperitis, bonâ fide uſa eſt, & ut teſtamento præſcriptum, ita fecit, ut nempe diſtribueret tribus natis æqualiter partem bonorum. Neglexit verò appoſitam teſtamento conditionem, *ſed tali modo ne*, &c. quia nullus illam intelligebat.

22. *Lavationem argenteam.* | Supellectilem omnem balneorum, ut ſtrigiles, guttos, urceolos: & alia,

Dividit lanifica agros, pecora, villam, operarios, boves, aques, & supellectilem rusticam. Seponit autem bibaci cellam refertam vino veteri, ades magnificas, & hortulos amœnissimos. Cum vellet tribuere singulis ista sic divisa, & populus consentiret, cui erant cognita: Æsopus prodiit denepente in media multitudine. O si quis esset sensus patri sepulto, quam molestè pateretur, quod Athenienses non potuissent colligere sensum testamenti. Dein cunctis hortantibus, levavit errorem omnium. Dividite lanifica rustica, ades, ornamenta cum delicatis hortulis, & vinum antiquum. Tribuite potrici, vestes, gemmas, servos & cætera. Concedite mœcha agros, vites & armenta cum pastoribus. Nulla ex his poterit ferre, ut possideat aliquod non convenions suis moribus. Turpissima vendet mundum, ut emat vinum. Mœcha deseret agros, ut comparet ornamenta. Illa vero devota pecori & lanæ, abjiciet venustas ades qualicunque pretio. Ita nulla retinebit quod fuerit destinatum, & solvent pecuniam constitutam suæ genetrici ex pretio rerum venditarum. Sic sagacitas unius hominis expedivit, quod latuerat multos.

Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & instrumentum rusticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic destinata dare quum vellet singulis,
Et adprobaret populus qui illas noverat,
Æsopus media subitò in turba constitit:
O si maneret condito sensus patri
Quàm graviter ferret, quod voluntatem suam
Interpretari non potuissent Attici!
Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
Domum & ornamenta cum venustis hortulis
Et vina vetera date lanificæ rusticæ:
Vestem, uniones, pediſſequos, & cætera.
Illi adsignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, vites, & pecora cum pastoribus
Donate mœchæ: nulla poterit perpeti
Ut moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret;
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quâcunque summâ tradet luxuriæ domum:
Sic nulla possidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam
Ex pretio rerum quas vendiderint singulæ.
¶ Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit solertia.

FABULA V.

Feriunt summos fulmina montes.

PUGNA MURIUM & MUSTELARUM.

Cum superati Mures cuviis Mustelarum (quorum pugna pingitur in popinis) caperent fugam, & paverent prope cavernas obscuras, vix admissi tamen vitarunt mortem. Ductores illorum, qui imposuerant suis cervicibus cornua, ut Milites haberent in certamine signum evidens quod sequerentur, remanserunt in ingressu, & oppressi sunt ab hostibus. Quos victor mactatos dentibus avidis immisit in ventrem vastum & obscurum. Ubi successus pravus urget populum.

QUum victi Mures Mustelarum exercitu
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & arctos circum trepidarent cavos,
Ægrè recepti, tamen evaserunt necem.
Duces eorum, ut qui capitibus cornua
Suis ligârant, ut conspicuum in prælio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Hæsêre in portis, suntque capti ab hostibus,
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi mersit tartareo specu.
¶ Quemcumque populum tristis eventus premit,

Peri-

Periclitatur magnitudo principum :
Minuta plebes facili præsidio latet.

sublimitas magnatum versatur in periculo, Popellus vero tutus est levi præsidio.

ANNOTATIONES.

12. *Periclitatur magnitudo principum.* | Similis est sententia :

Tuta est hominum tenuitas.
Magna periclo sunt opes obnoxia.

13. *Minuta plebes.* | Pro Plebs, non est Archaismus, cum certum sit Livium nunquam aliter locutum, ut nec Sallustium, nec ejus imitatorem Tacitum.

FABULA VI.

Stultus nisi quod ipse facit, nil rectum putat.

PHÆDRUS IN FABULARUM ÆSOPIARUM CENSORES.

TU qui nasute scripta distringis mea,
Et hoc jocorum legere fastidis genus,
Parvâ libellum sustine patientiâ,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æsopus novis.
Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo,
Pinus bipenni concidisset Thessalâ,
Nec ad professæ mortis audacem viam
Fabricâsset Argus opere Palladio ratem,
Inhospitalis prima quæ Ponti sinum
Patefecit, in perniciem Graïûm & Barbarûm,
Namque & superbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ scelere Medeæ jacent,

Tu qui carpis subtiliter meas scriptiones, & respuis legere jocos istiusmodi, feras hunc libellum aliquantulâ patientiâ, dum sereno austeram frontem, & Æsopus adest cothurnatus insolitè! Utinam pinus Thessala fuisset nunquam cæsa bipenni in sylva Pelei, neque Argus ædificasset navem arte Palladis ad iter audax mortis indubitata. Hæc prima recluſit sinum Ponti Euxini, maris inhospitalis, in ruinam Græcorum & Barbarorum. Namque familia Æeta superbi dolet, & imperium Pelia eversum est flagitiis Medea,

ANNOTATIONES.

5. *Et in cothurnis novis.* | Id est, novo & Tragœdiæ sermone convenienti, quod erat novum & insolens Æsopo. Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo Actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro sublimiori dicendi genere usurpatur.

6. *Utinam nec unquam.* | Initium Medeæ Euripidis: sed suo more modoq; contraxit Phædrus. Possem afferre Ennianos versus (nam olim eam Fabulam convertit Ennius) sed notissimi sunt.

Pelii nemoris | Sylva quæ erat in Pelio monte Thessaliæ incumbente in sinum Pelasgicum

7. *Pinus Thessala.* | Quæ in Pelio monte Thessaliæ reperitur frequens. Unde Ovidius:

Summa virent pinus; cætera quercus habet.

9. *Argus fabricasset ratem.* | Is fuit navis illius artifex, quâ vectus est Jason in Colchidem, ad vellus aureum reportandum.

Opere palladio. | Palladis consilio & arte.

10. *Inhospitalis quæ prima Ponti sinum.* | *Pontus Euxinus, ante dictus Axenus, id est, inhospitus.* teste Plinio. Erat inter Mœsiam inferiorem, & Thraciam ad Occasum: Asiam minorem ad Meridiem: Colchidem ad Ortum & Sarmatiam Europæam, & Sarmatiã Asiaticam ad Boream.

12. *Æeta domus, & regna Peliæ scelere Medeæ jacent.* | Jason suadente patruo suo Peliâ, navi paratâ & collecta nobili societate profectus est Colchos, pro aureo vellere obtinendo, quem filiæ regis Colchorum adamavit, cujus auxilio consilioq; defunctis multis periculis Vellus obtinuit, Jasonẽ ergo Medea, relictis parentibus (erat autem Æetæ ex Hecate filia) secuta est, & eidẽ nupta. Creon Rex Corinthiorũ filiam suam traditurus Jasoni in matrimonium jussit occidi Medeam ob malas artes, sed precibus Jasonis, mutatũ est mortis supplicium in exilium. Medeæ obtentis exilii induciis ad spatium unus diei, Creusæ filiæ Creontis, jam Jasoni desponsatæ, pallam veneno tinctã dedit, quam dum tractaret Creusa, accensus subitò ignis illam cum Patre consumpsit. Sic luget domus Æetæ propter varia scelera filiæ Medeæ. Ita quoque deletum est penitus regnum Peliæ artibus Medeæ.

Quæ

qua tegens diversis artibus animum crudelem, illic sibi fecit viam sparsis membris fratris, hic cruentavit manus Peliadum morte genitoris. Quid vis? Hoc etiam ridiculum est, inquis, & dictum falsè, quia Minos longè antiquior subegit navibus Ægeum mare, & ultus est incursiones suppliciis aquis. Quid igitur tibi possum facere, lector severe, si neque Fabellæ, neque Fabulæ tibi placent? Noli te præbere omnino molestum literis, ne te afficiant majori incommodo. Istud spectat hos qui insani fastidiunt cuncta, & criminantur cœlum, ut videantur sapientes.

Quæ sævum ingenium variis involvens modis
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? hoc quoq; insulsum est, ait,
Falsoque dictum; longè quia vetustior
Ægeâ Minos classe perdomuit freta,
Justoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli molestus esse omnino literis,
Majorem exhibeat nè tibi molestiam.
Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant:
Et ut putentur sapere, cœlum vituperant.

ANNOTATIONES.

15. *Per artus fratris explicuit fugam.* | Cùm enim Æetas pater Medeæ illam insequeretur ob extinctum Absyrtum filium suum, & fratrem Medeæ; hæc dissipavit membra fratris, ut eorum collectio mœrorque patrius celeritatem persequendi retardaret.

16. *Et cæde patris Peliadum infecit manus.* | Sic enim res narratur: Pelias Neptuni filius ex Tyro Salmonei regis filia, frater Æsonis & Thessaliæ Rex, filiarum suarum manibus jugulatus est, idque hortatu Medeæ, quæ integræ ætati se illum restituturum simulabat.

18. *Longè quia vetustior Minos qui Ægeâ classe perdomuit fretum.* | Illam ἀνεξοδιασίαν Phædrus expedisset, si novisset duos fuisse Minoas, alterum Jovis filium, justum hominem, alterum nepotem injustum, quia pendere dirum tributum sibi jussit Athenienses. Testis est Diodorus Siculus, testis & Plutarchus in Theseo. Imo falsum fuit Argonautas omniū primos navibus usos. Si quidem Æeta erat Corinthius, & in eas oras cum Medea filia se contulerat teste Eumelo Historico, Poeta Homeri æquali apud Scholiasten Pindari, in Oden 13. Pythionicarum.

21. *Lector Cato.* | Posuit pro tetrico ac moroso censore, qui fastidit cuncta.

FABULA VII.

Maledico maledicens pejus audiet.

VIPERA & LIMA.

Qui lacessit linguâ malignâ mordaciorem se, intelligat se depingi hâc fabulâ. Vipera irrepsit in officinam fabri. Quæ cum quæreret si quid esset esca, adpetit limam: hæc renitens contra. Quid me, ait, insana tentas mordere dente, quæ solita sum rodere omne ferrum.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
¶ In officinam fabri venit Vipera.
Hæc quum tentaret si qua res esset cibi;
Limam momordit: illa contrà contumax:
Quid me, inquit, stulta, dente captas lædere,
Omne adsuevi ferrum quæ conrodere?

ANNOTATIONES.

4. *Si qua res cibi.* | Id est. *Si aliquis cibus*, ut *rem voluptatis* dixit Plautus. Nihil crebrius apud Græcos, præsertim apud Atticos, & Iomas, Χρῆμα συὸς μέγα. *Magnus Aper.*

5. *Illa contra contumax.* | Ita Horatius lib. 2. sat. 1. loquens de invidia:

Et fragili quærens illidere dente
Offendat solido,

FABULA

FABULA VIII.

Improbi ne pereant, perdunt.

VULPES & HIRCUS.

HOmo simul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire alterius quærit malo.
¶ Quum decidisset Vulpes in puteum insciа,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus sitiens in eundem locum:
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Illa fraudem moliens:
Descende, amice, tanta bonitas est aquæ,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se barbatus: tum Vulpecula
Evasit puteo, nixa celsis cornibus:
Hircumque clauso liquit hærentem vado.

Simul atque homo incidit in grande malum, conatur invenire effugium periculo alterius. Cùm Vulpecula imprudens decidisset in puteum, qui pretendebatur margine elatiori. Hircus sitibundus accessit in eundem locum, quæsivitque an aqua esset multa & suavis? Hac parans dolum: Veni, amice, adeo liquor dulcis est, ut mea sitis non possit expleri. Descendit hircus, tum Vulpes elata altis cornibus illius egressa est puteo, & deseruit Hircum jacentem alto puteo.

ANNOTATIONES.

Hanc & Fabulam legere est quoque apud Æsopum: Ἀλώπηξ καὶ τράγος διψῶντες εἰς φρέαρ κατέβησαν. *Vulpes & Hircus sitientes in puteum descenderunt.*

FABULA IX.

Suus cuique attributus est error, sed non videmus id manticæ quod in tergo est,

PERA.

PEras imposuit Jupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.
¶ Hâc re videre nostra mala non possumus:
Alii simul delinquunt, censores sumus.

Jupiter nos oneravit duobus sacculis. Imposuit unam à tergo plenum propriis vitiis: Objecit alterum ob oculos onustum vitiis aliorum. Quo fit ut non possimus cernere nostros defectus, simus verò reprensores ubi alii peccant.

ANNOTATIONES.

4. *Hac re.*] Id est, *ideo*, vel, *hac ex re*: sicut dicitur, *quare*, pro, *quâ de re*. Ita Cornelius Nepos: *Vidit hostes eadem re forte tardiores*, pro, *eadem ex re*.

Ut videre nostra mala non possumus.] Sic in hanc Fabulam Horatius:

Cùm tua prævideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quàm aut Aquila, aut Serpens Epidaurius?

Et Carullus:

Sed non videmus id mantica quod in tergo est.

Et Persius:

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

FABULA

FABULA X.

Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo.

FUR ARAM COMPILANS.

Latro excitavit facem ex arâ Jovis, & deprædavit eum ad suam lucem. Qui cum se reciperet dives sacrilegio, Religio sancta emisit subitò vocem: Etsi ista dona fuerint dona sceleratorum & mihi odiosa, ut non indigner auferri, attamen, scelerate, expiabis aliquando tuum crimen capitis pœna cum dies supplicii aderit dictus fatis, verum ne flamma nostra quâ pietas veneratur divos timendos præferat lumen sceleri, edico ne talis sit communicatio lucis. Itaque non licet hodie excitari lucernam de igne Deorum, neque accendi sacrificium de lucerna. Alter ab illo qui excogitavit, non evolvet quantas dotes illa fabula complectatur. Edocet primò illos quos ipse juveris, reperiri sæpe tibi infensissimos. Significat secundò flagitia non plecti irâ Deorum, sed tempore adscripto a fatis. Tandem vetat ne vir frugi habeat societatem ullius rei cum improbo.

LUcernam fur accendit ex arâ Jovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum:
Onustus qui sacrilegio quum discederet,
Repente vocem sancta misit religio:
Malorum quamvis ista fuerint munera,
Mihique invisa, ut non offendar subripi;
Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
Olim quum adscriptus venerit pœnæ dies:
Sed ne ignis noster facinori præluceat,
Per quem verendos excolit Pietas Deos,
Veto esse tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deûm,
Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius quàm qui repperit.
Significat primò, sæpe quos ipse alueris,
Tibi inveniri maximè contrarios.
Secundo ostendit, scelera non irâ Deûm,
Fatorum dicto sed puniri tempore.
Noviſſimè interdicit ne cum maleficO
Usum bonus consocict ullius rei.

ANNOTATIONES.

3. *Sacrilegio.* | Sacrilegium est sacrarum rerum ablatio.

11. *Luminis commercium.* | Vult vetasse accendi impostorum lumen de igne sacro. Non enim ex culina, sed è cœlo petebant ignem, quo in sacrificiis uterentur. Unde Servius Æn. 12. *Apud majores, inquit, ara non incendebantur, sed ignem divinum precibus eliciebant.*

18. *Non irâ deûm puniri, sed dicto tempore à fatis.* | Summum enim jus vitæ & necis tribuebant fatis aut Parcis antiqui, quibus etiam submittebantur dii. Unde nulli Deo licebat quemquam punire, ni Parcæ pœnam statuissent, & tempus dixissent, ut legere est apud Lucianum.

FABULA XI.

Opes irritamenta malorum.

HERCULES & PLUTUS.

Divitiæ odiosæ sunt justè homini magnanimo, quoniam summæ opes eripiunt genuinam gloriam.

OPes invisæ meritò sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.

¶ Cœlo

¶ Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
Quum gratulantes persalutâsset Deos,
Veniente Pluto, qui Fortunæ est filius,
Avertit oculos: causam quæsivit Pater;
Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

Hercules admissus inter deos propter virtutem, cùm dixisset salutem diis sibi gratulantibus, ascendente Pluto qui gnatus est fortuna, retorsit oculos. Jupiter rogavit rationem. Hunc odio prosequor, ait, quia favet improbis, & etiam pervertit omnia propositâ mercede.

ANNOTATIONES.

3. *Hercules.* | Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam gestorum creditur annumeratus inter deos.

5. *Pluto.* | Plutus, Jasonis & Cereris filius, divitiarum Deus. Hunc excœcavit Jupiter, quòd bonis tantùm hominibus opes largiretur. Ex hac autem cœcitate evenit, ut jam promiscuè bonos & malos diter. Hunc etiam claudum fingit Lucianus, cùm ad aliquem ditandum venit, velocissimum verò cùm ab illo recedit.

9. *Et cuncta corrumpit lucro.* | Ad hoc eleganter Propertius:

Auro pulsa fides, auro venalia jura.

Et Petronius:

——*Quidvis nummis præsentibus opta,*
Et venit, clausum possidet arca Jovem.

In quam sententiam, & ipse Horatius, lib. 2. sat. 3.

——*Omnis enim res*
Virtus, fama, decus, divina, humanaq; pulchris
Divitiis parent; quas qui contraxerit, idem
Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam & rex,
Et quicquid volet. ---

FABULA XII.

Sinceritas laudanda.

LEO REGNANS.

UTilius homini nihil est quàm rectè loqui.
Probanda cunctis est quidem sententia:
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
¶ Quum se ferarum regem fecisset Leo,
Et æquitatis vellet famam consequi,
A pristinâ deflexit consuetudine:
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ jura reddebat fide.

Reliqui versus hujusce Fabulæ periere.

Nihil magis conducit homini, quàm directè loqui. Hac sanè opinio debet comprobari ab omnibus, verùm ingenuitas solet duci in ruinam. Cum Leo se creasset regem animalium, & ambiret obtinere nomen justitiæ, descivit à nativo more agendi, atque inter illa utens cibo parvo, dicebat jus aquam fide intemeratâ.

FABULA XIII.

POstquam lavare cœpit penis tentia
A fictione veretri linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obscœnitas.

FABULA XIV.

ROgavit tribadas & molles mares
Quæ ratio procreasset: exposuit senex,
Idem Prometheus, autor vulgi fictilis:
Qui simul offendit ad naturam frangitur;

Natura

Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Cùm ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad cœnam eſt invitatus ſubito à Libero:
Ubi inrigatus multo venas nectare
Serò domum eſt reverſus titubanti pede.
Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit fœminis:
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FABULA XV.

Pares non habitus, ſed virtus facit.

CAPELLÆ & HIRCI.

Cùm Capellæ obtinuiſſent Barbam à Jove, Hirci dolentes cœperunt offendi, quia mulieres haberent parem honorem cum illis. Suſtinete, ait, has potiri laude inani, & ſibi arrogare inſignia veſtræ dignitatis, dum non æquent veſtram virtutem. Hæc fabula te edocet, ut feras illos uſurpare tuum ornatum, qui tibi ſunt inferiores virtute.

BArbam capellæ quum impetrâſſent ab Jove,
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod dignitatem fœminæ æquâſſent ſuam.
Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris:
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
¶ Hoc argumentum monet ut ſuſtineas tibi
Habitu eſſe ſimiles, qui ſint virtute impares.

FABULA XVI.

In ſecundis time, in adverſis ſpera.

GUBERNATOR & NAUTÆ.

Cùm aliquis expoſtularet de ſua ſorte, Æſopus excogitavit hoc argumentum, *ſolandi cauſâ. Navi jactatâ atris procellis, inter fletus eorum qui vehebantur, & formidinem mortis, dies vertitur derepentè ad faciem tranquillam, & navis tuta cœpit agi ventis melioribus, atque perfundere nautas nimiâ lætitiâ. At Nauclerus factus ſapiens periculo: oportet, inquit, lætari parcè, & conqueri moderatè, quoniam omnis vita miſcetur dolore & gaudio.*

QUum de fortunis quidam quereretur ſuis,
Æſopus finxit conſolandi gratiâ.
¶ Vexatâ ſævis navi tempeſtatibus,
Inter vectorum lacrymas & mortis metum,
Faciem ad ſerenam ſubitò mutatur dies,
Ferri ſecundis ruta cœpit flatibus,
Nimiâque nautas hilaritate extollere.
Factus periculo tum gubernator ſophus:
Parcè gaudere oportet, & ſenſim queri:
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.

FABULA XVII.

Nimia verecundia inverecundum facit.

CANUM LEGATI ad JOVEM.

Canes miſerunt quondam legatos ad Jovem, rogaturi tempus vitæ fœlicioris.

CAnes legatos olim misêre ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ.

Uti abriperent hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſparſum quòd panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum verò vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacârunt regiam.
Propulſi verò fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum à ſuis,
Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.
Rumor legatos ſuperiores prodidit:
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum, ſed multo replent;
Mandata dant; legati mittuntur: ſtatim
Adeunt: rogantes aditum, continuò impetrant.
Conſedit genitor tum Deorum maximus,
Quaſſatque fulmen: tremere cœpêre omnia:
Canes, confuſus ſubitò quòd fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter:
Non eſt legatos regis non dimittere,
Nec eſt difficile pœnas culpæ imponere:
Non veto dimitti, verùm cruciari fame:
Ne ventrem continere non poſſint ſuum,
Sed hoc feretis pro judicio præmium.
Illi autem qui miſerunt vos tam futiles
Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
Ita nunc legatos expectant & poſteri;
Novúmque venire qui videt, culum olfacit.

ut non paterent amplius injuriis hominum, qui illis præberent panem furfuroſum, & ſatiarent multam famem ſtercore fœdo. Legati abierunt gradu non citato, dum indagant naribus cibum in ſime. Non parent vocati, & vix Mercurius illos repperit & adducit trepidos. Ut autem aſpexere faciem ſummi Jovis, pavidi conſpurcârunt ſordibus totum palatium: ejecti verò fuſtibus, ſe proripiunt foras. Magnus Jupiter prohibet illos remitti. Stupentes quod legati non rediirent, rati turpe quid peccatum ab ſuis, imperant delegari alios poſt aliquod tempus. Interim *fama vulgavit quod acciderat primis legatis, veriti rurſum ne quid ſimile contingat, immittunt in anum legatorum plurimùm ederis, mandant* facienda, *dimittuntque.* Illi *accedunt ſtatim orantes aditum, & ſine mora obtinent. Tunc maximus pater Deorum ſedens agitavit fulmen, cuncta cœperunt moveri: & quia ſtrepitus fuerat confuſus derepente, canes reddidere ſubitò odorem permixtum ſtercore. Cuncti conclamant puniendam eſſe injuriam. Verùm Jupiter ſic fatus ante ſupplicium, Non decet regem retinere legatos, nec eſt operoſum pramium pro meritis adſcribere. Hæc itaque erit pœna. Non prohibeo remitti, ſed* jubeo *torqueri fame, ut poſſint cohibere alvum. Qui verò vos delegârunt tam fluidos, ſe eripient nunquam ex contumeliis mortalium. Ita nunc Canes præſtolantes noviſſimos legatos, cum vident canem aliquem venientem odorantur anum.*

ANNOTATIONES.

14. *Non revertier.*] Pro *non reverti.* Hoc Poetis familiare, & uſitatum.

17. *Rumor legatos ſuperiores prodidit*] Rumor ſpargitur ſuperiores legatos concacâſſe totam Jovis regiam.

28. *Non eſt regis legatos non dimittere.*] Ne ſcilicet jus gentium ipſis retentis violetur, quo jure illi ſancti ſunt. Ita enim Cicero: *Legatorum jus divino humanoque vallatum præſidio, cujus tam ſanctum & venerabile nomen eſſe debet, ut non modò inter ſociorum jura, ſed hoſtium tela incolume verſetur.*

32. *Sed hoc feretis pro judicio pramium.*] Hic verſus non legitur in Phædro editionis Rigaltii. Sive ſit Phædri, ſive alterius, confert tamen multùm ad illuſtrandum hunc locum Phædri. Idcirco illum non prætermiſimus,

FABULA XVIII.

Malo qui bene facit, pejorem facit.

HOMO & COLUBRA.

Qui auxiliatur improbis, aliquanto post dolet. Quidam collegit Colubram rigidam frigore, & posuit in sinum indulgens in sui perniciem. Ut enim recepit vires, interfecit statim hominem. Roganti vero alteri rationem sceleris, dixit, nequis discat auxilium ferre malis.

QUi fert malis auxilium, post tempus dolet.
¶ Gelu rigentem quidam Colubrã sustulit,
Sinúque fovet contra se ipse misericors.
Namque ut refecta est, necuit hominem protinus,
Hanc alia quum rogaret causam facinoris:
Respondit: ne quis discat prodesse improbis.

FABULA XIX.

Avarus auri custos, non dominus.

VULPES & DRACO.

Dum Vulpecula agens suum cubile, egerit terram, & fodit profundius multos cuniculos, devenit ad imum antri Draconis qui servabat Thesauros abditos. Ut illum vidit: Precor primò, inquit, parcas mea imprudentia: Dein si rectè intelligis, quam aurum conveniat parum mea vitæ, respondeas benigne qualem utilitatem refers ex isto labore, quave tanta sit merces, ut priveris somno & degas vitam in tenebris. Nulla, ait, ô Vulpes: Verum illud mihi imperatum est à magno Jove. Neque igitur tibi concedis quicquam, neque aliis? Sic visum est fatis. Bona verba quaso si dixero libera. Qui similis est tibi genitus est Diis adversis. Cum tibi sit abeundum illuc quo majores abierunt, quare angis infœlicem animum tam caco furore? Te alloquor, Avare, voluptas tui haredis, qui subtrahis thus diis, tibi vero cibos, qui mœstus excipis sonum musicum citharæ, quem hilaritas tibiarum excruciat, & cui pretia ciborum eliciunt gemitus. Qui dum addis quadrantes tuis bonis, lacessis deos turpi perjurio.

VUlpes cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad Draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul aspexit: Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam, deinde si pulchre vides
Quàm non conveniens aurum sit vitæ meæ,
Respondeas clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est præmium
Ut careas somno, & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille; verùm hoc à summo mihi
Jove adtributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo irascaris, liberè si dixero:
Dïs est iratis natus qui est similis tibi.
Abiturus illuc quò priores abierunt,
Quid mente cœcâ miserum torques spiritum?
Tibi dico, avare, gaudium hæredis tui,
Qui thure superos, ipsum te fraudas cibo;
Qui tristis audis musicum citharæ sonum;
Quem tibiarum macerat jucunditas;
Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt,
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas sordido perjurio;

ANNOTATIONES.

22. *Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt.* Inde facetissimus avari ægrotantis cum medico dialogismus apud Hor. Lib 2. Sat. 3. Med. *Tu cessas? Agedum: sume hoc ptisanarium Oryza.* Ægrot. *Quanti empta? M. Octo assibus.* Æg. *Ebeu! Quid refert morbo an furtis, pereamne rapinis?* 22. *Quadrantes.* Quadrans est quarta pars denarii, poniturq, hoc loco pro nummis minimis quibus aggerendis avari rem suã amplificant.

Qui

Qui circumcidis omnem impensam funeris,
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Qui recidis omnes sumptus funeris, ne Libitina lucretur aliquid de tuo funere.

ANNOTATIONES.

26 *Libitina.* | Dea funerum, in cujus templo vendebantur & locabantur necessaria ad funus struendum. Unde *Rationes Libitinæ*, Suet. Anglicè, The Weekly Bill.

FABULA XX.

Inventa perficere non inglorium.

PHÆDRUS DE FABULIS.

QUid judicare cogitur livor modò,
Licet dissimulet, pulchrè tamen intelligo.
Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
Æsopi dicet: si quid minùs adriserit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc responso meo:
Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
Invenit ille, nostra perfecit manus.
Sed exequamur cœptum propositi ordinem.

Quamvis invidia dissimulet, rectè tamen video, quid nunc teneatur sentire. Quicquid existimabit in fabulis *dignum commendatione, tribuet Æsopo. Si quid placuerit minùs, certabit quovis pretio esse à me excogitatum. Illam volo confutare modò meâ responsione. Seu illud opus sit vituperandum, seu commendandum, Æsopus repperit, nostra industria polivit. Verùm teneamus ordinem incœptũ nostri instituti.*

FABULA XXI.

Veras divitias eripit nemo.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

HOmo doctus in se semper divitias habet.
Simonides, qui scripsit egregium melos,
Quò paupertatem sustineret faciliùs,
Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles,
Mercede acceptâ laudem victorum canens.
Hoc genere quæstus postquam locuples factus est,
Venire in patriam voluit cursu pelagio,
(Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo insulâ)
Ascendit navem, quam tempestas horrida,
Simul & vetustas medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitæ. Quidam curiosior:
Simonide, tu ex opibus nihil sumis tuis? (tant
Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci ena-
Quia plures onere degravati perierant.
Prædones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ propè,
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.

Vir eruditus continet semper in se opes. Simonides qui composuit pulchros versus, ut ferret commodiùs paupertim, cœpit peragrare præclaras civitates Asiæ, celebrans laudes victorum condicto pretio. Postquam evasit dives hoc genere lucri, cogitavit redire in patriam mari (ferunt enim genitum in insula Ceo) Conscendit navem, qua distracta est medio in mari, tum sevâ tempestate, tum simul vetustate. Alii sumunt crumenas, alii pretiosa quaque, in sustentaculum vitæ. Quidam curiosior, dixit: *Simonide, tu colligis nihil ex tuis bonis. Habeo, inquit, omnia mecum. Tum pauci evadunt incolumes, quia multi oppressi sarcinis extincti fuerant* in undis. *Latrones adsiliunt, auferunt quod quisque servaverat, & demittunt spoliatos. Fuit forte urbs prope antiqua, dicta Clazomena, in quam naufragi se recipiunt.*

ANNOTATIONES

2. *Simonides.* | Lyricus Poeta è Ceo insula, quæstui poesim habuit, & hac arte vitam sustentabat.

8. *Ceo.* | Insula maris Ægæi. Unde Ovidius:
Cingitur Ægeo nomine Cea mari.

17. *Clazomenæ.* | Urbs fuit Asiæ Minoris in Ionia, & in ora maris Ægæi & sinus Smyrnæi, mediâ inter Smyrnam ad ortum, & Chium ad occasum.

Hic vir quidam addictus literis, qui legerat ſæpe carmina Simonidis, illumque abſentem pluri mùm admirabatur, excepit apud ſe amantiſſimè Simonidem, quem agnoverat verbis, & dedit veſtes, nummos, & ſervos: Alii naufragi ferunt ſuam tabulam, petentes ſtipem, cùm Simonides forte, fortunâ incidiſſet in illos: Dixi ait, mea bona eſſe mecum, vos autem amiſiſtis quod extuleratis.

Hic literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat,
Erátque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſimè
Ad ſe recepit, veſte, nummis, familiâ
Hominem exornavit. Cæteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum, quos caſu obvius
Simonides, ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum eſſe cuncta, vos quod rapuiſtis, periit.

ANNOTATIONES.

24. *Tabulam portant quærentes victum.* | Sic enim Juvenalis:

Et pictâ ſe tempeſtate tuetur.

Nam moris erat ut naufragi in tabella, ab humeris dependente, ferrent pictum naufragium mendicantes ſtipem. Idem Juvenal.

Mersâ rate naufragus aſſem
Dum rogat.

27. *Mecum, inquit, mea ſunt cuncta.* | Tribuitur & Bianti hoc dictum apud Laertium, à quo tranſduxiſſe Phædrus hoc videtur ad Simonidem.

FABULA XXII.

Magna ne jactes, ſed præſtes.

MONS PARTURIENS.

Mons proximus partui edebat grandes gemitus, & erat ſumma expectatio in terris. Verum peperit murem. Hoc tibi dicitur, qui cum jactitas magnifica, perficis nihil.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens,
Erátque in terris maxima expectatio:
At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi
Qui magna quum minaris, extricas nihil.

ANNOTATIONES.

1. *Mons parturiens.* | Notus eſt ad hanc Fabulam verſus Horatii:

Parturient montes, naſcetur ridiculus mus.

Et alio in loco:

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?

De magnificis, verùm inanibus promiſſis & molitionibus.

FABULA XXIII.

Vera gloria fictam obſcurat.

FORMICA & MUSCA.

Formica & Muſca diſputabant ardenter, utra præſtaret. Muſca incepit prima. Tu potes te comparare noſtris laudibus? Ubi mactatur victima, prælibo viſcera oblata diis. Verſor inter altaria, & pervado omnia delubra. Ubi placet, inſideo capiti regum.

Formica & Muſca contendebant acriter,
Quæ pluris eſſet: Muſca ſic cœpit prior,
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta præguſto Deûm,
Moror inter aras, templa perluſtro omnia,
In capite regis ſedeo, quum viſum eſt mihi:

ANNOTATIONES.

4. *Immolatur.* | Vox illa propriè ſignificat victimam mola ſalſa conſpergere. Unde immolatio eſt quaſi molæ in caput victimæ aſperſio. Quia autem in ſacrificiis mactabant victimas, uſurpatur vox immolari pro mactari frequentiſſimè apud autores.

Exta præguſto Deûm. | Id eſt diis oblata. Exenteratâ enim victimâ, Sacerdos cultro ferreo exta rimabatur, poſtea farinâ farris ea involvebat. & aris impoſita comburebat in honorem Deorum. Exta verò tribuebantur Diis quia per ipſa voluntas Deorum innoteſcebat.

Et

Et matronarum casta delibo oscula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum simile tibi contingit, rustica?
Est glorioſus sanè convictus Deûm,
Sed illi qui invitatur, non qui inviſus est.
Reges commemoras & matronarum oscula:
Ego granum in hyemem quum studiosè congero:
Te circa murum video pasci stercore:
Aras frequentas, nempe abigeris quò venis:
Nihil laboras, ideo quum opus est nil habes:
Superba jactas tegere quod debet pudor.
Æstate me lacessis; quum bruma est, siles:
Mori contractum quum te cogunt frigora,
Me copiosa recipit incolumem domus,
Satis profectò rettudi superbiam.
¶ Fabella talis hominum discernit notas
Eorum qui se falsis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet solidum decus.

& deosculor caste nobiles fœminas. Ago nihil & vescor rebus optimis. Quid simile horum tibi accidit, ô Agrestis? Est glorioſum fateor, ait Musca, uti convictus Deorum, sed glorioſum illi, qui vocatur, non qui venit odioſus. Memoras reges, & oscula nobilium mulierum: cum ego recondè diligenter frumentum in hiemem, te aspicio circa murum vescentem sordibus. Moraris inter aras, sed expelleris illuc unde venisti. Non laboras, idcirco eges ubi ingruit necessitas. Jactitas insolens quod verecundia debet occultare. Irritas me æstate, obmutescis hyeme: cum frigus te cogit mori rigentem, ego recipior salva in ædes abundantissimas. Repressâ profectò satis tuum fastum. Hic Apologus distinguit hominum characteres, illorum qui se efferunt ementitis laudibus, & eorum quorum virtus confert veram gloriam.

ANNOTATIONES.

18. *Bruma.* | Bruma dicitur dies solstitii hyemalis, quod accidit die 20. aut 21. Decembris, [*Stilo* sc. *novo*] quo die Sol ad nos redit.

FABULA XXIV.

Deum colenti stat sua merces.

SIMONIDES à DIIS SERVATUS.

QUantùm valerent inter homines literæ
Dixi superiùs: quantus nunc illis honos
A superis sit tributus, tradam memoriæ.
Simonides idem ille de quo rettuli,
Victoris laudem cuidam pyctæ ut scriberet
Certo condixit pretio, secretum petiit:
Exigua quum frænaret materia impetum,
Usus poëtæ, ut moris est, licentiâ:
Atque interposuit gemina Ledæ sidera,

Ostendi supra, quanta artes essent autoritatis inter homines, nunc prodam posteris, quanta ipsis gloria sit concessa à Diis. Simonidem id. m ille de quo mentionem feci, pactus est certâ mercede canere laudes cujusdam pugilis victoris. Secessit: Cum verò vis ingenii langueſceret angusto argumento, usus est, juxta consuetudinem, libertate poetarum, & inſeruit in opus *ambo sydera Ledæ.*

ANNOTATIONES.

2. *Dixi superius.* | Cùm nempe retulit Simonidem naufragum inveniſſe Clazomenæ virum qui hunc exceperit, ornaveritq; rebus omnibus, ob illius peritiam, eruditionemq; singularem.

5. *Pycta.* | Πυκτὴς, vox Græca, quæ significat pugil Latinè: legebatur antea *pyctò*, id est, ornatè. Sed melius restitutum *pycta*.

9. *Gemina Ledæ sydera.* | Intellige Castorem & Pollucem, Ledæ ex Jove filios. Jupiter enim mutatus in cygnum cum Leda concubuit, ex quo concubitu Leda dicitur peperiſſe duo ova, ex quorum altero nati sunt Pollux & Helena, ex altero verò Castor & Clytemneſtra: occiſo autem Castore à Lynceo, Jupiter conceſſit Polluci ut alternaret immortalitatem suam cum fratre Castore. (Hic enim cum Clytemneſtra ex Tyndaro rege oriundus, alter vero ex Jove fingebatur.) Unde Virg. Æn. VI.

Si fratrem Pollux alterna morte redemit,
Itque reditque viam toties.

Vocantur verò ab Astronomis, *Gemini*.

Imanens exemplum laudis pa-ris. Laudavit opus, verum dona-vit poeta tertiam partem præmii. Petenti reliquam, dixit: Per-solvent tibi illi duo qui habent pa-rtem laudum in tuo opere. Sed ne intelligam te à me receſ-ſiſſe iracunde, Condic mihi ad cœnam, volo vocare hodie agna-tos, quos inter te pono. Hic licet doluſ-ſus, & impatiens injuriæ, condixit illi, ne perderet ben-ficium malè repudiatum. Venit ad horam adſcriptam, accubuit Cœna nitebat læta poculis, & domus perſtrepebat ingenti apparatu, cum ecce duo adoleſcentes præſan-tiores formâ mortali, conſperſi pulvere, membris madentibus plurimo ſudore præcipiunt cuidam puero, ut Simonides ad ſe pro-deat foras, è re illius plurimum eſſe ne moretur. Puer ſolicitus avocat Simonidem, vixque pro-tulerat unum pedem è triclinio cum ſubitus caſus cœnaculi op-preſſit cæteros convivas, neque ulli juvenes viſi ſunt ante ædes. Ut iſtud ſparſum eſt in vulgus, ſ cundum quod acciderat, agno vere cuncti deos præſentes tribu-iſſe vitam poetæ pro parte pretii.

Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.
Opus adprobavit: ſed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquam poſceret:
Illi (inquit) reddent quorum ſunt laudes duæ.
Verùm ne iratè dimiſſum te ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis & dolens injuriâ,
Ne malè dimiſſam & gratiam corrumperet,
Promiſit. Rediit horâ dictâ; recubuit.
Splendebat hilare poculis conviviuni,
Magno apparatu læta reſonabat domus;
Repente quum duo juvenes ſparſi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant, ut ad ſe provocet Simonidem:
Illius intereſſe nè faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promôrat vix pedem tricilinio,
Ruina cameræ ſubitò oppreſſit cæteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes ſcierunt, numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

ANNOTATIONES.

10. *Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.* | Vult retul.ſſe Simonidem quæ de ſimi'i Caſtoris & Pollucis victoria memorantur, illos nuntiaſſe varicinio victoriam, quam obtinuerant Romani contra Perſas, adjuvaſſe etiam, ut refert Juſtinus, *Locrenſes contra Crotonienſes, & pugnaſſe diverſo à cæteris armorum habitu, albis equis & coccineis paludamentis.*

28. *Triclinio.* | Triclinium à tribus lectis dictam, in quo cœnabant Romani.

FABULA XXV.

Multùm auxiliatur qui citò.

EPILOGUS ad EUTYCHUM.

Reſtant adhuc mihi quæ fingam, verum aſſiduæ non ignarus, primò ne tibi ſim importunus qui deſtringeris multitudine diverſo-rum negotiorum. Deinde ſi quis velit forſan tentare eadem, ut poſ-ſit ipſi ſupereſſe aliquid reſidua materiæ quam ſcribat. Quamvis tanta ſit ubertas argumenti, ut artifex deſit operi, non opus artifici. Poſtulo ut tribuas mercedem quam promiſiſti brevitati noſtræ.

Superſunt mihi quæ ſcribam, ſed parco ſciens:
Primum eſſe ne tibi videar moleſtior,
Deſtringit quem multarum rerum varietas;
Dein ſi quis eadem fortè conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui:
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut deſit, non fabro labor.
Brevitaris noſtræ præmium ut reddas peto

Quod

Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior est quotidie:
Et hoc minus veniet ad me muneris,
Quò plus consumet temporis dilatio.
Si citò rem perages, usus fiet longior:
Fruar diutiùs, si celeriùs cepero.
Languentis cui dum sunt aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus est: olim Senio debilem
Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam desierit esse beneficium utile,
Et mors vicina flagitabit debitum.
Stultum admovere tibi preces existima,
Proclivis ultrò quum sit misericordia.
Sæpe impetravit veniam confessus reus,
Quantò innocenti justiùs debet dari?
Tuæ priùs sunt partes, aliorum dein;
Similique gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus quem proposuit terminum.
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sinceræ conscius
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint requires; apparebunt tempore.
Ego quondam legi quum puer sententiam:
Palam mutire plebeio periculum est.
Dum sanitas constabit, pulchrè meminero.

& præstes fidem verborum. Quotidie enim mors magis magisque instat, & eò minus redibit ad me præmii, quò plus temporis procrastinatio edet. Si conficias rem citius, usura erit diuturnior, & potiar longius, si incœpero maturius. Dum reliquiæ aliquæ vitæ deficientis restant adhuc, locus relinquitur auxilio: Incassum tua benevolentia conabitur auxiliari mihi confecto annis, cum jam benignitas cessaverit esse opportuna, & mors propinqua exiget vitam debitam. Credo esse ridiculum adhibere preces erga te, cum facilis ultro sis ad misericordiam. Reus confitens exoravit sæpenumero veniam: Quanto aquius debet concedi insonti? Tuum est primò, deinde aliorum, & venient partes aliorum pari cursu. Statue quod religio, & quod fides sinunt, & effice ut laudem tuam sententiam. Jam mea mens aberrat à proposito termino, verum animus integer, conscius suæ innocentiæ qui obruitur injuriis malevolorum, vix sibi potest temperare. Reges quinam sunt malevoli: erumpent quandoque. Ego meminero semper optime dum ero sanus, hujus effati quod didici puer: Periculosum est homini nova obloqui publicè.

ANNOTATIONES.

11. *Et hoc minus veniet ad me muneris.* | Hic versus mensuris suis caret. Emendari sic autem potest. *Et hoc minus, & minus veniet ad me muneris*, vel, *Et hoc minus tui ad me veniet muneris.*

25. *Simili gyro venient aliorum vices.* | Tuo nempe exemplo alii monebuntur, ut & ipsi suo quisque tempore & loco præstent debitum officium, & innocentiæ succurrant.

28. *Gratulari me fac judicio tuo* | Elleipsis præpositionis *de*, ut sit *de tuo judicio.*

32. *A noxiorum.* | Sejani scilicet, quem sibi accusatorem testem ac judicem simul fuisse conquestus est aliâ fabulâ.

34. *Legi puer sententiam.* | Ex Ennii Telepho sumptus est.

Palam mutire plebeio piaculum est.

Istud ipsum est, quod alicubi facetè dixit Juvenalis:

——— *Plurima sunt, quæ*
Non audent homines pertusa dicere lana.

36. *Sanitas constabit.* | Absolutè pro ipsa ratione. Ita Cicero: *Quibus ad sanitatem redeundi potestas facta est*; pro ad bonam mentem. Sensus igitur: *Dum sanitas constabit*, id est, dum ero sanâ mente præditus, cautè revocabo in memoriam hanc sententiam.

LIBER QUARTUS EXPLICIT.

PHÆDRI FABULARUM LIB. V.

PROLOGUS ad PARTICULONEM.

Cum proposuissem imponere finem operi, eo consilio, ut superesset aliis satis argumenti, repudiavi tacite meum consilium. Nam si quis autor talis operis surgat, qua ratione intelliget, id quod praetermiserim, ut velim commendare ipsum famæ, cùm sit suus cuique modus cogitandi, & color proprius. Non igitur aliqua inconstantia mihi præbuit ansam exarandarum fabularum, sed ratio indubitata. Quocirca, Particulo, cum delectaris fabulis quas inscripsi fabulas Æsopias, non Æsopi, quià scripserit paucas, ego exaravi multas, sequens veterem rationem, sed inserens novas res. Dum tu otiosus leges hunc quartum librum, si livor voluerit illum carpere, carpat per me licet, modò non queat hunc assequi imitando. Acquisita mihi est gloria, quod tu & quod viri tui ingenii transcribitis meos apologos in vestris commentariis, & existimatis dignos æternitate. Cupio venire in approbationem literaterum hominum.

QUum destinâssem operis habere terminum,
In hoc ut aliis esset materiæ satis,
Consilium tacito corde damnavi meum.
Nam si quis talis etiam est tituli *artifex*.
Quo pacto divinabit quidnam omiserim,
Ut illum ipsum cupiam famæ tradere:
Sua cuique quum sit animi cogitatio
Colorque privus. Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio causam scribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æsopias, non Æsopi, nomino,
Quasi paucas ostenderit, ego plures dissero,
Usus vetusto genere, sed rebus novis.
Quartum libellum dum tu vacive perleges,
Hunc obtrectare si volet malignitas,
Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longâ judicatis memoriâ.
In literarum plausum ire desidero.

ANNOTATIONES.

4. *Tituli artifex.* | Si quis velit scribere fabulas, & illud opus tali titulo insignire. Vox illa *artifex* desideratur in quibusdam exemplaribus. Fuit verò restituta in editione Phædri, quam curavit Pithœus.

8. *Colorque privus.* | Legendum est, & ob sensum, & ob metri necessitatem, *colorque privus*, id est proprior & particularis. At verò color metaphorica est agendi ratio, ut legere est apud Senecam.

20. *In literarum plausum ire desidero.* | Parum curo quid de me sentiat vulgus ac judicet, modò eruditorum hominum æstimationem habeam.

FABULA

FABULA I.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius.

DEMETRIUS & MENANDER.

ÆSopi nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jampridem quidquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratiâ.
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo,
Myronem argento. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax, quàm bonis præſentibus.
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.
¶ Demetrius qui dictus eſt Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt:
Feliciter, ſubclamant ipſi principes:
Illam oſculantur, quâ ſunt oppreſſi, manum,
Tacitè gementes triſtem fortunæ vicem.
Quin etiam reſides & ſequentes otium
Ne defuiſſe noceat, reptant ultimi;
In queis Menander nobilis comœdiis
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, veſtitu adfluens;
Veniebat greſſu delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Effœminatus quid hic in conſpectu meo
Audet venire? reſponderunt proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor: mutatus ſtatim.
Compellat hominem blandè, dextramque arripit.

Si inſeruero alicubi nomen Æſopi, cui jamdudum detuli honorem debitum, noveris id factum causâ auctoritatis comparandæ, *exemplo quorundam artificum noſtræ ætatis, qui addunt pretium ſuis operibus, ſi apponant* nomen *Praxitelis novæ ſtatuæ marmoreæ; aut Myronis, ſtatuæ argenteæ. Liver etenim maleficus plus laudat vetera, quam nova. Sed jam venio ad fabulam ejuſmodi exempli. Demetrius vocatus Phalereus invaſit imperium Athenarum malignâ auctoritate. Plebs juxta conſuetudinem accurrit undique certatim, acclamat* Fœliciter. *Primi urbis prenſant dexteram quâ premuntur, dolentes intra ſe de luctuoſa mutatione ſortis. Quin & deſides & indulgentes otio veniunt noviſſimi, ne crimini ſit non adfuiſſe. Inter quos Menander clarus ſcriptor Comœdiarum quas Demetrius legerat (Menandro ſibi non cognito) & admirator fuerat ingenii tanti viri: Ille incedebat gradu molli & effœminato, perfuſus odoribus, & veſte fluente: Ubi illum Rex conſpexit in ultimâ turbâ: Quare hic Cinadus audet ſubire meum conſpectum? Qui adhærebant* Tyranno, *dicere: Hic eſt poeta Menander: Rex ſtatim mutatus,* vocat ad ſe hominem amicè & prehendit manum.

ANNOTATIONES.

6. *Praxitelem.* | Statuarius fuit multi nominis, maximè ob duplicem Venerem, quas ſummâ arte & induſtriâ elaboravit: natus erat in extremâ Italiæ orâ, quam olim magnam Græciam appellabant Romani.

7. *Myronem.* | Statuarius fuit inſignis, ex ejus operibus præcipuam laudem meruit Bucula ex ære ita ad vivum conflata, ut non gregem tantùm, ſed & paſtorem poſſet fallere.

10. *Demetrius Phalereus.* | Orator fuit & Philoſophus eximius. Eſt autem memorabile in illo exemplum levitatis fortunæ, auræque popularis. Primò enim fuit in tanto honore Demetrius apud Athenienſes, ut ipſi trecentas ſtatuas virtutis ergo poſuerint: tantâ poſtea flagravit invidiâ ut fugere coactus ſit in Ægyptum, & trecentæ illæ ſtatuæ uno die per tumultum everſæ fuerint.

13. *Fœliciter ſubclamant.* | Solemnis erat acclamationis formula apud antiquos, ut hodie, *vivat.* Tralatitia acclamatio, Ita Juvenalis.

Dictum Feliciter, *ingens*
Cœna ſedit.

14. *Manum oſculantur.* | Antiquus modus adorandi principes.

17. *Reptant ultimi.* | Ita emendo, *reptant*, & melior lectio: Sic Terentius:

Perreptavi totum oppidum.

18 *Menander.* | Athenienſis Poeta, Comicorum princeps, cujus eſt inſignis commendatio, apud Quinctilianum. Scripſit centum & octo Comœdias de quibus nihil reſtat, niſi quidam verſus huc & illuc ſparſi.

FABULA II.

Ventosa lingua : pedes fugaces.

VIATORES & LATRO.

Duo homines strenui faciebant iter, unus *erat* timidus, alter verò audax. Latro fit illis obviam *qui* petiit aurum minitans mortem. Promptus manu statim faciens impetum repellit vim vi, atque invadit *Latronem* nec opinum gladio: *Et sese expedivit acri manu. Prædone interfecto, socius imbellis venit, & educit ensem, deinde abjecto pallio, clamat: Ubinam ille est, jam efficiam intelligat quos aggressus est. Tum qui conseruerat manum, dixit: utinam saltem me tunc sustinuisses his verbis, fuissem animosior reputans vera. Nunc mitte gladium & verbosam pariter jactationem, ut possis decipere ignotos. Ego qui novi quantâ velocitate fugias, scio non esse fidendum tuæ virtuti. Fabula illi scribitur, qui magno animo est re prosperâ, sed fugit re periculosâ.*

VIam *expediti pariter carpebant duo;*
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis Latro, & intentans necem
Aurum poposcit: Audax confestim irruens,
Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat,
Et vindicavit sese forti dexterâ.
Latrone occiso, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein, rejectâ penulâ,
Cedo, inquit, illum; jam curabo sentiat
Quos adtentârit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem istis verbis saltem adjuvisses modò,
Constantior fuissem vera existimans:
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut possis alios ignorantes fallere,
Ego qui sum expertus quantis fugias viribus
Scio quod virtuti non sit credendum tuæ.
¶ Illi adsignari debet hæc narratio
Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.

ANNOTATIONES.

8. *Rejectâ penulâ.* | Vestis densa ac vilis, quæ supra tunicam in itinere assumitur propter imbrem aut frigus.

18. *Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax,* | Quod bene Nonnius,

Extra bella Leo, lepus in discrimine pugnæ.

Et Tacitus,

Paganorum lixarumque ignava, sed ante periculum procax manus,

FABULA III.

Sponte peccanti nullus est veniæ locus.

CALVUS & MUSCA.

Musca pupugit caput nudum Calvi: hic *conatus illam occidere, sibi inflixit magnum colaphum. Tunc illa videns, voluisti, inquit, vindicare nece punctionem avis parvulæ?*

CAlvi momordit Musca nudatum caput;
Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem.
Tunc illa arridens: Punctum volucris parvulæ
Voluisti morte ulcisci: quid facies tibi,

ANNOTATIONES.

3. *Volucris parvulæ,* | Volucris quasi volantis, Nam Musca insecti genus est, non volucris

Injuriæ

Injuriæ qui addideris contumeliam?
Respondit: Mecum facilè redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem lædendi scio:
Sed te contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare, vel majore incommodo.
¶ Hoc argumentum veniam magè dari docet,
Qui casu peccat, quàm qui consilio est nocens:
Illum esse quâvis pœnâ dignum judico.

Quem fames pœnam de te qui cumula isti injuriam contumeliâ? Respondit, ines pacem facile mecum, quia novi non fuisse animum nocendi. Verum tu animal pessimum prolis abjectæ, cui gratum est haurire sanguinem mortalium, vellem te opprimere, vel majori dâmno. Hac fabula innuit concedi potius veniam illi qui errat fortuitò, quàm qui rem ex consultò, quem existimo promereri quodvis supplicium.

FABULA IV.

Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

HOMO & ASINUS.

QUidã immolâsset verrem quũ sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat suâ,
Asello jussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus adpeterem cibum
Nisi qui nutritus illo est, jugulatus foret.
¶ Hujus respectu fabulæ deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis: Qui rapuêre divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprensi perierint.
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

Cum quidam mactâsset porcum marem Herculi sancto, cui reus erat voti ob suam incolumitatem. Imperavit ut residuum hordei apponeretur Asello. Quo repudiato, ille dixit, Uterer lubenter prorsus hoc hordeo, ni immolâsses eum qui hoc est fugimâtus. Deterritus intuitu hujusce argumenti, fugi perpetuò quæstum plenum aleæ Verum objicis, qui corraserunt opes, has possident. Agedum recensemus quot circumventi, extincti sint. Invenies majorem numerum eorum qui dederint pœnas. Audacia est utilitati non multis, pluribus verò damno.

ANNOTATIONES.

1. *Verrem Herculi sancto*] Sacrificabatur Aper Herculi, ob devictum ab ipso Aprum Erymantheum, quem vivum humeris sustulit. Apud Varronem Hercules vocatur sanctus pater, & Propertius Herculem alloquens, ait:
Sancte pater salve, cui jam favet aspera Juno.

10. *Deprehensi.*] Qui ob nimias opes variis accusationibus circumventi, suppliciis fuerint affecti. Respicit suorum temporum calamitatem, quibus præsentissimum erat unicuique periculum ex magnis divitiis, ut docent Tacitus & Suetonius.

FABULA V.

Præjudicata opinio judicium obruit.

SCURRA & RUSTICUS.

PRavo favore labi mortales solent,
Et pro judicio dum stant erroris sui,
Ad pœnitendum rebus manifestis agi.

Homines consueverunt falli gratiâ perversâ, & adduci ad pœnitentiam rebus evidentissimis, dum propugnant sententiam sui animi hallucinantis.

Facturus

Quidam nobilis potens opibus daturus ludos convocavit omnes, promissâ mercede, ut quisque pro virili, appertaret aliquid novi. Convenere artifices ad certationem præmii. Inter quos Scurra quidam nobilis lepidis facetiis, dixit se ostensurum genus spectaculi quod nunquam fuisset exhibitum in Scenâ. Vulgata fama excitat totam urbem, nec loca ante sola capiunt multitudinem. Postquam autem prodiit in Theatrum solus sine ornatu, nullo socio, ipsa expectatio dedit attentionem. Hic statim depresso capite in sinum simulavit adeo genuinè grunnitum porci sua voce, ut crederent verum porcellum *latere sub toga, & imperarent excuti: quo peracto ut inventum est nihil, illum cumulant pluribus laudibus, & excipiunt magnis acclamationibus. Agrestis videns id fieri, exclamat: certè non me superabit, & continuo promisit se imitaturum postridie similiùs* vocem Porci. *Accurritur majori numero; jam favor occupat animos, & venêre, non qui spectarent, sed irriderent. Ambo subeunt Scenam. Scurra grunnit primus, & excitat acclamationes, clamoresque. Tunc Ruricola fingens se occultare vestibus porcellum, quem revera occultabat, vellicat aurem porci latentis, & elicit dolore grunnitum nativum.*

¶ Facturus ludos quidam dives nobilis,
Proposito cunctos invitavit præmio,
Quam quisque posset ut novitatem ostenderet,
Venêre artifices laudis ad certamina,
Quos inter Scurra notus urbano sale,
Habere dixit se genus spectaculi
Quod in theatro nunquam prolatum foret.
Dispersus rumor civitatem concitat:
Paulò antè vacua turbam deficiunt loca.
In scenâ verò postquam solus constitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipsa fecit expectatio.
Ille in sinum repentè dimisit caput,
Et sic porcelli vocem est imitatus suâ,
Verùm ut subesse pallio contenderent,
Et excuti juberent: quo facto, simul
Nihil est repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plausu prosequuntur maximo.
Hoc vidit fieri Rusticus: Non mehercule
Me vincet, inquit: & statim professus est
Idem facturum meliùs se postridie.
Fit turba major: jam favor mentes tenet,
Et derisuri, non spectaturi sedent.
Uterque prodit. Scurra digrunnit prior,
Movetque plausus & clamores suscitat.
Tunc simulans sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.

ANNOTATIONES.

4. *Facturus ludos quidam dives nobilis.* | Non fuit semper penes Magistratus dare ludos populo, id etiam nobiles & potentes usurparunt, sive in funeribus, sive ut ambirent popularem auram, sicque obreperent ad honores.

Ludos. | Erant Romæ maximè duo ludorum genera. Alii Circenses fuerunt, alii Scenici. Circenses dicebantur, quòd in Circo exhiberentur, Scenici quod in Scena, hoc est in umbra agerentur, & hi ingeniorum acumine & arte constabant. Plures numerantur ludorum Scenicorum species, Tragœdia, Comœdia, Satyra & Mimus. Ibi loquitur Phædrus de Ludis Scenicis, & de Mimo.

8. *Scurra.* | Qui risum excitat auditoribus, non habita ratione verecundiæ & dignitatis

10. *Theatro.* | In quo ludi Scenici repræsentabantur Figura erat in modum Hemicycli, cujus ab utroque cornu scenæ erant. Partes enim Theatri sunt: Scena, Orchestra, Proscenium & Pulpitum. Scena frons est Theatri. Proscenium, locus ante Scenam porrectus. Orchestra locus in quo Senatores spectaturi sedebant, apud Græcos vero salutationes in eo peragebantur. Pulpitum est in quo actores prodibant.

13. *Scena.* | Propriè erat arborum in se cubantium concamerata condensatio. Nam priscis temporibus, ante usum Theatrorum, sub frondibus & umbraculis agebant ludos Scenicos. Quare Scena dicta est, inquit Cassiodorus, ab umbra Luci densissima, ubi a pastoribus, inchoante vere, carmina cantabantur. Nunc dicta est Theatri pars in qua vel Comœdia, vel Tragœdia, aut Satyra exhiberur.

Adclamat

Adclamat populus : Scurram multò ſimiliùs
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum è ſinu.
Turpemque aperto pignore errorem probans,
En hic declarat quales ſitis judices.
Adhuc ſuperſunt multa quæ poſſim loqui.
Et copioſa abundat rerum varietas,
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ ;
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certè brevitatem adproba,
Qui commendari tantò debet juſtiùs,
Quantò Poëtæ ſunt moleſti validiùs.

Plebs conclamat ; Scurram effinxiſſe multò melius, & voluit ruſticum ejici foras. Verùm hic educit porcellum è ſinu, convincens illos erroris turpis prolato porco En ille probat quales judices ſitis : Reſtant adhuc plurima quæ poſſim ſcribere, & diverſitas copioſa rerum non deficit. Verùm ſales moderati conferunt ad delicias, nimii verò nauſeæ ſunt. Quocirca, Particulo vir integerrime, cujus nomen vivet tandiu in meis ſcriptis, quandiu lingua Latina erit aliquo in pretio, ſi non laudas ingenium, lauda ſanè brevitatem, quæ debet probari tantò æquius, quantò Poetæ prolixiores ſunt incommodi.

FABULA VI.

Non omnia omnibus congruunt,

DUO CALVI.

INvenit Calvus fortè in trivio pectinem :
Acceſſit alter æquè defectus pilis :
Heia, inquit, eſt commune quodcumq; eſt lucri,
Oſtendit ille prædam, & adjecit ſimul :
Superûm voluntas favit, ſed fato invido,
Carbonem, ut aiunt, pro theſauro invenimus.
¶ Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.

Calvus reperit caſu pectinem in compito, intervenit alius pilis æquè carens. Eja, ait, eſt communis quæcunque ſit præda. Hic exhibet inventum, & addidit : Voluntas Deorum arriſit, verùm fatis invidentibus, invenimus carbonem pro Theſauro, ut dicitur. Hæc querimonia ſpectat ad eum qui ſpe fruſtratus eſt.

FABULA VII.

Stulta ſuperbia ridetur ab omnibus.

PRINCEPS TIBICEN.

UBI vanus animus aurâ captus frivolâ
Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facile ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
¶ Princeps tibicen notior paulò fuit,
Operam Bathyllo ſolitus in ſcenâ dare,
Is forte ludis, non ſatis memini quibus
Dum pegma rapitur, concidit caſu gravi

Cum mens inanis, inſoleſcens favore vano, aſſumpſit ſibi confidentiam ſuperbam, levitas inepta incurrit facile in riſum omnium. Aulœdus cognomine Princeps, erat alicujus nominis, quòd ſolebat præſtare induſtriam Bathyllo in Scena. Hic ludis non ſat ſcio quibus, decidit imprudens caſu gravi dum tollitur pegma.

ANNOTATIONES.

5. *Bathyllo.*] Bathyllus Pantomimus fuit Mœcenatis libertus.

7. *Pegma.*] Machina eſt artificioſa, in qua ſtatuæ collocantur : erat variè adornata, pro diverſitate argumenti.

Nec

& sibi rupit tibiam lavam, cum potius optâsset amittere ambas dextras. Elatus inter manus, & quorum plurimum, effertur in ædes. Aliquot menses abeunt, dum curatio adducitur ad sanitatem. Tunc pro more spectantium visus est hic lepidus homo deesse, cujus fere ardor saltantium solebat excitari. Quidam haud ignobilis erat daturus ludos, & Princeps Tibicen *incipiebat ambulare. Illexit hunc mercede & precibus, qui in conspectum prodiret solummodo ipso die ludorum. Ut primùm venit, rumor exsurgit in Theatro de Tibicine. Quidam contendunt illum esse fato functum, quidam contra, statim se ostensurum. Demisso aulæo, factis tonitrubus, Dii sunt locuti modo vulgari. Chorus & canticum usitatum tunc temporis imposuit tibicini reduci, cujus hic fuit sensus:* Lætare, incolumis Roma, salvo principe. *Applausum est, Tibicen protendit manus, credit amicos sibi gratulari. Equites subodorantur illius errorem ineptum.*

Nec opinans, & sinistram fregit tibiam.
Duas quum dextras maluisset perdere.
Inter manus sublatus & multùm gemens
Domum refertur. Aliquot menses transeunt
Ad sanitatem dum venit curatio.
Ut spectatorum mos est, & lepidum genus
Desiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari saltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat Princeps ingredier: eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.
Qui simul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conspectum proditurum sine morâ.
Aulæo misso, devolutis tonitrubus,
Dii sunt locuti more translatitio,
Chorus reducto tunc & notum canticum
Imposuit, cujus hæc fuit sententia:
Lætare, incolumis Roma, salvo Principe.
In plausus consurrectum est, jactat basia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equester ordo stultum errorem intelligit,

ANNOTATIONES.

1. *Sinistram fregit tibiam duas cùm dextras maluisset perdere.* Ludit Phædrus in voce Tibia. Cum enim dicit sinistram fregit Tibiam, intelligit pedem sinistrum: cum verò addit ista verba, *duas dextras maluisset perdere*, debent referri ad Tibias quibus excitabat saltantium vigorem. Sic in Eunuchi titulo apud Terentium legitur, *eam fabulam actam fuisse tibiis duabus dextris.* Quod ut clarius fiat, res paulò altius est repetenda. Adhibebantur olim Tibiæ in ludis scenicis ad exhilarandos animos. Erant dextræ, erant sinistræ Tibiæ. Quid autem dextræ, quid sinistræ ambigitur. Scaliger vult dextras & sinistras appellari ab hæsitibus unde inflarentur. Victorius autem aliter sentit. *Vocabantur, inquit, Tibia dextra quæ dextra parte oris & manus tenebantur: eadamque pars sinistra quæ contrariâ parte oris, & manus inflarentur. Tibicen autem dicebatur dextris & sinistris, & duabus dextris uti, qui simul ambas inflaret. Sinistra gravem sonum reddebant dextra acutum, utpote variis organis, & inæqualibus foraminibus distincta.*

23 *Devolutis tonitrubus.* | Quæ vocabantur & Claudiana, quia Claudius Pulcher instituit, ut ludis post Scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitrui sonum imitaretur. Nam antea leves admodum, & parvi sonitus fiebant, cùm clavi & lapides in labrum æneum conjicerentur.

24. *Dii sunt locuti.* | Ut præsentia Deorum sentiretur magis, devolvebant tonitrua & Dii loquebantur. Unde natum istud, Νὸτ ὅσι μηχανῆς, *Deus è Machina.* Inducebantur autem Dii, cum dignus aliquis vindice nodus incidisset.

More translatitio. | Non sibi nativo & proprio.

25. *Chorus.* | Multitudo canentium & saltantium cum tibicine.

Reducto tunc & notum canticum. | Verior hæc videtur lectio, quanquam & aliam probem. *Tunc chorus ignotum mox reducto canticum insonuit.* Cùm enim Princeps Tibicen detentus fuisset lecto propter acceptum vulnus, potuerat nescire canticum in honorem Imperatoris. Ordoque horum verborum talis est: Tunc chorus insonuit canticum ignotum reducto Principi Tibicini. Quo factum est ut erraverit vehementer, sibi dictum putans, quod imperatori dicebatur.

28 *Jactat basia.* | Id est, adorat populum.

30 *Equester ordo.* | Erat in Theatro certus equestri ordini assignatus locus.

Magnoque

Magnoque risu canticum repeti jubet,
Iteratur illud; homo meus se in pulpito
Totum prosternit; plaudit inludens eques;
Rogare populus hunc coronam existimat.
Ut verò cuneis notuit res omnibus,
Princeps, ligato crure niveâ fasciâ,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ domûs,
Ab universis capite est protrusus foras.

& effusi in risus imperant iterari canticum. Repetitur. Meus homo se totum prosternit in pulpito. Equester ordo irridens consurgit in plausus. Populus credit illum petitulare coronam. Cum autem res fuit cognita omnibus cuneis, Princeps crure revincto fasciâ candidâ, veste candidâ & soccis candidis, insolescens majestate domûs imperatoriæ, pulsus est capite foras ab omnibus.

ANNOTATIONES.

32. *In pulpito.* | Pulpitum, pars Theatri ubi personæ canere, agereque fabulam solebant,

35. *Cuneis.* | Erant spectatorum sedilia in Theatro, ubi sedebat populus,

FABULA VIII.

Fugit irreparabile tempus.

OCCASIO DEPICTA.

CUrsu volucri pendens, in novaculâ,
Calvus, comosâ fronte, nudo corpore,
Quem si occupâris, teneas; elapsum semel
Non ipse possit Jupiter reprehendere:
Occasionem rerum significat brevem.
¶ Effectus impediret ne segnis mora,
Pinxere antiqui talem effigiem temporis,

Homo calvus gradiens super novacula cursu volucri, nudis membris, & occipite crinito. Quem si arripias, possidebis, si finas elabi semel, non ipse Jupiter valeat occupare. Hæc pictura *demonstrat Occasionem rerum esse momentaneam. Prisci pinxerunt talem imaginem temporis, ne cunctatio pigra moraretur eventus.*

ANNOTATIONES.

Hæc non est fabula, sed ὑπόθεσις. Est enim Occasionis descriptio, quam invenis apud Ausonium Epigrammate undecimo.

1. *Pendens cursu volucri in novacula.* | Id est, tantâ velocitate, ut posset incedere in novacula,

FABULA IX.

Ne sus Minervam.

TAURUS & VITULUS.

ANgusto in aditu Taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare posset ad præsepia,
Monstrabat Vitulus quo se pacto flecteret:
Tace, antè hoc novi quàm tu natus es.
Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

Bos enixus cornibus in transitu arcto, cum vix posset ingredi in Bovile, vitulus ostendebat quomodo se flecteret. Sile, ait, scio id antequam fuisses procreatus. Sibi id pro dicto habeat, qui docet peritiorem.

FABULA

FABULA X.

Omnia fert ætas.

VENATOR & CANIS.

Cum Canis acer præstitisset semper suam operam hero contra cunctas celeres feras, cœpit desicere ætate devexâ. Commissus vexò postea in pugnam cum Apro hirsuto, corripuit illius aurem, verum reliquit prædam dentibus adesis caria. Hic tum Venator mœstus increpabat canem: cui senex Canis allatrans: Animus meus non defuit tibi, sed mea vires. Probas quod fuimus, jam vituperas quod non sumus. O Philete, judicas rectè quare finxerim istud.

ADversus omnes fortis veloces feras
Canis quum domino semper feciſſet satis,
Languere cœpit annis ingravantibus,
Aliquando objectus hiſpidi pugnæ ſuis,
Adripuit aurem: ſed carioſis dentibus
Prædam dimiſſit. Hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat: cui ſenex contra latrans:
Non me deſtituit animus, ſed vires meæ. (mus,
Quod fuimus laudas, jam damnas quòd non ſu-
¶ Hoc cur, Philete, ſcripſerim pulchrè vides.

ANNOTATIONES.

7. *Senex latrans.* | *Latrantem*, pro *Cane* dixit, ut ſuprâ *Lanigerum*, pro *Agno*: *Barbatum*, pro *Capro*: *Senipedem*, pro *Equo*.

10. *Hoc cur ſcripſerim vides.* | Nempe quia ſenex ſum, & annorum deprædationem ac damna ſentio.

PHÆDRI LIBERTI Liber Quintus explicit feliciter.

APPENDIX.

APPENDIX FABULARUM,

A MARQUARDO GUDIO

E MANUSCRIPTO VETERI DESCRIPTARUM.

FABULA I.

MILVUS ÆGROTANS.

MUltos quum menſes ægrotâſſet Miluus,
Nec jam videret eſſe vitæ ſpem ſuæ;
Matrem rogabat, ſancta circumiret loca,
Et pro ſalute vota faceret maxima.

ANNOTATIONES.

1. *Multos quum menſes.* | Non abſimilis extat fabula apud Æſopum de Corvo ægrotante. Expreſſit & Camerarius fab. 13. Faernus quoque fabulam ſuam de Corvo ægrotante exhac Phædri ſic videtur contexuiſſe, ut felici variatione ſenariis in Trochaicos converſis, eadem fere dixerit. Operæ pretium eſt ſic narrantem audire:

Deſtitutus Corvus ager mortis in periculo,
Anxius Matrem rogabat, ut ſalute pro ſua
Vota Diis concepta ſupplex & preces effunderet,
Nate mi, quid vota pro te, Mater inquit, proderunt,
Qui tibi omnes reddidiſti ſemper infenſos Deos,
Nam quis, obſecro, eſt eorum, cujus ex altaribus
Exta tu non involvâris, ſacra non turbaveris?

3. *Sancta circumiret loca.* | Ut circumiret templa, aras, &c. Sic in periculis conſtitui ſolebant etiam privatorum domos circumire.

4. *Pro ſalute.* | Ut ſalutem recuperaret. L. 3. fab. 2. *pro vita regant.*

Vota faceret. | Voveret Diis multa, ſi filius ſuus à morbo liberaretur.

Faciam

Faciam, inquit, fili; ſed opem ne non impetrem,
Vehementer vereor; tu qui delubra omnia
Vaſtando, cuncta polluiſti altaria.
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

ANNOTATIONES.

5. *Ne non impetrem.* | Vereor me non impetraturam quod peto.

6. *Tu, qui delubra.* | Editum fuit, *ſed qui delubra*, &c. Non aſſequor quid ſibi velit iſtud *ſed* hic denuo repetitum. Conjicio ſcripſiſſe Phædrum cum emphaſi. *Tu qui delubra*, &c. q. d. Quomodo audes tu, qui tot flagitiis Deos offendiſti, me rogare ut pro te apud eos intercedam?

7. *Sacrificiis.* | Vox hoc loco quadriſyllaba.

FABULA II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

QUI ſuſtinere non poteſt ſuum malum,
Alios inſpiciat, & diſcat tolerantiam.
¶ Aliquando in ſilvis ſtrepitu magno conciti
Lepores clamant, ſe propter aſſiduos metus

ANNOTATIONES.

1. *Qui ſuſtinere non poteſt.* | Qui non poteſt ferre. Terent Andr. 5.

Non tu tuum malum aquo animo feres?

Sed hoc modo & ſupra lib. 1. fab. 2. locutus eſt Phædrus.

Hoc ſuſtinete, majus ne eveniat malum.

Ubi & dixerat *perferte*:

Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte.

Quo loco, quod hic obiter addo, memini clariſſ. Francium maluiſſe,

Quia noluiſtis regem ferre, inquit, bonum,

non malè, ſi tanta mutatio, nulla codicum auctoritate ſuffulta, poſſit admitti.

2. *Alios inſpiciat* | Aliorum hominum inſpiciat vitam. Sic. Ter. Adelph. 3. 3. 62,

Inſpicere tanquam in ſpeculum in vitas omnium
Jubeo, atque ex aliis ſumere exemplum ſibi.

Plinius junior etiam: *Inſpicere hominem propius.*

Diſcat Tolerantiam. | Diſcat *ſuſtinere ſuum malum*, quod idem eſt. Illuſtriſſ. Gudius, cui has Phædri reliquias debemus, conjicit ita legendum,

Aliorum exemplo tolerantiam diſcat pati:

id quod firmat auctoritate Ciceronis, apud quem eſt, *Tolerantiam dolores pati.*

3. *Aliquando.* | *Aliquando* hic valet *quodam tempore.* Vide de via & uſu hujus voculæ Hor. Turſellinum de particulis.

In ſilvis ſtrepitu. | Adi Camerarium fab. 6.

Conciti. | Perturbati, metu perculſi. Editum eſt *contati* in priore editione, nec erratis adſcriptum. Non dubito tamen quin ſit vitium typographicum, quod ſic correximus, monſtrante ipſo Gudio, qui fabulam hanc hoc pacto conſtituit:

In ſilva quondam ſtrepitu magno conciti
Lepores, aſſiduos velle ſe propter metus
Finire vitam clamitant. Sic proximum
Venere ad ſtagnum, quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam rana territa,
Confeſtim in imos trepidantes fugiunt locos:
Heu, inquit unus ſimilis illarum eſt timor,
Sequamur & feramus vitam ut cæteri.

4. *Propter aſſiduos metus.* | In quibus viverent ob inſidias venatorum.

Finiri

Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miseri quo se præcipites darent.
Adventu quorum postquam ranæ territæ
Virides in algas miserè fugientes ruunt:
Heu, inquit unus, sunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam ut cæteri.

ANNOTATIONES.

5 *Finire velle vitam.* | *Finire vitam* est *mori.* Sic Nepos Pausania, cap. ult: *ubi vitam finierat.* nisi quod illic legi volunt *posuerat.* Est tamen & Plinii *finire vitam*, & Ovidii in Tristibus.

Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense.

Et sic ferè in peroratione Metam.

——Incerti spatium mihi finiat avi.

6. *Quo se præcipites darent.* | Quo se præcipitarent. Ter. Andr. 3 4. 27,

Utinam esset aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem!

8. *Virides in algas.* | Ulvas. Nam *algas* volunt esse maris, *ulvam* stagnorum.

9. *Heu, inquit* | Lib. 1. fab. 31.

Heu, quanta nobis instat pernicies, ait.

Unus. | Unus nempe fugientium leporum.

10. *Malorum.* | Miseriarum, calamitatum. Sic initio, *sustinere suum malum,*

FABULA III.

VULPES & JUPITER.

NAturam turpem nulla fortuna obtegit.
¶ Humanam in speciem quum vertisset Jupiter
Vulpem; regali pellex ut sedit throno,
Scarabeum vidit prorepentem ex angulo;
Noramque ad prædam celeri prosiluit gradu.
Superi risere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;

ANNOTATIONES.

1. *Fortuna.* | Dignitas, honor.

2. *Humanam in speciem.* | In hominis formam.

3. *Regali.* | Regis. Cum Jupiter eam collocasset in solio regali. Rex autem à poetis Græcis & Latinis vocatur Jupiter, ut Juno *Regina.* Virg. Æn. lib. 10. 621. de Jove

——Rex atherei breviter sic fatur Olympi.

Et lib. 1. Juno ipsa de se,

Ast ego, quæ divûm incedo Regina.

Sed nec hi solum, sed multo minores etiam, ut Pan. & si quid eo vilius, Reges dicebantur. Quod Græci & Latini exemplis passim docent.

Pellex. | Nam in humanam speciem versa, & jam regina facta, & sic Jovi dilecta, pellex erat Junonis. De pellicibus, quas Jupiter adamavit, ubique Ovidius in Metamorph.

5. *Prædam.* | Quia scilicet solebat delectari, cum adhuc vulpes esset.

Celeri prosiluit gradu. | De throno prosiluit *veloci saltu*, ut est lib. 3. fab. 3.

6. *Magnus erubuit pater.* | Erubuit Jupiter: nam *magnus* est ejus cognomentum. Vid. lib. 4. fab. 17.

7. *Turpemque pellicem* | Quia rem turpem commisisset. Nam repudiari olim solitæ uxores ob rem pudendam.

His profecutus: Vive quo digna es modo,
Quæ noſtris uti meritis dignè non potes.

ANNOTATIONES.

8. *His proſequutus.* | Hæc verba adjiciens. Attende ad varietatem hujus formulæ.
Lib. 1. f. 6. *Sic eſt locutus.*
Ibid. f. 10. *Dixiſſe fertur.*
Ibid. f. 12. *Vocem hanc edidiſſe dicitur.*
Ibid. f. 14. *Hæc edidit.*
Ibid. f. 27. *Fertur locutus.*
Lib. 3. f. 5. *Sic proſequutus.*
Ibid. f. 20. *Hoc locutus eſt modo*; &c.

9. *Meritis.* | Beneficiis, quibus te proſequimur.
Dignè. | Uti decebat ad id dignitatis faſtigium evectam.

FABULA IV.

LEO & MUS.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet.
¶ Leone in ſilva dormiente, ruſtici
Luxuriabant mures, & unus ex iis
Super cubantem caſu quodam tranſiit.
Expergefactus miſerum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam ſibi dari rogat,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ:
Hoc Rex ulciſci glorioſum non putans

ANNOTATIONES.

1. *Minores.* | Qui ſunt minores, quam ipſe eſt. Tale quid docuit ſupra lib. 1. f. 28,
Quamvis ſublimes debent humiles metuere.
Lædat. Injuria aliqua afficiat.

2. *Ruſtici.* | *Ruſtici* idem eſt Ciceroni, quod *agrarii* vel *agreſtes.*

3. *Luxuriabant mures & unus ex iis.* | Ita ex conjectura hunc verſum reſtituimus; cum antea editum eſſet,
Luxuriantes mures, & unus ex iis
Super cubantem, &c.
contra omnem analogiam, & regulas artis metricæ. Nobiliſſimus Broukhuſius malebat,
Laſciviebant mures unus ex iis,
præcipue quod *laſcivire* huic loco magis convenire videretur, quam *luxuriare.* Quicquid ſit, prior lectio tota cubat in mendo.

5. *Celeri impetu.* | Sic præced. fab. *celeri gradu*

6. *Veniam ſibi dari rogat.* | Sic l. 1. f. 12,
Dediſſem veniam ſupplici.
Lib. 4. fab. 19,
Oro ut imprudentiæ.
Des primum veniam.

7. *Crimen ſupplex fatetur.* | Editum fuit
Crimen ſupplex fatetur, peccatum imprudentia
ſed reſpuente verſu. Inducendum eſt, ſi verſus conſtabit, vel *crimen*, vel *ſupplex*, ſenſu tamen integro.
Supplex fatetur, peccatum imprudentiæ, Sc. eſſe vel
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ,
Fatetur crimen à ſe commiſſum, quod nempe ſit non mali animi, ſed imprudentiæ peccatum. Ne malis *imprudentiâ*, id eſt, à ſe peccatum eſſe per imprudentiam, ſuffragante Petro Francio.

8. *Rex.* | Leo, qui Rex dicitur ferarum. Lib. 4. fab. 12.
Quum ſe ferarum Regem feciſſet Leo.
Adi illum locum, & cum eo confer quæ latè commentatus eſt Gudius ad lib. 1, fab. 5.
Glorioſum non putans. | Non putans convenire cum gloria magnanimi leonis.

Ignovit

Ignovit & dimisit. Post paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit:
Captum ut se agnovit laqueis, voce maxima
Rugire cœpit; cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens: non est quod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum & ligamina
Lustrare cœpit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem silvis reddidit.

ANNOTATIONES.

9. *Dimisit.* | Dimisit murem incolumem.

Post paucos dies. | Sic & l. 1, fab. 17. *Paucis diebus interpositis.* l. 3. f. 2.

10. *Dum vagatur.* | Dum pervagatur nemora, dum huc illuc discurrit.

In foveam. | Factam ad capiendas feras. Vid. lib. 3. fab. 2.

11. *Captum ut se agnovit laqueis.* | Imitatur more suo Virgilium, qui Georg. 1.

Tum laqueis captare feras. ——

Voce maxima. | Lib. 1. fab. 11. de Asino venante.

Clamorem subitum tollit totis viribus.

Rugire autem vox est leonum.

13. *Non est quod timeas, ait.* | Idem habes l. 2. f. 1. & l. 3. f. 2.

14. *Beneficio magno.* | Quod mihi nuper præstitisti, cum me incolumem dimitteres. Nempe verum est, quod dixit lib. 3. fab. 2.

Solet à despectis par referri gratia.

15. *Artus.* | Nodos & juncturas. Sic articuli sunt noduli, parvulæ junctura. Sic apud Plinium *articuli segetum*, pro nodis. Eleganter autem Phædrus nervis conjunxit artus. Quemadmodum enim in humani corporis fabrica incisis nervis laxantur artus: ita in laqueis a nervo ferino contextis, artus sive nodi, quibus feræ mirifico quodam artificio constringuntur, laxantur, si nervos feces.

16. *Lustrare.* | Diligenter inspicere, ubi facillime possent divelli.

Cognitosque. | Post diligentem lustrationem inventos.

17. *Laxat ingenia artuum.* | Artificiosum & ingeniosum apparatum nodorum concurrentium, quibus statim implicabatur fera atque in latentes illos gladios incidebat. Sic Plinius dixit in Ep. *Ingenia cœna* pro artificioso convivii apparatu.

18. *Sic captum.* De leone plagis liberato vide aliquid in Camer. f. 319.

FABULA V.

HOMO & ARBORES.

PEreunt suis auxilium qui dant hostibus.
¶ Facta bipenni quidam ab arboribus petit,

ANNOTATIONES.

1. *Auxilium qui dant.* | Sic lib. 1. fab. 25. *Consilia qui dant prava cautis hominibus.* Et lib. 4. fab. 18. *Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.* *Auxilium dare* est Virgil. Æn. 2. 691. *Da deinde auxilium pater, atq; hæc omnia firma.*

2. *Bipenni.* | Securi sic dicta, quia ab utraque parte habet aciem.

Quidam. | Hâc particulâ solet in fabulis uti Phædrus de ignotis passim.

Manubrium ut darent è ligno ; quod foret
Firmum : jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit munus, aptans & manubrium
Cœpit securi magna excidere robora.
Dumque eligebat quæ vellet, sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus, Meritò cædimur.

ANNOTATIONES.

E ligno | Sic Plautus dixit, *è ferro fabricatum est.* Virg. *Lorica ex ære.*

2. *Firmum.* | *Firmum* proprie de ligno durissimo, ad imitationem Virgilii Æn. 2.

——Firma cavavit
Robora——

id est dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.

Oleastrum. | Lignum ex *oleastro*, id est, Olea silvestri. Synecdoche.

5. *Aptans & manubrium.* | Nempe *securi. Aptare facta manubria* est apud Columellam, lib. 11. *Aptare trabes* apud Virg. Æn. 1.

6. *Cœpit securi magna excidere robora.* | Elegans forma, quam Phædrus videtur habuisse in deliciis, quod passim in his fabulis videre est. Sic lib. 1. fab. 2.

Cum cœpissent queri.

Ibid. ead. fab.

Corripere cœpit singulas. &c.

Excidere robora. | *Securi cadere* est apud Ovidium. *Cadere arbores* apud Virgilium. *Quâ robur illic cæcidit*, apud Ciceronem.

Robora. | Durissimas Quercus, cæteraque arbores.

7. *Dum eligebat.* | Dum eligeret sibi quæ vellet robora truncare vel excidere.

8. *Meritò cadimur.* | Sic planè noster l. 1. f. 31. *De reliquis tunc una, Meritò plectimur.*

FINIS.

INDEX VOCABULORUM.

Prior numerus Fabulæ Librum. Alter Fabulam. Tertius verò Fabulæ cujuſque Verſum denotat.

A Catena 3, 7. 16
à cœna 2. 8, 20
à crocodilis 1, 25. 4
à deſpectis 3, 2. 1
à divo Auguſto 3,10.39
à feminis 2, 2. 1
à furibus 3, 7. 10
à Jove 1, 2. 11
à liberto 3, 10. 11
à me 4, 20. 5
à negotiis 3, prolog. 2
à noxiorum inſolentiis 4, 25, 32
à priſtina conſuetudine 4, 12. 6
à quo 1, 3. 11
à quodam 3. 20, 8
à radicibus 3, 10. 49
à ſuis 4, 17. 16
à ſummo Jove 4, 19. 11
à Superis 1, 17. 9
à te 1, 1. 8
ab alia 1, 30. 4
ab alio 1, 4. 4
ab aquila 1, 9. 3
ab ara 1, 28. 8
ab aſtris 2, 6. 12
ab homine 1, 22. 1
ab hoſtibus 4, 5. 7
ab humeris 2, 5. 12
ab illis 1. 30, 6
ab improbis 1, 8. 1
ab ipſo 4, 21. 22
ab omni injuria, 1, 31. 9
ab ove 1. 17. 2
ab univerſis 5, 7. 44
abdidiſſet 2, 6. 5
abditos 4. 19. 4
abeſto 3, Prologo 61
abeunt 3, 2. 7
abjecit 4, 1. 4
abierunt 4, 19. 16
abigetis 4, 23. 15
abjiciet 4, 4. 42
abire 1, 16. 5 : 1, 8. 3. 3, 7. 25
abit 3, 19. 9
abiturus 4, 19. 16
abriperent 4, 17, 3
abſentis 4, 21. 21
abſiſtite 3, 2. 18
abſolvat 3, 9. 4
abſtuleris 1, 8. 12
abſtulit 1, 5. 11
abundat 5, 5. 41
abundet 3, 25. 6
accedit 2. 8. 22
accedit ad lectum 3,10. 26
accenderet 3, 19. 4
accendi 4, 10. 13
accendit 4, 10, 1.
accenſa magis eſt 3, 16 8
acceperint 4 4. 11
accepit 4, 22. 12
accepta 4, 21. 5.
accidat 4, 17. 19
accipere 3, 5. 5
accipias 2, prolog. 11.
accipiens 3, 8. 8
accipies 3, 5. 7
accipimus 1, 26. 11
accipite 3, 13. 9
accipiter 1, 9. 6
accommodat 3, 16. 1
accurrit 5, 2. 7
accuſator 3. prolog. 42.
accuſatores 3, 10. 34
acceſſum 2, 1. 10
acceſſit 2, 6. 2
acceſſit alter 5, 6. 2
accidere 3. prolog 25
acer 3, 7. 18
acerbam 4, 2. 4
acerbum 3. 16. 3
acquiſivit 1, 14. 4
acriter 4, 21. 1
acuatque 2, prolog. 4
ad animum 3, 19. 10
ad aures 2, 9. 12
ad Centum viros 3, 10. 35
ad certamina 5, 7. 5
ad cœnam 1, 26. 3
ad cœnam promitte 4, 24. 15
ad cogitandum 3,14. 13
ad conſulendos 3, 3. 6
ad cubile 2, 4. 12
ad deriſum 5, 7. 8
ad eum 1, 21. 5
ad fabellam 5. 1. 9

Manubrium ut darent è ligno ; quod foret
Firmum : juſſerunt omnes oleaſtrum dari.
Accepit munus, aptans & manubrium
Cœpit ſecuri magna excidere robora.
Dumque eligebat quæ vellet, ſic Fraxino
Dixiſſe fertur Quercus, Meritò cædimur.

ANNOTATIONES.

E ligno | Sic Plautus dixit, *è ferro fabricatum eſt.* Virg. *Lorica ex ære.*

2. *Firmum.* | *Firmum* proprie de ligno duriſſimo, ad imitationem Virgilii Æn. 2.

——..Firma cavavit
Robora——

id eſt dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.

Oleaſtrum. | Lignum ex *oleaſtro*, id eſt, Olea ſilveſtri. Synecdoche.

5. *Aptans & manubrium.* | Nempe *ſecuri. Aptare facta manubria* eſt apud Columellam, lib. 11. *Aptare trabes* apud Virg. Æn. 1.

6. *Cœpit ſecuri magna excidere robora.* | Elegans forma, quam Phædrus videtur habuiſſe in deliciis, quod paſſim in his fabulis videre eſt. Sic lib. 1. fab. 2.

Cum cœpiſſent queri.

Ibid. ead. fab.

Corripere cœpit ſingulas. &c.

Excidere robora. | *Securi cadere* eſt apud Ovidium. *Cadere arbores* apud Virgilium. *Quâ robur illic cecidit*, apud Ciceronem.

Robora. | Duriſſimas Quercus, cæteraſque arbores.

7. *Dum eligebat.* | Dum eligeret ſibi quæ veſſet robora truncare vel excidere.

8. *Meritò cædimur.* | Sic planè noſter l. 1. f. 31.

De reliquis tunc una, Meritò plectimur.

FINIS.

INDEX VOCABULORUM.

Prior numerus Fabulæ Librum. Alter Fabulam. Tertius verò Fabulæ cujuſque Verſum denotat.

A Catena 3, 7. 16
à cœna 2. 8, 20
à crocodilis 1, 25. 4
à deſpectis 3, 2. 1
à divo Auguſto 3,10.39
à feminis 2, 2. 1
à furibus 3, 7. 10
à Jove 1, 2. 11
à liberto 3, 10. 11
à me 4, 20. 5
à negotiis 3, prolog. 2
à noxiorum inſolentiis 4, 25, 32
à priſtina conſuetudine 4, 12. 6
à quo 1, 3. 11
à quodam 3. 20, 8
à radicibus 3, 10. 49
à ſuis 4, 17. 16
à ſummo Jove 4, 19. 11
à Superis 1, 17. 9
à te 1, 1. 8
ab alia 1, 30. 4
ab alio 1, 4. 4
ab aquila 1, 9, 3
ab ara 1, 28. 8
ab aſtris 2, 6. 12
ab homine 1, 22. 1
ab hoſtibus 4, 5. 7
ab humeris 2, 5. 12
ab illis 1. 30, 6
ab improbis 1, 8. 1
ab ipſo 4, 21. 22
ab omni injuria, 1, 31. 9
ab ove 1. 17. 2
ab univerſis 5, 7. 44
abdidiſſet 2, 6. 5
abditos 4. 19. 4
abeſto 3, Prologo 61
abeunt 3, 2. 7
abjecit 4, 1. 4
abierunt 4, 19. 16
abigetis 4, 23. 15
abjiciet 4, 4. 42
abire 1, 16. 5 : 1, 8. 3. 3, 7. 25
abit 3, 19. 9
abiturus 4, 19. 16
abriperent 4, 17, 3
abſentis 4, 21. 21
abſiſtite 3, 2. 18
abſolvat 3, 9. 4
abſtuleris 1, 8. 12
abſtulit 1, 5 11
abundat 5, 5. 41
abundet 3, 25. 6
accedit 2. 8. 22
accedit ad lectum 3, 10. 26
accenderet 3, 19. 4
accendi 4, 10. 13
accendit 4, 10, 1.
accenſa magis eſt 3, 16 8
acceperint 4 4. 11
accepit 4, 22. 12
accepta 4, 21. 5.
accidat 4, 17. 19
accipere 3, 5. 5
accipias 2, prolog. 11.
accipiens 3, 8. 8
accipies 3, 5. 7
accipimus 1, 26. 11
accipite 3, 13. 9
accipiter 1, 9. 6
accommodat 3, 16. 1
accurrit 5, 2. 7
accuſator 3. prolog. 42.
accuſatores 3, 10. 34
acceſſum 2, 1. 10
acceſſit 2, 6. 2
acceſſit alter 5, 6. 2
accidere 3. prolog 25
acer 3, 7. 18
acerbam 4, 2. 4
acerbum 3. 16. 3
acquiſivit 1, 14. 4
acriter 4, 21. 1
acuatque 2, prolog. 4
ad animum 3, 19. 10
ad aures 2, 9. 12
ad Centum viros 3, 10. 35
ad certamina 5, 7. 5
ad cœnam 1, 26. 3
ad cœnam promitte 4, 24. 15
ad cogitandum 3, 14. 13
ad conſulendos 3, 3. 6
ad cubile 2, 4. 12
ad deriſum 5, 7. 8
ad eum 1, 21. 5
ad fabellam 5. 1. 9

INDEX

ad faciem 4, 16. 5
ad fallaciam 1, 31. 5
ad fontem 2, 12. 3
ad forum 3, 13. 3
ad hostem 4, 3. 5
ad januam 4, 22. 30
ad illos 1, 14 17
ad imam 2, 4 3
ad Jovem 1, 2. 22
ad Junonem 3, 18. 1
ad lanium 3, 4. 1
ad lectum 3, 10. 16
ad legendum 3 prolog. 63
ad lumen 4, 10. 2
ad me 4, 23. 11
ad meos hauſtus 1, 1. 8
ad necem 2, 8. 6
ad nidum 2, 4. 6
ad noſtrum caput 1, 30. 11
ad patrem 3, 8 9
ad perniciem 1, 20, 2
ad perniciem multos 3, 5. 1
ad pœnitendum 5, 5. 3
ad præſepe 2, 8. 22
ad præſepia 5, 9. 2
ad proprium genus 1, 3. 10
ad querelam 3, 18. 15
ad regem 3 prolog. 29
ad rivum 1, 1. 1
ad ſanitatem 5, 7. 12
ad ſe 3 prolog. 47
ad ſe recepit 4, 21. 23
ad ſidera 1, 6. 4
ad ſpeluncam 4, 19. 3
ad ſplendorem 3, 12 5
ad ſtudium 3 prolog. 10
ad villam 3, 10. 19
adclamat 5, 5. 34
addideris 5, 3. 5
addidit 1, 14. 13
adducit 5, 7. 18
adeo 1, 4. 7
adeptus 1, 31. 11
adeunt 4, 17 22
adfectare 3, 18. 14
adfert 2, 8. 11
adfertur 3, 7. 21
adficietur 1, 5 10
adfluens 5, 1. 20
adgreſſa eſt 3, 16. 10
adhuc, 3 1. 2
adhuc ſuperſunt 5, 5 .5
adjecit 3, 10 15
adjiciam 4 prolog. 10
aditu 5 9. 1
aditum 4, 17. 22
adjutoribus 5, 5 14
adjuvare 4, 23 19.
adjuvaret 3 10 40
adjuvat 1, 8. 2
adjuviſſes 5, 2. 11
adlata 3, 10. 29
adluſerit 3, 19. 12
admirabilem 3, 18, 3
admirans 3, 17. 5
admirator 4, 21. 21
admiratus fuerat 5, 1. 20
admonebit 4, 3. 12
admonere 3, 10. 54
admonet 3, 17. 13
admonuit 1, 11. 4
admota prece 3, 16. 7
admoto ubere 3, 15, 7
admovere preces 4, 25. 20
admovit preces 1, 19. 6.
adnatant 1 2. 19
adpetebat 4, 2. 2
adpeterem 5, 4. 5
adpetit 1, 4 1
adpetit dente 4, 7. 1
adproba 5, 5. 46
adprobaret 4, 4. 28
adprobavit 4, 24. 11
adripuit aurem 5, 10 5
adriſerit 4, 20. 4
adſcribere 4, 2. 6
adſcribi 4, 16 17
adſcripſerunt 5, 6
adſcriptus 4, 10. 8
adſequar 3, 9. 3
adſequi 4, 1. 2
adſignari 5, 2. 17
adſignate 4, 4. 37
adſilit 2, 5, 20
adſiluit 4, 1 5
adſuetam 3. prolog. 15
adſuevi 4, 7. 7
adſuevit 1, 16. 5
adſunt 4, 21. 16
adtentarit 5, 2. 10
adtrahit 4, 17. 9
adtributum eſt, 4, 19. 12
advenerit 1, 16 7
advenit 5, 7. 20
adverſo 2, 8. 16
adverſus 5, 10. 1
adultam 3, 10. 23
adulteram 3, 3. 9
adulterum 3, 10. 16
advocata 1, 14. 13
advocavit fidem 4, 4. 20
advolant 2, 7. 7
advolavit 3, 16. 17
ædes 3, 9. 2
Ætæ 4, 6. 12
Ægæa 4, 6. 19
ægre 4, 5. 3
æmulatio 2, 9. 7
æquæ 5, 6. 2
æqualiter 4, 4. 9
æquaſſent 4, 15. 3
Æquis 1, 2. 1
æquitatis 4, 14. 5
Æſope 3, 19. 8
Æſopi 4, 20. 4
Æſopias 5 prolog. 11
Æſopi fabula 1, 10. 3
Æſopi genus 2. prol 1.
Æſopi nomen 5, 1. 1
Æſopi ſtilo 3 prol. 30

Æſopo 2, 9. 1
Æſopo quidam 3, 5. 2
Æſopum 3, 14. 2
Æſopus 1, 2. 9 : 1, 3. 3 : 1, 6, 2 : 2, 2, 4 : 3, 19. 1
Æſopus autor 1, prolog. 1
Æſopus ibi 3, 3. 14
æſtate 4, 23. 18
æſtimantes 4, 17. 16
æſtimo 3, 4. 5
æſtuantem 2, 5. 16
ætatem 3, 10. 24
ætatis 2, 2. 3
æterna in baſi 2, 19. 2
æternam famam 3, prolog. 54.
ævi 4, 25. 15
ævum 4, 19. 10
ævum ſolicitum 1, 31. 7
affectus 3, prolog. 37
affirmant 5, 7. 21
affirmat 3, 3. 9
affirmavit 1, 17. 5
afflictis 1, 2. 28
age 3, 7. 25
age porro 3, 15. 11
agedum 5, 4. 10
agellos 4, 4 23
agendo 2, 5. 3
agens *ibid.*
aggeras 4, 19. 23
agere 3, 17. 13
agere gratias 2, 8. 15
aggravant 3, 3. 13
aggreſſa eſt 3, 16, 10
agi 4, 12. 3
agi ad pœnitendum 5, 5. 3
agno 3, 15. 1.
agnos 3, 3. 5
agnoſcere 1, 22. 10
agnoſcit 2, 5. 19
agnus 1, 1. 1
agreſtes 3, 2. 3
agros 4, 4. 38, 42
ais 4, 6. 17
ait 1, 30. 3
aiunt 5, 6. 6
alapæ 2, 5. 22
ales 1, 13 8
aliæ plagæ 3, 30. 11
aliamque 1, 4, 4.
alienum 1, 4. 1
alienum moribus 4, 4. 40
alii 3, 2. 3, 4.
alii ſimul 4, 9. 5
aliis 2, 5. 4
aliis 1, 9. 1
alio 1, 4. 4
aliorum 4, 25. 25
aliorum vices 4, 25, 26
alios 1, 29. 2
alios fallere 5, 2. 14
aliquæ 3, prolog. 8
aliquando 3, 14. 12
aliquid 4, 17. 16 & 19
aliquis 3 prolog. 52
aliquot 5, 7. 11
aliquot domus 3, 19. 3
aliquot ſecutis 4, 1. 7
aliud quicquam 2, prolog. 2
alium 1, 2. 22
alius 3, prolog. 42, 43
allicit 2, 3. 7
alligant 3, 7. 18
alta 2, 8. 25
alta in vinea 4, 2. 1
alta quercu 3, 13. 1
alter, 2. 7. 3
alter occuparat 2, 9. 5
alteram 4, 4. 5
alteri 3, 3. 13
alterius 3, 10. 55
alterius periculo 4. 8. 2
altricinctis 2. 5. 11
altiore 4, 8. 4
altis 2, 6. 12
altius 4, 19. 2
alveolo 2, 5. 15
alveos 3, 13. 9
alueris 4, 10. 16
alvi 4, 5. 9
amanti 3, 10. 16
ambæ 2, 2. 5
ambitio 3, 10. 56
ambos 3, 8. 13
ament 2, 2. 2
amentur *ibid.*
amice 3, 7, 17; 4, 8. 8
amici 3, 9. 1
amicis 3 prolog. 11, 3, 9. 7
amicus 4, 11. 7
amiſi 2, 7. 12
amiſit 1, 21. 1
amiſſi 3, 11. 3
amittit 1, 4, 1 : 1, 10 2
amphoram 3, 1. 1
amplexus 3, 8. 12
an 1, 23. 4, &c.
Anacharſis 3 prolog. 53
angulo 4 prolog. 7
anguſtam 3, 9. 6
anguſto 5, 9. 1
anhelans 2, 5. 3
anima 3, 1. 5
animadvertit 2, 8. 13
animal 5, 3. 8
animi 5. prolog. 7 : 3 prolog. 48
animo 3, 14. 12 : 1, 26. 12
animos 2, 2. 5
animum 1, 11. 15 : 3 prolog. 14
animus 5, 7. 1 : 3, 7. 25 3, prol. 3 : 2, 9. 13
annis 1, 21. 3 : 4, 1. 1 : 5, 10. 3
annos 2, 2. 4
ante, 1, 1. 10 : 4, 9. 3 : 4, 7. 28
antehac 3, 1. 6

antequam 5, 9. 4
antidoto 1, 14. 8
antidotum 1, 14. 3
antiquâ 4, 21. 18
antiqui 5. 8. 7
antiquis 4, 4. 25
anum 4, 17. 20
anus 2, 2. 9. 3, 1, 1
aper 1, 21. 5: 2. 4. 22: 1. 29. 9: 4. 3. 2
aperto 5, 5. 37
apertum eſt 3, 13. 14
apes 3, 13. 1
apibus 3, 13. 12
Apollinis 3, 16. 12
Apollo 3, Prolog. 58
apothecam 4, 4. 25
apparatu 5, 5. 14. 4, 24 21
apparebunt 4, 25. 33
appetit 3, 16, 2
apro 1, 29 9
aprum 2, 4. 9
aquâ 1, 14. 7
aquæ 4, 8. 8
aquam 1, 1. 6
aquila 1. 28. 3. 11: 2. 4. 1. 15 21
aquilâ 1, 9. 3
aquilæ 3, 18. 11
arâ 1, 8. 8. 4. 19. 1
aranea 2, 8. 23
aras 4. 23. 5
arbitrio 3, 18. 10
arbore 1, 13. 4
arbores 1, prolog. 6. 3. 17. 2
arca 4, 11. 2
arcem 1, 2. 5
arctos 4, 5. 2
arcum 3, 14. 5. 10
ardebat 3, 16. 15
Ardelionum 2, 2. 1
ardentem 1, 28. 8
argenteam 4, 5. 22
argento 5, 1. 7
arguebat 1, 10. 4
arguis 3, 11. 6
argumento 4, 7. 2
argumentum 4, 15. 7
Argus 4, 7. 9
argutiæ 5, 5. 3
arida 1, 6. 8
arripuit 5, 6. 2
arte 2, 9. 13
artifices 5, 5. 7
artis 1, 14. 11
artium 3, prolog. 20
artus 4 6. 15
aſcendit 4, 21, 9
aſello 5, 4. 3
aſello comite 1, 11. 3.
aſellum 1, 15. 4
aſellus 1. 29. 4
Aſiæ 4, 21. 4
aſino 1, 15. 6
aſinum 1, 11. 11
aſinus 1, 21. 8
aſperam 3, 7. 12
aſpernatus 5, 4. 4
aſpero 1, 2. 24
aſpexit 3, 10. 29
aſpicit 3, 7. 15
aſſem 3, 5. 3
aſtris 2, 6. 12
at 1, 15. 7 & alibi
Athenæ 1, 2. 1
Athenas 4, 4. 13
atque 1, 2. 13, & alibi.
atque ita 2, 5. 11
atrienſibus 2, 4 7
attende 2. prolog. 14.
attendere 2, 5. 6
atteſtatur 1, 10. 3
Attici 2, 9. 1. 4, 4. 32
Attieus 3, 14. 1.
attingere 1, 4. 7
avare 4, 19 4
avaris 1, 27. 1
auctor 3, 15. 18
auctor Æſopus 1, prolog. 1
auctores 3, prolog. 57
auctoris 2, prolog. 7
auctoritate 4, 24. 10
auctoritatis 5, 1. 3
audacem 4, 6 8
audaciam 3, 5. 9
audacter 2, 1. 9
audebat 3, prolog. 56
audet 5, 1. 25
audierat 2, 3. 3
audis 4, 19. 20
avertendum 3, 3. 8
avertit 4, 11, 6
auſer 3, 6. 8
augurium 3, 18. 12
Auguſto 3, 10. 39
avi 3, 18. 3
avibus 1, 4. 5
avida 2, 1. 4
avidis 1, 13. 11.
aviditas 1, 3. 8
aviditas dives, 2, 1. 12
aulæo 5, 7. 23
aura 5, 7. 1
auras 2, 6. 7
aurem 2, prolog. 6
aurem pervellit 5, 5, 32.
aures 2, 9. 12
auribus 3, prolog. 7
auriculis 1, 1. 6
auris 3, 10. 51
aurum 1, 27. 7: 4, 19. 7
aut 3, 10. 57. & alibi.
autem 3, 3. 9
auxilia 1, 31. 2
anxilio 4, 25. 16
auxilium 3, 16. 9
auxilium me 3, 3. 7
auxilium petit. 3, 3. 4.

B

BAjulantem 3, 20. 5
balanti 3, 15, 1
barbam 4, 15. 1
barbarûm 4. 6. 11
barbatus 4, 4. 10
baſi 2, 19. 2
baſia 5, 7. 28
bathyllo 5, 7. 5
beneficium 4, 25. 18
beneficium vanum, 1, 22. 8
benevolentiam 3, 15. 16
benignitas 1, 23. 7
beſtias 1, 11. 8
bibamus 3, 16, 15
bibenti 1, 1. 6
bibere 1, 14. 9: 1, 20, 5
bibere in Nilo 1, 25. 3
bibiſſet 1, 12. 3
bilinguis 2, 4. 25
binas 1, 15. 7
bipenni 4, 6. 7
bis 1, 8. 2
bis mori 1, 21. 12
blanditiæ 1, 19. 1
bobus 2, 8. 15
bona 3, 10. 37
bonam 3, 1. 5
bonas 2, prolog. 11
boni 3, 4. 1
bonis 1, 3, 1
bonis præſentibus 5, 1. 8
bonitas 4, 25, 17
bonitas aquæ 4, 8. 8
bono 5, 4. 12
bonum 1, 2. 29
bonus 4, 10. 21
bos 2, 8. 5
bove 1, 24 5
bovem 1, 24 8
boves 2, 8. 21
bovili 2, 8. 4
breve 1, 19. 6
brevem 5, 8. 5
brevi 3, 4. 2
brevi docebo 3, prolog. 35
brevitas 2, prolog. 12
brevitate 3, 10. 60
brevitatem 5, 5. 46
brevitatis 4, 25. 8
breviter 3, 7. 1
brevius 3, 19. 6
bruma 4, 23. 18
Bubulcus 2, 8. 11

C

CAcant 4, 17. 25
Cadis 4, 5. 25
cæca 4, 19. 7
cæco 2, 8 3
cæde 1, 11, 11
cæde patris 4, 6. 16
cædem 2, 7. 8
Cæo 4, 21. 8
Cæſar 2, 5. 19
Cæſar Tiberius 2, 5. 7
calamitas 1, 3. 16
calamitatem 3, prol. 41
calamo 4, prolog. 2
calceandos 1, 14. 16
calceis 5, 7. 42
calcibus 1, 21. 9
callidi 4, 1. 9
calumniæ 3, 10. 42
calumniamque 3, prolog. 38
calumniator 1, 17. 2
calumniari 1, prolog. 5
calvi 5, 3. 1
calvus 2, 2. 8 : 5, 8. 2
calvus fortè 5, 6. 1
cameræ 4, 24 29
campum 1, 12. 8
candore noto 3, prol. 4
canem 5, 10. 7
canens 5, 21. 5
canes 1, 25. 3
canes currentes 1, 25. 3
canes eluſit 1, 12. 9
cani 1, 23. 3
canibus 2, 3. 5
canibus anum 4, 17. 19
canis 1, 4. 2
canis 1, 17. 2
canis 1, 25 5
canis parturiens 1, 19. 3
canis vehementis 2, 3. 1
canos 2, 2. 10
canticum 5, 7. 25, 26
cantus 3, 16. 11
cantus luſcinii 3, 18. 2
cantu ſaxa 3, prol. 59
canum 1, 12. 11
capacis 4. 5, 9
capella 1, 5. 3
capella barbam 4, 15. 1
capellas 3, 15. 1
capere 3, 16. 5
caperent 1, 29. 4
caperis 5, prolog. 10
capere 3, 16. 5
capi 1, 15. 6
capi cibo 1, 23. 4
capi meritis 3, 15. 19
capiant 4, 5. 1
capiat 2, prolog. 6
capillos 2, 2. 7
capis 4, 19. 8
capita 1, 14. 13
capite 4. 25, 6
capite eſt protruſus 5, 7: 44
capite humano 3, 3. 5
capitibus 4 6, 5
captans 5. 3, 2
captant 1, 29. 1
captas 4, 7. 6
capti 4, 6. 8
carpere 2, 9. 17

INDEX

captus 5, 7. 1
caput 1, 8. 11 : 3 3. 7 : 5, 3. 1,
caput ita 1, 3. 11
carbonem 5, 6. 6
careas 4, 19. 10
carebunt 4, 17. 34
caret 1, 20. 1
carioſis 5, 10. 5
carminis 3 prolog. 3
carnem 1, 4, 2
carnis meæ 1, 25. 9
carpens 3, 8. 9
caſeum 1, 13. 3
caſeum emiſit ore 1, 13. 10
Caſſandræ 3, 10. 4
caſta oſcula 4, 23. 8
caſtæ mulieris 3, 10. 14
caſu 4, 21. 25
caſu gravi 1, 21. 2
caſu peccat 5, 3. 12
caſu 5, 7 7
caſus 2, 7. 10
catenâ 3, 7. 13
cathedra 3, 8. 4
Cato 4, 7. 21
Catulis 2, 4. 24
Catulos 1, 19. 7
Catulos Vulpinos 1, 28. 3
caudam 3, 18. 8
cavere 1, 9 1
cavernam 2, 4 2
cavo 2, 4. 17: 3, 16. 17
cavo ramo 3, 16. 5
cavos 4, 6. 3
cauſa 3, prolog. 6
cauſa mali 3, 10. 44
cauſâ meâ 1, 22. 4
cauſa ſed 3, 3. 2
cauſam 1, 6. 6
cauſam cum peroraſſent 1, 10. 7
cauſam dixit 3, 17. 6
cauſam intelligit 3, 14, 8
cauſam jurgii 1, 1. 4
cauſam ſcribendi 5, prolog. 9
cauſam tuentes 3, 10. 38
cauſis 1, 1. 15
cautis 1, 25. 10
cedam loco 1, 19. 10
cedo 5, 2, 9
cedo invidiæ 3, 9. 4
celans 2, 2. 4
celaverat 5, 5. 32
celebres nuptias 1, 6. 1
celeri 4, 17. 6
celeritate pennæ 1, 31. 4
celeriter 1, 13. 10
celerius 4, 25. 14
celſa arbore 1, 13. 4
celsâ cervice 2, 7 4
celſa populus 3, 17. 4
celſis cornibus 4, 8. 11
Cenſores 4 9. 5
centena 4, 5. 12
centum 2, 8. 18
centum viros 3, 10. 35
ceperat animos 2, 2. 5
cepero 4, 25. 14
cepi prædam 4, 4 8
cepiſſent 1, 5. 5
cerebrum 1, 7. 2
Ceris 3, 13. 9
cernens 4, 1. 9
certa ratio 5, prolog. 9
certæ 2, 5. 21
certamina 5, 5. 7
certarent 1, 30. 5
certatim 1, 2. 19
certatim ruunt 5, 1, 3
certè brevitatem 5, 5 46
certè quo 3. prolog. 32
certis menſibus 3, 15. 5
certo pretio 4, 24. 6
certumque 3, 10. 43
cervi 2, 8. 29
cervice 2, 7 4
cervum 1, 5. 5
cervus 1, 12. 3: 1, 16. 3
ceſſarunt 1, 9. 5
cetera 4, 5. 36
ceteri 4, 21. 24
ceteros 4, 24, 29
charitatem 3, 8. 13
chartas 5, prolog. 18
chartis 5, 5, 44
cibi 1. 27. 7
cibi res 4. 7. 4
cibo 1, 23, 4
cibo intrito 1, 26. 7
cibo largo 3, 7. 14
cibo tenui 4, 12. 7
cibo veſcatur 2, 6. 31
cibum 1, 4 6
cibum appeterem 5, 4. 5
cibus 3, 12. 6
cicada 3, 16. 3
ciconia 1, 26. 6
ciconiam 1, 26. 3
ciens 4, 22. 1
ciens gemitus 1, 18. 3
Cinis 3, 9, 4
circa 4, 23. 14
circum 3, 19. 5. 4, 1, 4 : 4, 6, 3
circumcidis 4, 19. 25
circumdedit 1, 28. 9
circumire 4, 21. 4
cirris 2, 5. 13
citati 4, 17. 8
citatus 1, 17. 4
cithara 3, 16. 12
citharæ 4, 19. 20
citius 3, 6. 2
cito 3, 14. 10. 4, 25. 13
cives 1, 2. 30
civitatem 1, 2, 2. 5, 5 11
clamorem 1, 6, 4
clamores 5, 5, 28

clamque

clamque 3, 10. 19
clarum 2, 7. 5
classe 4, 7. 19
clauderetur 4, 8. 4
clauso 4, 8. 12
Clazomenæ 4, 21, 17
clementer 4, 19. 8
clitellas 1, 15. 8, 10
coacta fame 4, 3. 1
coegit 4, 4. 9
cœlo 4. 11. 3
cœlum 4, 19. 24 : 4, 6. 26
cœnâ 2, 8. 20
cœnam 1, 26. 3 : 3, 19. 2 : 4, 22. 15
cœperant 4, 15. 2
cœpêre 2, 2. 7
cœpere 4, 17. 23
cœpere bibere 1, 20. 5
cœpissent 1, 2. 8
cœpisset facere 1, 14, 2
cœpit 1, 2. 25 : 1, 3. 10 : 1, 8. 5 : 2, 8. 15 : 2, 15. 14 : 3, 16. 7 : 4, 16, 6 : 4, 21, 4 : 4, 23. 3.
cœpit desiderari 5, 7. 14
cœpit flagitare 1, 19. 9
cœpit fugere, 1, 12. 8
cœpit lacerari 1, 12. 11
cœpit languere 5, 10. 3
cœpit redire 3, 19. 7
cœpit vesci 1, 3. 11
cœptum ordinem 4, 20. 9
cœtum 3, prolog. 23
cogit 5, 5. 35
cogitandum 3, 14. 13
cogitas 3, prolog. 16
cogitatio animi 5, prolog. 7.
cogitavi plura 3, prolog. 36
cogitet 4, 20. 1
cogitque 1, 6. 8
cognatos 4. 24, 15
cognitum 4, 21, 22
cognoveris 3, 10. 58
cognovi 3, 4. 7
cognovit 3, 16. 16
cogor ferre 1, 21. 12
cogunt 4, 23. 20
colli 1, 8. 8.
colligi sensus 4, 5. 19
colligunt 4, 21. 11
collo 2, 7. 5 : 3, 18. 7
collocarunt 2, 9. 2
collum 3, 6. 3
collum lagenæ 1, 26. 10
color 3, 13, 6
colorque 4. prolog. 8
colubram 4, 18. 2
columbæ 3, 31. 3
come officium 2. 5. 15
comes 2. 7. 6 : 5, 2. 7
comesse 1, 13. 4 : 1, 20. 4
comite asello 1, 11. 3
commemoras 4, 23. 13
commendari 5, 5. 47
commendasse 1, 17. 3
commendatio 2, prolog. 13
commendatur 2, prol. 7.
commercium 4, 10. 11
comminuta 2, 6. 13
commiseris 2, 8. 7
commiserit 1, 14. 16
commissum 4, 17. 15
commune 5 6. 3
commune omnium 3, prolog. 47
commutando 1, 15. 1
comœdiis 5, 1. 9
comosa fronte 5, 8. 2
compererant 5, 5. 31
compesceret 1, 3. 12
compilavit 4, 10. 2
complevit 2, 4 16
comprehensus 3, 5. 10
compressus 4, 2. 5
compulsi siti 1, 1. 2
compungam 3. 4. 3
conari 4, 25. 4
concacarunt 4, 17. 11
conceptum 1, 18. 7
conceptus trivio 1, 27. 11
concidisset 4, 6. 7
concidit 5, 7. 7
concinnet mali 2, 4. 24
concione advocata 1, 14. 13
concipit 3, 15. 4
concitant periculum 1. 29. 3
concitat civitatem 5, 5. 10
concito gradu 3, 2. 11.
concupisti 1, 27. 16
concurrit populus 3. 14. 8
concursans 2, 5. 2
concursant 3, 10. 24
conde ferrum 5, 2. 13
condere famam 3, prolog. 53.
condidit 4, prolog. 7
condidit se bovili 2, 8. 4
condidit sese 2. 4. 17
condita 2, 6. 6
conditio 3. 7. 7
conditio placet 3, 13. 12
condito patri 4, 4. 30
conditione 4, 4. 8
conducit pretio 4, 24. 6
confectus macie 3, 7. 2
confectus morbo 1, 14. 5
conferant 4, 4, 12
conferant pecuniam 4, 4. 17
conferent pecuniam 4, 4. 46
conferre 4, 23. 4
confessus 1, 14. 5

confessus

confeſſus reus 5. prolog. 22
confido 1, 18. 6
confodit 1, 21. 7
confuſus fragor 4, 17. 24
congero 4, 23. 14
congerunt 3, 2. 3
conjugem 3,3. 9: 3, 10. 9
conrodere 4, 7. 6
conſcientiam 3. prolog. 48
conſcientiam laudis 2,9. 11
conſcius 5, 25. 30
conſectata eſt 3, 16. 18
conſedit 4, 17. 22
conſequi 4, 12. 5
conſidera 3, 8. 1
conſilia prava 1, 25. 1
conſiliator maleficus 2, 6. 2
conſilio 5, 3. 12
conſilio monet 1, prolog. 4.
conſilium 4, 31, 5: 5. prolog. 3.
conſilium dare 1, 9 1
conſilium ſtultum 1, 29. 1
conſocier uſum 4, 10, 21
conſolandi 3, 18. 5
conſpargere 2, 5. 14
conſparſum 4, 17. 4
conſpectu 1, 16. 6, 5, 1, 15
conſpectum 5, 7. 22
conſpexit 1, 17. 8. 1, 24. 2
conſpicatus 2, 8. 25
conſpicuum 4, 6. 6
conſpiratis 1, 2. 4
conſtabit 4, 25. 35
conſtantior 5, 2. 7
conſtitit 4, 5. 29, 5, 5. 23
conſuetudine 4, 12. 6
conſulit 4, 4. 14
conſulendos 3, 3. 6
conſumet 4, 25. 12
conſumpta eſt 4, 5. 19
conſumpti 2, 4. 23
conſumpto 1, 19. 8
conſumptus 1, 27. 7
conſurtectum eſt 5, 7. 27
contemnens 1, 3 6
contemni 3, 16. 9
contempſeris 1, 12. 1
contempti generis 5,3.8
contemptum 2, 7. 10
contemſit 1, 28. 7
contendebant 4, 23. 2
contenderent 5, 5. 18
contenderet 1, 17. 3
contendet 4, 20. 5
contentæ 3, 18. 13
contentus 1,3,18: 4.12. 7
conterritus 1, 13. 7
contexit 1, 11. 4
continere 4, 17. 32
contineat 4, 10. 14
continet frenis 2, 6. 7
continetur 4, 25. 30 2 prolog. 1
contingerent 1, 20. 6
contingit 4, 23. 10
continuo 1, 6. 1. 4. 17. 21
contra 1, 1. 6: 1, 2.28: 3, 2. 4: 4, 7. 5: 5, 10, 7
contra potentes 2, 6. 1
contra ſe 3, 18. 3
contractam 4, 23. 20
contrarios 4, 10. 17
contubernium fortuitum 2, 4. 4
contumax 4, 7. 5
contumelia 1, 2. 21: 1, 29. 2: 4, 17, 34
contumeliam 1, 3. 15: 3, 8. 8: 5, 3. 5
contumeliis 4, 17. 3
conveniens 4, 19. 7
conveniens avaris 1,27,1
convenit 5, 6. 7
convicio 1, 6. 5
convicium acerbum 3, 16. 3
convictus Deûm 4, 23. 11
convivam 1, 26. 9
convivium 5, prolog. 20
convocata familia 2, 8. 26
copia 4, 26. 6
copioſa domus 4,13. 21
copioſa varietas 5, 5. 41
copioſus 4, 8. 7
coram pluribus 2, 4. 4
corde durato 2, 9. 18
corde eraſerim 5, prol. 21
corde tacito 5. prolog. 3
corium 1, 20. 3
cornea domo 2, 6. 5
cornibus 1, 13. 10: 1, 21. 7: 4, 9. 1: 5, 9. 1.
cornici 3, 18. 12
cornix 2, 6. 7
cornua 2,8. 25: 4, 6. 5
cornua ramoſa 1, 11. 5
coronam 5, 7. 34
corpora 4. 24. 23
corpore 1, 13. 7
corpore nudo 5, 8. 2
corpori 3, prolog. 14
corporis 1, 5. 5: 3, 7. 5
corporis amiſſi 3, 11. 4
corpus 1, 18. 4: 2,6.5: 3, 13. 6

corpus hoſtile 1, 21. 9
correptum 1, 1. 13
corrigatur 2, prolog. 3
corripere 1, 2. 25
corrumpas 3, 8. 15
corrumperet 4, 24, 18
corrumpit 4, 11. 8
corruptos boves 2, 8.21
corticem duram 2, 6.12
corve 1, 13. 6
corvi ſtupor 1, 13. 12
corvo 3, 18. 12
corvus 1, 13. 3
cothurnis 4, 6. 5
crearer 3, 15. 11
crearit 1, 6. 9
creatis regem 1, 31. 8
credat 3, 10. 51
credendum virtuti 5, 2. 10
credens 1, 8. 8
credentes 1, 31. 10
credere 3, 10. 1 : 1, 14. 15
credis 3, prolog. 25
creditum 3, 10. 4
creditum eſt 3, 10. 3
credo 1, 10. 10
crepuſculo 3, 7. 20
crimina 3, 10. 47
criminatur 3, 8. 10
crimine 3. 10. 18
crimine furti 1, 10 4
criminis 2, 9. 19. 3. 10. 41
crocodilis 1, 25. 4
crocodilus 1, 25 6
cruce 3, 5. 10
cruciari 4, 17. 31
crudelis 1, 2. 7
cruore 2, 3. 2
crure ligato 5, 7. 36
crurumque 1, 12. 6
cubiculo 3, 10. 30
cubiculum 3, 10. 21
cubile 1, 19. 9 : 4, 19. 1
cubile ſetoſæ ſuis 2, 4 12
cucurreris 2, 8. 6
cucurrit 3, 8. 9
cui 1, 14. 16. & alibi
cuidam 3, 3. 4. & alibi
cuique 5, prolog. 7
cujus 2, prol. 13. & alibi
culpa mea 1, 23. 8
culpæ 4. 17. 29
culpæ præmium 2, 3. 6
culpæ proximum 1, 10. 5
culpam lues 4, 10. 7
cultrix 2, 5. 3
cultum vendet 4, 5. 41
culum 4, 17. 36
cum 1, 2 1. & alibi
cuncta 3, 8. 8
cunctas 1, 2. 18
cuncti 2, 9. 3
cunctis 3, 18. 3
cunctos 5, 5. 5
cuneis 5, 7. 35
cuniculos 4, 19. 2
cupiam 5. prolog. 6
cupide 3, 16. 17
cupidis 2, 1. 1
cupidiſſime 4, 21. 22
cupiditas 1, 27. 5
cupidum 1, 25. 9
cupidus 3, 12. 4
cupimus 2, 8. 17
cur 1, 1. 5. & alibi
curâ 2 prolog. 8 : 3, 3. 13
curabo 5, 2. 9
curam 2, 9. 10 : 3, 3. 13
curam habendi 3. prolog. 22
curam impendas 3 prolog. 12.
curatio 5, 7. 12
curioſior 4, 21. 12
currendum 3, 6. 5
currens 1, 25. 5
currentes 1, 25. 3
currit 3, 3. 6
curſu 5, 8. 2 : 1, 12. 8
curſu pelagi 4, 21. 7
cuſtodiebat 4, 19. 4
cuſtodit 1, 27. 7
cuſtos 3, 7. 9 : 1, 24. 6
cutem 1, 24, 6
Cybelæ 3, 17. 4
Cybeles 4, 1 : 4

D

DA uxores 2, 3. 17
damnanda 3, 10. 47
damnandam 3, 10, 46
damnas 5, 10. 9
damnata 1, 17. 6
damnavi 5, prolog. 3
damno 1, 28. 10
damnum 3, 11. 3 : 3, 2. 16
dant 1, 2. 27
dant conſilia 1, 25. 1
dant mandata 4, 17. 21
dapem 2, 6. 15
dapem largam 2, 4 24
dare 4, 5. 27
Dardaniæ 3. prolog. 29.
dare conſilium 1, 9. 1
dare operam 5, 7. 5
dare vellet 4, 4. 27
dare verba 3, 3. 15
darem 2, 1. 5
darent 4, 17. 4
daret 2, 1. 10
dari 4, 25. 24 : 3, 14. 12
dari veniam 5, 3. 11.
dat 3, 7. 22
dat pœnas 1, 13. 2
data 4, 4. 10
data occaſione 2, 8. 9
datæ 3, 18. 10
date 4, 4. 35
datum 4 4, 15. 45
datum eſt 3. 18, 14
datur 1, 17. 9
datus 1, 2. 23

de 1, 16. 6 & alibi
Dea 3, 18. 5
debeas 2, prolog. 14
debebat 1, 17. 7
debebat votum 5, 4, 2
debebunt 4, 2. 6
debent 1, 28. 1
debent dari 3, 14. 12
deberi 1, 17. 5.
debet 2, 26, 12, & alibi
debetur 2, 1. 8
debetur gloria 3, prolog. 62
debilem 4, 25, 16
debilis 4, 1. 1
debitum, *sc.* naturæ 4, 25. 19
debui 5, 1, 2
decedens 4, 4. 3
decem 1, 17. 5
decepit dolo 1, 31, 6
decepta 1, 4, 5
decerne 4, 25, 27
deciderant 1, 3. 5
decidisset 4, 8. 3
decidit 3, 2. 2
decipit 4, prolog. 5
declarat 5, 5. 39
decoris 1, 13, 7
decurrit 1, 1. 8 : 3, 20. 2
decus patriæ 3, prol. 56
decus solidum 4, 23. 24
dedecus 1, 21. 11
dederat 1, 3, 14
dederint 3, 2. 18
dederis 5, 3, 5
dederit 2, 2, 18
dedicans 3, prolog. 31
dedisse 4, 24, 33
dedissem 1, 22. 5
dedi 4, 3. 13
dedit 1, 22. 9 : 3, 5. 3 : 3, 15. 12 : 3, 16. 18 : 4, 9, 2 : 5, prolog. 9
dedita 4, 4. 43
deditus 4, 21. 19
deducta est 3, 13. 3
deductus 2, 1. 5
defectus annis 1, 21. 3
defectus pilis 5, 6. 2
deficiunt 5, 5. 12
deflexit 4, 14. 6
defluentes 4, 24, 23
deformis 4, 4. 41
defuisse 5, 1. 17
degere 1. 3. 2
degerent 1, 30. 6
degravati 4, 21. 15
dehinc 1, 13, 5
dejectum 2, 1, 1
dein 1, 14. 7, & alibi
dein invicem 3, 7. 3
deinde 1, 3. 6, & alibi
deinde quia 1, 8, 3
delectaris 5, 3. 9
delectet 2, prolog. 10
delibo 4, 23, 7
delibutus 5, 1. 21
delicato 5, 1. 22
delicatos 4, 4, 26
delicio suo 3, 20. 8
delictum 3, 11. 6
deligens 3, prolog. 41
delinirem 3, prolog. 45
delinquunt 4, 9. 5
delirum 3, 14, 3
delusa 3, 18. 15
delusit 5, 6, 7
demens 4, 3. 11
dementiæ 1, 14. 14
Demetrius 5, 1, 19
Demetrius Phalerus 5, 1, 10
demisit 5, 5. 16
demisit ore cibum 1, 4 6.
demonstrare 3, 15. 18
demum 1, 12. 3, & alibi
demum ingemuit 1, 13. 12
denique 3, prolog. 43
dente aspero 1, 2. 24
dente improbo 4, 7. 1
dente lædere 4, 7. 6
dentibus 4, 5. 8 : 5, 10. 5.
dentibus avidis 1, 13, 11
dentibus fulmineis 1, 21. 5
Deorum 1, 2, 13 : 3, 17. 10 : 4, 17, 23
Deos 4, 11. 4
Deos manes 1, 27. 4
Deos verendos 4, 10 10
dependentibus 2, 5. 13
deperditus inopiâ 1, 14. 1
deploras 1, 9. 1
deponeret fœtum 1, 19 4
deponeret onus 1, 18. 5
deprehensi 5, 4. 10
depressum 1, 20. 3
deprimit 3, 10. 36
depugnaverat 5, 2. 10
deridendus 3, 14. 4
deridentur 1, 25. 2
derideri 3, 6. 10
derideri simul 3, 18, 4
deridetur 2, 5. 17
derisor 3, 14, 4
derisui 1, 11. 2
derisum 5, 7. 3
derisuri 5, 5. 26
des 3, prolog. 14
descende 4, 8, 2
describi 4, 7. 28
deseram 3, prolog. 56
desertus 1, 21. 3
desiderari 5, 7. 14
desideras 3, prolog. 1
desiderat 1, 8. 1
desidero ire 5, prol. 20
desidet 2, 4, 21
desierint 4, 4. 11
desierit 4, 25, 18

deſit 4, 25. 7
deſit mihi 3, 15. 8
deſpectis 3, 2. 1
deſpexeram, 1, 12. 11
deſpexerat 1, 3. 12
deſtinaſſem 5, prolog. 1
deſtinata 4, 4. 27
deſtituit 5, 10. 8
deſunt mihi 3, 11. 5
deſunt ſtramenta 2, 8, 23
deterritus 5, 4. 7
detracta pelle 3, 20. 7
detritum 3, 7. 16
devenit 4, 8, 5
Deum 4, 10, 12, 18: 4, 23, 11
devocat 1, 20. 2
devolutis 5, 7. 23
devoratum 1, 8. 4
devorent 2, 3. 5.
devores 1, 22. 7
devotam 4, 4. 6
Deus 1, 2. 28
dextera 5, 2. 5
dexteras 5, 7. 9
dic 3, 7. 17
dicebant 3, 13. 2
dicere 3, prolog. 36. 3, 17. 11
diceret 1, 30. 4
dices 3, prolog. 8
dicet 3, 1. 7. 4, 20, 4
dici 1, 27. 2: 5, 9. 5
dicis 5, 4. 9
dicitur 1, 26. 3. 3, 3. 2
dico tibi 4. 18. 19
dicta 3, 11. 2
dicta hora 4, 24. 19
dictam 4, 5. 46
dicto 4. 10, 19
dictorum 2, prolog. 10
dictum 3, 4. 5
dictum eſt 1, 7. 3
dictum falſo 4, 6. 18
dictum in ſe 1, 22, 10
dictus 5, 1, 1
didici 4, 3, 8
die 2, 4. 20
die ludorum 5, 7. 19
diebus 3, 2, 12
diei 2, 8. 5
dies 1, 18. 7
dies advenerit 1, 16. 7
dies mutatur 4, 16. 5
dies pœnæ 4, 10. 8
difficile 4, 17. 30
difficulter 4, 25. 36
dignitatem 4, 15. 3
dignitatem priſtinam 1, 21. 1
dignum 3, prolog. 44
dignum memoriæ 4, 20. 3
dignum pœnæ 5, 3. 13
dignum præmium 3, 5. 7
dignumque 5. prol. 19
digrunnit 5, 5. 27
Dii 5, 7. 24
Diis iratis 4, 19, 15
dilatio 4, 25. 12
diligens 2, prolog. 4.
diligenter 4, prolog. 3
diligentius 3, 10. 23
diligeret 3, 10. 9
dimiſit 5, 10. 6
dimiſſam 4, 24. 18
dimiſſum 4, 24. 14
dimittere 4, 17. 29
dimitti 4, 17. 3
dimittuntur 4, 17. 20
direpit ad cubile 2, 4, 12
diripiunt 2, 7. 9
diſcat 4, 18. 6
diſcedens 4, 2. 3
diſcederet 4, 10. 3
diſcernit 4, 23, 22
diſcimus 2, 2. 2
diſperſus rumor 5, 5. 11
diſpulit tenebras 3, 10. 42
diſſero 5, prolog. 12
diſſidens 3, 10. 56
diſſidens variis 3, 3. 12
diſſident 1, 30. 1
diſſimulet 4, 20. 2
diſſolvit 4, 21. 10
diſſolutos mores 1, 2. 12
diſtribuat 4, 4. 9
diſtricta 2, 5. 13
diſtringis 4, 6. 1
diſtringit 4, 25. 3
diſtringunt 1, 29. 2
diu 3, 14. 7
diverſum 1, 30. 7
dives arca 4, 11. 2
Dives aviditas 2, 1. 12
dives & potens 3, 5. 6
dives nobilis 5, 5. 4
dives onere 2, 7. 4
divi 3, 17. 2
divinabit 5, prolog. 5
divinæ domus 5, 7. 43
diviſit 2, 6. 15
diviſo 2, 1. 9
divitiarum 1, 27. 5
divitias 4, 21. 1. 5, 4. 9
divo Auguſto 3, 10. 39
diutius 4, 25. 14. 1, 2. 16
dixerim 1, 14. 17
dixero 4, 19, 14
dixerunt 1, 24. 8
dixi 4, 22. 26. 4, 24. 2
dixiſſe 1, 10. 8
dixit 3, 17. 6. 5, 5, 9
docebo 3, prolog. 35
docet 5, 3. 11
docili 1, 28, 2
doctiorem 5, 9. 5
docto labori 3, prolog. 27
doctus 4, 21. 1
doctus labor 21, 9. 15
documentum 2, 4. 25

dolens 5, 10. 6
dolens injuria 4, 24. 17
dolet 4, 18, 1
doliturum 3, 10. 16
dolo 1, 31. 6
dolone 3, 6, 3
dolor 4, 16. 10
dolore 5, 5. 33: 1, 8. 5
dolorem 1, 28. 10
dolorem 3, prolog. 45
dolorem vindicet 3, 10. 28
dolos 1, 25. 7
dolos irrito. 1, 23. 2
doloſa 2, 4. 17
doloſa vulpes 1, 13. 11
dolum 1, 16, 4
domeſticæ 3, prolog. 12
domini 1, 15. 2
domini caput 3, 3, 7
domini mores 1, 23. 6
domino 5, 10. 2: 2. 5. 14
domino cum 3, 19. 18
domino par 3, 7. 8
dominum 2, 8, 28
dominus 2, 8. 20. 2. 5. 20
domo cornea 2, 6. 5
domuit 3, prolog. 59
domum 1, 22. 3: 3, 2. 7: 3, 7. 10: 3, 9. 6
domum abit 3, 19 9
domum luxuriæ 4, 4. 44
domum politam 4, 4. 26
domum refertur 5, 7. 11
domus 3, 10. 17
domus Æctæ 4, 6. 12
domus aliquot 3, 19. 3
domus copioſa 4, 23. 20
domus divinæ 5, 7. 43
donas 4, 19. 13
donate 4, 4. 39
donavit 3, 16, 14
donec 2, 9. 19
dormientem 3, 10. 30
dormire 3, 10. 22: 3, 16. 11
dorſo levans 4, 3. 4
dos 1 prolog. 3
draconis 4. 19. 3
duabus impar 2, 6. 17
duabus partibus 3, 13. 5
duæ laudes 4, 24, 13
duas 5, 7. 9: 4. 9. 1
dubiâ 5, 2. 16
dubitares 1, 14. 15
dubium 3, 13. 7
ducere 1, 19. 7: 1, 6. 3
ducere aſinum 3, 3. 4
ducis 2, 5. 21
ducitis ævum 1, 31. 7
ducitur 5, 7. 3
dulce 3, prolog. 26
dulcem benevolentiam 3, 15. 16
dulcemque 3, 8. 13
dulces 4, 5, 4
dulci mora 3, prolog. 6
dulcis 4, 8. 6. 3, 7, 1
dum 4, 25. 15 & alibi pluries
dummodo 3, 9. 4
duo 2, 7. 1. 4. 24. 22
duplex 1, prolog, 3
dura miſeria 3, 20. 3
duram 2, 6. 12
durato corde 2, 9. 18
duro 1, 30. 10
duxit 5, 3. 2

E

E Cavo 1, 2. 17
e ſinu 5, 5. 36
e ſtagno 1, 2. 17
e turba 3, 19. 7
ea ſunt 4, prolog. 5
eadem 3, 7. 7
eam 3, 3. 5
ecce 3, 20. 11
edentem 1, 9. 3
edidiſſe 1, 12. 21
educatus 1, 27. 11
effecit 3, 19. 7
effectu 1, 20. 1
effectus 5. 8, 6
effeminatus 5, 1, 24
effigiem 1, 12. 4
effigiem temporis 5, 8. 7
effodiens 1, 27. 3
effugerat 4, 1, 8
effugere necem 1, 22. 2
effugeret 2, 8. 2
effugium 4, 8. 2
effundit 3, 15. 6
effuſo 2, 4. 11
ego 1, prolog. 2, & alibi.
egregium 2, 1. 11
egregium melos 4, 21. 2
egreſſa 3, 16. 17
ejecit 2, 1. 4
ejus 1, 19. 4
ejuſdem 2, 2. 4
elapſum 5, 8. 3
elegantia 2, 2. 4
elevant verbis 4, 2. 5
elevem 3, 10. 7
eluſit 3, prolog. 38
eluſit canes 1, 12. 9
emendare 2, 5. 5
emendat 5, 9. 5
eminens 2, 7. 4
emiſit 1, 13. 10
emori 1, 6. 8
emunctæ 3, 3. 14
en 3, 11. 4
enatant 4, 21. 14
enim 3, prolog. 50
enimvero 2, 5. 20

enixa 3, prolog. 18
eo 5, 4. 6
eorum 4,5. 4: 4, 23. 23
eos 4, 17. 9
epotam 3, 1. 1
eques 5. 7. 38: 4, 3. 5
equeſter 5, 7. 30
equidem 2, 7. 11 : 11, 1 11
equus 4, 3. 1
eram 1, 2. 11
eraſerim 3, prolog. 22
erat 2, 5. 13: 5, 7. 16 & alibi
ergo 1, 15. 9: 3, 19. 3 & alibi
eripere 1, 4. 5
eriperet 1, 28. 11
eripiet 2, 9. 11
eripiunt 1, 3. 8
erit 3, prolog. 47: 3, 10. 58
erit utilis 3, 14. 11
errabit 3, prolog. 46
erras 3, 15. 2
erro 3, 10, 41
error mortalium 2, prolog. 3
errorem 4, 4. 33: 5, 5. 37: 5, 7. 30
erroris 5, 5. 2
eruit 4, 19, 1
erumpam 2, 8. 9
es 3, 6. 2: 5, 9. 4
es farina 4, 1, 10
es in numero 4, 24. 16
es pollicitus 4, 25. 9
eſca ſe replevit 2, 4. 19
eſcam 4, 1. 4
eſcam carperent 1, 28. 4
eſſe 1, 10. 5: 1. 14, 14: 1, 15. 3: 1. 27, 1: 2, 3, 6 & alibi.
eſſes expertus 1, 3. 15
eſſet 1, 24. 5. & 8. 2. 9
eſſet mortuus 3, 19. 20
eſt 1, 27. 8. & alibi pluries.
eſuriens 1, 26. 6, & 1, prolog. 4, & alibi quam pluries.
etiam 1, 10. 2: 3, 10. 54, & alibi.
etiamſi 5, 7. 42
evagata 2, 4. 8
evaſerunt 4, 5. 3
evaſit 4, 8. 11
evellerat 2, 2. 9
eventus 4, 5. 10
evertere 2, 4. 9
evertiſſet 3, 10. 50
evertit 2, 4 5
eum 1, 21. 5
eundem 1, 1, 1 : 2. 1, 5: 4. 8. 5
eunt 2, 8. 12
eunuchos 3, 11. 1
eunuchos glabros 4,4. 22
evocat 1, 2. 18: 1, 1. 11
Eutyche 3, prolog. 2
ex 2, 7. 7
ex ara Jovis 4, 10, 1
ex illis 3, 3. 12
ex inſidiis 2, 7. 7
ex labore 4, 19. 9
ex opibus 4, 21. 13
ex pretio 4, 4. 47
ex ſapore 3, 13. 10
exaggerare 3, prolog. 26
exarabo 3, prolog. 30
excedit 4, 25. 29
exceperit 1, 11. 6
excepit 1, 12. 9
excipiunt 2, 8. 10
excitat 4, 24. 27
excitari 5, 7. 15
excitatus 2, 8. 1
excolit 4, 10. 10
excuſatum 3, prolog. 49
excuti 5, 5. 19
exempla 1, 26. 12
exempli 5, 1 9
exemplis 2, prolog. 1
exemplis diſcimus 2, 2. 2
exemplo 4 6. 20
exemplum 1, 3. 3: 4, 2. 6
exemplum egregium 2, 1. 11
exequamur 4, 20. 9
exercet 3, 6. 11
exercere 1, 31. 13
exercitu 4. 5. 1
exerit 1, 12. 2
exhibe 4, 25. 9
exhibeant 4 prolog. 24
exhibet 4, 23. 24
exieris 2, 4 14
exigas 4, 19. 0
exigua materia 4, 24. 7
exiſtima 4, 25. 20
exiſtimans 3, 2. 12
exiſtimat 5, 7. 39
exiſtimet 4, prolog. 9
exiſtimo 3, 10. 48
exitium 1, 31. 2
exitium fatale 2, 9. 18
exitus 1, 11. 9
exorans 1, 19 6
exornavit 1, 3 6: 4, 21, 24
expectant 4, 17. 36
expectantes 4 17. 35
expectarem 3, 15. 13
expectatio 4, 22. 2; 5, 5. 15
expedi 3, 14. 6
expedire 1, 16. 2
expedit 4, 4. 14
experiundi 1, 14 6
expers 1, 11. 1
expertus 1, 3. 15
expertus ſum 5, 2, 18
expetit 1, 16. 2
expiari 3, 3. 11

explerent 4, 17. 5
explicas 3, 18. 8
explicabit 4. 10. 15
explicuit 4 6. 15
exploranda 3, 10. 5
explorato 1, 2, 18
exponam 3, 10. 2
exprimit 5, 5. 33
exprimunt 4, 19. 22
exſpirans 1, 21. 10
exta Deum 4, 23. 4
exterit 1, 21. 9
exterritus 3, 3. 5
extollere 4, 16, 7
extractum 1, 20. 44
extraherent 1, 8. 6
extremo agmine, 5, 1. 23
extremum 1, 21. 4
extricas 4, 22. 4
extulit 2, 9. 16; 4. 11. 16
exurit 1, 6. 7

F.

FAbella 1, 5. 2; 1, 15. 3; 1, 26. 2, 2, 5. 5; 3, 3. 3; 3. 17. 13
Fabellæ 4. 6. 22
Fabellam 1, 2. 9; 5, 1. 9
Fabellam adjiciam 4, prolog. 20
Fabellas 3, prolog. 37
Faber 4, 25. 7
Fabri 4, 7. 3
fabricaſſet 4, 6. 9
Fabro 4, 25. 7
Fabula 1, 1, 14; 4, 3. 12; 2, 8. 27; 3, 6. 10
Fabula Æſopi 1, 10. 3
Fabulæ 4, 6. 22
Fabulam 3, 13. 16
Fabularum 3, prol. 34
Fabulas 2, 9. 13
Fabulis 1, prol. 7; 5, prol. 10
Fabuloſa 3, 10. 7
fac 4, 25. 28
facem 1, 28. 8
facere 1, 1. 7; 4, 1. 5; 1, 29. 9
facere generoſum impetum 1, 29. 9
facere medicinam 1, 14. 2
facerem 1, 25. 7
faceres 1, 22. 4
facias 1, 23. 8
faciat moram 4, 24. 26
facie 3, 4. 7; 3, 8. 3
faciebat 5, 5. 30
faciebat convicium 3, 16. 4
faciem 3, 8. 16
faciem ſerenam 4, 16. 5
faciendum 2, 6. 9
facies 5, 3. 4
facilè 1, 19. 5; 5, 3. 6, 5, 7. 3
facili 4, 5. 12
facilis 1, 29. 10
facilius 1, 20. 4; 3, 7. 13
facimus 3, 17. 12
facinori 4, 10. 9
facinoris 3, 10. 32; 4, 18. 5
facit 3, 15. 17
faciunt 5, 1. 4
factus 4, 21. 6
factis 1, 5. 6
facto 1, 8. 10; 5, 5. 19
factionum 1, 2. 4
factum 1, 14. 12
factum eſt, 3, 10. 8
facturum 5, 5. 24
facturus 5. 5. 4
fæce 3, 1. 2
Falerna *ibid.*
fallacia 3, 16. 10
fallaciam 1, 31. 5
fallere 5, 2, 14
falleris 1, 23, 6
fallit 1, 11. 2.
falſo crimine 3, 10. 18
falſo dictum 4, 6. 18
falſo nomine 1, 14. 3
falſo teſtimonio 1, 17. 6
falſis laudibus 4. 23. 24.
famæ tradere 5, prol. 6
famam 3, 9. 3
famam æternam 3, prolog, 54
famam domus 3, 10. 17
fame 1, 26. 9; 3, 7. 6; 4, 2. 1; 4, 17. 30
fame conſumptus 1, 27. 8
famem 4, 17. 5
familia 3, 10 24; 3, 19. 1; 2, 8. 26
farina 4, 1. 3, 10
fas eſt 4, 10. 13
faſcia nivea 5, 7. 41
faſtidioſe 3, prolog. 24
faſtidis 3, 16. 14; 4, 6. 2
faſtidit 3, 7. 23
fata 1, 9. 10
fatale 2, 9. 18
faterer 3, prolog. 44
fatigas 4, 19. 24
fati miſeria 3, 20. 3
fatis placet 4, 13. 13
fato invido 5, 6. 5
fatorum 3, 18. 10
fatorum dicto tempore 4, 10. 19
fauce 1, 1. 3
faverit 2, 9. 8
favet 5, 1. 7
favi 3, 13 10
favit 5, 6. 5
favor 5, 5 25
favore 5, 5. 11
favos 3, 13. 10
fautores 5, 7. 29
fecerant favos 3, 14. 1
fecerat nidum 2, 4. 1

fecerim 3. 14. 6
fecerit 3, 13. 14.
fecerunt 4, 1. 16
fecit viam 3, prolog. 39
feciſſe 3, 10. 12
feciſſent 4, 1. 9
feciſſet ſatis 5, 10. 2
feciſſet ſe regem 4,12.5
feciſti 1, 1. 5
feciſti tantum corporis 3, 7. 5
fecit 1, 8. 9 : 3, 5. 8
fecit hæredem 4, 4. 7
fecit medicinam 1, 7. 9
fecit ſilentium 5, 5. 15
fefellit 2, 5. 9
feles 2, 4. 2 : 2, 4. 4
felicitas 2, 9. 14
FELICITER 5, 1. 4
feliſque 2, 4. 24
feneſtra 1, 13. 3
feræ, 3, 2. 15 : 1 prolog. 2.
feram 2, 9. 17
ferarum 4, 12. 4
feras 1, 11. 5
feras domuit 3, prolog. 58
feras veloces 5, 10. 1
fere 2, 13. 2
ferebat 2, 7. 2
ferens indigne 3, 18. 1
feretis præmium 4, 17. 28
feriæ 3, prolog. 8
fero, *i. e.* Apro 4, 4. 3
feroque 2, 1 8
feror ad fabellam 5,1.10
ferre 1, 2. 29
ferre cogor 1, 21. 12
ferret 1, 4. 2
ferret graviter 4, 5. 31
ferri ſecundis flatibus 4, 4, 16. 6
ferro 3, 10. 33
ferro tonſitant 2, 7. 8
ferrum 4. 7. 7 : 5, 2. 8
fert auxilium 4, 18. 1
fertur 1, 10. 8 : 3, 3. 2
fertur locutus 1, 27. 9
ferum 1, 13. 9 : 1, 21. 8
ferus 2, 8. 14
feſſus cæde 1, 11. 11
feſtinans 3, 19. 9
fictas artes 2, 9. 15
fictis fabulis 1, prolog. 7
fictis jocis 3, prolog. 37
fictum 4, 20. 5
fide 4, 12. 8
fidelis 1, 5. 1
fidem 3, 13. 17
fidem advocavit 4, 5. 20
fidem amittit 1, 10. 2
fidem juris jurandi 3,10. 40
fidem vocis 4, 25. 9
fides 3, 9. 1 : 4, 25. 26
fiduciam 5, 7. 2
fieri 5, 5. 22
fiet 4, 25. 13
filiam 3, 8. 2
filias 4, 4. 3
filio 3, 10. 6
filium 3, 8. 3, 10
filius Fortunæ 4, 11. 5
fimoque 4, 17. 5
finiri 1, 18. 7
finxere 5, 8. 7
finxit 4, 16. 2
firmiores 1, 19. 7.
fiſcos 2, 7. 2
fit 5, 5. 25
flagello 3, 6. 6
flagitabit 4, 25. 19
flagitare 1, 19. 8
flagitaret 1, 8. 10
flagitiis 3, 10. 14
flamma Deûm 4, 10. 12
flammis , 28. 9
flatibus 5, 7. 14 : 4, 16. 6
flebiles 1, 8. 3
flerent 1, 2. 6
fleret 2, 7. 10
fletus 1, 9. 3
flexibus 2, 5. 16
florerent 1, 2. 1
flumen 1, 4. 2
flumine 1, 25. 2
fluvio 1, 20. 3
fodere 2, 4. 8
fodiens 4, 18. 1
fœcunda 3, prolog. 20
fœdere 1, 31. 8
fœminæ 3,10.34 : 4,15.3
fœminarum 3, 8. 11
fœminis 2, 2. 1
fœtum 1, 19, 3 : 2, 4. 3
fontem 1,12.3 : 3,10.43
foras 2, 4. 22 : 4, 17.12 : 5, 7. 39
foras trudi 5, 5. 33
fore 4, 1. 10
foret 1, 13. 8
forma 3, 18. 11
formâ favi 3, 13. 10
forma vincis 3, 18. 6
formam 3,8.15 : 4,4,24 :
formica 4, 23. 2
formoſam 4, 5. 4
formoſo 1, 3. 7
formoſos 3, 4. 6
formoſum 3, 8. 6
forſan 2, 4. 7
fortaſſe 3, prolog. 8
fortè 1, 2. 17. & alibi
fortes 1, 21. 10
forti 4, 11. 1 : 5, 2 : 1
fortior 3, 7. 6
fortis 1, 5. 8, & alibi
fortiter 3, 10. 37
fortitudinis 4, 15. 6
fortius 3, prolog. 14
fortuitum 2, 4. 4
fortuna 1, 7. 4
fortunæ 3, 11. 6
fortunæ filius 4, 11. 5

fortunæ vicem 5, 1. 6
fortunam 2, 9. 19 : 4, 5 8
fortunis 4, 16 1
forum 3, 13. 3 : 3, 19. 6
foyea 1, 17. 8 : 3, 2. 10
foveam 3, 2. 2
fovit 4, 18. 3
fragor 4, 17. 24
frater 1, 29. 5
fratris 3, 8. 7 : 4. 6. 16
fraudas 4, 20. 24
fraudat lacte 3, 15. 8
fraudator 1, 16 1
fraudatus 4, 24. 17
fraude 1, 10. 1
fraudem 4, 8. 7
fraudibus 3, 10. 53
fraudis 1, 17. 9
fregit 5, 7. 8
fremit 5, 7. 21
frenaret 4, 24 7
frenis 3, 6. 8
frenos 4, 4. 9
frenumque 1, 2. 3
frequentas 4, 23. 16
freta Ægea 4, 6. 20
frigora 4, 23. 20
frivolâ 5, 7. 1
frivolam 3, 6. 8
frondem 2, 8. 11
frondis 2, 8. 22
frons prima 4, prolog. 6
fronte 5, 8. 2
frontem 1, 21. 9
frontis 4, 6. 4
fruantur 4, 5. 10
fruar 4, 25. 14
fruaris 1, 22. 6
fructus 3, 17. 9
fructum 3, 13. 15 : 3, 17. 7 : 4. 19. 8
fructumve 4 5. 16
fruere 3, 7. 26
frugi 4, 5. 5
frui 4, 15. 4
fruor 4, 23. 9
fruſtra 1, 2. 25, & alibi
frutice 1, 11. 4
fuci 3, 13. 2. 13. 17
fuerat 1, 2. 23
fuere 1, 5. 4
fuerint 4, 10. 5
fuerit 2, prolog. 5
fugam 4, 6. 16
fugantque 1, 3. 9
fugatæ 5, prolog. 8
fugax 5, 2. 18
fugere 1, 12. 8 : 1, 15. 6 : 1, 16. 6
fugerent 4, 6 3
fugias 5, 2. 10
fugientes 1, 11. 6
fugio 3, 9. 3
fugiſſent 1, 31. 3
fugit 4, 5. 4, 8
fugitant 1, 2. 27
fuimus 5, 10. 9
fuiſſe 3, 1. 6
fuiſſem 1, 11. 15 : 5. 2. 7
fuiſſes 1, 3. 13
fuiſſet 1, 29. 4
fuit 3, 5. 8
fulmen 4, 17 23
fulmineis 1, 21. 5
fundaſſet ſibi 3, 9. 2
funditus 2, 2. 10
funeris 4, 20. 10.
funeſto 3, 10. 50
fur 4, 10. 1
fur nocturnus 1, 23. 3
furentis 3, 10. 25
furfuribus 4, 17 4
furibus 3, 7. 10
furis 1, 6. 1
furor 1, 30. 11
furti crimine 1, 10. 4
furtum 1, 2. 28
fuſa 1, 14. 7
fuſtes 3, 2. 3
fuſtibus 4, 17, 12
futilem 5, 2. 8
futiles 4, 17. 33
futurum 1, 6. 9

G.

GAlli Cybeles 4, 1. 4
Gallinaceus 3, 12. 1
garrulam 3, 16. 10
garrulus 3, 19. 7
gaudens 2, 8. 14
gaudens pecore 4, 5. 43
gaudeo 2, 7. 11
gaudere 4, 16. 9
gaudet 1, 13. 4
gaudium 4, 16. 10
gaudium hæredis 4, 20 3
gelu 1, 18. 2
gemas 3, prolog. 61
gemens 5, 7. 10
gementes 5. 1. 6
gemina 4, 24. 9
gemitum 4, 20. 7
gemitus 1, 18. 3 : 4, 22 1
gemmeam 3, 18. 8
genere 4, 21. 6
genere quæſtus 4, 21. 6
genere vetuſto 5, prolog. 13
generi 2, 9. 4
generis contempti 5, 3 8
generoſum 1, 29. 9
genitor 3, 17. 10 : 4, 17. 22
gens 3. prolog. 56
genuſque 1, 11. 15
genus Æſopi 2, prolog. 1
genus diverſum 1, 30. 7
genus fabularum 3, prolog. 33

genus inerme 1, 31. 6
genus jocorum 4, 6. 2
genus lepidum 5, 7. 13
genus pavidum 1, 2. 15
genus proprium 1,3. 10
genus ſpectaculi 5, 5. 9
genus vitæ 3, prolog.15
genus utrumque 3,13.4
geris corpore 1, 13. 7
gignendo 3, 15. 14
glabros 4, 5. 22
gladio 5, 10. 23
gladium 5, 2. 3
gloria 3, 17. 12
gloria ſolennis 3,prolog. 61
gloria vana 4, 15. 4
gloriæ 4, 24. 10
gloriam 1, 7. 3 : 1,11,12, 9. 4
gloriantis 3, 8. 7
gloriari 1, 3. 1
glorioſus 4, 23. 11
graculus 1, 3. 4. 9
Græciæ 2, 9. 9
Græciæ literatæ 3, prolog. 54
gradu 1, 7. 6 : 3, 2. 11
Graium 4, 6. 11
granum 4, 23. 14
gratia 1, 14. 6. & alibi
gratiæ 3, 10. 57
gratiam 2, prolog. 12. & alibi
gratias agere 2, 8. 15
gratior 3, 19. 9
gratis anhelans 2, 5, 3
gratulantes 4, 11. 4
gratulari 4, 25. 27
gratum eſſet 1, 22. 5
gratus eſt 1, 23. 1
gravati 2, 7. 1
grave 1, 2. 7
gravem 4, 9. 3
gravem alapam 5, 3. 2
gravem rem 3, prol. 51
graves 1, 9. 3
gravi caſu 1, 21. 2
gravi contumelia 1,29.2
gravi morbo 1, 14. 5
gravi pondere 2, 6. 17
graviter feret 4, 5. 31
grege 2, 4. 14
gregi pavonum 1, 3. 7
gregis 1, 30. 5
greſſu delicato 5, 1. 13
gruis 1, 8. 7
gubernator 4, 16. 8
gulæque 1, 8. 8
guſtare 1, 26. 6
gyro 2, 25, 25

H.

HAbebat 3, 8. 2.
habebit 2. 9. 9
habebunt 3, prolog. 32
habemus 4, prolog.2
habendi 3, prolog. 21
habent 5. 4. 9
habent inſidias 1, 19. 1
habenti 3, 3. 4
habeo 3, 5. 4
habere 4,25. 5 : & alibi
habere documentum 2, 2. 26
habere terminum 5,prolog. 1
haberent 4, 6. 9
haberes 1, 13. 8
habes 4, 23. 17
habet 1, 7. 3. & alibi
habitu 1, 3. 2
habitu ſimiles 4, 15. 8
habuerint 1, 12. 15
habueris 3, 14. 10
hac 3, 6. 10. & alibi
hac re 1, 13. 13
hæc 1,1.14.& alibi pluries
hæredem 3, 10. 12
hæredem fecit 4, 5. 7
hæreret 1. 8. 4
hæſere 4, 6. 8
hanc 1, 3. 16 & alibi
hancce 1, 1. 2
hariolo 3, 3. 1
hariolos 3, 3. 6
harum 4 5. 7
has nænias 4, prolog. 3
haud 3, 2. 16
hauſtus 1, 1. 8
heia 5, 6. 3
Hercle 1, 1. 12
Hercules 4, 11. 3
Herculi 3, 17. 4
Herculi ſancto 5, 4. 1
heu 1, 30 3
heus 1, 23. 5 & alibi
hi 1, 5. 5. & alibi
hic 1, 11. 6. & alibi
hilare convivium 4, 21. 20
hilaritate 4, 16. 7
hinc 1, 2. 4 : 3, prolog. 60
Hippolytus 3, 10. 3
hirci 4, 15. 2
hircumque 4, 8. 12
hircus 4, 8. 5
his 3, 7. 4 : 3, 15. 18
hiſpidi ſuis 5, 10. 4
hiſtoria 4, 6. 2
hoc 1,2. 16. & alibi pluries
hodie 4, 10. 12 : 4, 24. 16
homine 1, 22. 1
hominem 2, 5. 18 : 3, 19. 11. & alibi
hominemque 5, 5. 21
hominem quæro 3, 19.9
homines 1,1. 14. & alibi
homini improbo 1, 31.1

INDEX.

hominibus 1, 25. 1
hominis 4, 4. 4 : 4, 5, 49 ; 4, 17, 34
hominis mali 1, 19. 1
hominiſque 3, 3. 18
hominum 4, 17. 3 : 4, 23. 22
hominum mores 3, prolog. 50
hominum ſator 3, 17. 10
hominum tenuitas 2, 7. 12
hominumque 2, 8. 7
homo 4, 8, 1 : 4, 24. 27
homo bilinguis 2, 4. 25
homo doctus 4, 21. 1
homo meus 5, 7. 32
honore 3, 17. 7
honorem 1, 7. 3
honori 3, prolog. 30
honoris viam 2, 9. 3
honos 4, 24. 2
hora dicta 4. 24. 19
horæ momentum 3, prolog. 5
horas ſingulas 3, 15. 13
hordei 5, 14. 3
hordeo 2, 7. 3
hordeum 2, 7. 9
horrendo 1, 11. 10
horrida 4, 21. 9
hortatus 1, 18. 4
hortulis 4, 4. 34
hortulos 4, 5. 26
horum 3, 13. 12 : 4, 23. 10
hos 4, 1. 10
hoſpitum 2, 8. 16
hoſtem 4, 3. 5
hoſti 1, 28. 10
hoſtia 3, 3. 11
hoſtibus 4, 6. 8
hoſtile 1, 21. 8
hoſtis 3, 2. 19
hoſtis callidi 4, 2. 9
hoſtium 1. 15. 5
huic 1, 26. 8 : & alibi
hujus 3, 4. 7
humano 3, 3. 5
humana oſſa 1, 27. 3
humanam 4, 24. 24
humanitati 3, 16. 1
humanum 5, 3. 9
humeris 2, 5. 12
humiles 1, 28. 1 : 1, 30. 1
humiles nati 1, 27. 2
humo 1, 18. 3
humum 2, 5. 15
hunc 1, 13. 5 : & alibi
hydrum 1, 2. 24
hyemem 4, 23. 11

I

JAcebat humo 1, 18. 3
jacent 4, 6. 13
jacentem 1, 17. 8
jacentis 3, 15. 15
jacere 3, 1. 1
jaceret 1, 2. 16 : 1, 21. 4
jaceret morbo confectus 1, 14. 5
jaces 1, 27. 9 : 3, 12. 3
jactans gloriam 1, 11. 1
jactans officium 2, 5. 15
jactans tintinnabulum 2, 7. 5
jactant meritum 1, 22. 12
jactas 4, 23. 18
jactat 3, 8. 6
jactat baſia 5, 7. 28
jactat fruſtra 3, 7. 22
jactis telis 4, 4. 5
jacuit 1, 24. 1
jam 1, 8. 3 : & alibi
jam nunc 4, 20. 7
jampridem 5, prolog. 2
januam 4, 24. 30
januam intravit 3, 10. 20
ibant 2, 7. 1
ibi 1, 20. 6
ibi mirans 1, 12. 5
ibi ſtans 3, 3. 14
icto fœdere 1, 31. 8
ictu 1, 21. 6
id 1, 15. 3
id demum 3, 11. 7
id quod 3, 10. 15
idem 5, 5. 24
idem ille 4, 24. 4
idemque 3, 8. 3
ideo 2, 8. 11
igitur 1, 2. 28 : & alibi
ignavis 1, 21. 2
ignavo 1, 29. 11
ignem 3, 19. 3
ignis 4, 10. 9
ignorans 5, 1. 10
ignorantes 5, 2. 9
ignoto 1, 14. 2
ignotos fallit 1, 11. 2
ignotum 3, 15. 5
Ilium 3, 10. 4
illa 1, 9. 5 : & alibi
illæ 1, 2. 19
illam 1, 3 15 : & alibi
illas 4, 5. 28
ille 1, 1. 9 : & alibi pluries.
ille ſtultus 1, 13. 9
illi 1, 2, 13 : 1, 3, 8 : & alibi
illic 4, 6. 15
illius 1, 14. 8 : 3, prol. 38
illius intereſſe 4, 24. 26
illo 1, 18. 6

illorum

illorum 1, 30. 11
illos 1, 1. 14; & alibi
illuc 4, 20. 1
illud 1, 8. 6; & abili
illum 1, 11. 4; & alibi
imam 2, 4. 3
imbreſque 3, 7. 12
imitari 1, 24. 1; 5, prolog. 16
imitatum 5, 5. 33
imitatus eſt 5, 5. 17
immanes 4, 22. 1
immiſcuit ſe 1, 3. 7
immiſit 2, 3. 2
immiſit ſe 4, 8. 10
immodica 5, 6. 4
immolaſſet 5, 4. 1
immolatos 4, 6. 9
immolatur 4, 23. 5
impar duabus 2, 6. 17
impares 4, 15. 8
impediret 5, 7. 6
impeditus 1, 12. 10
impegerat 3, 5. 2
impendas curam 3, prolog. 11
impenſam funeris 4, 20. 10
imperio 5, 1. 2
imperium 1, 31. 12
impetrant 4, 17. 21
impetraſſet 4, 15. 1
impetravit 1, 19. 5; 4, 25. 22
impetu 1, 16. 6; 3, 2 14; 1, 11. 10
impetum 4, 6. 20; 4, 24. 7
impetum generoſum 1, 19. 9
impetum iræ 3, 10. 25
impetus 3, prolog. 60
impinge 3, 5. 7
impleam 3, 9. 6
implet 4, 5. 13
impletur 3, 7. 24
implicuiſſet 3, 10. 41
imponere 4, 17. 29
importaret 2, 8 6
impoſiturum 1, 7. 5
impoſuit 4, 9. 1
improba 1, 1. 3
improbam 1, 22. 9
improbis 1, 8. 1; 4, 18. 6
improbitas 1, 5. 11
improbo 3, 11. 1
improbo dente 4, 7. 1
improbo homini 3, 13. 1
improbo imperio 5, 1. 2
improbo ſponſore 1, 16. 1
improborum 1, 2. 7
improbum 2, 1. 6
improbum animal 5, 3. 8
imprudens 3, 2. 2; 3, 13. 9
imprudentiæ 4, 19. 5
imprudentiam 4, 5. 48
imprudentibus 1, 22. 12
imprudentem 3, 7. 9
impudenti 1, 3, 8
impudentia 1, 14. 18
impugnantur 3, 10. 53
impune abire 1, 7. 3
impune lædi 1, 21. 9; 4, 4. 13
imputare 1, 22. 8
in 1, 11. 15; & alibi pluries
inane 1, 22. 12
inani 1, 3. 4
incenſus 3, 10. 18
incipiebat 5, 7. 17
incipit 1, 6. 2; 1, 28. 5
incitatus 1, 1. 4
incola 1, 6. 6
incolume 1, 8. 12
incolumem 4, 23, 21
incolumes 1, 28, 12
incolumis 5, 7. 27
incommodo 5, 3. 10
inconveniens 3, 13. 6
incorrupta 4, 12. 8
increpans 3, 6. 1
incubuerim 3, prolog. 23
incubuit ferro 3, 10. 33
inde 4, 4. 18
indicat 1, 15. 3
indignans 1, 29. 5
indignari 4, 25. 2
indignata 1, 24. 9
indigne ferens 3, 18. 1
indigne tuli 1, 21. 10
indigno 3, 12. 3
indignos 1, 8. 2
inducta verbis 2, 6. 14
induſtria 2, prolog. 4
induxi 3, prolog. 63
inedia 2, 4, 23
ineptum 4, 20. 7
inerme 1, 31. 6
inertes 1, 3. 26
inertes fuci 3, 13. 2
inerti 3, prolog. 56
infelicem 1, 12. 13
infelix 2, 8. 6; 3, 20. 1
inferior 1, 1. 3
infeſtis taurus 1, 21. 7
inflare 1, 24. 10
inflavit 1, 24. 4
infundite 3, 3. 9
ingemuit 1, 13. 12
ingenio 3, prolog. 54
ingenium 1, 13. 13; 3, prolog. 4; & alibi
ingentem 2, 9. 1
ingrata 1, 8. 11
ingravantibus 5, 10, 3
ingredier 5, 7. 17
inhoſpitalis 4, 6, 10
injecta eſt 1, 27. 5
initio 1, 18. 7

injuria 1, 31. 9: 4, 21. 17
injuriæ 5. 3. 5
injuriæ patiens ovis 1, 5. 3
injuriam 4. 17 27
injuriam veterem 1, 21. 6
injusta nece 1. 13
inlicere precio 1, 8. 6
inlidat 2, 6. 12
inludens 5. 7. 38
innocentes 1, 1. 15
innocenti 4 25. 24
innocentis 3 10. 38
innotuit 1, 10. 1
innoxius 2, 1. 4
inopia deperditus 1, 14. 1
inops 1, 24. 1
inquinari 1, 29. 11
inquinassent 1, 2. 21
inquis 3, prolog. 4
inquit 1, 8, 11. 1, 22. 2 & alibi pluries
inridebas 1, 9. 9
inridens 5, 3. 3
inscia 4. 8. 3
insectatus est 3, 11. 3
insecura 3. 2. 7
inserens 1, 26. 8
insidias 1, 19. 1: 4, 1. 9
insidiis 2, 7. 7
insidiosum 2, 4. 9
insigni 3, 8 3
insignis 1, 11. 14
insilit 1, 2. 20
insitivos 3, 4 10
insolens 1, 11. 12
insolentem 5, 7. 2
insolentiam 3, 6. 8
insolentiis 4. 25. 32
inspexerant 3, 8. 5
instante 1, 18 2
instantem 1, 22. 1: 2, 8. 2
instat 1, 30. 3
instrumentum 4, 4 24
insuetâ 1, 11. 5
insuetis 1, 2. 8
insula 4, 21. 8
insulsum est 4, 6. 17
insultare 1, 21. 11
integritatis testes 3, 11. 5
intelligit 2, 5. 19: 4, prolog. 6: 5, 7. 30
intelligo 1, 12. 13; 4, 20. 2
intelligunt 3, 12. 8
intempestive 3, 19. 12
intendit cutem 1, 24. 6
inter 3, 4 2: 5. 5. 8
inter aras 4, 23. 5
inter cædem 2, 7. 8
inter capellas 3, 15. 1
inter hæc 2, 8. 20
inter homines 4, 24. 1
inter illas 4, 14. 7
inter manus 5, 7. 10
intercipit 4, 11. 2
interdicit 4, 10, 20
interdiu 3, 16. 5
interesse 4. 24. 26
interfecit 4, 3. 6
interficit 1, 9. 7
interiore 4, prolog. 7
interponere 2, prolog. 9
interpositis 3, 2. 12
interposuero 5, 1. 1
interposuit 4, 24. 9
interpretari 4, 4. 32
interrogata 1, 30. 4
interrogavit 1, 24. 5
intervenit 2, 1. 2
intrare 3, prolog. 17. 5, 9. 2
intravit 3, 10. 21
intrito 1, 26. 7
intuens 1, 30. 2
intuere 4, prolog 3
intulit 1, 1. 4
inveni 3, 12. 6
invenimus 5, 6. 6
invenit 4, 7. 8: 4, 20, 8: 1, 27. 4; 5, 6. 1
invenit exitium 1, 31. 2
invenit tandem 3, 19. 4
inveniri 1, 12. 2: 4, 10. 17
inveniunt 5, 1. 5
inventum 3, prolog. 34
inventuri 3, 2. 8
invicem 2, 2. 6: 3, 7. 3: 3, 8. 9
invidia 1, 24, 3: 2, 9. 7: 5 1. 8
invidiæ 3, 9. 4
invido 5, 6. 5
invisa 4, 10. 6
invisæ 4, 11. 1
invisus est 4, 23. 11
invita 3, prolog. 23
invitare 4, 24. 16
invitasse 1, 26 4
invitatur 4, 23. 11
invitavit 5, 5. 5
invitum 4, 3. 9
involvens 4, 6. 14
involvit se 4, 1. 3
inutilis 1, 2. 23
jocans 3, 4. 3
jocari 1, prolog. 7
jocata est 2, 5. 21
jocis 3, prolog. 38
jocorum 4, 6. 2
jocos 3, 8. 7
joculare 4, prolog. 1
jocus est 1, 21. 2
Jove 1, 2. 11: 4, 15. 1; 4, 19. 12
Jovem 1, 2. 22. 27; 4, 17. 1
Jovi 3, prolog. 19
Jovis 4, 10. 1: 4, 17. 10
ipsa 1, 26. 9; 5, 5. 15
ipsam 3, prolog. 51

ipſe 4, 10. 16: 4, 18. 3: 5, 8. 4
ipſi 5, 1. 14
ipſo 1, 28. 7: 4, 21. 22: 5, 7. 19
ipſus 3, 2. 13
ipſum 4, 19. 19: 5, prolog. 6: 5, 5. 36: 5, 1, 19
irâ 2, 24. 14
irâ Deum 4, 10. 18
iracundos 4, 3, 12
iræ 3, 10. 25
iram 1, 29. 10
iraſcaris 4, 19. 14
iraſcitur 3, 8. 6
iratis 4, 19. 15
irato 3, 2. 14
iratus 4, 3, 3
ire 5. prolog. 20
irridens 5, 3. 3
irritos 1, 23. 2
is 1, 15. 5; 5, 7. 6
iſta 1, 25. 7
iſtam 3, 8. 16
iſtis 5, 2. 11
iſtum 3, 6. 5
ita 1, 30 11; & alibi
ita locutus 1, 22. 9
ita nunc 4 17. 36
itaque 1, 27. 7
iter 3, 10. 19
iter longius 3, 9. 5
iteratur 5, 7. 32
jubent 4, 17. 16
juberent 5, 5. 19
jubet 1, 11. 12; 5, 7. 31
jucunditas 4, 19. 21
jucundum 3, 1. 3
judex 3. prolog. 43
judex ſedit 1, 10. 6
judicare 4, 20. 1
judicatis 5, prolog. 19
judico 3, 13. 3
judices 3, 10. 3: 5, 5. 38
judicet 3, 10. 6
judicio 4, 17. 33: 4, 25. 28: 5, 5. 2
judicium 3, prolog. 64
judicio 5. 3, 13
jugo 3, prolog. 8
jugo Peleï nemoris 4, 6. 6
jugulatos 5, 4. 6
jugum 3, 6. 6
jumenta, 4, 4. 24
Junonem 3, 18. 1
Jupiter 3, 17. 6: 4, 17. 13: 5, 8. 4
jura 4, 14. 8
jure 4, 4. 20
jure ſimili 1, 26. 2
jurejurando 1, 8. 7
jurgii 1, 1. 4
jurgium 3, 11. 2
jurisjurandi 3, 10. 40
juriſperitos 4, 4. 14
juſſerat 3, 10. 22
juſſit 1, 14. 9: 5, 4 3
juſſus eſt, 3, 19. 2
juſtius 4, 25. 24: 5, 5-47
juſto 4, 6. 20
juvant 4. 6. 22
juvencum 2, 1. 1
juvenes 4. 24. 21. 30
juvenis 2, 2. 4

L

LAbi 5, 5. 1
labor 2, 9. 15; 4, 25. 7
laborant 1, 30 1
laboras 4, 23.16: 1,22.6
labore 3, 7. 24: 3, 20 6: 4. 19. 9
laborem 3, 11. 4
labori 4, 25. 7: 2, 9. 8
laboris 2, 8. 24
laboro 4, 23. 8
lacerari 1, 12. 11
lacerat 1, 1. 13
laceratus 2, 3. 1
laceſſis me 4. 23. 19
lachrymas 4, 16. 4
lacus 1, 6. 7
lædendi 5. 3. 7
lædere 4, 7. 6
læderet 3, 2. 5
lædi 2, 6. 6: 4, 3. 13: 1, 21. 9: 4, 4. 13
læſerant 3, 2. 19
læſerit 1, 26. 1
læſit 1, 18, 1
læſura 3, 8. 9
læſus 2, 7. 12
læta 4, 24. 21
lætabor 3, prolog. 31
lætare 5, 7. 27
lætor 4, 4. 7
læva 3, 18. 12
lagenæ 1, 26, 10
lagenam 1, 26. 8
lambe 1, 25. 6
lamberet 1, 26. 10
lanæ 4, 5. 43
languentis 4, 25. 15
languere 5, 10. 3
languidas 3, 2 9
languido 5, 1, 23
lanificæ 4, 5. 23. 37
lanificam 4, 5. 5
laniger 1, 1. 6
lanium 3, 4. 1
lanius 3, 4 3
lapidem 3, 5. 2. 7
laqueos 4, 2. 8
largam 2, 4. 24
largè 2, 6. 15
largo 3, 7. 14
laſſabis 2. 6. 10
latens 5, 5, 31
latenti 2, 8. 5
latè 3. 1. 3

INDEX

latet 4, 6. 13
lacte 3, 15. 8
latibula 1, 30. 9
latibulis 2, 8. 1
Latinis 5, 5. 6
Latinum 2, 9. 8
latior 1, 24. 5
latrans 5. 10 7
latrem 1, 23. 6
latro 1, 1. 4
latrone 5, 2. 7
latrones 2, 7. 7
lavationem 4, 5. 22
laudabile 2, 1. 13
laudandum 4, 20. 7
laudaram 1, 12. 15
laudari 1, 13, 1
laudas 3, 7. 26; 5. 10. 9
laudat 1, 12. 5
laudatis 1, 12. 1
laude invita 3, prolog. 22
laudem 4, 11. 2: 4, 12. 5
laudes duæ 4, 24. 13
laudibus 4, 23, 4; 5. 5. 20
laudis 5, 5. 7; 2, 9. 11
laurea 3, 17. 3
laus 5, prolog. 17
laxaris 3, 14. 11
lecto 1, 18. 4
lector 2, prolog. 11; 4, 6. 22
lectum 3, 10. 26
Ledæ 4, 24. 9
legati 4, 17. 16
legatos 4, 17. 1, 13, 16. 27. 34
legem 3, 13. 5
legendum 3, prolog. 63
legerat 4, 21. 10
legere 3, prolog. 1; 4, 6; 2
legere capillos 2, 2. 7
legerunt 3, 17. 2
leges 3, prolog, 10. 31
legi 4, 25. 33
legibus 1, 2. 1; 3, 16. 19
lento 3, 6. 6
lentus 1, 15. 7
leo 1, 5. 6. 7; 1, 11. 3; 1. 21; 4
leone 1, 5, 4
leonis 1, 11. 10
lepidum 5, 7. 13
leporem 1, 9. 4
lepus 1, 9. 8
leto 1, 22. 9
levans 4. 4. 4
levem 4, 19. 1
levi 1, 12. 8
levitas 5, prolog. 8; 5, 7. 3
libeat 1, 3. 1
libelli 1, prolog. 3
libellos 3, prolog. 1
libellum 4, 6. 3; 5, prolog. 14
libenter 1, 18. 1; 5, 4. 5
liber 3, 7. 27
liber animus 3, prolog. 3
liberalis 1, 23. 1
liberat 3, 2. 10
liberis 1, 2. 10
liberos 1, 6. 9; 3, 3. 10
libertas 2, 2. 2
liberto 3, 10. 11
libertus 3, 10. 44
Libitina 4, 19. 26
librum 3, prolog. 29
libuerit 2, prolog. 9
licentia 1, 2. 3; 3, 7. 25. 4. 24. 8
licet 4, 20. 2; 5, prolog. 16
ligarant 4, 6. 6
ligato crure 5, 7. 36
ligneo 2, 5. 14
lignumque 1, 2. 20
limam 4, 7. 5
limasset 3, 10. 4
limen 3, prolog. 16
liminis 6, 7. 1. 9
limo 1, 2. 16
linguam 1, 23. 5: 5, 2. 13
linoque 3, prolog. 57
linquit 4, 8. 12
linteo 2, 5. 12
liquidam 1, 26, 5
liquor 1, 1. 8
liquore 1, 12. 4
lis 3, 13. 3
lis est orta 4, 4. 3
literæ 4, 24. 1
literarum plausum 5, prolog. 20
literarum studio 4, 21 19
literatæ 3, prolog. 54
literis 4, 6. 23; 5, 5. 6
litigabat 3, 11. 1
livor 2, 9. 10; 3, prolog. 60; 4, 20. 1
loca 5, 5. 12
locat 1, 15. 1
loco 1, 14. 2; 1, 18. 6; 1, 19. 10; 1, 28. 7; 3, 12. 3
loco mercedis 4, 24 33
loco obscuro 4. 2. 3
locum 1, 18. 1; 1, 19. 5; 2, 1. 7; 2, 4. 16; 4, 8, 5
locus narrandi 2, prolog. 5
locuples 4, 20. 6
locupletes 1, 27. 2

locus eſt auxilio 4, 25. 16
locuta 2, 5. 22
locutam 1, 26. 11
locuti 3, 20. 9 : 5, 7. 24
locutus 1, 5. 6 : 1, 22. 9 : & alibi
locutus eſt 5, 4. 4
longa 5, prolog. 19
longa mora 4, 4. 18
longe 1, 1. 3
longe vetuſtior 4, 6. 8
longior 4, 27. 13
longitudinem 1, 8. 8
longius iter 3, 19. 5
loquantur 1. prolog. 6
loqui 1, 13. 5 : 4, 12. 1 : 5, 5. 1
loquitur 1, 9. 6
lora 3, 6. 7
luat 3, 10. 44
lubitum 3, 15. 4
luce 3, 7. 19
lucem 2, 9. 16
lucerna 3, 10. 29 : 4, 10, 13
lucernam 4, 10. 12
lucernam accenderet 3, 19. 4
lucri 5. 6. 3
lucro 4, 11. 8
lucrum 1, 23. 8
lucrum dulce 3, prolog. 26
lucrum facias 1, 23. 8
lucrum periculoſum 4, 4. 8
luctans 5, 9 1
luctum 1, 28. 6
luctus 1, 12. 15
Luculli 2. 5. 9
ludentem 3, 14. 1
ludentes 3, 8. 5
ludimus 4. prolog. 2
ludis 5. 7, 6
ludorum 5, 7. 19
ludos 5, 5. 41 : 5, 7. 16
luere 1, 18. 1
lues 4, 10. 7
luget 4, 6. 12
lumen 3, 10. 24
lumen ſuum 4, 10. 2
lumine 3, 19. 8
luminis 4, 10. 12
lupe 1, 1. 7
lupi 1, 8. 4
lupo 1, 8. 9
lupo ſponſore 1, 16. 4
lupum 1, 19. 8
lupus 1, 1. 1 : 2, 1. 10, 4 : 1. 18. 4 : & alibi
luſcinii 3, 18. 3
luſcinio 1, 18. 11
luſtravit 3, 19. 3
luſus 3, 14. 12
luxu vitam trahit 4, 5 39
luxuriæ domum 4, 5. 46
lympharum 1, 4. 3

M.

MAcerat 4, 19. 21
macie confectus 3, 7. 2
mage 5, 3. 11
magis 3, 4 5 : 3, 16. 8
magiſtræ 2, 6. 15
magna 4, 23. 5
magnæ 2, 7. 14
magnaque invidia 3, 7. 10
magnas opes 3, prolog. 24
magni Jovis 4, 17. 10
magnitudine 3, 18. 6.
magnitudinis 1, 24. 3
magnitudo principum 4, 5. 12
magno 2, 4. 13 : 2, 8. 19
magno apparatu 4, 2 4: 21
magno clamore 1, 2. 11
magno dolore 1, 8. 5
magnoque riſu 5, 7. 31
magnum 3, 15. 12
magnum periculum 4, 8. 1
magnus Jupiter 4, 17. 13
majeſtas 2, 5. 22
major 1, 24. 8 : 5, 5. 25
majore 3, 3. 12 : 5, 3 10
majore niſu 1, 24. 10
majorem 5, 4. 11
majorem moleſtiam 4, 6. 24
majores 2, 5. 24
majori 3, 3. 11
majus 1, 2. 31 : 4, prolog. 2
majus pretium 5, 1. 5
mala 1, 9. 9 : 4, 10. 4
mala videre 1, 16. 2
malè 4, 24. 18
male multatus 1, 3. 9
maledixiſti 1, 1. 10
maledixit 1, 1. 12
maleficii 1, 17. 1
maleficio 2, 3. 2 : 4, 10. 20
maleficus 2, 6. 2
mali 1, 19. 1 : & alibi
maligna 3, 10. 36
malignitas 5, prolog. 15
malis 3, prolog. 43, & alibi
malitia 2, 4. 5
malo 4, 8. 2 : 5, 4. 12

INDEX

malo adficietur 1, 5. 10
malorum 4, 10. 5
maluiſſet 5, 7. 9
malum 1, 2. 31 : 1, 7. 6
malum finiri 1, 18. 7
malum perferre 1, 2. 30
malus 1, 14. 1
mandant 4, 27. 19 : 4, 24. 21
mandata 1, 2, 27.
manebit 5, 5. 6
maneret 4, 5. 41
Manes Deos 1, 24. 4
manibus 3, prolog. 6
manifeſtis 5, 5. 3
manu 2, 5. 9
manum 5, 1. 5
manus 4, 6. 1 : 4, 20. 8 : 5, 7. 10
mare 2, 5. 9
margaritam 3, 12. 2
margine 4, 8. 4
mari 4, 21. 10
maritus 3, 10. 9
marmori 5, 1. 6
maſculus 3, 15. 11
mater 1, 28. 5 : 3, prolog. 17 : 3, 15. 2
mater ſedula 4, 4. 13
materia exigua 4, 24. 7
materiæ 2, 25. 6 : 5, prolog. 2
materiam 1, prolog. 1
matrem 4, 4. 7
matri 4, 4. 12 : 4, 4. 46
matris 3, 8. 4
matronarum 4, 23. 8
matronarum oſcula 4, 23. 13
matura eſt 4, 2. 4
maturius 3, 19. 2
maxima 4, 22. 2
maximam 4, 17. 5
maxime 3, 10. 15
maxime contrarios 4, 10. 17
maximo 5, 5. 21
maximum 3, 12. 5
maximus 4, 17. 21
me 1, 5. 9. & alibi pluries
mea 3, 3. 3. & alibi
mea cauſa 1, 22. 4
mea culpa 1, 23. 8
mea refert 1, 14. 9
meæ carnis 1, 25. 9
meæ vires 5, 10. 8
meæ vitæ 4, 19. 7
meæ vocis 1, 11. 13
meæ turbæ 1, 19. 9
meam 1, 23. 5 : 3, prolog. 40
meas 1, 15. 10
mecum 2, 5. 24. & alibi
Medeæ 4, 6. 13
media 2, 4. 2
media in turba 4, 5. 29
media via 3, 14. 5
mediæ 2, 2. 3
medicinam facere 1, 4. 3
medicinam fecit 1, 8. 9
medicum 1, 14. 11
medio mari 4, 21. 10
medio ſole 3, 19. 8
mehercule 1, 25. 8 : 3, 5. 4 : 5, 5. 22
mei 3, prolog. 5
meis 5, 5. 5
melior 3, 5. 3
meliores 2, 9. 17
melioris vitæ 4, 17. 2
melos 4, 21. 2
melos luſcinio 3, 18. 11
melius 1, 17. 5 : 5, 5. 24
meminerit 1, prolog. 7
memini 3, 2. 17 : 4, 25. 35 : 5, 7. 6
memoria 3, 10. 8 : 5, prolog. 24
memoriæ 4, 20. 3
memoriæ tradam 4, 24. 3,
Menander nobilis comœdus 5, 1. 9
Menander ſcriptor 5, 1. 18
mendaces 1, 17. 1
mendacium 3, 10. 48
mens eſt 3, prolog. 49
mens rara 4. prolog. 6
menſa 3, 7. 21
menſes 1, 1. 10
menſibus 3, 15. 5
menſibus peractis 1, 18. 2
mente 4, 19. 17
mentem 3, 3. 7
mentes 5, 5. 25
mentiri 1, 29. 6
mentitus 3, 10. 13
meo 2, 9. 8 : & alibi.
meos 1, 1. 8
mercede 4. prol. 8 : 4, 21. 5
mercedem 1, 8. 12
mercedis 4, 24. 11
mercedis loco 4, 24. 33
merces 3, 4. 2
merces fraudis 1, 17. 9
Mercurio 1, 2. 17
Mercurius 4, 17. 9
merdis 4, 17. 26
meriti 1, 8. 1
meritis 3, prolog. 30.
merito 1, 4. 1 : 3, 6. 10 : & alibi.
meritum 1, 22. 12
merſit 4, 5. 9
merſum 1, 2. 16
meruit 3, 11. 7
metu 1, 11. 15
metuens 2, 4. 21
metuere 1, 28. 1
metum 4, 26. 4

metus 1, 2. 26
meum 1, 5. 2
meus 3, 7. 24
meus homo 5, 7. 32
mi 3, 18. 9
mihi 1, 1. 10 : & alibi pluries.
mihique 4, 10. 6
milites 4, 5. 7
milvio 1, 31. 10
milvium 1, 31. 3
minaris 4, 22. 5
minas 3, 6. 11
Minerva 3, 17. 5
minime 1, 18, 6
Minos 4, 6. 19
minus 4, 20. 4 : 4, 25. 11
minuta 4, 5. 12
miraculo 1, 11, 8
mirans 1, 12. 5
mirati 4, 17 10
miſcens 1, 28. 10
miſcere 1, 14. 8
miſcet 4, 16. 10
miſcuit 1, 2. 2
Miſenenſem 2, 5. 8
miſeræ 2, 4 7
miſeræ ſibi 1, 28. 6
miſerandam 3, 10. 46
miſeras 1, 6. 8
misêre 1, 2, 22
misêre legatos 4, 17. 1
misêre panem 3, 2. 6
miſeria 3, 20. 3
miſericordia 4, 25, 21
miſericors 4, 8. 3
miſerit 3, 18. 4
miſerita eſt 3, 5. 15
miſeriti 3, 2. 4
miſerum 4, 9. 7
miſerunt 4 7. 32
miſiſſet 1, 3. 3
miſit 1, . 24
miſit vocem 4, 10. 4
miſſo aulæo 5, 7. 23
miſſum 1, 2. 14
mixtum 4, 17 24
Mnemoſyne 3, prolog. 18
modeſtiæ 2, 1. 10
modeſtis 2, 1. 2
modis 4, 6. 14
modium 1, 16. 3
modò 1, 9. 9 : & alibi.
modo ſimili 1, 24. 7
mœcha 4, 4. 44
mœchæ 4, 4. 41 : 4, 4. 21
mœrens 1, 3. 10 : 3, 3. 6
mœrentes 4, 15. 2
mœſtus 4, 3. 10
moleſta 2, 5. 4
moleſti 5, 5. 9
moleſtiam 4, 9. 24
moleſtior 4. 25. 2
moleſtis 1. 22. 3
moleſtus eſſe 4, 9. 23
moleſtus ille 3, 19. 10
moliens 4, 8. 7
momentum 3, prol. 5
momordit 4, 7. 1
monent 1, 19 2
monet 4, 15, 7
monet conſilio 1, prolog. 4
monitis 2, 6 14
monitus fuit 3, 5. 8
monitus præcepto 3, 8. 1
mons 4. 22. 1
monſtrabat 5 9. 3
monſtrabo 3. 5 5
monſtraro 2, 6. 9
monſtro 3, 3. 5
monte 2, 5. 9
mora 5, 7. 22 : 5, 8. 6 : 4. 4 18
morâ 3, prolog 59
moram 4, 24. 26
morbo 1, 14. 5
mordaciorem 4, 7. 1
mordax 5, 1. 9
more 5, 7. 24, 25
morem 2, prolog. 8
mores 1, 2. 12
mores domini 1, 15. 2
mores hominum 3, prolog. 50
mori *verb.* 1, 21. 12
moribus 3, 8. 16
moribus alienum 4, 6. 42
moriens 1, 12. 12
moris 4, 24. 8
moror 4, 23. 6
mors 4, 25. 19
morſibus 1, 12. 11
morſu 2, 3, 1
mortales 1, 20. 2
mortalium 2, prolog. 3 : 3, 10. 56
morte 5, 3. 4
mortem 3, 9. 3 : 3, 20. 10
morti 4, 25. 10
mortis 1, 9. 8
mortis metum 4, 16. 4
mortis periculo 1, 28. 11
mortis profeſſæ 4, 6. 8
mortis timore 1, 14. 10
mortua 3, 16. 19
mortuam 3, 2. 8
mortuum 5, 7. 21
mortuo 3, 20. 11
mortuus eſſet 3, 20. 6
mos 5, 1. 3 : 5, 7. 13
motu 1, 2. 15
moveor 3, 6. 4
movet riſum 1, prol. 3
movetque 5, 5. 28
movit 3. prolog. 58
mox 1, 21. 7 : 3, 20. 8
mulam 3, 6. 1
muli 2, 7. 1
muliebrem 4, 5. 21
mulier 1, 18. 2

mulierem 3, 10. 34
mulieris 3, 10. 14
mulierum 2, 2. 8
multa 2, 4. 23 : 3, 3. 12 : 3, 10. 13 : 2, 5. 3
multandum 1, 26. 2
multarum 4, 25. 3
multatus 1, 3. 9
multis 5, 4, 12 : 5, 5. 20
multo 2, 5. 24 : 2, 7. 3 : 3, 12. 6 : 4, 24. 23
multò similius 5, 5. 34 : 3, 16. 6
multorum 4, 5. 50
multos 3, 4. 7 : 3, 5. 1 : 4, prolog. 6
multum 3, 10. 5
multum falleris 1, 23. 6
multum gemens 5, 7. 10
multum prius 3, 10. 5
mulum 2, 7. 8
mundum 4, 5. 21
munera 4, 10. 5
munere 2, 6. 16
muneris 4, 15. 5
munitus 2, 6. 1
mures 4, 6. 1
mures veloces 4, 1, 2
muribus 1, 22. 3
murum 4, 23. 15
mus 4, 1. 4
musa 3, prolog. 7
musarum 3, prolog. 16
musea 3, 6. 1 : 4, 23. 2 : 4. 23. 3
muscipula 4, 1. 8
musicum 1, 19. 19
mustela 1, 22. 1 : 4, 1 1
mustelarum 4, 6. 1
mutam 3, 18. 9
mutandum 3, prolog. 15
mutant 1, 15. 2
mutatur 4, 16. 5
mutatus 5, 1. 17
mutire 4, 25. 34
Myronem 5, 1. 7
myrtus 3, 17. 3

N.

NActa 2. 4. 2
Nænias 3, prolog. 10 : 4, prolog. 3
nam 2, 2. 9 : & alibi
naribus 3, 1. 4 : 4, 17. 7
naris 3, 3. 14
narrabit 3, 17. 8
narrabo 3, 10. 8
narrandi 2, prolog. 15
narrare 1, 6. 2
narratæ 4, 24. 31
narratio 1, 12. 2 : 5, 7 17
narratione 4, 5. 2
narro 3, 12. 8
naſcerer 3, 15. 10
naſute 4, 6. 1
nata 3, 7. 6
natali 3, 15. 12
natans 1, 4. 2
nati 1, 27. 2
nati tui 2, 4. 13
natio 2, 5. 1
nato 3, 10. 45
natos 1, 24. 4 : 1, 8. 12
natum 3, 10. 22
natura 1, 3. 14 : 2, 9. 16
natura ſiniſtra 2, 9. 16
naturæ 5, 5. 33
naturæ dedecus 1, 21. 11
naturæ munere 2, 6. 16
naturæ onus 1, 18. 5
natus 1, 1. 11 : 3, prolog. 20 : 3, 8. 6 : 4, 19. 15
natus es 5, 9. 4
natus eſt 3, 20. 1
naufragi 4, 21. 18
navem 4, 21. 9
navis 4, 16. 3
nauſeant 4, 7, 25
nautas 4, 16. 7
ne 1, 2. 31 : & alibi pluries
Neapolim 2, 5. 7
nec 1, 5. 7 : & alibi pluries
necare 5, 3. 10
necat 3, 2. 13
nece 2, 6. 17
nece injuſta 1, 1, 13
necem 1, 2. 25 : 1, 31. 4 : 2, 8. 2, 6 : 4. 6, 33
necem inſtantem 1, 22. 1
neceſſitas 3, 15. 17
neci 4, 1. 5
nectar 3, 16. 13
necuit 4, 18. 4
negabat 1, 10. 5
negarat 3, 16. 19
negare 2, 1. 1
negarunt 1, 24. 6
negas 1, 10. 10
negavit 1, 15. 9
neglectio 4, 4. 20
negligenter 4, 1. 4
negligunt 2, 7. 9
negotiis 3, prolog. 2
nemo 1, 14. 16 : & alibi
nemoris 3, 30. 8
nemoris cultrix 2, 4. 3
nemoris Pelei jugo 4, 6. 6
nemoroſis 2, 8. 2
nempe 2 2. 2 : 4, 23. 16
nequicquam 2, 6. 10
nequitia 2, 6. 3

nequitiæ 3, 8. 15
neſcio quid 2, 5. 19
neſcit 2, prolog. 13
nidoque 1, 28. 4
nidum 4, 4. 1, 6
niger 3, 15. 10
nigros 2, 2. 10
nihil 3, 10. 28: 3, 17. 8 & alibi pluries
nihilominus 3, prolog. 48
nil 1, 15. 2: & alibi
Nilo 1, 25. 3
nimia brevitate, 3, 10. 60
nimiam 1, 12, 6
nimiaque 4, 16. 7
niſi 1, 11. 14; & alibi
niſu 1, 24. 7
nites 3, 7. 4
nitetur 4, 25. 17
nitor 1, 13. 6
nitor ſmaragdi 3, 18. 7
nivea 5. 7. 6
niveis 5, 7. 37
nives 3, 7. 11
nixa 4, 8. 11
nobilem 1, 14. 12
nobiles 4, 21. 4
nobili 3, 1 2
nobilis 5, 7. 16
nobilis comœdiis 5, 1. 9
nobilis dives 5, 5. 4
nobis 1, 3. 3; 1, 30. 3; & alibi
noceat 5, 1. 8
nocendum 1, 26. 1
nocens eſt 5, 3, 12
nocivum 1, 29. 3
noctis 2, 8. 10
noctu 2, 4 18; 3, 7. 10
noctua 3, 16, 8. 17
noctuæ 3, 16. 3
nocturnus 1, 23, 3
noli 1, 22. 8: 1, 25. 7; 2, 3. 4; 4, 9. 23
noli adfectare 3, 14. 1
noli 1, 29. 11; 3, 7. 27; 4, 3. 4
noluiſtis 1, 2. 29
nomen 1, 15. 1; 1, 6. 1
nomen Æſopi 5, 1. 1
nomen amici 3, 9. 1
nomine 1, 14. 3
nomine auctoris 2, prolog. 7
nomino 5, prolog. 11
nominor 1, 5, 7
non 1, prolog 6; & alibi pluries
nondum 4, 3. 4
nos 1, prolog. 7
noſſem 1, 11. 14
noſſet 3, 13. 4
noſter 4, 10. 9
noſtra 1, 9. 9: 4, 9. 4; & alibi
noſtræ 4, 25. 8
noſtram 2, 4. 10
noſtris 1, 3. 13; 4, 23. 4
noſtro 1, 8. 11
noſtro ſeculo 5, 1. 4
noſtrum 1, 30. 11
noſtrum ſtudium 2. 9 12
nota 1, 9. 5
notam 1, 3. 11.
notare 3, prolog. 49
notas 4, 23. 37
noteſcet 3, 3. 3
notior 5, 7. 4
notis 1, 11. 2; 2, 5. 16
noto 3, prolog. 63
notos 1. 11. 9
novacula 5, 8. 1
noverat 4, 5. 28
novercæ 3, 10. 3
noverit 3, 1. 7
novi 5, 9. 4
novies 3, prolog. 19
novis 4. 6, 5
novis rebus 5, prolog. 13
noviſſime 1, 24, 9; 3, 14. 9; 4. 10. 20
novitatem 5, 5. 6
novo 1, 11. 8; 5. 1. 5.
novos 1, 11. 9
novum 4, 17. 35
nox 3, 2. 7; 3, 7. 19
noxiorum 4, 25. 31
nucibus 3, 14. 2
nudabit 3, prolog. 47
nudatum 5, 3. 1
nudo 5, 8. 2
nudos 4, 21. 17
nulla 1, 13. 8: 3, 15. 14. & alibi
nulli 1, 26. 1
nullis 5, 5. 14
nullo modo 1, 26. 5
nullam 4, 19. 11; 3, 16. 9
num 1, 15. 7
numeremus 5, 4. 10
numeret 3, prolog. 56
numero 4, 24. 16
numinum 4, 24 32
nummis 4, 21. 23
nummos 2, 7. 9
nunc 1, 6, 7: & alibi
nunquam 1, 4. 5.; 3, 3 15. & alibi
nuper 4, 16. 14; 2, 8. 21
nuptias 1, 6. 1
nutrit 3, 15. 7
nutritus 5, 4. 6

O.

O Canis 1, 27. 9
O me infelicem 1, 12. 13
ô nata 3, 17. 11
ô quanta ſpecies 1, 7. 2
ô qui 1, 13. 6
ô ſi 4, 5. 30
ô ſuavis anima 3, 1. 5
objecto 1, 23. 4: 4, 11. 8
objectus 5, 10. 4
obiit 3, 10. 3
obitum 3, 20. 2
objurgabat 1, 9. 4
objurgabat canem 5, 10. 7
oblectent 3, prolog. 32
oblitus 1, 27. 7
obnoxia 3, prolog. 34
obnoxiæ 2, 7. 14
obſcœna 3, 11. 2
obſcuro 4, 2, 3
obſiſtere 3, 16. 19
obtegere 5, 5. 30
obteret 1, 30. 10
obtrectare 2, 9. 10; 5, prolog. 15
obtrectet 5, prolog, 16
obvius 1, 29. 4.: 4, 21. 25
occaſione 2, 8. 9
occaſionem 5, 8. 5
occidi 2, 8. 26
occidit 2. 6. 17
occiſo 5, 2. 7
occœpit 1, 13. 5
occubuit 4, 2. 5
occuparat 2, 9. 5
occupat 1, 2. 5
occupata 2, 5. 2
occupato 3, 19. 12
occupaveris 5, 8. 3
occupavit 5, 1. 2
occurrit 2, 9. 15: 3, 7. 3
oculis 4, 4. 4
oculos centum 2, 8. 18
odi 4, 11. 7
odio 3, 10. 57
odioſiſſima 2, 5. 4
odore 4, 17. 18
odorem 3, 1. 3: 4, 17. 24
offendar 4, 10. 6
offendimus 3, 10. 60
offendunt 5, 5, 4
offerre 2, 1. 2
officii mei 3 prolog. 5
officinam 4, 7, 3
officium 1, 29. 6: 3, 7. 8
officium come 2, 5. 15
olfacit 4, 17. 35
olim 3, 2. 2: & alibi
oliva 3, 17. 9
omina læva 3. 18. 12
omiſerim 5, prolog. 5
omne 4, 7. 7
omnem 2, 9. 14: 4, 19. 25
omnes 1, 6. 7: & alibi
omni 1, 2 21: 1, 31. 9
omni cura 3, prolog 8.
omni vigilia 3, prolog. 25
omnia 4, 17. 22; 4. 22. 6
omnibus 3, 17, 11: 5, 7, 35
omnino 1, 2. 8: 4, 9. 23
omnium 4 5, 33
onerant laudibus 5, 5. 20
onerant ſaxis 3, 2. 4
onere dègravati 4, 21. 15
onere dives 2, 7. 4
onus 1, 2. 8
onus ignotum 3, 15. 5
onus naturæ 1, 18. 5
onuſtus 4, 10. 3
opera 2, 5. 23
opera vocis meæ 1, 11, 13
operæ pretium 2, 5. 6
operam 5, 7. 5
operam perdunt 1, 25. 2
operarios 4, 5. 23
opere 4, 9. 9
operibus 5, 1. 5
operis 5, prolog. 1
operis reſidui 4, 25. 5
opes 1, 7. 14: 3, prol. 24: 4, 11. 1
opes regales 1, 27. 10
opibus 4, 21. 13
opimam prædam 2, 6. 8
opinans 5, 7. 8
opinione 3, 10. 55
opium 1, 9. 6
oportet 2, prolog. 2: 4, 16. 9
oppetit 3, 16. 2
oppido 3, 10. 19
opponat 2, 9. 9
opportuno 2, 8 4
oppreſſi 5, 1. 5
oppreſſit 4, 24. 29
oppreſſum 1, 9. 3
opprimat 2, 4. 10
opprimere 5, 3. 2
opprimunt 1, 1. 15
oppugnant 2, 6. 3
opſonia 3, 4 2
opſoniorum 4, 19. 22
optem 5, 3. 10
optimis rebus 4, 23. 23
optimos 3, 4. 7
opus 4, 20. 7

opus adprobavit 4, 24. 11
opus eſt 4, 23. 31
opus infundite 3, 13. 9
orare 1, 28. 5
oratum 4, 17. 2
orbam 3, 10. 45
ordinem 4, 20. 9
ordo 5, 7. 30
ordo vulgatus 4, 24, 31
ornamenta 4, 4. 34
ornant ſe 3, 23. 38
ornatum 4, 4. 44: 4, 15. 5
Orpheo 3, prolog. 57
orta 4, 3. 3
os 1, 8. 4
oſcula 3, 8. 12: 4, 23. 22
oſcula matronarum 4, 23. 27
oſculantur 5, 1. 5
oſſa 3, 7. 21
oſſa humana 1, 27. 3
oſtendamus 1, 9. 2
oſtendere 3, prolog. 50
oſtendere vocem 1, 13.9
oſtenderet 5, 5, 6
oſtenderit 5,prolog. 12.
oſtenderet ſeſe 5, 7. 19
oſtendit 3, 15. 3: 4,10 18: 5, 6. 4
oſtentum 3, 3. 16
otio 2, 5. 2
otioſum 3, 7. 14
otium 5, 1. 7
otium des corpori 3, prolog. 13
ove 1, 17. 2
ovem 1, 16. 3
oves 3, 3. 4
oveſque 3, 15. 3
ovis 1, 17. 6: 1, 17. 8
ovis patiens injuriæ 1, 5. 3

P.

PActam 3, 8. 17
pacto 2, 6. 6: & alibi
palam 4, 25. 33
palladio 4, 6, 9
Pallas 3, 16. 13
pallio 5, 5 18
palude 1, 30. 3
paludibus 1, 11. 10
paludis 1, 30. 9
panem 1, 17. 3: & alibi
panis 3, 7. 21
Panthera 3, 2. 2
par color 3, 13 6
par eſſe 1, 19. 10
par gratia 3, 2. 1
par officium 3, 7. 8
parare 3, 19. 2
pararet 3, 10. 10
parata 2, 4. 15
parata 2, 4. 7
paratus 3, 7. 11
parcas mihi 1, 22. 2
parcè 4, 16 9
parcite 2, 8. 8
parco ſciens 4, 25. 1
parens 3, prolog. 57: 4, 4, 20
parentes 3, 16. 17
pareret 4, 22. 3
pares 2, 2, 7: 4, 15. 6
paret ornatum 4, 4: 44
paret vinum 4. 4, 43
pariter 5, 2, 13
pars 2, 1. 10
parta 5, prolog. 17
parte 2, 6. 11
partem 4, 24. 12
partem poſtulans 2, 1.4
partes 2, prolog. 11: 3, 18. 10
partes tnæ 4, 25. 24
partibus 1, 2. 4: 13. 5
partibus factis 1, 5, 6
particulo 5, prolog. 10:
particulo 5, 5. 5
partiens 3, 8. 13
partu 1, 18. 2
parturibat 4, 22. 1
parturiens 1, 19. 3
parva 1, 15. 3
parvæ rei 4, 3. 10
parvas 3, 9. 2
paruit 2, 6. 18
parum 4, 6. 3
parum eſt 2, 8. 22
parvo 5, 5. 1
parvulæ 5, 3. 3
parvum 1, 2. 14
paſcebat 1, 15. 3
paſci 4, 23. 39
paſſer 1, 9. 4
paſſim 5, 1. 3
paſtores 3, 2. 13
paſtoribus 3, 3. 17: 4, 5. 40
paſtum 2, 4. 14
patefecit 4, 6. 11
pater 1, 1. 12
pater Deorum 1, 2. 13
patere 2, 9. 3
pater familias 3, 10.48
patet 1, 28. 2
pati 1, 3. 11: 1, 26.12: 4, 4. 9
patiens 1, 5. 3
patientia 4, 4, 6, 3
patina 1, 26. 4
patior 3, 7. 11
patitur 4, 25. 2
patri 4. 5. 32
patriæ 3, prolog. 55
patriam 4, 21. 7
patrimonio 4, 19. 23
patris 4, 6. 16
patroni 3, 10. 37
paucas 5, prolog. 12

pauci 4, 21. 14
paucis 1, 9, 2 : 3, 2. 12 : 5, 4 12
pa icos 1, 17. 7
pa entes 1, (. 9
pavidum 1, 2. 15
paulo 5, 7. 4 : 12
pa/o 3, 18. 1
pavoni 1, 13. 5 : 1, 3. 8
pavonum 1, 3. 7
pavorem 2, 4. 20
pauper 2, 1. 14
pauperes 1, 15. 2
pauperiatem 4, 21. 3
peccant 3, 0. 52, 53
peccat 1, 8. 2 : 5, 3. 12
peccet 3, 13. 8
pecora 3, 3. 4 : 4, 5. 23. 40
pecore 4, 5. 45.
pectinem 5, 6. 1
pectore 3, prolog. 9
pectus 3, 10. 27 : 4, 9. 3
pecunia 2, 7. 2
pecuniam 4, 5. 17, 48
pecus 3, 2. 13
pede 1, 30 10 : 2, 4. 8 : 4 17. 6
pedes 1, 9. 5 : 1, 14. 16
pediſſequos 4, 5. 38
pegma 5, 7. 7
pelagi 4, 21. 7
Pelei 4, 6. 6
Peliadum 4, 6. 16
Peliæ 4 6. 12
pelle 4, . 7
pellem 1, 24 4
Peluſio 2, 5. 12
pendens 5, 8. 1
pendere 3, 4. 1
penderet , 27, 6
penitus 3, prolog. 21
pennæ , 31. 4
pennarum 1, 13. 6
pennas 1, 3, 5. 8
penula 5, 2. 8
pepercerant 3 2. 10
pepererit 2, 4. 2
pepererunt 3 3. 4
peperit 3, prolog. 19 : 3, 15. 9 : 4, 22. 3
per artus fratris 4, 6. 15
per auras 2, 6. 7
per campum 1, 12. 8
per fabellas 2, prolog. 2
per flumen 1, 4. 2
per forum 3, 19. 6
per quem 4, 10. 10
per te 2, 1. 5
peractis menſibus 1, 18. 2
perages 4, 25. 13
peras 4, 9. 1
perdere 5, 7. 9
perdidiſſe 1, 10. 9
perdomuit 4, 9. 19
perductus 3, prolog. 28
perdunt 1, 25. 2
pereat 3, prolog. 5
peregrinam 1, 26. 11
pereo 3, 7. 6
perfecit 4, 20. 8
perferri 1, 4. 4
periclitatur 4, 5. 11
periculo 2, 4. 13 : 2, 7. 14, 2, 8. 19 : 4, 16. 8
periculo mortis 1, 28. 11
periculoſam 1, 8. 9
periculoſam eſt, 3, 10. 1
periculoſum lucrum 5, 4 8
periculum 3, 3. 8 : 4, 8. 1 : 1, 29 3 : 4, 25. 34
perierant 4, 21. 15
periere 1, 20. 6
perierint 5, 4. 10
periit 4, 21. 27
perit 1, 24. 1 : 4, 2. 6
perit opera 2, 5. 23
peritis 1, 23. 2
perituræ 3, 2. 5
peritus 3, 3. 1
perjurio 4, 19. 24
perleges 5, prolog. 14
perluſtro 4, 22. 6
permotus 1, 6. 5
perniciem 1, 20. 2
pernicies 1, 30. 39 : 2, 4. 6
pernicitas 1, 9. 4
peroraſſent 1, 10. 7
perpaſto 3, 7. 2
perpeti 4, 5. 41
perſalutaſſet 4, 11. 4
perſcrutatus 3, 10. 47
perſecuta 1, 28. 5
perſequitur 3, 20. 3
perſolvit 3, 5. 1
perſonam 1, 7. 1
perſtes 3, prolog. 14
perſuaſa eſt 1, 8. 7
perſuaſus 3, 5. 8
pertineat 3. 1. 7
pertinet 1, 30. 11
pertinere 1, 14. 17 : 3, 3. 7
pertraxerunt 3, 10. 35
perturbatis 2, 4. 11
perturbatus 4, 4. 27
pervellit 5, 5. 32
pervenit 2, 9. 12 : 4, 19 3
peſſimos 3, 4. 6
petebat 1, 4. 7
petens 3, 10. 21
petens Neapolim 2, 5. 7
petierant 1, 20. 6
peteret 1, 17. 2
petiere 3, 10. 39

petierint 2, 1. 2 : 3, 2. 19
petierunt 2, 1, 11 : 1. 4, 21. 18
petiit 4, 3. 4
petis 1, 10. 9
petit 2, 8. 3 : 4, 24. 6
petivit 2, 1. 12
peto 3, prolog. 63 : 4, 25. 8
petulans 3, 5. 2
petulans jurgium 3, 11. 2
petulans turba 1, 2. 20
petunt 1, 11 9
Phædri 2, prolog. 1
Phalereus 5, 1. 1
Philete 5, 10 10
Phœbo 3, 17. 3
Phryx 3, prolog. 52
pictis 3, 18. 8
Pierio 3, prolog. 17
pietas 4, 10. 10
pignore 4, 20. 5 : 5, 5. 37
pilis 5, 6. 2
pingi 2, 2. 8
pinus 3, 17. 4 : 4, 6. 7
Pisistratus 1, 2. 5
placet ibid.
placet fatis 4, 19. 13
placido 2, 7. 6
placidus 2, 1. 9
placo 4, 6. 4
placuit 3, 17 3
plagæ 4, 1. 11
plagis 4, 1. 6
plane 3, 7 26 : 3, 13. 7
plano 2, 4. 10
plaudit 5, 7. 33
plausu 5, 5. 21
plausum 5, prolog. 20
plausus 5, 5. 28 : 5, 7. 28
plebeio 4, 25. 24
plebes 4, 5. 12
plecteret 5, 9. 3
plectimur , 31. 13
plenam 4, 5. 35 : 1, 26 8
plerumque 1, 26. 8 : 3, 16. 2
plumis 3. 18. 8
plura 3, prolog. 39 : 3, 10. 14
plures 2, 3. 7 : 2, 9. 9 : 4, 19. 2 : 4, 21. 15 : 5, prolog, 12
pluribus 2, 3. 4 : 3, 10. 59
plurimum 2, 8. 28
pluris 4, 23. 3
plus 3 5. 4 : 4, 4. 1 : 1, 5. 8
plus temporis 4, 25. 12
plus valeo 1, 5. 9
Pluto 4, 11. 5
poculis 4, 24. 20
pœna dignum 3, 3. 13
pœnæ 4, 10. 8
pœnam 4, 17. 26 : 3, 10. 32
pœnas 4, 17. 28
pœnas oppetit 3, 16. 2
pœnas dat 1, 13. 2
pœnas luat 3, 10. 44
pœnas luere 1, 17. 1
pœnas penderet 1, 27. 6
pœnas persolvit 3, 5.10
pœnitendum 5. 5. 3
pœnitentia 1, 13. 2
poetæ 5, 5. 9 : 4, 24. 8
politam 4. 4. 26
polivi 1, prolog. 2
pollicitus 4, 5. 26
pollui 3, 10. 17
pondere 2, 6 10
ponderet 3, 10. 55
poni 5, 4. 3
ponis 3, 9. 5
ponti 4, 6. 10
popoſcit 1, 4. 7
populum 4, 5 10
populus 3, 14 7 : 4, 5. 30 : 5, 5. 34 : 5, 7. 34
populus celſa 3, 17 4
porcelli 5, 5. 17
porcellos 2, 4. 15
porcellum 5, 5. 3 : 5, 5. 36
porrigunt 4, 21. 25
porro 3, prolog. 38 : 3, 15. 11
portat 3, 15 5
portem , 15. 10
portis 4, 5. 7
poſceret 4, 24. 12
poſita 2, 5. 9
poſitæ 3, 14. 8
poſito 1, 4. 9 : 1, 2. 19
poſſe 1, 18. 6 : 3, 3. 11
poſſent 1, 15. 6 : 1, 20. 4
poſſet 1, 19. 7. & alibi
poſſideant 4, 5. 10 : 4, 5. 15
poſſideat 3, 10. 37
poſſidebit 4, 5. 47
poſſint 4, 17. 31
poſſis 3, 5. 5 : 5, 2. 14
poſſit 3, 13. 14 : & alibi
poſſum 1, 1. 7
poſſumus 4, 9. 4
poſſunt 3, 9 17 : 4. 2. 5
poſt mortem 3, 20. 10
poſt obitum 3, 20. 2
poſt paucos dies 1, 17. 7
poſt tempus 4, 18 1
poſt tergum 4, 9. 2
poſteri 3, prolog. 32
poſteris 4, 4. 2
poſteros 4, 17. 34
poſtquam 1, 11. 11 : & alibi

postridie 3, 2. 8: 5, 5. 24
postula 1, 8. 12
postulans 2, 1. 2
postularunt 3, 10. 34
posuerat 2, 4. 3
posuere 2, 9. 1
posuisse 1, 26. 5
posuit 1, 26. 8: 1, 28. 4: 3, 14. 5
potare 3, 16. 13
potens 3, 5. 6
potente 1, 5. 1
potentem 1, 24. 1
potentes 1, 30. 1
poterit 4, 4. 39
potes 3, 7. 8: 3, 12. 7: 4, 23. 3
potest 1, 27. 1: 2, 4. 26
potestas 3, 15: 14
potior 3, 12. 6: 3, 15. 9. 15
potius 1, 3. 2: 4, 3. 13
potrici 4, 4. 25
potueris 1, 19. 10
potuerit 1, 26. 6
potuissent 4, 4. 32
potuit 3, 3. 15: 4, 2. 3: 4, 4. 19
præbuerunt 2, 4. 24
præcepto 3, 8. 1
præcludere 1, 23. 5
præcludit 1, 2. 26
præcurrit 2, 5. 18
prædam 1, 5. 11: 2, 6. 8: 2, 8. 27: 5, 6. 4: 5. 10. 6
prædator 2, 1, 2
prædones 4, 21 16
præfulget 3. 18. 7
præguſto 4. 23. 4
prælio 4, 5. 5
præluceat 4, 10. 9
præmetuens 1, 16. 4
præmio 1, 14. 9: 5, 5. 5: 5, 14. 9
præmium 1, 8. 10: 2, 3. 6: 3, 5. 7: 4, 17. 33: 4. 19. 9: 4. 25. 8
præponens 3, prolog. 27
præsentiam 5, 24 32
præsentibus 5, 1. 8
præsepe 2, 8. 22
præsepia 5, 9. 2
præsideo 4, 5. 12
præstare 3, 7. 8
præstat 3, 15, 16
præstatur 3, 4. 4
præstem 1, 31. 9
præstes 3, prolog. 15
præstiterint 2, 8. 16
præter 1, 15. 2
præterissem 3, 13. 16
prævalet 1, 13. 14
prato 1, 24. 2
prava 1. 25. 1
prave 3, 10. 6
Praxitelem 5, 1. 6
prece 3, 16. 7
preces 1, 19. 6
precibus 5, 7. 18: 4, 3. 7
premere 1, 11. 12
premit 4, 5. 10
premitur 4, 25. 32
prensa 1, 22. 1
pretia 4, 19. 12
pretii 3, 12. 4
pretio 1, 8. 6: 4, 4. 47: & alibi
pretiosas 4, 21. 11
pretium 1, 8. 1: 5, 1. 5: 5, 5 45
precium est operæ 2, 5. 6
prima 3, 6. 5: 4, 6. 10: 4. prolog. 6
prima 1, 5. 7
primo 3, 10. 31: 4, 10. 16
primum 4, 19. 6: 4, 25. 2
Primùm 3, 3. 3
primus 2, 9, 5
princeps 5, 7. 17: 5, 7. 41
princeps tibicen 5, 7. 4
principatu 1, 30. 5
principes 5, 7. 27: 5, 1. 13
principum 4, 5. 11
prior 1, 26. 4: 4, 23. 2: 5, 5. 27.
prior ales 1, 13. 8
priore 5, 5. 31
priores 4, 19. 16
pristina 4, 12. 6
pristinam 1, 21. 3
pristinum 1, 2. 3
privata 1, 22. 11
privatam 3, 10. 45
prius 1, 3, 12: 3, 10 5: 4, 25. 24
privus 5, prolog. 8
pro judicio 5, 5. 2
pro quo 1, 8. 10
pro re domini 1, 23. 6
pro salute 5, 4. 2
pro thesauro 5, 6. 6
pro vita 3, 2. 16
probanda 4, 12. 2
probans 5, 5. 37
probatur 1, 13. 13
procax 1, 2. 2
procedunt 3, 7. 15
proclivis 4, 25. 21
procul 4, 1. 9
proculcatas 1, 30. 10
procurare 3, 3. 16
prodesse 3, 12. 7: 4, 18. 6

prodidit 1, 3. 3 : 4, 17. 18
prodit 4, 6. 5 : 5, 5, 87
prodit foras 2, 4. 22
proditurum 5, 7. 22
profecti 4, 17. 6
profectò 3, 19. 11 : 4, 24. 21
profeſſæ 4, 6. 8
profeſſum 3, prolog. 52
profeſſus eſt 5, 5. 23
profert 5, 5, 36
profuerint 1, 12. 14
profugerit 1. 30. 8
progeniem 2, 4. 10
progredi 3, 6. 2
prolapſam 3, 15. 6
prolatum 5, 5. 10
prolem 2, 4 19
proloquar 3, 7. 1
promiſit 4, 24. 19
promiſſa 2, 6. 11
promitte 4, 24 13
promôrat 4, 24. 28
prope 4, 21. 17
properat 3, 2. 11
propior 4, 25. 10
propoſiti 4, 20. 9
propoſito 5, 5, 5
propoſitum 1, 5. 2 : 2, prolog. 6 : 3, prolog. 16
propoſuit 3, 13. 5 : 4, 25. 29
propriis 3, 18. 13 : 4, 9. 2
propriis viribus 3 prolog. 36
proprios 3, prolog, 37
proprium 1, 4. 1.
proprium genus 1, 3. 10
propter fructum 3, 17. 9
propter illos 1, 1, 14.
propter virtutem 4, 11. 3
propter volans 2, 6. 7
propterea 3, 10. 59
propulſi 4, 17. 12
prorſus 2, 1. 11 : 5, 4. 5
proſecutus 3, 5. 4
proſequuntur 5, 5. 21
proſit 3, 17. 13
proſpectat 2, 5. 10
proſpicit 2, 4. 20 : 2, 5. 10
proſternit ſe 5, 7. 38
protinus 4 18 4
protrnſus 5, 7. 44
provocet 4, 24. 25
provolat 3, 2. 12
proximam 2, 8. 3
proximam culpæ 1, 10. 5
proximi 5, 1, 16
proximum 3, 10. 12
prudenti 1, prolog. 4
prudentia 1, 14. 11
pudeat 2, 9. 19
pudor 2, 1. 12
puella 2, 2. 9
puer 4, 25. 34
pueriliter 3, 8. 5
puero 3, 10. 13
puerorum 3, 14. 1
pugnæ 5, 10. 4
pugnam 1, 3. 2
pulcherrime 3, 13. 4
pulchra facie 3, 8. 3
pulchra juvenis 2, 2. 4
pulchre 1, 10. 10 : 4, 19. 6 : 4, 20. 2
pullis 1, 28. 4
pullus 3, 12. 1
pulmentarium 3, 7. 23
pulpito 5, 7. 37
pulvere 4, 24. 22
pulverem 2, 5. 17
pulſus 1, 30. 8
punctum 5, 3. 3
puniri 4, 10. 19
punitorum 5, 4. 11
puram 3, 10. 10
purgo 1, 22. 3
putabat 3, 20. 10
putabit 4 20. 3
putans 1, 4. 4 : 4, 1. 4
putans eſcam 4, 1. 4
putaret 2, 2. 7
putas 1, 15. 8
putat 5, 7. 29
putatis 1, 14. 14
putavit 2, 5, 19
putentur 4, 6 26
puteo 4, 8. 11
putes 3, 10. 52
putet 5, 9 5
puteum 4, 8. 3
pyctæ 4. 24, 5

Q.

QUA 1, 12, 10 : & alibi
qua res 4, 7. 4
qua viſum eſt 3, 7. 20
quacunque 4, 5. 46
quadrantes 4, 19. 23
quæ 1, 3, 5, & alibi quam pluries
quædam 1, 6. 6 : & alibi
quærens ignem 3, 18. 3
quærere victum 3, 16. 4
quærit 1, 6 5 : 1, 29. 6 : 3, prolog. 25 : 4, 8. 2
quærit eſcam 3, 12. 2
quæritur 2, prolog. 2
quæro 3, 19. 9
quæro vindictam 4, 3. 11
quærunt 3, 10. 24
quæſivit 1, 27. 7 : 3, 4. 3 : 4, 11. 6
quæſo 1, 4. 7 : & alibi
quæſtionis 3, 14. 8
quæſtus 3, 20. 4

quæſtus genere 4, 21. 6
quæſtus ſtultitiæ 1, 14. 18
quævis 5, 3, 13
quale 3, 4. 4
qualem 3, 1. 5
quales 5, 5. 38
qualis 1, 11. 13
quam 1, prolog. 1 : & alibi pluries.
quamlibet 1, 25. 6
quamvis 1,28. 1 : & alibi
quanam 4, 5. 17
quando 3, 4. 6
quandoquidem 3, 10 52
quanta 1, 7. 2 : 1, 30. 3
quanta res 3, 12. 3
quantæ 1, 14. 14
quantam 4 prolog. 4
quantis 5, 2. 15
quantò 5, 5 9
quantò facilius 3. 7. 13
quantò juſtius 4, 25. 23
quantum 1, 13. 13 : 2, 4. 25 : 1, 13. 7 : 2, 8. 24 : 1, 12. 15 : 4, 24, 1.
quantus 4, 24 2
quapropter 3, 6. 8 : 3, 13. 15
quare 1. 31. 7 : 3, 17. 5 : 5, prolog. 10 : 5, 5. 4
quartam 1, 5. 10
quartum 5, prolog. 14
quas 1, 19. 2 : & alibi
quaſi 3, 2. 8 : 5 prolog. 12
quaſſat 4, 17. 22
queis 5, 1, 11
quem 1, 4. 6 : & alibi
quemcunque 4, 5. 10
quercu 3, 13. 1
quercu ſublimi 2, 4. 1
quercum 3, 4. 9
quercus 3, 17. 2
querela 5, 6. 7
querella 1, 9. 0
querellæ 1, 6. 6
querellam 2, 9. 14 : 3, 18. 15
quereretur 4, 16. 1
quereris 1, 1. 7
queri 1, 2. 8 : 4, 16. 9
queſtuque 1, 9. 7
qui 1, 1. 15 : & alibi quam pluries,
quî poſſum 1, 1. 7
qui ſint 4, 25. 32
quia 1, 2. 7
quibus 1, 7. 3 : 5. 7. 6
quicquam 1, 8. 14 : 3 12. 7 : 4, 19. 13
quicunque 1, 10. 1 : 1, 21. 1 : 2, prolog. 5
quid 3, prolog. 24 : & alibi
quidam 1,3. 12 : & alibi
quidem 2, 8. 17 : 4, 12. 2
quidnam 1, 6. 9 : & alibi.
quidquid 2, 6. 3 : 4, 20. 3 : 2. 1. 2
quieſcam 3, 7. 19
quietis 2, 8. 15
quieto 2, 7. 6
quinetiam 5, 1. 7
quinam 5, 1. 15
quippe 1, 28. 7 : 3, 2, 5
quis 1, prolog. 5 : & alibi pluries.
quiſque 1, 26. 12 : & alibi
quo 1, 3 11 : & alibi
quò 4. 19. 16 : & alibi
quò mi 3, 18. 9
quò pertineat 3, 1. 7
quò venis 4, 23. 30
quod 1, prolog. 3 : & alibi pluries.
quòd 4, 5. 33 : 5, 2. 16
quod ſi 2, 9. 8 : 3. prolog. 41 : 3, 10. 47
quodam 1, 24. 2 : & alibi
quodcunque 3, prolog. 27
quodve 4, 19. 9
quondam 1, 6 3 : 1,28. 3 : 4, 25. 33
quoniam 1, 2. 7 : & alibi
quoque 1, 2. 30 : & alibi
quorum 1, 14. 18 : & alibi
quos 1, 3. 12 : & alibi
quoſdam 3, 10. 60
quot 4, 10. 14
quotidie 2, 4 8. & alibi

R.

RAdicibus 3, 10. 49
ramis 2, 4. 21
ramo 3, 16. 5
ramoſa 1, 12. 5
rana 1, 24. 2 ; 1, 30. 2
ranæ 1, 1. 10 : 1, 6. 4
rapere 1, 16. 5
rapiantur 1, 25. 3
rapinam 2, 4 22
rapiet ad ſe 3, prolog. 46
rapit 1, 9 6
rapitur 5, 7. 7
rapiunt 4, 21. 16

raptor 1, 31. 5
raptum 1, 13. 3
rapuere 5, 4 9
rapuisti 3, 6. 8
rapuistis 4, 21. 27
rapuit 1, 13. 11
rara 3. 9. 1
rara mens 4, prolog. 6
ratem 4, 6. 9
ratio 5, prolog. 9
re 1, 13 13; 1, 23. 6: 2, prolog. 7
rebus 4, 23 23: 5, 5. 3
rebus novis 5, prolog. 13
rebus suis 3, 8. 28
recepti 4, 5. 3
receptus cœlo 4, 11. 3
recidat 3, 18, 15
reciperet 1, 18. 4
recipior 3, prolog. 23
recipit 4, 23. 35
recipit ad se 4, 21 23
reclamant 4, 17. 25
recolit 1, 18. 1
rectâ 3. 10. 21
rectà per forum 3, 19. 6
recte 4, 12. 1
recubuit 4, 24. 19
recusant 3, 2. 18: 3, 13. 12
recusassent 3, 13. 17
reddas 3, prolog. 12
reddas judicium 3, prolog 64
reddas præmium 4, 25. 8
reddebat 4, 12. 8
reddent 4, 24. 13
reddidi 5, 1. 2
redeat tibi 3, 14. 13
redeo 5, 3. 6
redeunt 2, 8. 12
rediit 4, 3. 5: 5, 24, 19
redire 1, 3. 10: 3, 19. 7
rediisses 3, 12. 5
redit 2, 8. 17
reducit 5, 7. 18
refecit 3, 2. 9
refecta est 4, 18. 4
refelli 4, 20. 6
referens 4, 24. 10
referri 3, 2. 1
refert 1, 15. 6
refertur 5, 7. 11
regales 1, 27. 10
rege 1, 2. 18
regem 1, 2. 11; 1, 2. 22
reges 3, prolog. 28
regiam 4, 17. 11
Regis 4, 17. 27
Regina 4, 6. 13
regnare 3. 7. 27
regno 1, 30. 8
regnum 1, 31. 11
rei 3, 10. 2: 4, 0. 21
rei domesticæ 3, prolog. 11
rei narratæ 4, 24. 31
rei parvæ 4, 3. 10
rejecit 2, 1. 6
rejecta 5, 2. 8
relaxes 3, prolog 13
religio 3, 13. 8: 4, 25. 26.
religio sancta 4, 10. 4
religione 1, 27. 6
relinquunt 4, 21 17
reliquam 4, 24. 12
reliquas 3, 4. 2
reliquerat 3, prolog. 39
reliquiæ 3, 1. 6: 4, 25. 15
reliquias 5, 4. 3
reliquiis 1, 22. 6
reliquis 1, 31. 13
reliquit 4, 4. 3
rem 1, 16. 2
rem feminarum 3 8 11
rem gravem 3, prolog. 51
remq; intelligit 2, 5. 18
remediis 3, prolog 44
remedium 2, 3. 3:
rependet 2 prol 12.
repentè 1, 23. 1: 2, 2. 8: & alibi
repentè liberalis 1, 3, 1
reperi servitutem 4, 3. 11
reperies 5, 4. 11
reperies utilitutem 4, prolog. 4
reperire 4, 8. 2
reperit 3, 10. 43: 3, 12. 2: 4, 5. 51: 4, 10. 15: 1, prolog. 1
reperti sunt 4 24. 30
repertum 5, 5. 20
repeti 5, 7 31
repetunt 5, 1 8
replent 4, 17. 18
repletam 4, 11. 2
replevit 2, 4 19
reposcenti 1, 19. 5
repræsentavit 3, 10. 32
reprehendere 5, 7 4
repressit 1, 29. 10
repudiat 1, 29. 5
repulsam 1, 3 16
repulsus 1, 1. 9: 1, 3 11
reputavi 5, 4. 8
requiram 1, 16. 7
requiris 4, 25 32
requirit 1, 31 2
rerum 4 5 49: 4, 25. 3: 5, 8. 5
rerum varietas 5, 5. 2
res 1, 27. : 3. 1- 3: 3, 13. 7 4 4 11: 4, 10. 14: 4, 21, 11: 5, 7. 35

res cibi 4, 7. 4
reſidens 1, 13. 4
reſides 3, 1. 7
reſidui 4, 25. 5
reſonabat 4, 24. 21
reſpectu 5, 4. 7
reſpiciens 3, 10. 28
reſpondeas 4, 19. 8
reſpondent 4, 27. 8
reſponderunt 5, 1. 16
reſpondit 1, 1. 11 : 1, 22. 4 : 5, 3. 6 : 2, 8. 17 : 3, 3. 7 : 4, 6. 4 : 4, 18. 6
reſponſo 4, 20. 6
reſtiterunt 3, 7. 4
reſtitit 1, 12. 3 : 3, 14. 2
reſtituo 3, 13. 15
retenſum 3, 14. 5
retentis 1, 12. 10
retorridus 4, 1. 7
retro 2, 1. 6
retudi 4, 23. 36
retuli 1, 1. 9 : 2, 1. 66
retulit 2, 1. 8 : 4, 24. 4
retulit ad animum 3, 19. 10
revertier 4, 17. 14
revertor 3, 2. 21
reum 5, 7. 17
revocaſſet 1, 26. 7
reus 4, 25. 22
rex, 1, 14, 6. 13
ridicule 3, 4. 5
rigentem 4, 18. 2
riſit 1, 1. 13
riſu 5, 7, 31
riſum 1, 29. 1
riſum movet 1, prolog. 3
rivum 1, 1. 1
rogabat 1, 16. 3
rogant 3, 2. 16
rogantes 1, 1. 22 : 4, 17. 20 : 4, 21. 25
rogare 5, 7. 34
rogaret 4, 18. 5
rogaſſet 1, 19. 3
rogata eſt 3, 16. 6
rogati 3, 20. 8
rogatus 4, 5. 35
rogavit 4, 8. 6
Roma 5, 7. 27
Romæ 2, 5. 1
Romamque 3, 10. 35
roſtris 1, 3. 9
roſtrum 1, 26. 8
roſuri 1, 22. 7
rudis 2, 2. 3
rugoſam 1, 24. 4
ruina 4, 24. 29
ruinam 1, 4, 21
ruit 2, 6. 3 : 3, 10. 4
rumor 4, 5. 13 : 4, 17. 16 : 5, 5. 11 : 5, 7. 20
rumpes 3, 14. 10
rupti 1, 20. 5
rupto 1, 24. 10
rurſus 1, 24. 6 : & alibi
ruſtica 4, 22. 24
ruſticæ 4, 5. 37
ruſticam 4, 5. 5
ruſtice 3, 3. 16
ruſtici 2, 8. 12
ruſticum 5, 5. 35 : 4, 5. 24
ruſticus 5, 1. 22, 29
ruunt 5, 1. 3

S.

SAccos 2, 7. 3
ſacrilegio 4, 10. 3
ſacrum 4, 10. 13
ſæpe 1, 12. 2 : & alibi
ſæpius 1, 15. 1
ſævis 1, 12. 11 : 4, 16. 3 : 1, 31. 12
ſævit 3, 2. 14
ſævum 4, 6. 14
ſale 5, 5. 8
ſaliens 4, 2. 2
ſaltantis 5, 7. 15
ſaltem 5, 2. 11
ſaltibus 1, 5. 4
ſaltu 3, 2. 10
ſalve 1, 29. 5
ſalvo 5, 7. 27
ſalutantes 3, 7. 3
ſalute 5, 4. 2
ſalvum 2, 8. 17
ſancta 3, prolog. 19 : 4, 12. 8
ſancta religio 4, 10. 4
ſanctæ 1, 27. 6
ſanctamque 3, 10. 30
ſanctiſſime 5, 5. 43
ſancto 5, 4. 1
ſane 3, 15. 12 : & alibi
ſanguine 1, 29. 11
ſanguinem 5, 3 9
ſanguinis 1, 28. 10
ſanitas 4, 25. 36
ſanitatem 5, 7. 12
ſapere 4. 6. 26
ſaperet 3, 4. 3
ſapiens 3, 14. 6 : 3, 17. 11
ſapientia 1, 13. 14
ſapor 3, 4. 4
ſapore 3, 13. 10
ſarcinam 3, 15. 6
ſarcinas 3, 20. 5
ſarcinis 2, 7. 3
ſatiari 4, 8. 9
ſatiari cibo 3, 7. 14
ſatiatur 1, 26. 9
ſatis 2, 6. 1 : 1, 13. 21
ſatis feciſſet 5, 10. 2
ſator 3, 17. 10
ſaxa 3, prolog. 59
ſaxis 3, 2. 4
ſaxo 3, 2. 17
ſcandit 2, 4. 6
ſcelera 5, 10. 18
ſcelere 3, 10. 50

ſceleſta 2, 4. 5
ſceleſte 4, 10. 7
ſcena 5, 5. 13 : 5, 7. 5
ſchola 3, prolog. 21
ſciens 4, 25. 1
ſcirem 1, 25. 8.
ſcirent 2, 9. 3
ſcierint 2, 3. 6
ſcierunt 4, 24 32
ſcilicet 5. 5. 30
ſcio 3, 6. 9 : 5, 3. 7
ſciſſet 3, 15. 11
ſcito 5. 1. 3
ſcivit 3, 15. 10
ſcopulum 2, 6. 11
ſcribam 4, 25. 1
ſcribendi 5, prolog. 9
ſcriberet 4, 24. 5
ſcripſerim 5, 10, 10
ſcripſit 4, 21. 2
ſcripta 1, 1. 14: 4, 6. 1
ſcriptor 5, 1. 26
ſcriptum eſt 4, 22. 3
ſcrutantur 4, 17. 7
ſcrutatur 2, 8. 24
ſcurra 5, 5. 8 : 5, 5. 27
ſcruram 5, 5. 34
ſcyphum 1, 14 7
Scytha 3, prolog. 53
ſe 1, 3. 6: & alibi
ſecreta 1, 30, 9
ſecretum 3, 10. 11: 4, 24. 6 : 4, 4, 6
ſeculo 5, 1. 4
ſecunda re 5, 2. 18
ſecundam 1, 5. 8
ſecundis 4, 16. 6
ſecundo 4, 10. 28
ſecundum 4, 10. 18
ſecuri 3, 2. 7
ſecurius 1, 9. 9
ſecurum 3, 20. 10
ſecutis 4, 1. 7
ſecutus 3, 10, 59
ſed 1, 20. 2 : & alibi pluries
ſedans 2, 5. 18
ſedare 4, 3. 1
ſede 1, 6 8
ſedens 3, 6. 5
ſedent 5, 5. 26
ſedeo 4, 23. 6
ſedibus 1, 3. 13
ſedit 1, 10. 6 : 3, 6. 1
ſeductus 3, 10. 11
ſedula 4, 4. 13
ſegnis 5, 8. 6
ſegregatas 3, 15 3
Sejano 3, prolog. 42
ſella 3, 6. 5
ſemel 1, 10. 10
ſemianimus 1, 9 8
ſemita 3, prolog. 39
ſemper 1, 13. 14: & alibi
ſenariis 1, prolog. 2
ſenecta 4, 1. 1
ſenex 1, 15. 4 : 3, 14, 4 4, 4, 7
ſenex latrans 5, 10. 7
ſeni 3, 19. 11
ſenio 4, 25. 16
ſenis 2, prolog. 8
ſenſerat 3, 10. 31
ſenſibus 2. 4. 11
ſenſim 4, 16. 9
ſenſit 3, 14 3 : 3, 19. 11
ſenſum 1, 7. 4
ſenſus 2, prolog. 10
ſenſus teſtamenti 4, 4. 19 : 4, 4. 30
ſententia 3, 10. 6
ſententiam 4, 25. 34
ſententiam dixiſſe 1, 10. 8
ſententiam ſuſtulit 3, 13. 13
ſententiis 3, 3. 12
ſentiam 4, 24. 14
ſentiat 3, prolog. 3 : 4, 7. 2 : 5, 2. 9
ſentiebat 3, 10. 15
ſentiret, 1, 3. 16
ſentit 2, 8. 14 : 2. 9. 13 : 3, 10. 27
ſeparata 1, 30. 7
ſeponit 4, 4. 21
ſequentes 5, 1. 16
ſequerentur 4, 5. 6
ſequetur 1, 5. 9
ſequitur 2, 7. 6
ſerenam 4, 16 5
ſermone 4, 21. 2
ſervabo 2, prolog. 8
ſervans 3, 10. 23
ſervet 2. prolog. 6
ſerviam 1. 15. 10
ſervit 1, 22. 11
ſervitus 3, prolog. 35
ſervitutem 1, 2. 6
ſervitutem reperi 4, 31. 11
ſervulo 4, 24. 24
ſervumque 2, 9. 2
ſeſe 1, 24. 10: & alibi
ſeſtertia 4, 4. 12
ſetoſæ 2, 4. 12
ſeveritatem 4, 6. 4
ſex 1, 1. 10
ſi 1, prolog. 5 : & alibi
ſic 1, 5. 6: & alibi pluries
ſicubi 5, 24. 32
Siculum 2, 5. 10
ſidera 1, 6. 4
ſidera Ledæ 4, 24, 9
ſignificari 3, 3. 10
ſignificat 2, 8. 27: 4, 10. 16: 5, 8. 5
ſignum 4, 5, 5
ſilentio 3, 13. 16
ſilentium 5, 5. 15
ſiles 4, 23. 18
ſilva 1, 12, 9
ſilvas 2, 1. 10
ſilvis 3. 7. 12
ſim 3, 7. 27
ſimile 4, 23. 9
ſimiles habitu 4, 15. 7

similes tui 5, prolog. 17
simili 1, 9. 10: 1, 11. 15: 1, 24. 7; 1, 26. 2
simili gyro 2, 25. 26
simili querela 1, 9. 10
similis 4, 19. 15
similis gloriæ 4, 24. 10
similiter 3, 5. 6
similius 5, 5. 34
simium 3, 4. 1
simius 1, 10. 6
Simonide 4, 21. 13
Simonidem 4, 24 25, 27
Simonides 4, 21. 2. 26; 4, 24. 4
Simonidis 4, 21. 20
simplices 3, 10. 54
simpliciter 3, 7. 7
simul 1, 11. 4; & alibi
simulachrum 1, 4. 3
simulans 2, 14. 7; 2, 4. 20; 5, 5. 29
simulat 5, 5. 29
simulavit 3, 10. 19
sin 2, 9. 15; 3 prolog. 31
sinceræ 4, 25. 31
sinceritas 4, 12. 3
sincerum 3, prolog. 63.
sine apparatu 5, 5. 14
sine labore 3, 7. 14
sine mercede 4, prol. 8
sine mora 5, 7. 24
sine virtute 3, 6. 11
singula 4, 4. 47
singulæ 2, 8. 24
singulas 1, 2. 25; 1, 31. 11
singulas horas 3, 15. 13
singulis 4, 4. 27
singulos 1, 8. 5; 3, prolog. 50
siniſtra 2, 9. 16
siniſtram 5, 7. 8
sinite 4, 15. 4
sinon 3. prolog. 27
sint 3, 1. 6
sinu 4, 18. 3: 5, 5. 36
siuum 5, 5. 16
sinunt 3, 16. 11
sinuque 4, 18. 3
sinus 4, 6. 10
sis 3, 7. 9
sit 2, 6. 9. & alibi
siti 1, 1. 2; 3, 16. 15
sitiens 4, 8. 5
sitim 4, 3. 1
sitis 5, 5. 38
sive 4, 21. 7
smaragda 3, 18. 7
ſocietas 1, 5. 1
ſocii 1, 5. 4
Socrates 3, 9. 2
ſol 1, 6. 3
ſola 1, 5. 11
ſolatium 1, 9. 8
ſole 3, 19. 8
ſolebant 3, 20. 5
ſolebat 5, 7. 15
ſolem 1, 4. 3
ſolennis 3, prolog. 62
ſolent 1, 17. 1: 5, 5. 1
ſolet 3, 2. 1: 3, 9. 5
ſoleres 2, 1 3
ſolertia 4, 4. 49
ſolertiæ 1, 28. 2
ſolicitum 1, 31. 7
ſolidum 4, 23. 24
ſolitæ 3, 16. 4
ſolitus 4. 3. 1: 5, 7, 5
ſolvit 1, 2. 3: 1. 17. 7: 4, 4. 33
ſolus 2, 9. 6: 3, 19. 1: 5, 5. 13
ſoluto 3, prolog. 10
ſolutus 3, 7. 20
ſomno 3, 10. 31: 4, 19. 10
ſomno inerti 3, prol. 56
ſomnum 3, 16. 5
ſonare 3, 16 12
ſonipes 4, 3, 3
ſono vincor 3, 18. 9
ſonoque 1, 2. 15
ſonum citharæ 4, 19. 20
ſophus 3, 14. 9: 4, 16. 8
ſopita 3, 10. 31
ſorbitionum 1, 26. 5
ſordido 4, 19. 24
ſpacium 2, 8. 10
ſpargeret 3, 1. 3
ſparſi 4. 24. 22
ſpeciem 3, 18. 9
ſpecies 1, 7. 2
ſpectaculi 5, 5. 9
ſpectatorum 5, 7. 13
ſpectaturi 5, 5. 26
ſpecu 4, 5. 9
ſpeculo 1, 4. 3
ſpeculnm 3, 8. 4
ſpeluncam 4, 19. 3
ſperante 3, 10. 12
ſpernat 3, 10. 51
ſpes 3, 5. 9
ſpes deluſa 3, 18. 15
ſpiritu 4, 10 7
ſpiritum 1, 21. 4: 2, 8. 7: 3, 2. 6: 4, 19. 17
ſpiritus 4, 25. 30
ſplendebat 4. 24. 20
ſplendorem 3, 11. 5
ſpoliari 2, 2. 1
ſpoliatus 2, 7. 10
ſponſore 1, 16 4
ſponſu 1, 16. 1
ſponte 3, 15. 16
ſpumantibus 3, 6. 7
ſtabat 1, 1. 2: 2, 1. 1
ſtagni 1, 6 6
ſtagno 1, 2. 17
ſtans 3, 3 14
ſtant 3, 10. 37
ſtant pro judicio 5, 5. 2

ſtatim 3, 10. 51
ſtatuam 2, 9. 1 : 4, 17. 19 ; 5, 1. 17 : 5, 5, 23
ſtercore 1, 27. 11 : 4, 17. 7
ſteriles 3, 17. 5
ſterquilinio 3, 12. 1
ſtramenta 2, 8. 23
ſtringitque 5, 2. 8
ſtrinxerat 3. 10. 33
ſtrophis 1, 14. 4
ſtudent 1, 27. 2
ſtudii 2, 9. 6
ſtudio 4, 21. 19
ſtudioſè 4, 23. 13
ſtudium 2, 9. 12 : 3 prolog 10
ſiulta 2, 4, 25 : 3, 17. 12 : 4, 7. 6 : 5, 7. 3
ſtulte 3, prolog. 48 : 3, 15. 2
ſtulti 1, 29. 6 : 4, 6. 25 25
ſtultis 1, 23. 1
ſtultitiæ 1, 14 18
ſtultitiam 4 9. 25
ſtultum 1. 20. 1 : 4. 25. 20 : 5, 7. 30
ſtultus 1, 13. 9
ſtupor 1, 13. 12
ſtupore 1, 14. 12
ſtuproque 3, 10. 17
ſtylo 3, prolog. 30
ſua 5, prolog. 7.
ſuâ 3, prolog 45 : 3, 7. 21 : 3, 17. 1 : 5, 4. 2 : 5, 5. 17
ſua exempla 1, 26. 12 : 3, 16. 9
ſuadebat 1. 15. 6
ſuadet 2 6 11
ſuæ 4 7 2
ſuam 1, 10. 7 : 1, 12, 4 : 2. 4, 19 : 2, 5 8 : 3, 6. 16 : 4, 5. 33 : 4, 15. 3 : 4, 21, 24
ſuaves 5, 5. 42
ſuavis 3, 1, 5
ſub conditione 4, 4. 8
ſub illis 4, prolog. 4
ſub tecto 3, 7. 13
ſubclamant 5, 1. 13
ſubdolis 1, 13. 1
ſubeſſe 5, 5. 18
ſubjecti 1, 19 2
ſubinde 2, 8. 12
ſubita 1, 23. 7
ſubito 1, 2. 14 : 1, 12. 7 ; 1. 11. 7
ſubitò 1, 27. 10 ; 2, 7. 7 : 4, 5. 31 : 4, 16. 5 : 4, 17. 23 ; 4. 24. 35
ſublatus 5, 7. 10
ſublime 2, 6. 7
ſublimes 1, 28. 1
ſublimi 2, 4. 1
ſubmovet 2, 9. 14
ſubripi 4, 10 6
ſubripuiſſe 1, 10, 10
ſubſcribit 3, 10. 57
ſubſedit 3, 10. 20
ſubſidium 4, 21, 12
ſubtiliter 3, 10. 45
ſucceſſus 2, 3 7 ; 3, 5. 1
ſuccumbit 3, 14. 9
ſuccurrat 1, 21 28
ſudore 4, 23. 23
ſuffici 3, 10. 12
ſui 2, 9. 19 ; 5, 5. 2
ſuis *pronom.* 2, 4. 23 ; 4, 5, 42 ; 4. 16 1 ; 2, 8. 28 ; 4, 5. 5 ; 4, 17. 15
ſui *nom.* 5, 10. 4
ſuis ſetoſæ 2, 4. 12
ſum 1, 5. 8 ; 2, 7. 12 ; 3, prolog. 54 ; 3, 7. 6 , 3. 10. 59
ſum expertus 5, 2. 15
ſum paratus 3, 7. 11
ſumere 2, 1, 3 ; 4, 2. 4
ſumerent 3, 17. 5
ſumis 4, 19. 12
ſumma 4, 4. 44
ſummis 4, 2. 2
ſummo 2, 5 9. ; 4, 19 11
ſumus 4, 9. 5 ; 5, 10. 9
ſunt 1, 22. 7 ; 2, 4, 13, 23 ; 3, 18 10, 13 ; 4, prolog. 5 ; 4 11. 1 ; 4, 15. 8 ; 4, 21. 15 ; 4, 24. 13 ; 5 1, 15
ſuo 1, 3 2 ; 3 10, 11
ſuos 1, 3. 6 ; 1, 24. 4 ; 1, 28. 11 ; 3 prolog. 56 ; 2, 7. 10 ; 3, 13. 2
ſuper 1, 27. 8
ſuper juvencum 2, 1, 1
ſuper obſcœna dicta 3, 11. 2
ſuper ſcopulum 2, 6. 21
ſuperba 4, 23. 17
ſuperbi 4, 6. 12
ſuperbia 1, 3, 4
ſuperbiæ 3, 16. 2
ſuperbiam 4, 23. 21
ſuperbiens 5, 7. 43
ſuperfuit 2, 9. 6
ſuperior 1, 1, 2
ſuperiore 4, 17. 18
ſuperis 1, 17. 9 ; 4, 24, 3
ſuperius 4, 24. 2
ſuperos 4, 19. 19,
ſuperſunt 4, 25, 1 ; 5, 5. 40
ſuperûm 5, 6. 5
ſupplex 1, 28. 12 ; 2, 8. 8
ſupplici 1, 22. 5
ſuppoſitum 3, 8. 4
ſupra formam 4, 24. 24
ſupra lignum 1, 2. 20

ſus 2, 4. 3
ſuſcitat 5, 5, 28
ſuſpendit 4, 9. 3
ſuſpenſo 2, 4. 18
ſuſpicio 3, 10. 36
ſuſpicione 3, prolog. 46
ſuſtine 4, 6. 31
ſuſtineas 4, 15. 7
ſuſtinens 3, 10. 25
ſuſtinere 1, 2. 31
ſuſtineret 3, 2. 6: 4, 21. 3
ſuſtinet 3, 8. 7
ſuſtinete 1, 2. 31
ſuſtinuit 1, 3. 11
ſuſtulere 1, 6. 4
ſuſtulit 1, 3. 5; 1, 28. 3; 2, 6. 4; 3, 13. 13; 4, 18. 2
ſutor 1, 14. 1
ſuum 2, prolog. 6; & alibi
ſylva 1, 12. 9
ſylvas 2, 1. 12
ſylvis 3, 7. 12

T.

TAbulam 4, 21. 24
tace 5, 9. 4
taceret 3, 16. 6
tacite 1, 2. 17
tacito 5, prolog. 3
tacta 1, 24. 3
tale 2, 3. 6; 4, 10. 11
talem 1, 2. 9; & alibi
tales reliquiæ 3, 1. 6
tali 1, 21. 5
tali modo 4, 4. 9
talis 3, 4 4; 4, 23. 3
talis exempli 5, 1. 10
talis tituli 5, prolog. 4.
talis vir 3 9. 5
tam 3, 9. 5; 4, 17. 32
tamen 2, 5. 5: 2, 9. 11 3, prolog. 23; 3, 10. 51; 3, 15. 9; 4, 5. 3; 4, 10. 7; 4, 20. 2
tandem 1, 8. 7; 4, 17. 8; 3, 19. 4
tangere 4, 2. 3
tangi 3, prolog. 6
tanta bonitas 4, 8. 8
tanta copia 4, 25, 6
tantæ 1, 24. 3
tanti 2, 5, 21; 3, prolog. 4
tantis 3, prolog. 44
tanto juſtius 5, 5. 8
tanto melior 3, 5. 3
tantum 1, prolog. 6; 4, 19. 9
tantùm, id eſt ſolùm 3, 2. 16
tantummodo 5, 7. 19
tarda 3, 6. 2
tartareo 4, 5. 9
taurorum 1, 30. 2
taurus 1, 21. 7; 5, 9. 1
te 1, 1. 8. & alibi
tecto 2, 8. 7; 3, 7. 13
tegebat 2, 2. 3
tegere 4, 23. 17
telis 4, 3. 5
temeritas 5, 4. 12
temone 3, 6. 1
temperat 3, 6. 6
temperatæ 5, 5. 42
tempeſtas 4, 21. 9
tempeſtatibus 4, 16. 3
templa 4, 23. 5
tempora 3, prolog, 3
tempore 2, 8. 16; 4, 10. 19
temporis 4, 4. 18; 4, 25. 12; 5, 8. 7; 4, 5. 18
tempus 1, 19. 6; 4, 17. 2; 4, 18. 1
tendit 1, 23. 2
teneas 5, 8. 3
teneat 4, 5, 42
tenebat 1, 4 6
tenebras 3, 10. 42
tenebris 3, 10. 26; 3, 16. 4; 4, 19. 10
tenero 2, 4. 14
tenet 5, 5, 25
tenſum 3, 14. 10
tentans 1, 23. 4
tentaret 4, 7. 4
tentat 3, 10. 2
tenui 4, 12. 7
tenuit 3, prolog. 60
tenuitas 2, 7. 13
tenuitatem 1, 12. 6
tergore 2, 1. 9
tergum 4, 9. 2
terminum 4, 25. 28
terminum operis 5, prolog. 1
terram 2, 4. 8
terram fodere 2, 4. 8
terreret 1, 11. 5
terris 4, 22. 2
territus 1, 15. 5
terrore 2, 4. 11
terruit 1, 2. 15
tertia 1, 5. 9
tertiam 4, 4. 6
tertiam partem 4, 24. 11
tertium 3, prolog. 30
tertius 4, 1. 6
teſta 3, 1. 2
teſtamenti 4, 4. 19
teſtatur 1, 5. 2
teſtes 3, 11. 5
teſtimonio 1, 17. 6
teſtis 1, 17. 4; 3, prolog. 43
teſtis citatus 1, 17, 4.
teſtudinem 3, 6. 4
tetigerit 3, 8. 11; 1, 5. 10
theatro 5, 5. 10
theſauro 5, 6. 6

thesauros 4, 19. 4
thesaurum 1, 27. 3
Thessalia 4, 6. 7
Threissa gens 3, prolog. 56
thure 4, 19. 19
Tiberius Cæsar 2, 5. 7
tibi 1, 22. 3; & alibi
tibiam 5, 7. 8
tibiarum 4, 19. 21
tibicen 5, 7. 29
tibicine 5, 7. 29
tigillum 1, 2. 14
timeas 2. 1. 7
timens 1. 1, 6
timentes 3, 2. 15; 4, 17. 11; 4, 17. 18
timeo 3, 6. 5
timere 3, 2. 18
timidus 1, 15. 4
timidus comes 5, 2. 7
timore 1, 2. 19; 1, 14. 10; 2, 4. 16; 2, 8.3
tinctum 2, 3 2
tintinnabulum 2, 7. 5
tituli 5, prolog 4
togamque 3, 10. 10
tolle 2, 1. 9
tollere 2, 8. 23
tollit 1, 11. 7; 2, 8.27
tollo 1, 5. 7
tonanti 3, prolog. 19
tonitrubus 5, 7. 23
tonsum 2, 10. 27
torques 4, 19 17
torquet 1, 26. 9
torquet se 3, 14. 7
totam 1, 5. 11; 1, 28. 9; 4, 4. 8; 4, 16. 10; 4, 17. 11
totis 3, 1. 4
totis viribus 1. 11. 7
toto 2, 4. 20
toto die, ibid.
totum, 5, 7. 33
toxicum 1, 14. 8
tradam 4, 4. 2; 4, 23.3
tradere famæ 5, prol. 6
tradet 4, 4. 44
tradidit 1, 28, 12
traditum est 1, 25. 4
traditur 4, 3. 6
tradunt sese 1, 31. 10
tragicam personam 1, 7 1
trahens 1, 21.4; 3, 7.12
trahit 4, 4. 37
transeunt 5, 7. 1
transfertis 5, prolog.18
transigit 3, 10. 27
transit 2, 8. 13
translatitio 5, 7. 24
transtulit 3, prolog. 37
traxit 3, 1. 4
tremere 4, 17. 24
trepidantem 3, 16. 18
trepidarent 4, 5. 2
trepide 2, 5. 2
tres 4, 4 3
tribuerit 3, 18. 2
tribuetis 1, 5, 8
tribui 2, 9. 4
tribuit 1, 7. 4; 3, 16. 19
tribus 4, 4. 8
tributus 4, 24. 3
tricandum 3, 6. 9
triclinio 4, 24. 28
tristem 1, 3. 11
tristem fortunæ vicem 5, 1. 6
tristem servitutem 1, 2.6
tristem vitam 3, 20. 2
tristi 2, 6. 17
tristis 4, 19, 20
tristis eventus 4, 5, 10
tritici 1, 16. 3
trivio 1, 27. 11; 5, 6. 1
trucidat 3, 2. 13
trudi 5, 5. 35
trusitant 2, 7. 8
tu 1, 10. 9; 4, 6. 1
tua 1, 3. 16; 1, 9. 10
tuæ 2, 1. 8; 4, 6. 4; 5 2. 16
tuæ partes 4, 25. 24
tuarum 1, 13. 6
tuas 2, 9. 12
tuearis 3, 7. 10
tuentes 3, 10. 38
tugurio 1, 19. 4
tui 3, 12. 4; 4, 19, 18; 3, 16. 11; 5, prolog. 17
tuis 3, prolog. 38; 3. 3. 17; 3, 6. 4; 4, 3. 7; 4, 21. 13
tulerint 4, 4. 16
tuli 1, 21. 10
tulisse 4, 3. 7
tum 1, 3. 12 & alibi
tumens 1, 3, 4
tumentes 2, 7. 2
tunc 1, 1. 3; 3, 18. 5
tunica 2, 5. 12
tunicis 5, 7. 42
tuo 3, 18, 7; 4, 25. 17
turba 3, 19. 7; 4, 4. 1; 4, 4. 29
turba petulans 1, 2. 20
turbæ meæ 1, 19. 9
turbam 5, 4. 11
turbat 1, 11. 8
turbatos 4, 17. 9
turbavit 4, 3. 2
turbulentam 1, 1. 5
turpe 3, 11. 7; 4, 17, 15
turpem 5, 5. 37
turpi 1, 13. 2; 3, 4. 7; 3, 10. 17, 4, 17. 5
turpissimam 3, 8. 2; 4, 4, 6
turpiter 1, 25. 2
Tuscum mare 2, 5. 10

tuta 1, 28. 7; 2, 6, 16; 2, 7. 13; 4, 16. 6
tutandum 1, 31. 1
tutas 1, 31. 9
tutela 3. 17, 1
tuto 2, 4. 17
tuum 1, 11. 4
tuus 1, 1. 12
tympana 3, 20. 7
tyrannus 1, 2. 5 5, 1 14

V.

VAcca 1, 5, 3
vaccs 3, prolog. 2
vaces uxori 3, prolog. 13
vacua 5, 5. 12
vadis 1, 2. 14
vado 4, 8. 12
vadum 4, 3. 2
vadunt 4, 7. 12
vagantes 1, 2. 10
vagor 2, 7. 20
valeas 4, 1, 10
valeo 1, 5. 9
valerent 4, 24. 1
valeret 4, 1. 2
valet 1, 13, 13
validius 1, 24 9; 3. 11 4; 3, 16. 6
vana 4, 15. 4
vanas 3, 6. 11
vano 1, 9. 7
vanum 1, 22. 8
vanus 5, 7. 1
variè 5, prolog. 14
varietas 2, prolog. 10; 4, 25. 3; 5, 5. 2
variis 4, 6. 14; 3, 3. 12
vaſtans 3, 2. 14
veſti 1, 5. 5
vati 4, 24. 33
ubere 3, 15. 7
ubi 3, 19. 4; 1, 16. 7
ubi pro cum 1, 30. 1; 2, 4. 19; 5, 7. 1; 4, 22. 5; 5, 1. 14
ubi pro quando 3, 6. 9
vectorum 4, 16. 4
vehementis 2, 3. 1
vel 5. 3. 10
velim 2, prolog. 11; 3, prolog. 9
velit 1, 29. 6
velle 1, 6. 3
vellem 5, 2. 11
vellent 3, 17. 1
vellet 1, 6. 3; 1, 11. 3; 1, 13. 4; 1, 22. 2; 1, 29. 9; 4, 4 27
veloces 4 1. 2; 5, 10. 2
veloci 3, 2. 10
velocior 3, 3. 2
venantem 4, 4. 4
venantum 1, 12. 7
venari 1, 11. 3
venator 5 10. 6
venatorum 2, 8. 2
vendere 3. 17. 7
vendet 4 4 41
vendiderunt 4, 4. 47
venditaret 1, 14. 3
veneunt 2, 5. 22
venêre 5, 5. 7
venerant 1, 1. 1
Veneri 3 17. 3
venerit 2, 8. 18; 3, 7. 19; 3, 13. 7, 4, 10. 8
veni 3, 7. 15
veniam 4, 19. 6; 4, 25. 13; 5, 3. 11
veniat 1, 2. 31
veniebat 5, 1. 22
venient 3, prolog. 8; 4, 25. 26
veniente 4, 11. 5
veniet 1, 30. 9
veniet ad me 4, 25. 11
venire 4, 17. 37; 4, 21. 7; 5, 21. 24
venis 4, 23, 15
venit 1, 21. 5; 2, 6. 7; 3, 5, 6; 3, 18. 1; 4, 1. 7; 4, 7. 3
venter 3 7. 24
ventitare 3, 10. 16
ventrem 4, 17. 32
venuſtis 4, 4 34
vera 5, 5 32; 2, 5, 6; 5, 2. 12
veram 4, 11, 2
verba 5, prolog 18; 3, 16. 8; 3, 3 15
verbis 1, 11, 1; 2, 6. 14; 3, 6. 4; 5, 2. 1; 2, 13. 1
verboſa 2, prolog. 13
verboſis 1, 14 4
verendos 4, 10. 10
vereri 1, 25. 7
veris 3, 9. 7
veritas 3, 10. 5
veritatis 1, 1. 9; 3, 10. 43
vero 2, 6. 2; & alibi
verrem 5, 4. 1
verſatur 2, 8. 19
verſibus ſenariis 1, prolog. 2
verſus 4, 21. 2
verſus ſubjecti 1, 19. 2; 3, 5. 8
vertetur 2, 8. 19
vertit 1, 31. 5
verùm 1, 10. 2; 1, 14. 12; 3 prolog. 50; 4, 17. 30; 4, 19. 11
verum 1, 15, 3; & alibi
veſcatur 2, 6. 13
veſci 1, 31. 11
veſpa 3, 13. 3
veſte 4, 21. 23
veſtem 4, 4. 2

veſtimentis 5, 5. 29
veſtitu 5, 2. 21
veſtra 1, 14. 15
veſtræ 4, 15. 6
veſtras 5 prolog. 18
veſtri 4, 15. 5
veſtrum 1, 2 29
vetat 4, 17. 13
vetera 4, 5. 37
veterem 1 21 6
veto 4, 10. 11 ; 4. 17. 31
vetu as 4, 21. 10
vetuſtate 3, 0 7
vetuſtior 3, 6. 18
vetuſtis 5, 1. 97
vetuſto 5, prolog. 13
vexata 4, 6. 3
vi 1, 2. 2
vi compeſceret 1, 2. 12
via 3, 14. 5
viam 3, prolog. 39
viam honoris 2, 9. 3
viatori 2, 1. 5
vicem 3, prolog. 15
vicem fortunæ 5 1. 15
vices 2, 8. 10; 4. 25. 26
vicina mors 4, 25. 19
vicini 1, 6. 1
victi 4, 5. 1
victima 3, 3. 8
victor 3. 14. 9; 4, 5. 8
victorem 1, 15. 8
victoris 4 24 5
victorum 4, 2 5
victum 3, 16. 4 ; 4, 21. 25
victurum 3, 5, 5
victus 1, 8. 5
vide 3 6. 3
videamur 3, 17. 7
videar 4, 5. 2
videntur 4, prolog. 5
video 4, 23. 14
videor 3, 7. 18
viderat 1, 7. 1 ; 2, 8. 21
videre 1, 16. 2 ; 2, 8. 28 ; 3, 2. 3
videre mala 1, 16. 2
videri 2, 2 5
videris 1, 10. 9
viderunt 1, 20. 3 ; 4, 17. 10
vides 2, 4. 8 ; 4, 19 6 ; 5, 10. 10
videt 2, 8. 11 ; 4, 17. 37
videtur, 1, 11. 13 ; 4, prolog. 1 ; 4. 6. 17
vidiſſet 3, 12. 4 ; 3, 14. 2
vidit 1, 4 3 ; 1. 6. 1 ; 1, 13. 5 ; 1, 21. 8 ; 3, 4. 1 ; 3, 16. 8
vigilare 1, 23. 8
vigilem 3, 7. 19
vigilia 3, prolog. 26
vigor 5, 7 15
vile hordeum 2, 7. 9
viles 3, prolog. 11
villam 2, 5. 8 ; 2, 8. 3 3, 10. 19 ; 4, 4 23
villicus 2, 8. 13
vina vetera 4, 4. 35
vincas moribus 3, 8. 16
vincet 5, 5 23
vincor 3, 18. 9
vincis 3, 18. 6
vindicandam 4, 17. 27
vindicavit 1, 21. 6 ; 4, 6. 20 ; 5, 2. 6
vindicet 3, 10. 28
vindicta 1, 28, 2 ; 1, 29. 10
vindictam 4, 3. 10
vinea 4 2, 2
vino devotam 4, 4, 9
vinum 4, 4. 41
violavit 1, 27. 4
vipera 4, 7. 3
vir 1, 18. 4 ; 3 9. 6
vir natus 3, 8. 11
vires 3, 2, 9 ; 3, 18. 11 ; 5, 10. 8
viri 5, 2. 20
viribus 1, 1, 9 ; 1, 11. 7 ; 1, 21. 3 ; 4, 2, 2 ; 5, 2. 15
viridaria 2, 5. 14
viros 2, 2. 1
viro forti 4, 11. 1
viros venantem oculis 4, 4. 4
virtus 4, 23. 39
virtute 1, 13. 14 ; 3, 6. 11
virtutem 4, 11. 3
virtuti 2, 9. 4 ; 5, 2, 16
virtutis 1, 11. 1
vis 1, 23. 5 ; 3, 6. 2 ; 4, 15. 2
vis & nequitia 2, 6. 3
viſo 2, 1. 6
viſum eſt 3, 7. 20 ; 4, 23, 6
viſum ſeni 3, 19. 11
vita 2, 8 19 ; 3, 2. 16
vitæ 3, prolog. 16 ; 4, 17. 2 ; 4, 19. 7
vitæ ſubſidium 4, 21. 12
vitam 3, prolog. 23 51 : 3 7. 12 : 3, 20. 1 : 4, 4. 36
vitans rapinam 2, 4. 22
vitari 5, 4. 8
vitaſſent 1, 31. 4
vitemus 1, 19. 2
vites 4, 4 38
vitiis 4 9. 2.
vitulus 5, 9. 3
vituperant 4, 6. 26
vituperat 1, 1. 6
viva 3, 16. 29
vivere 3, 7 13
vivos 2, 3. 5
vix 4. 17. 8

ulciſci 3, 3. 4
ulla 1, 14. 11
ulli 4, 19. 13
ullius 4, 10. 21
ullo pacto 2, 6. 6
ultimam 4, 19. 3
ultimi 5, 1. 17
ultro 2, 8. 6; 3, 7. 12; & alibi
una 1, 2. 17; 3, 16. 5
una bibamus 3, 16. 15
unam 4, 4. 4
unde 3, 7. 17; & alibi
unguento 5, 1. 21
unguibus 1, 31. 12; 2, 6. 8
uniones 4, 5. 38
univerſis 5, 7, 44
unius 4, 4. 49
uno 4, 4. 1.
unquam 4, 6. 16
unum 3, 11. 4; 4, 24, 28
unus 1, 6. 7: 2, 5. 11; 2, 8. 17
vobis 3, 18. 10
voce 1, 11. 5
vocem 1, 12. 12: 1, 13. 8; 3, 16. 16; 3, 18. 4; & alibi
vocent 3, prolog. 10
vocibus 1, 12. 7; 3, 18. 13
vocis 1, 11. 13
vocis fidem 4, 25. 9
volans 2, 6. 7
volebat 3, prolog. 36.
voles 3, 14 11
volet 5, prolog. 15
volo 2, 5. 5; 3, 8. 14; 4, 24. 15
volucrem 1, 26. 11
volueri 5, 8. 1
volucris 2, 4. 6
volucris parvulæ 5, 3. 31
volucrir 1, prolog 5; 2, 9. 10: 3, 17. 8
voluiſſes 1, 3. 14
voluiſti 2, 8. 5; 5, 3, 4
voluit 3, 15. 18; 4, 21. 7
volunt 2, 2. 5
voluntas 5, 6. 5
voluntatem 4, 4. 31
voluptas 4, 8. 8
volutat ſeſe 4, 3, 2
vos 3. 17. 34. & alibi
votum 1, 4. 9; 5, 4. 2
urbano 5, 5. 8
urbes 4, 21. 4
urbis 1, 14. 6
urbs 4, 21. 18
uſu 3, 3, 1
uſum 4, 10. 21
uſurpare 4, 15. 5
uſus 4, 25. 13
uſus eſt 4, 24. 8; 5, prolog 13
ut 1, 11. 5, 14: 1, 19. 2: 1, 22. 6: 1. 27. 6: 1, 28, 4. 11; 2, prolog. 3. 10; 2, 1. 12; 2, 4. 10; 2, 6. 11; 2 8. 2; 2, 9. 3; 3, prolog. 3, 5; 3, 2, 6; 3, 8. 16; 3, 13, 10; 4, 4, 8. 42, 43, 44; 4, 5, 5; 4, 9. 26; 4, 10 6; 4. 17. 3; 4, 19. 5 10; 5, 5. 6; 5, 7. 19
ut, pro quam 1, 12. 14; 1, 21. 8; 2, 5. 19; 3, prolog. 27; 3, 2. 9; 5, 1. 4; 4, 1. 10; 5, 1, 3; 5, 7. 13; 4. 2 3; 4, 18. 4; 3, 7. 4; 3, 10. 27; 3, 16. 8; 4, 21. 26; 4, 17. 10
utcunque 2, 2. 1
uterque 1, 10. 7; 5, 5. 27
uti 3, 8. 14
utile 4, 25. 18
utile eſt 3, 17. 12
utiles 4, 10. 14
utiliora 1, 12. 1
utilis 3, 14. 11; 4. 3. 8
utilitas 1, 22. 11
utilitatem 4, prolog. 4
utilius 4, 21. 1
utinam 4, 6, 6
utriuſque 3, 10, 2
utrumque 3, 8. 12; 3, 13. 4
vam 4, 2 2
vulgare 3, 9. 1
vulgatus 4, 24. 31
vulgi 1, 14. 12; 5, 2, 12
vulgo 3, 3. 2
vulnere 2, 7. 12
vulneris 2. 3. 3
vulpecula 4, 8. 10
vulpem 1, 10. 4; 1, 26. 7
vulpes 1, 7. 1; 1, 13. 5; 1, 26. 3
vulpi 1, 28. 12
vulpinos 1, 28. 3
vulpis 4, 2. 1; 4, 19. 1
vulpes doloſa 4, 8. 3
vult 1, 13. 9; 1, 24 1. 9; 2, 4 9
vultu 1, 13. 7
vultum 4, 17. 10
vulturius 1, 27. 8
vultu 1, 13. 7
vultum 4, 17. 10
uxorem 1, 6. 3
uxorem ſanctum 3, 10. 30
uxores 3. 3. 17
uxori voces 3, prol. 12
uxoris 3, 10. 18. 21
Xiſtum 2, 5. 17
Zonas 4, 21. 11

FINIS.